శ్రీ ర స్తు.

శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణేనమః.

పసగాడసన్యాసిచేరచియింపఁబడిన

శతకంఠరామాయణము.

ఈ గ్రంథము,

గ్రంథకర్తకుమారులవలన

అధికారముపొందిన,

విశాఖపట్టణములో

పుస్తకవ్యాపారస్థులగు

కలగర్ల-సరయ్యాగారివలన

చెన్నపురి,

పెసల-నమ్మాళ్వారుశెట్టిగారి

శ్రీరామవిలాసముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రించిప్రచురింపబడియె.

(మొదటికూర్పు.)

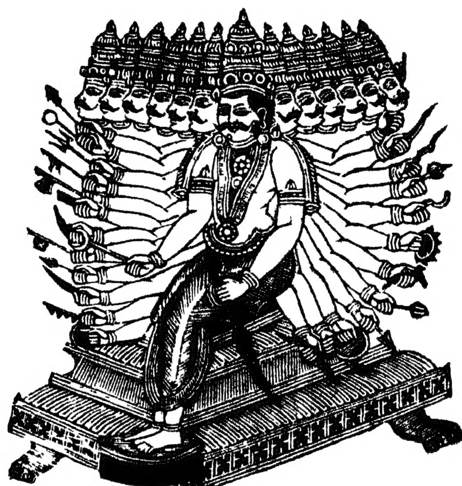
వెల- 8 అణాలు- పోస్టేజి 1 అణా.

1899.

శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

శతకంఠరామాయణము.

శ్రీమహాదేవుండుజగదేకవీరుండు। గణనాయకునితండ్రిగరళకంధరుడు॥ ఐదుమోములసామిఅమరేంద్రవందితుడు। పాపసంహారుండుపరమేశ్వరుండు। ముల్లోకములకెల్లమూలమగుదేవుండు। శివనామదేవుండుజగతిరక్షకుడు॥ ముక్కోటిదేవతలుమునిగణంబులుగొల్వ। శైలజతోదివ్యకైలాసమునను ॥ స్థిరపదంబునరత్నసింహాసనమునందు । సరణిగాగూర్చున్నసమయంబునందు॥ అలపార్వతీదేవిహస్తములుజోడించి। పతినిశంభోయనుచుప్రార్థించిమిగుల॥ ప్రాణనాయకమీరుపరమహర్షమునొక్క। కథయానతీయవలెకరుణారంజిల్ల ॥ మీరెరుంగనిధర్మమీరేదు

లోకముల । లేదుకోరికమిమ్ములీలతోనొకటి॥ శతకంఠుడనునిశాచరుడు శ్రీరాములతో। నేరీతిపగబూనెనెట్లుపోరాడె॥ జానకీదేవిచేశతకంఠుడేరీతి। మడసెనాతనిగర్వమహియందుదొలగె॥ సాకల్యముగనుయాచందంబుయావత్తు। పరిపూర్ణకరుణతోప్రాణేశయిపుడు ॥ యానతిమ్మనిపలుకయాపార్వతినిగాంచి। చిరునవ్వునవ్వుచునుశివుడిట్లుబలికె॥ పార్వతీగుణవతీపరమపుణ్యావతీ। కళ్యాణవతివినవెఘనరామచరితా ॥ శృంగారమైనట్టిశ్రీరాముచరితంబు। గోరువారలకొసగుగొప్పభాగ్యములు ॥ ఆయురారోగ్యంబులతిశయిల్లుచునెపుడు। తాండవంబాడునేతఱయింటలక్ష్మి॥ పుణ్యములబ్బెకూరిపుణ్యలోకముగల్గు। ఆపదలుదొలగునేయదికారణమున॥

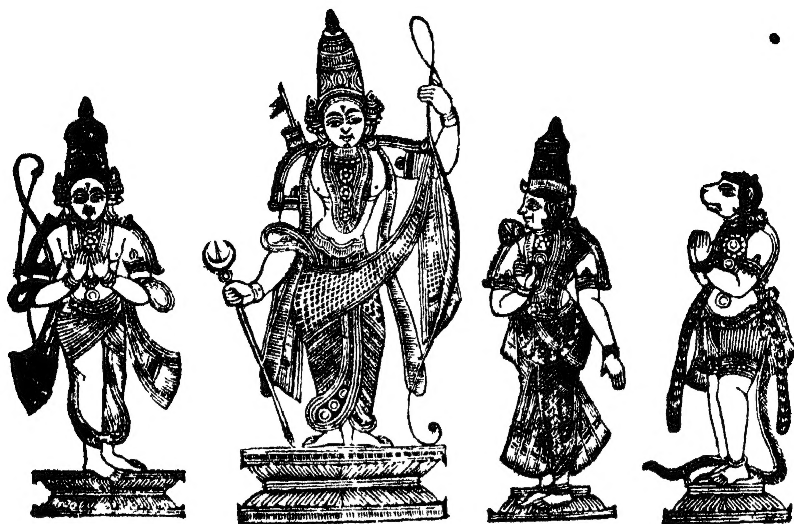
* శివుడు పార్వతికి రామకథ చెప్పుట. *

ఘనమైనరామకథవినగోరితివినీవు । చెప్పెదనువినుమనీచెవులపండువుగా॥ పూర్వకాలమునందుభువనములునిర్మింప। వెలయులోకములన్నివిఖ్యాతిపరుప॥ నారాయణుదివ్యనాభికమలమునందు। పరగచాతుర్ముఖబ్రహ్మపుట్టెనుగా॥ పరగచాతుర్ముఖబ్రహ్మగర్భమునందు। పౌలస్త్యబ్రహ్మయింపారపుట్టెనుగా॥ ఆపులస్త్యబ్రహ్మకతిముద్దుపుత్రులై। విశ్రవ

సునాశ్రవసువీరలిద్దరునూ॥ కలిగిరివారిలో ఘనుడువిశ్వావసుకు। కేకసియ
నునామెగర్భంబునందు॥ రావణకుంభకర్ణవిభీషణాదులు। జగదేకవీరూ
లుజననమొందిరిగా॥ వారిలో ఘనుడురావణుడులంకారాజ్య। పట్టణాధీ
శుడై ప్రబలుచుండెన్నగా॥ అన్నకొడుకులజూచిఆశ్రవసుడనువాడు। తన
కుసంతానంబుతగలేదుయనుచు॥ సుతులుగలుగనితనువుపతిలేనిరాజ్యం
బు। వినయమెరుగనివిద్యవెర్రివైద్యంబు ॥ పతిలేనిమానవతిగతిలేనిజీవ
నము। మతిలేనిమంత్రిసమ్మతిలేనిభార్య॥ అన్నంబులేనొడలుసున్నమెయ్య
నివిడెము। వ్యర్థకార్యములనుచువడిమీరలేచి॥ ఘోరవిపినముకేగిసీరం
బులోమునిగి। పంచాగ్నిమధ్యమునభక్తిమీరగను ॥ బొటవ్రేలుమోన
నూతపొందుగానిలువుకొని। తపమునిష్టనుజేసెదానవేశ్వరుడు ॥ వానిత
పముకుమెచ్చిభానుడొయ్యనవచ్చి। కరుణించియాదనుజవరునకిట్లనియె॥
కొడుకుగోరితపంబుఘోరముగజేసితివి। అత్రేయమునిసుతుండరయనీస
తికి॥ చిత్రగంధికినివిచిత్రంబుగానేడు। జననమొందునటంచుజనియెసూ
ర్యుండు॥ ఇనుడుచెప్పినరీతితనగర్భవాసమున। జనియించెశతకంఠుడనుని
శాచరుడు॥ నూరుశిరములునుయిన్నూరుచేతులుగలిగి। యినకోటితేజ
డై తనయుడుదయించె॥ అంతింతయనరానిసంతోషభరితుడై। తండ్రిఆ
శ్రవసుండుతనివిమీరుచును॥ తనయునకుసర్వవిద్యలుతానుజెప్పించి। లం
కకట్టిసహస్రలావణ్యమైన॥ అతులప్రతాపలంకయనుపట్టణముతా। విశ్వ
కర్మునిచేతవెలయనిర్మించె॥ కొమరొప్పబంగారుకోటలునుతొమ్మిది। పరి
ఘావిశేషముల్పరగతొమ్మిదియు ॥ తగుబలస్తోమంబుదనరంగజేయించి।
యెడతెగకలోకంబుయేలుకొమ్మనుచు ॥ సురసముద్రముమధ్యసురలుభీతి
ల్లంగ। పరగశతకంఠునికిపట్నంబుగట్టె॥ ఎలమిమీరగసుతునకిట్లుపట్న
ముగట్టి। వాశ్రవసుడేగెతపమాచరించుటకు॥ శతకంఠుడవలీలజగముయే
లుచునుండె। సంతసంబుననున్నకొంతకాలముకు॥ ౪ 3॥

రామాయణకథ.

ఆదినారాయణుండవతారమూర్తియై॥ దశరథమహారాజతనయు
డై పుట్టి॥ శ్రీరామచంద్రుడై శ్రితజనులరక్షింప । అయోధ్యాపురమందు
ఆవంద వెలసె॥ అఖిలవిద్యావిధులనభ్యాసమొనరించి। కౌశికునియాగం
బుకాచిరక్షించి॥ తాటకినిబరిమార్చిదనుజకోట్లనుగూల్చి । అవలీలగా
బట్టిహరువిల్లువిరచి॥ జనకరాజుకొమార్తెజానకినిబెండ్లాడి॥ పరశురాము
నిభంగపరచి వేగమున ॥ తండ్రిశలవునజనకతనయలక్ష్మణులతోడ । దండ
కారణ్యముకుదర్లి యుద్ధతిని॥ అలవిరాధఖరాదులనుబట్టివధియించి। చు
ప్పనాతికిముక్కుచోద్యముగగోసి॥ మాయావియతినీచుమారీచుబరిమా
ర్చి। చనటిరక్కసుకబంధునిబట్టిచంపి॥ కపిరాజుసుగ్రీవుకభయంబుదయ
చేసి। ఏకశరమునవాలినిలగూలవేసి॥ వెలయుడెబ్బదిరెండువేలకపులును
గొల్వ। సుగ్రీవుతోగూడిచోద్యమొప్పగను ॥ జానకినిచెరగొనుచుచనిన
రావణుదృంప। దలచిసముద్రబంధనముగావించి ॥ కడువేగలంకముట్టడి
వేసిశరణన్న। నావిభీషణుదనుజకభయంబొసంగి ॥ దేవతాద్రోహులైన
ట్టిరావణకుంభ। కర్ణదైత్యులనెల్లకయ్యమునజంపి॥ శరణుజొచ్చినవిభీ

ణునకభయంబిచ్చి। సత్యంబువెలయనాచంద్రార్కముగను ॥ సకలజను
లునుబొగడసత్కృపావంతుడై। పరమవేడ్కనులంకపట్నంబుగట్టి॥ జన
కాత్మజైనట్టిజానకిచెరబాపి। సన్మునులుదీవింపజగములునుతింప ॥ అఖిల
బలములుగొల్వనయోధ్యపురికేగి। తనరాకగోరున్నతల్లులకుమ్రొక్కి॥
తనగురువశిష్ఠునకుదండప్రణామంబు। గావించివిప్రవర్గములుగొల్వగను॥
మంగళహారతులుసంగీతములువెలయ। పంచమహావాద్యములుమించి
మ్రోయగను॥ అత్యనర్గళసంభ్రమాయత్తచిత్తుడై। హితమానిజనపురో
హితులుబొగడగను॥ సీతాసమేతుడై శ్రీరామచంద్రుండు। కరుణాసము
ద్రుండుకనకాంబరుండు ॥ రభసమొందగమంచిశుభముహూర్తమునం
దు। పట్టాభిషిక్తుడై ప్రబలుచూనుండె ॥ రాజ్యమేలుచునుండెరామచం
ద్రుండంత। దివ్యకీర్తిప్రభలుతేజరిల్లగను ॥ రాజపరమేశ్వరుడురాజసిం
హుడుదేవ। రాజసన్నుతుడుశ్రీరాఘవేశ్వరుడు ॥ తల్లిదండ్రులనుతాదై
వముగభావించి। ఘనతతోపాలించుకాలంబునందు॥ ధర్మంబునాల్గుపా
దములవర్తిల్లెను। వలసినప్పుడుగురియువానమేఘములు॥ పొంగిపారుచు
నుండుగంగపడమటదిక్కు। పాపముండకవలసపారిపోయెనుగ ॥ గోవువే
వేళనుగురియుచుండునుపాలు। వెతకినగనరాదువిరసమేమూల॥ బాలమ
రణములేదుభాగ్యహీనులులేరు। ఇలనవగ్రహదోషమెచ్చోటలేదు॥ ప
లుమారుదున్నకనెఫలియించుసస్యములు। కామధేనువులాగుభూమిరా
ణించు॥ నీలవర్ణుడురామునేర్పుగావిధియించె। వలనొప్పగాపుట్టికొకరూ
కపన్ను॥ పదిపాళ్లకొకపాలుపార్థివేంద్రునకిచ్చి। పరగతొమ్మిదిపాళ్లుపం
టకాపునకు ॥ ఏవీథిజూచినాయేవంకజూచినా। మహాలక్ష్మితాండవము
మహిమీదనుండు॥ కనకశోభితముగాకళలుదీపించుచును। పన్నెండుఆమ
డాపట్నమంతటను ॥ రాఘవుండీరీతిరాజ్యమేలుచునుండె। ప్రజలంతదే
వేంద్రపదవినుండిరిగా॥ సత్యలోకముకన్నసాంబశివుపురికన్న। దేవేంద్ర

పురికన్న దేజరిల్లునుగా॥ భూలోకమై కుంతపురముచందంబున । అయోధ్యాపట్నంబుఅతివిచిత్రముగ ॥ పొంకమొప్పప్రతాపలంకానివాసుడౌ । శార్యాసలాభీలశతకంధరుండు ॥ రాముచేతనుమున్ను రావణాసురుగాలు । రణమెల్లవిన్నాడురాక్షసేశ్వరుడు ॥ కుంభకర్ణుడుమొదలు ఘోరదనుజావళులు। మడసినారన్నట్టిమాటవిన్నాడు॥ శరణన్నరఘురాముకరుణవిభీషణుడు । లంకాధిపతియైనలావువిన్నాడు ॥ ఇంద్రజిత్తుడుమొదలు యెల్లరాక్షసకులము। ఇలనుగూలినవార్తలెల్లవిన్నాడు॥ ఘృతమువేల్చి

* శతకంఠుడు రామునిపై కోపించుట. *

నయగ్నిగతిమంటలొల్కుచును। పదిపదులునోళ్లతోపళ్లుగొరుకుచును॥ కన్నులెఱ్ఱగజేసికలహించిచూచుచును। మెరసిబ్రహ్మాండంబుభ్రమింగుసట్లుగను॥ ఉరువడిసివక్త్రిగహ్వారములన్నియుదెరువ। తరుణిభయపడిమేఘమరువుకేగెనుగ॥ కలగెసప్తాంబుధులుయిలరాలెతారకలు। జగముకంపమునొందెశైలముల్గదలె॥ తరుచుగానటునయోధ్యాపట్టణములోన। ఉత్పాతములుబుట్టెఉలికిపడినట్లు॥ శతకంధరుండప్పుడతివెలయుకాలాగ్ని। పగిదిమండుచుబల్కెపటురోషముననను॥ నరుడునిష్కారణమునావారలనుజంపె । వింటిరాలంకలోవృత్తాంతమిపుడు॥ మానవుడుదానవునిమదమణచిపోయెనట। వానిజంపగమానవచ్చునామనకు॥ మానవునిబలమెంతదానవునిబలమెంత। యేరీతిగూల్చెనోవారినందరిని ॥ నెన్నశక్యముగాదుయేమిటికియీవింత। ఆశ్చర్యకరమాయెనంతరంగమున॥ ఇంచుకింతైననేనెరుగనైతినిగదా । కబురులేదాయెగాకటాకటాయపుడు॥ ఈవర్తమానంబుయిటుముందుదెలసితే। నరునిదునుముదునెదిరిదురుముసేయుదును॥ అతిసూక్ష్మరూపముననగుపించునానరుని। ఘోరశరమునబట్టికూల్చివేయుదును॥ బ్రహ్మదేవునిగోరిబలుతపంబొనరించి। ఘోరవరములుబడసిధీరతనువత్తు॥ నెరయువరములుబడసినేవచ్చునందాక। యేకచక్రం

బుగా నేలమిమీరుచును ॥ మహాదరణ్యము కేగిమనసు నేకము జేసి। పరమే

శతకంఠుండు బ్రహ్మనుగూర్చి తపము సేయుట.

ష్ఠిమదిగోరిపంచాగ్ని నడుమ ॥ వెలయంగతనబొటన వ్రేలు నేలనుమోపి। తనువెల్లనికిఁ హస్తములుపైకెత్తి॥ మధ్యాహ్న మార్తాండమండలంబును బోలి। నిరహారుండగుచుదా నెరిదప్పకుండ॥ ఇదివానఇదియెండయిదిమంచుయనకుండ। దనుజుండుయే వేళతపముజేయుచును॥ ఘనుడు జేసెటియుగ్రతపమహాత్మ్యమునను। నెరిదప్పిజగములన్నియుతల్లడించె ॥ రవిచంద్రు లెల్లమార్గముదప్పిభయపడిరి । దిశలుభ్రమొగ్గెనుభూమిదిరగదొడగనుగా॥ వెరచెదేవేంద్రుండువీరదిక్పాలకులు। బ్రహ్మదేవుడుచాలభయపడుచు లేచె॥ భయపడుచు లేచియాభయకరమంతయును। శతకంఠుసేయువిశ్రుతతపోమహిమ॥ అనుచు వేగమువచ్చిఅసురముందరనిలచి।శతముఖానీతపముచాలు లెమ్మనెను॥ నీభక్తియుక్తికినీతపంబుకుమెచ్చి। వరములిచ్చెదగోరుమరిజాలమేల॥ అనిధాతపలుకంగనసురుడంతట లేచి। శతనమస్కారములుసంపూర్తిజేసి॥ కరమర్థినిన్నూరుకరములునుజోడించి । కైవారమొనరించిఘనుడు తాబల్కె॥ కమలసంభవనన్ను కరుణజూచితివిభుడు। ఏనుకోరినవరము లేర్పరించెదను ॥ యక్షకిన్నరగరుడరాక్షసకింపురుష। గణములచేచావుగానరాకుండ॥ భూమిలోగలయెట్టిపురుషవర్గమువల్ల। జగతినెన్నాళ్లకునుచావులేకుండ ॥ వరములిమ్మనిపల్కఁ కరుణించిపరమేష్టి। అట్లుగావరమిచ్చియసురతోనసియె ॥ మరికోరుమనియింకవరమిత్తునన్నిపల్కఁ। మదిగోరెదనుజుండుమరియొక్కవరము ॥ తనశరీరమురక్తమును నేలబడు వేళ । తనుబోలువకనూరుదనుజనాయకులు॥ ధరబుట్టుటకుతనకువరములిమ్మనిబలుక। దనుజుగోరినవరముతప్పకనుయిచ్చె॥ రెండు వరములనిచ్చెపుండరీకభవుండు। అడుగుమూడవవరంబసురుడాయనెను॥ పరితాపదైన్యంబుపరగశ్రమయెడల। అంటకుండగవరమునసురుండుగో

రె॥ ముద్దిమితనకెన్నటికిమొదలంటకుండంగ। ప్రాయమిమ్మనిపలికెపాపద నుజుండు॥ న్యాయమార్గసుబుద్ధియేయెడలలేకుండ । వరమడిగెదైత్యుం డుపరమమూర్ఖతను॥ *

శతకంఠుండు బ్రహ్మచే వరములుబడసి
ఆస్థానమున కరుగుట.

కోరినట్లుగనిచ్చికొదువలేదికనీవు। మూడువరములుబడసిమో దించినావు॥ అనిబ్రహ్మబలుకఆస్థానమునకరుదెంచి । శతకంధరుడుచాల సంతోషమొదవె॥ ఆవర్తమానంబుఅమరాధిపతివిని । గుండెలుఝల్లు మనికులిశమట్టువైచె॥ ఘోరవరములుగొనియెక్రూరరాక్షసుడనుచు। ధ రణిమండలమెల్లతల్లటించెనుగ॥ మిగులమూడువరాలుతగనిచ్చెనిసను చు। ధాతతనలోతానుతల్లటిస్తుండె॥ ఆదురాత్ముండుముందేమికథజరుగు నో। యనుచుకంపమునొందెయాకాశవాణి॥ శతకంఠరుడుచాలాసంతో షచిత్తుడై। తనపురంబునకేగితనివిజెందుచును॥ బ్రహ్మతనకిచ్చినబలువ రంబులమహిమ। తనవారితోజెప్పెదనుజనాయకుడు॥ తనవారితోజెప్పి తగకినుకబెంచుచును। వారితోతాననియెక్రూరరాక్షసుడు॥ వింటిరాదశ రథునికొమారుండు। మనుజమర్కటసేనతనుగూర్చుకొనుచు॥ లంకమీ దికిబోయిపొంకమంతయుజూపె। మనవిభీషణుగుట్టుతనకుజెప్పగను॥ మ నజ్ఞాతులైనరావణకుంభకర్ణాది । దనుజహరణమునలిపెతన్నుగానికను॥ వెరపేమిలేకుండనరుడుదనుజులజంపె। నాభిపుడుతలపకనునన్నెరుంగిక ను ॥ వానిగర్వంబణచివసుధగూల్పకపోతె । అఖిలలోకములనాకపకీర్తి గాద॥ వానికొరకై నేనువనజసంభవుగోరి । తపముజేసివరాలుతగమూ డుగొంటి॥ ఆమానవుడుదనుమనదియెంతపనినాకు। తృణమురీతిగవానిదు నుమాడివేతు॥ పరమమానులయందుబ్రాహ్మణోత్తములందు । కినికర ముగంజిల్లుమనుజుడటవాడు ॥ సాధుమనుజులయందుశతవృద్ధజనులంద।

కనికరమురంజిల్లుమనుజుడటవాడు॥ మనుజులయెడనట్టికనికరంబుండునో। పర్వగవారినిబట్టిబాధింపవలెను ॥ బాధించినంతటనుబలుప్రమొగ్గ బెట్టుచును। వానితోజెప్పెదరువారంతబోయి ॥ కనికరంబునవారికరుణించివారా సవుడు। మనతోటికయ్యముకుజనుదెంచువడిని॥ ఆడబోయినతీర్థమగయ నెదురైనట్లు। ప్రొక్కబోయినవేల్పుముందరున్నట్లు ॥ మనలావారుంగ కమర్మములుదెలియక। మననగరికేవాడుజనుదెంచునిజము ॥ వచ్చినంత టవానిబట్టిచంపగవచ్చు। కడుపులోపలచల్లగదలకుండగను॥ ఆయానప డిమనముఅయోధ్యపట్నముకు। వెళ్లవలెననిచాలవేడ్కపుదయించె॥ వే గమనమందరమువెళ్లిసకలక్షోభ। గావించివత్తాముఘనులారరండి॥ అని పల్కిదండనాయకులప్రధానులను। తనవెంటగూర్చుకొనిదండువెడలెను

శతకంఠుండు రాక్షసవీరులతో సాధుల

బాధించుటకరుగుట.

గ॥మునియాశ్రమంబులకుముందుగాజొరబారి। బలుహోమకుండములు పాడుచేసెనుగ॥ ధేనువులబరిమార్చిమానీంద్రులనుబట్టి। కఠినత్రాళ్లను దండగట్టివేసిరిగ ॥ కాసారములలోనగంగలేకుండంగ । పారగాజల్లించె పాపచిత్తుండు॥ ఒకమునీంద్రునిబట్టిఊర్ధ్వపుండ్రముదుడచి। యొకవిప్రు జంధ్యములువొడిసివడిత్రెంచు॥ నొకమానిపైజల్లునుర్వీపరాగంబు। నొక తాపసునినోరునొగిబట్టిమూయు॥ నొకమునీంద్రునిపిల్లశిగబట్టిదిగనాడు। మొగసియొకతాపసునిముక్కుబట్టీడ్చు॥ ఒకతాపసునినోరువికసించియుమివేయు। నొకమునీంద్రునిచెవిలోహోయంచునూదు ॥ తపసుజేయుచునున్నతాపసులకొందరిని। మెడలబట్టలుజుట్టిబడద్రోచినవ్వు॥ ఇట్టిమానీంద్రులాహింసకోర్వగలేక। పాహియనిదానవునిపాదములబడిరి॥ ఏమిగావలెనంచుయతివరులబట్టుకొని। పూనివెంపలుగొట్టిపోబ్రతుకుడనుచు॥ పరమపాతివ్రతలపైటచెంగులుబట్టి। చెరలుబట్టెరిచెప్పతరముగాకుండ॥ నిం

డు చెరువునీరుఖండించి తెగటార్చి। పంటపైరులు నేలపాలు జేసిరిగ॥తన బాహుకండూతిదప్పి గిరిశృంగములనుంకించిపడద్రోయునొక్కొక్కనాడు॥ ఉగ్రుడై యొకనాడు నాగ్రంబునదోలు। ఉదరిమనుజులమ్రింగునొక్కొక్క నాడు ॥ బ్రహ్మదేవుండిచ్చుబలువరంబులదలచి। శపియించలేరైరితపసిబృందములు॥ ఈవిధిభయంకరముగావించచిత్తములు । కళకలపడిదేవతులుమునీంద్రులును॥ ఒకరహస్యస్థలమునొప్పుగాగూడుకొని। కడుదానవునిహింసపడలేమయనుచు॥

రాక్షసబాధలు సహించలేక దేవతాము
నీంద్రులయోధ్యకరుగుట.

తలపోసితమలోనతమను వెతలనుబొంది। సురలుపలికిరిమానివరులతోడుతను। దైత్యబాధలనొందితల్లడించుటకంటె। ఆరాముకడకేగుటది క్షేమకరము॥ దనుజకోటులదృంపతాపసులరక్షింప । అవతారమెత్తినయాదివిష్ణుండు॥ తనకుశత్రుండనక దశకంఠుతమ్ముడిని। రక్షింపడాయున్న రాఘవేశ్వరుడు ॥ తాటకినిదునుమాడిదనుజకోటులగూల్చి । కౌశికుని యాగంబుకాయడానాడు॥ కులహీనురాలనకగుణమెంచిమదిమెచ్చి। శ

బరినిబ్రోవఁడాజానకీవరుడు ॥ మర్కటుండనకనాయర్కజునికిష్కింధ ।
పట్టభద్రునిజేసెప్రజలుబాగడగను ॥ దుష్టులనుశిక్షింపశిష్టులనురక్షింప।
నాలాయమైయుండెనార్తరక్షకుడు॥ శరణన్నరక్షించబిరుదునిర్వర్తించ
దీక్షగైకొనియుండెదేవదేవుండు ॥ అతడెచిద్రూపకుండపురాణపురుషుం
డు॥ అతడెసమస్తలోకాధారవర్తి ॥ రాజాధిరాజుగోరాజుగమునునిసఖు
డు । రాజవంశజుడుశ్రీరాఘవేశ్వరుడు ॥ మూడుమూర్తులకెల్లమూలమ
గుదేవుండు। బ్రహ్మాండనాయకుడుభక్తపోషకుడు ॥ దేవాధిదేవుండుదివ్య
పురుషుండతడు । పాపపుణ్యంబులుపాలించుకర్త ॥ జానకీనాయకుడుజ
గదేకపాలకుడు । పంకజాక్షుడుపరబ్రహ్మస్వరూపి॥ లోకాలోకములన్ని
లోలతనురక్షించు।ఘనుడుమనలనుబ్రోవగణ్యమాతనకు ॥ ఘనులారము
నులారకడువేగమీరేగి।శతకకంఠుండొనరించుచందమంతయును ॥ సాంగం
బుగాజెప్పిజగమురక్షించుమని। వినుతించుడీమనమువినువీధినుండి॥ పొడ
చూపెదము మీకుపూర్ణకరుణారసము । మనపైనిపుట్టుటకుమునులార
పొండి॥ అనిచెప్పియాకాశమునకుసిర్జువేగ। మునిపుంగవులపుడుపైనం
బులైరి॥ శాండిల్యగుపిపరుడుజహ్నుమహర్షి । కాలయుడుజాబాలిగా
ర్గేయమౌని॥ కౌండిన్యుడునుమహాకణ్వుండుమైత్రేయ। మాండవ్యుడును
యత్రిమందపాలుడును॥ కపిలభరద్వాజగౌతమజమదగ్ని । మార్కండే
యాదిమౌనివరులపుడు ॥ దానవులకెవ్వరికితమరునడచినదారి । గానరా
కుండంగగదలిరందరును॥ పరమరహస్యముగ అరణ్యములుగడచి। దిశలు
భూములుగడచిదేశములుగడచి ॥ కృష్ణవిష్ణోహరేకేశవాచ్యుతయనుచు।
జనిరిరయమునపుణ్యసాకేతపురికి॥ లక్ష్మీకటాక్షమైలావణ్యమైపుణ్య। సము
దాయమైవెలుగుసాకేతపురము ॥ ద్వాదశామడపొడవుద్వాదశాడనిడు
వు। అందముగవిలసిల్లుఅయోధ్యాపురము॥ కనిరిమౌనులుకనులకరువుదీ
రగనపుడు । కాంచనగ్రహములుఘనరత్నతతులు॥ గంధగజాశ్వములు

ఘనరథోష్ట్రింబులు। భవ్యమాకోటలునుదివ్యభామినులు॥ మిన్నుముట్టి
పదారువన్నె బంగరుకోట। లాలోననవరత్నజాలమైబరగు॥ మహనీయాక
రమైనమందిరంబులుదివ్య। కనకమయశోభితంబున దేజరిల్లు॥ సింహాసన
మునందుశ్రీరామచంద్రుండు। నిండుపున్నమచంద్రుడనపోలివెలిగె ॥ కలి
తపుణ్యచరిత్రకంజాతదళనేత్ర। నీలనీలదగాత్రఫాలాక్షమిత్ర ॥ కాకుత్థ్స
కులసోమఘనపుణ్యగుణధామ। జగదేకనుతనామజానకీరామ॥ కనిమునీం
ద్రులుచాలకరుణశోభిల్లంగ। మందారపుష్పములుమంత్రాక్షతలు॥
హస్తంబులనుబట్టిఆశీర్వచించిరి। భక్తిమీరగరామభద్రుసందరును॥
శ్రీరస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్తుయశోస్తు। విజయోస్తుముల్లోకవిఖ్యాతచరిత॥ ఆ
రోగ్యమస్తుదీర్ఘాయురస్తుజయోస్తు। భయరోగసంహారభాగ్యప్రచార॥
ధనకనకవస్తువాహననిత్యలాభోస్తు। దీనకల్పద్రుమాభానుకులసోమ॥ అ
నియిట్లుమునులెల్ల ఆశీర్వచింపుచును। వెలయమంత్రాక్షతలు వేసిరందరు
ను॥ రయముప్రియమునుజయమునయముభయము బెనంగ। చెలగిముని
వరులంతశ్రీరాముగనిరి॥ ఘనరాఘవేంద్రుండుమునులకును వేశ్వర। వం
దనంబులు జేసివరుసతోనపుడు॥ అర్ఘ్యపాద్యాదివిధులను పూజగావిం
చి। యుండంగనియమించెనుచితాసనముల॥ మందస్మితముఖారవింద
ధైర్యానంద। మాత్మలోనూహింపననియెవారలతో॥ మీవనంబునగల్గి
మెలగుసమస్తంబు। క్షేమమాయోమౌనిశేఖరులార॥మీరున్నటావునే
మీమహాత్మ్యమువలన। నిత్యోత్సవక్రీడనిలచునెల్లపుడు॥ఫలియించునే వే
ళపల్లతోతరువులు। వికసించియుండునే విరులవనములును॥ మావంటివా
రలకునావనంబునగల్గు। మేలునమకూరునుమీదర్శనమున॥ పనిబూనిమీ
రువచ్చినరాకనాతోడ। వేగజెప్పుడివినుట వేడుకైయుండె॥ దాపేలమీ
కునేదాసుడనుశలవియుడి। సెలవుప్రకారంబునలుపుదునుపనులు॥ మీ
పాదములసాక్షిమీరుచెప్పినపనులు।తప్పకుండగజేతుతపసివరులార॥ అ

నిరాఘవులుబలుకవినిమానివరులెల్ల। పలుమారుదీవించివలికిరీగతిని॥ శ్రీ
రామరఘురామశ్రీజానకీరామ। రణరంగభీమశ్రీరమ్యగుణధామ॥ రవికు
లాంబుధిసోమరంజితగుణస్తోమ। పరమపావననామపాహిశ్రీరామ॥ మీాక
టాక్షముచేతలోకములకన్నిటికి। క్షేమమేవర్తిల్లుచెలువుమీారగను॥ జ
యమెసమస్తంబుజయమెప్రపంచంబు। జయమెప్రకాశించుజగముకంత
టికి॥ నీచల్లదినమునానిఖిలలోకములెల్ల। శేమంబుకాదెమిశ్రీరామచం
ద్ర॥ జగములకపకారియగురావణాసురుని। పుత్రమిత్రాదులతోఁపుడమి
గూల్చితిరి॥ ఘనవీరులగుకుంభకర్ణాదిదైత్యులను। తృణముగరణములో
త్రుంచివేసితివి॥ శరణన్ననావిభీషణునిలంకారాజ్యపట్టణాధిపుజేసిపాలిం
చినావు॥ లోకకంటకుద్రుంచిలోకములురక్షించి। కాపాడిబ్రోచితివితా
పసోత్తముల॥ అఖిలాండనాయకుండవుపుణ్యపురుషుడవు। పరమాత్ముడవు
లోకపాలకుండవుగ॥ సృష్టింపరక్షింపశర్వజనంబులణగింప। పరగునిత్యా
నందబ్రహ్మంబువీవె॥ నీమూర్తిచంద్రుండునీమూర్తిసూర్యుండు। నీమూ
ర్తిసర్వంబునీలవర్ణుండ॥ పార్వతీశుడవీవెభారతీశుడవీవె॥ నిగమార్థములు
నీవెనిఖిలంబునీవె॥ నీవుగానిదిలేదుభావించిచూచితే। మూలకుందుడవు
నీమూర్తిసర్వంబు॥ భారతీశుడుశంభుఫణిరాజుమొదలైన। వారలేనీమ
హిమవర్ణింపలేరు॥ మిమ్మువర్ణింపంగమేమెంతవారము। భువనరక్షకపుణ్య
పురుషశ్రీరామ॥ ధర్మంబునాల్గుపాదములుదప్పకయుండు। నీవుజగమేలే
టికాలంబునందు॥ సకలలోకంబులకుసౌఖ్యంబుగాకేమి। శేమంబుగాకే
మిజయముగాకేమి॥ గలుగుసౌఖ్యంబులుగలుగుభాగ్యంబులు। గలుగు
కామ్యములునీకరుణారసమున॥ దశముఖుండునుమొదలుదైత్యులంద
రుగూలె। యికదైత్యబాధమీాకెందులేదనుచు॥ సకలజగములసురలుస
న్మునిస్తోమములు। ఆనందమయులమైయెలమిబొందితిమి॥ రావణునికంటె
దుర్మార్గవంతుండగుచు। శతకంఠుడనునిశాచరుడుఉగ్రతను॥ కాలకుత్రు

నిఖోలిగర్వాంధతనుమీరి। పనిబూనివాడుమాపట్లముందుగను ॥ మహి
నిదశకంఠుడేమంచివాడనితోచె । యీదైత్యుజేసేటిహింసదలచగను ॥
వాడుదశకంధరుడువీడుశతకంధరుడు। పదివంతులెక్కువాబలపరాక్రమ
ము॥ లంకితనిదిప్రతాపలంకాతనిదివాని। పొంకమీరీతిగాభువినొప్పియుం
డు॥ అతనికితనికివేయుహింసలెక్కువయుండు। ఘనబలిమిజూచినాధనము
జూచినను॥ ఏవిధినిజూచినాయేనూరువంతులు । రావణాసురుకన్నలావై
నవాడు॥ కఠినదైత్యుడుజేయుకడుబాధకెవ్వరము। భరియింపగాలేముప
లుమాటలేల॥ ఘనుడురావణుడుగూలినమాటవిన్నాడు। తనజ్ఞాతులను
జంపతానెంతవాడు॥ తనవారిగూల్చినావినికోపమునగుంది । మీపైనిప
గబూనిమీరిరాక్షసుడు॥ మీపైనికోపంబుమాపైనిజూపుచును। బాధబె
ట్టదొణంగెపాపకర్ముండు ॥ పూనిజేయుచునున్నవానికోపంబెల్ల । పట్టశ
క్యముగాదుబ్రహ్మాండమెల్ల ॥ బడుగుదైత్యుడుజేయుబాధపడగాలేక।దొ
లగిసురలునుమేముదూరముగబోయి ॥ అతడుజేసినబడలికంతకంతకుదే
లి। రాక్షసుడుజేయుదుర్మార్గసంగతులు॥ తమసముఖమునవిన్నపముసేయ
వచ్చితిమి। బలుదైత్యుబాధలకునిలువజాలకను ॥ శరణుశరణనుచునంబ
రవీధినున్నారు। ముక్కోటిదేవతులుమోదాత్ములగుచు ॥ అనిమునులుబ
లుకంగఅంబరముపైవైపు । శ్రీరాఘవులుజూచెచిత్రమొందుచును॥ పా
రిజాతపువిరులుశ్రీరాఘవులపైని। గురిపించిరపుడు ర్జరులువేడుకను॥ నిర్జ
రులువిరివాననిండారగురిపించి । తమనివాసంబులకుదర్లిపోయిరిగ॥ ఇది
యేమివింతరాయనుచురఘునాయకులు । మదికొంతశంకించిమనమునని
ట్లనియె॥ పదితలలరక్కసునిబరిమార్చగాలేక। కానలోజానకీపోయెమా
ర్గమున॥ నిష్కారణమునవాలినిజంపికోతుల! మనుగుజోరవలసెననుమా
నంబులేక॥ అతిప్రయాసముచేతనారావణునిజంపి । లోకమేలుచునుంటి
శ్రీకరముగాను॥ నూరుతలలునుగలుగుఘోరరాక్షసునెట్లు। దునుమాడు

టకునాకుదుర్ఘటముగాద॥ అనిమనంబునగుందిఅమ్మునీంద్రులజూచి। ఘ
నుల్లారఅతడుమెవ్వరికొమారుండు॥ యేరీతిజన్మించె యేమికోరికపైని। వ
రములన్నియుగొనెనువనజభవుచేత॥ తెల్లంబుగానాకు తెలుపుడీమునులా
ర। బరిమార్తువానిసంగరములోపలను ॥ భయరాక్షసునిజంపిజయము
బొందెదనింక। భయమునొందకుడినిర్భయులగుచునిలుడి ॥ ఎన్నితలలుం
డినామెంతబలుడాయినా। పాపబుద్ధులుయుంటెబరిమార్చవచ్చు॥అనిరా
ముపలుకంగ అపుడుఋషివరులెల్ల। హర్షించిమధురోక్తులనుయిట్టులనిరి॥
శ్రీరామజయరామశ్రీజానకీరామ। కాకుత్థ్సకులసోమఘనసార్వభౌమ॥బ్ర
హ్మసుతుడుపులస్త్యబ్రహ్మగర్భమునందు। పుట్టెనిద్దరుసుతులుపాలుపుమీ
రగను॥ విశ్రవసునాశ్రవసువీరులిద్దరుబుట్టె। రందులోవిశ్రవసుయనుమహా
త్మునకు॥ కుపితుండురావణుడుకుంభకర్ణుడువిభీ। షణుడుబుట్టెరటంచునా
శ్రవసుడపుడు ॥ ఇనునిగోరితపంబుగొసిభుజాదండుడౌ। శతకంఠుగనియె
భూజగముకంపింప॥ అతనికిప్రతాపలంకాపట్టణముగట్టె। సురసముద్రము
నడుమసురలుభీతిలగ॥ తనభార్యచిత్రగంధినికుమారునివిడచి। తపమాచ
రించనంతర్వేదికరిగె॥ రావణకుంభకర్ణాదిదైత్యులమీరు। హతముగా
వించినారనుమాటదెలసి॥ శతకంధరుడుమిమ్ముసాధింపగాగోరి। బ్రహ్మగో
రితపంబుప్రళయముగజేసి ॥ బ్రహ్మదైత్యునిమెచ్చిపరగమూడువరాలు।
గోరినట్లుగనిచ్చెనేరీతివనిన॥ పురుషవర్గముచేతమరణంబులేకుండ। తన
వంటిరక్తంబుధరబడుటవేళ ॥ నూరుగురుతనవంటిశూరులుదయించుట
కు। జరయుశ్రమదైన్యపరితాపసంచయము॥తనుబొందకుండంగతగవరం
బులుబొంది। తననగరికేతెంచెదనుజనాయకుడు ॥ నిస్సారబుద్ధిచేనెలతల
చేచావు। తనుబొందకుండంగతానడుగడాయె॥ గర్వాంధుడైకల్లగానక
నుయీరీతి। సాధుహింసలుబెట్టసాగినాడయ్య ॥ మాయాపదలుబాపుమ
మ్మురక్షింపంగ। దిక్కునీవేగాకదిక్కుమాకెవరు॥ మీశరణుకేగుమనిమిం

టసురలంపంగ। వచ్చినారముఅభయమిచ్చిరక్షించు ॥ అనిమహానులంద
రునుఅశ్రులొలుకగచాల। కంపముననిలువగాకమలనాభుండు ॥ మధుర
వాక్యంబులనుమహానీంద్రులనుబిలచి । మెలగినేనుండగా మీకేమిభయ
ము॥ తెగువనీగతిజేయుదేవతాద్రోహిని । సంహరింతునుబ్రోతుజగము
లన్నియును॥ సందేహములుమానిసంతోషమునమీరు। జనుడుమీయా
శ్రమంబులకుమునులార ॥ నమ్మునమ్ముండనుచుమున్నారుశ్రీరాము । లభ
యహస్తంబువారందరికినిచ్చె ॥ అభయకరమిడివారినందరినివీడ్కొల్ప।
మహానీంద్రులేగెతమయాశ్రమంబులకు॥ *

రామాదులు శతకంఠునికై యోచించుట.

అంతరఘునాయకుండనుజులక్ష్మణుజూచి। శతముఖునిమహిమలు
నుజన్మసంగతులు॥ వారిధైర్యస్థైర్యవరతపోమహిమంబు। బ్రహ్మచేవర
ములుబడయుచందములు॥ మదినిదలఛుచుదీనమానసుండై తాను। చిన్న
తనమునుబొందిఖిన్నుడై యుండె ॥ తనమహిమదెలియకనుతానుమాన
పురీతి। శంకాతురుండగుచుసంశయిస్తుండె ॥ పలుమారురాక్షసునిబలప
రాక్రమమెల్ల। దలపోయుచునుమహాధైర్యమునసుండె॥ నలసుమంతాది
మంత్రులనెల్లబిలిపించి। తనలోనుమహిమంబుతానెరుంగకను॥ వారలం
దరువినగశ్రీరామచంద్రుండు। అనుజులక్ష్మణునితోనపుడిట్లులనియె ॥ ఒక
శరధిదాటుటకునుర్విలోగలయట్టి। నగములన్నియుశరధినడుమనైచితి
మి॥ కెరలుచునుదధిఘృతక్షీరసురార్ణవము। లేవిధంబునదాటగావచ్చు
మనము॥ దాటిదనుజునికున్నకోటలన్నియుదాటి। పట్టణంబెటులగ్గపట్ట
గాగలము॥ పట్టియనిలోచాలబలుకోట్లతోనున్న। దనుజవల్లభునెట్లుద
నుమాడవచ్చు॥ ఏలవచ్చిరిమునులుఏలచెప్పిరిప్రతిన। వేలపలికితినియిది
యేలసమకూడె॥ ఏలతమకించితినిఏలపగబూనితిని।ఏలమునులకభయ
మేలయిచ్చితిని॥ దనుజవల్లభుడెట్లుధరగూలునాచేత। తమకమెవ్వరికీని

తగదుమొంతైన ॥ ఇదియొంతపనియనుచుయతివరులతోడనే । నెందుకు
ప్రతిజ్ఞలుపలబలికితివి ॥ తగినబలసామగ్రిదనుజాగూల్చుటకేది । యనిఖి
న్నుడై యుండెనంతలోపలను॥ ఘనుడుసౌమిత్రిగొబ్బునలేచియన్నకును।
ప్రణమిల్లిలేచియిట్లనియెధైర్యమున ॥ అఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయక
నీవు। నరునివలెవెరవొందన్యాయమాతమకు ॥ నీయొక్కమహిమంబునీ
వెరుగంగలేక। మదివిచారించెదవుమానవేశ్వరుడ ॥ తృణమాత్రుడైన
దుర్జనరాక్షసునియట్లు। బరిమార్తుననుచుమరిమరియుబల్కెదవు ॥ తగు
ననికిటువంటిదైన్యంపుమాటలు। అఖిలలోకాధీశఆపన్నపోష ॥ ఎలమి
గామాదికొండెంతపొడవుండిన। నిప్పుబడవేసితేనిలుచునాక్షణము ॥ కుల
గిరీంద్రముబోలికుంజరంబుండినా। సింహమునకెదిరించిక్షణమోర్వగల
డా॥ వాడిబలమననెంతవాడిగర్వంబెంత।వాడిసాహసమెంతవాడనగనెం
త॥ ఒక్కబ్రహ్మాస్త్రమునవసుధపైగూలడా। నిముషంబునీయెదుటనిలు
వంగగలడ॥ చెలగినేనొక్కడినెబలురక్కసునిబట్టి। గండణచిపంపెదను
దండధరుపురికి॥ కబళింతునాదివాకరచంద్రులనుబట్టి। నేలనింగియుబట్టి
ధూళిసేయుదును॥ సప్తసముద్రములజలమంతయునుబట్టి । పుక్కిలించే
తునాపుడిశటనుబట్టి॥ తృణమాత్రుడగుశతాంశునిజంపనేమిటికి । ఘన
పరాక్రమధాముకాకుత్స్థసోమ॥ చిత్రతపమొనరించిచిత్రరూపముదాల్చి।
దేవేంద్రదేవతులుదివినుండిచూడ॥ లవణాసురునిజంపిలావుమీరినయట్టి।
శత్రుఘ్నుడుండగాసందేహమేల॥ రణమందువైరిఖండనమంత్రమొనరిం
చి। భరతుడుండగవైరిబలమెన్నదగునా॥ రసికులువిద్యలకారాజభయం
కరులు। కుశలవులుగలుగగాకొదువేలమనకు ॥ ఉగ్రరణకోవిదులుయురు
భుజపరాక్రములు। జయవిజయులుండంగజంకేలమనకు॥ ఇట్లుస్వాంతంబు
మనకిట్లుండదెబ్బది। రెండువేల్వాలుగొల్వరాద్రముఖుడగుచు॥ కధనమం
దునరిపులమదమణచువిక్రముడు। ఉగ్రుడగుసుగ్రీవుడుండశంకేల॥ దనుజ

బృందంబడరతరుణిమందోదరిని। కొప్పుచేబట్టీడ్చుకొనుచురావణుని॥ మ
దివికలపరచిహోమముభంగపరపించు। అంగదుండుండగాయనుమాన
మేల॥ తల్లిదండ్రివిధాతదైవంబునీవనుచు। జాంబవంతుడుగలుగజడియ
నేమిటికి॥ చండదోర్దండులౌశతబలిగవాక్షులును। వాలరాదైత్యనీసం
హారించుటకు॥ గజగవయగోముఖగంధమాదనరుషభ। మైందద్వివిధప
నసమహాలులుమొదలైన॥ వనచరోత్తములంతకీనుకతోదాకిన। పదునా
ల్గులోకములబరిమార్చగలరు॥ మీరువేసినచెట్టుమీయక్షదప్పదు। ఘ
నవిభీషణుడులంకాపట్టణమున॥ తనబలంబులతోడదర్లివచ్చినశైలము
లుసకలబ్రహ్మాండములుజారలాడు॥ చప్పన్నదేశాధిజనవరులీమీయా
జ్ఞ। అడుగుదాటకవత్తురనికిధైర్యమున॥ ఇంతబలసామగ్రినవ్వంతముండ
గమీరు। అసురుడునుముటకుమనకనుమానమేల॥ అంతియేకాకుండఅస
మానబలశాలి। గుణవంతుహనుమంతుగలుగ॥ శంకమనకేమిటికిసామా
న్యుడాఅతడు। వాయుదేవునిసుతుడువరపుణ్యశాలి॥ ఫుట్టినప్పుడెచాలబె
ట్టిదంబుననెగసి। పట్టిమ్రింగెనుపూర్ణఫలమనుచునినుని॥ అసమానబల
ముచేనెల్లకాలువరీతి। దాటజేయలసముద్రంబుకేల్మిడిని॥ శంకయేమి
యులేకలంకాపురముజొచ్చి। హతముగావించడాఅక్షయకుమారు॥ కో
పానలాటోపదీపితశిఖాతతుల। గాల్పడేమున్నులంకాపురంబంత॥ లంకి
ణినిబట్టుకొనిలావెల్లదూలింప। పుడమిపైగూల్పడాపొట్టఖండించి॥ అట్టిజ
గజట్టిఆగాలిపట్టికి। శతకంఠుడననెంతజగదాభిరామ॥ అతడుగలుగగవగు
వనాత్మలోనికేల। మరచినారాయతనిమహిమలన్నియును॥ మనలనిద్దరి
బట్టిమైరావణాసురుడు। అలనాడుపాతాళమునకుగొనిపోయి॥ భద్రకాళి
కిమనలబలివేయుటకుదీక్ష। బూనుకాలమునందుగానరాకుండ॥ సూక్ష్మ
రూపునవచ్చిసురలుబెగడొందగా। మత్స్యనాథునితోడపోరుకొనితిరి
గి॥ పాతాళలంకానివాసులనుదెగటార్చి। పిదపమైరావణుతోపోరుగావిం

చి॥ బలుకోపమునవానిబ్రాణములుపుచ్చుకొని। మనలబ్రతికించినామా
ట్మరచితిరా॥ రణములోపలనేనురావణునిశరముచే। మూర్ఛాగతుండ
నై మ్రొగ్గుకాలమున॥ సంజీవిదెచ్చియాచంద్రార్కముగనాదు। ప్రాణ
ములురక్షించెపరమాప్తుడగుచు॥ అట్టిప్రాణసఖుండుఅతిపరాక్రమశాలి।
శౌర్యధురంధరుడుసైదోడుగలుగ॥ వేరెవ్వ ర్తింపనేరడెంతైనను। మ
నకువశ్యుడతండుమారుతసుతుండు॥ అదిగాకసకలదేశాధీశులందరును। మ
నతోటివారలేవెనకతీయరుగ॥ సంశయంబికమానిసంగరంబునకరిగి। శ
తముఖునిబరిమార్చిజగమురక్షించు॥ నీలోననీలావునీవెరుంగవదేమి। చె
లగిరణమునసీవునిలచినంతటను॥ బ్రహ్మాండభాండంబుపరియలై పోవగా।
నిలచినంతటలోననిముషమాత్రమున॥ కపవుపుడకనుకొండగాజేసుకొని
మీరు। మదిబెగ్గలించేవుమానవేశ్వరుడ॥ అనుచుతమ్ముండిట్లుతనకుబోధిం
చగా। నరనాయకుడుపిదపలక్ష్మణునికనియె॥ ఇదియెంతపనియనుచునేకా
ర్యమైనను। నిస్సారమొనరింపనెరవేరదెపుడు॥ ఘనకార్యమిదియనుచుమ
నముభీతిలరాదు। ఇదియెంతపనియనుచుమదినినదగున॥ పదితలలరక్క
సునిబరిమార్చుటకుముందు। యంతదుర్ఘటమాయెనెరుగవానీవు॥ అల
నాడుబ్రతికితివియిలజన్మమగురీతి। పొలుపొందవాయుసుతుపుణ్యంబువల
న॥ అంతకంటెప్రళయమైనదనుజుడువీడు। నాలుగుసముద్రములనడుమ
నున్నాడు॥ బ్రహ్మవరములుబడసిబలువిఱ్ఱవీగుచును। మత్తుచేదేహంబు
మరచియున్నాడు॥ తృణమాత్రుడనిచులకదనముచేయగనేమి। ఘలము
దూరమువానిబలమెన్నవలెను॥ చాలయాలోచించిజరుపవలెకార్యంబు।
పట్టినకార్యంబుతుదముట్టవలెను॥ కానితొందరపడుటకార్యహానికరంబు।
కనుగొనవలెమర్మకర్మంబులన్ని॥ గుట్టుతెలియకగానిగిట్టణంచగలేము।
యెన్నిబాణములున్నయెంతబలమున్న॥ పనిబూనియవ్విభీషణునిటకురప్పించి।
అతనిచేదెలియవలెనసురమర్మంబు॥ అతడుచెప్పినత్రోవనాకా

ర్యఘటనంబు। జరుపవలెగానితొందరపడుటతగదు ॥ శాంతపడుమనిరా
మచంద్రుండులంకలోనావిభీషణుదలచెనంతరంగమున॥ తనమదినిశ్రీరా
ముతలపుగొబ్బుననాటి। ఉలికిపాటునలేచిఅలవిభీషణుడు॥ అనిలుండును
వరుండువారుడాదిగాగల్గు। మంత్రికోవిదులెల్లమరితన్నుగొల్వ॥

* విభీషణుడయోధ్యకు వచ్చుట. *

లంకాపురముదాటిలవణసముద్రముదాటి। ఆకాశమార్గమునన
యోధ్యకొచ్చె॥ వచ్చిశ్రీరాములకువరుసతోడుతనూరు। సాష్టాంగదం
డములుసమకొల్పియపుడు॥ సరసగూర్చున్నట్టిసౌమిత్రికినిమ్రొక్కి। బలు
రాఘవునిమహీపాలునింబొగడె॥ శ్రీజానకీలోలశ్రితలోకపరిపాల। కరుణిం
చుగుణశీలకరుణాలవాల ॥ శరణురవికులసోమశరణుదనుజవిరామ। శర
ణుసన్నుతనామశరణురఘురామ ॥ శరణుపరమానందశరణుమూలము
కుంద। శరణుపాపవినాశశరణులోకేశ ॥ నాతపంబులుపండెనాకోరికలు
పిండె। నీపదంబులుగంటినేడుమాతండ్రి ॥ బహుదినంబులకునాపైజ్ఞాపక
మువచ్చి। తలపుజేసితివిమాతండ్రిశ్రీరామ ॥ ననుదలంచనుయెట్టిపనియే
మిచందమో। కరుణతోశలవిమ్ముకమలలోచనుడా॥ అనియిట్లువినుతింప
అప్పుడురఘునాయకుడు। ఘనవిభీషణునికౌంగిలినట్టెజేర్చె ॥ మధురవా
క్యంబులుమన్నించితనవద్ద। నుచితాసనంబుననుండనియమించె॥ భక్త
పరాయణుడుపరమాత్ముడాతడు। తమతలపుయాతనికిక్రమముతోడెలిపె॥
మీయన్నరావణుడునేనురణభూమిలో। భూమినిర్భయముగాపోరాడలే
ద॥ అతనిబాణాతతులమదిగుందియుండంగం। మరినీవుయాతనీమర్మక
ర్మములు॥ తెల్లంబుగానీవుతెలుపగాదునిమితిని। రణరంగమునబట్టిరావ
ణాసురుని॥ అన్నరావణుడనియభిమానముంచక। యతనిమర్మములెల్ల
యేర్పరంచితివి॥ నీవంటిమిత్రుండునీవంటిభక్తుండు। గలడెలోకమునందు
ఘనపుణ్యచరిత॥ ఓవిభీషణనిన్నునావగాజేసుకొని। సంగరాంబుధిమీద

జూడగంటినిగా ॥ నీమిత్రతనుకార్యనెర వేరితిమినాడు । గడచితిమినాకా
ర్యఘటననీవలన॥ అంతకంటెనుప్రళయమైవార్తొకటినేడు। సంభవించిన
దియావృత్తాంతమెల్ల॥ నీకెఱింగించుటకునిన్నురప్పించితిమి। విసిపుడా
నిసాధనముయోచించు॥ నూరుశిరములునుయిన్నూరుచేతులుగలిగి। పే
రుశతకంఠుడటక్రూరుడటమిగుల॥ తాపసులదేవతులయెప్పుడాలసించున
ట। గోబ్రాహ్మణులనుగగ్గోలుపెట్టునట ॥ నిఖిలజీవక్షోభనిత్యంబుజేయున
ట। పాపసంచయములకుపరగబట్టునట ॥ దేవతాస్త్రీలచందచ్చితా
నుంచెనట । గర్వాంధుడైకళ్లగానకుండెనట ॥ అతనిబాధలకోర్వకరు
డెంచిమునులెల్ల। వచ్చినాతోజెప్పవగచిరందరును॥ శరణుజొచ్చినము
నులకరుణించిదానవుని। హతిమార్తునివారికభయంబులిస్తి॥ మునుల
వీడ్కొల్పి నేనునుయేమిదోచకను। నీచేనెరుంగుటకునిన్నురావిస్తి॥ దా
నవునిసద్వర్తమానంబుయావత్తు। సాకల్యముగజెప్పనాకుదనుజేశ॥ అని
రాముపలుకంగహస్తములుజోడించి। వినుతించిశ్రీరామవిభునకిట్లనియె॥
అమరేంద్రుచేతివజ్రాయుధముతోడను। పర్వతంబౌకయెదుర్పడనిలువగ
లద॥ కఠినవాలాభీలకంఠీరవముతోడ। యెనయిచ్చిపోరుటకునేనుగకువ
శమ॥ ప్రళయవాయువకెదుటబలమెంతగలిగున్న । కొంచెపుమబ్బుమా
ర్కొనినిలువగలద॥ భూరిప్రచండమహాఘోరానలముతోడ। నెరిశుష్క
దహనంబునిలువంగగలద॥ వరమువెన్నియుగొనినవాడెంతవాడైన। ని
తోనునెదిరించినిలువంగగలడ॥ పరమాత్మనిఘోరబాణాగ్నిలోపలను।
పొలచిపటుచూర్ణమైపోకనిలవగలడా॥ కానిదైత్యునిపరాక్రమముధైర్య
ముజయము। ఘనసాహసమువిక్రమమునెన్నగాను॥ బ్రహ్మదేవునికైనసా
టిగాకుండును। పగవానిమాయదుటపొగడంగదగదు॥ అడిగినందుకురా

విభీషణుడు శతకంఠునివృత్తాంతము జెప్పుట.

ఘసాధీశువృత్తాంతి। మెఱిగింతుమీకునేనెరుగున్నరీతి॥ క్రూరరాక్షసుడు

న్నపూరుప్రతాపలం। కాపురంబదియలకాపురముబోలి॥ నేడైనతొమ్మి దికోటలునుగలిగుండు। జలపూర్ణమగునగడ్తలుతొమ్మిదుండు॥ బ్రహ్మరు ద్రాదులకభేద్యమైవర్తిల్లు। అదిగాకమంత్రికోవిదులుపదిమంది॥ స్థూలగ శదుర్ముఖాసూర్పకర్ణగజాశ్వ। ముఖసింగళాక్షధూమ్రాక్షరక్తాక్షు॥ యో జనహస్తుండుయొగిదీర్ఘజిహ్వుండు। మొదలైనమంత్రులుపదిమందిగల రు॥ అందునొక్కొక్కప్రధానికియేనూరు। కోట్లదైత్యావళులుగొలిచి యుండెదరు॥ కాలమృత్యువునైనకదలిపోనీవకుండ। బరిమార్పజాలుస రుభండనంబునను॥ ఘనభుజలుమొక్కపెట్టునకదలివచ్చిన। పదునాల్గు లోకములుబరిమార్పగలరు॥ వారికధిపతియగుచు వరములన్నియుబడ సి। హరిహరాదులతృణీకరము జేయుచును॥ చండదోర్దండుడై శతముఖ నాముడై। అభేద్యుడైయుండునఖిలజగములకు॥ నేనుమిమ్ములగలసినెరి రావణాదులను। దునిమించినానసనుచుదొడరికోపమున॥ ననుజంపవలెన నుచుమనసునుద్దేశించి। వైరంబుచేనుండువాడునామీద॥ ఎపుడుజను డెంచునోయెత్రోవవచ్చునో।యనిదిశలపైజూతునన్నివేళలను॥ మదిగుం డెబెగడుచునుమారొక్కనగజాలకను। తారకాచలగుహలదాగినేనుం డు॥ ఏవిధినిజూచినారావణుకువానికీ। మదినిదలపగహస్తిమశకాంతరం బు॥ గానశతకంఠునిగడతేర్పలేరెవరు। నీవుదునుమాడవలెదేవాధిదేవ॥ హనుమంతుమొదలైనవనచరానీకములు। రప్పించు వేగమునరసింకులో త్తముడ॥ నిక్కముగదానవుడునీచేతగడతేరు। సమరయత్నము వేగజరి గించుస్వామి॥ అనివిభీషణుపలుకునపుడుశ్రీరాఘవులు। మదికొంతదల పోసిమరియిట్లుబల్కె॥ పూనిదనుజునిద్రుంపపూనితినినేనిపుడు। ఏవిధంబు నగూల్తునిలపైనివాని॥ ఈసైన్యములనెల్లనేరీతినడిపింతు। నేవిధినిదా టింతునీవార్థులెల్ల॥ ఏలాగురక్షింతునెల్లయోగీంద్రులను। ఇకదేవతా భయంబెట్లువారింతు॥ అనియాత్మదలపోసియాలక్ష్మణునిజూచి। మనము

శంకింపంగపనిలేదుయికను ॥ అనుచుధైర్యముదెచ్చుకొనిరామచంద్రుం
డు। ఆంజనేయునిదలచెనాత్మలోపలను ॥ తలచినంతటిలోనతలపుమది
లోనాటి॥ హనుమంతుగుణవంతుడధికబలవంతు ॥ గంధమాదననగము
కడువేగమునడిగ్గి। పరుగునశ్రీరామభద్రుదరిజేరి॥

హనుమంతుడు రామునికడకు వచ్చుట.

పరుగునశ్రీరామభద్రుసన్నిధిజేరి। పాదారవిందములబడిమ్రొక్కి-
నిలచె॥ కరయుగంబులుమోడ్చిశిరముపైబెట్టుకొని। భజనచేయదొణం
గెపవననందనుడు॥ ఆదినారాయణాఆపన్నపోషణా। కౌసల్యనందనాక
లుషసంహారణా॥ పరమాత్మబ్రహ్మాదికరుణాపయోనిధీ। దానవసంహార
దశరథకొమార॥ ఏమిపనికైనన్నుయిటుతలపుజేస్తిరో। శలవిమ్మునాకిపు
డుజానకీరమణ॥ కాలమృత్యువునైనకదసిముక్కలుగోసి। చిడిముడిపాటు
తోజిదిమివేసెదను ॥ ఏడువారాశులనుయేకముగదాటెదను । కోటిబ్ర
హ్మాండములుజారలాడెదను॥సకలబలముల నెల్లసప్తసముద్రములన్ని। దా
టింతునాభుజాదర్పబలముననుు॥ ధాతజంధ్యముబట్టితగదెంచివేతును।కు
లపర్వతములన్నిగూల్చివేయుదును ॥ పనియేమిననుబిల్వపరమాత్మశల
విమ్ము। సలుపుదేకార్యంబుసందేహమేల ॥ అనుచుహనుమంతుండుఅస
మానవిక్రముడు। పలుకులవలోకించిపరమాత్ముడపుడు ॥ ఆలింగనముజే
సిఅతనికుశలంబడిగి। మన్నించివోయిహనుమంతుడానీవు॥ పలుమారునీ
పరాక్రమమునేనెరుగనా। నీవుజెప్పగవలదునీప్రభావములు॥ ఆత్మబంధు
డవుమాకన్నికార్యములందు। నీవుమాకార్యములునిర్వాహకుడవు॥ అల
సివచ్చితివినీయలసటంతయుదీర। విడదికరిగినుఖించువిఖ్యాతచరిత॥ అని
చెప్పిబహురత్నకనకగృహములలోకి। హనుమదాహ్వయునని పెఘను
డుశ్రీరాము॥ ఆవిభీషణుగాంచిహనుమంతుచేమనకు। సర్వకార్యములిపు
డుసమకూడవలెను॥ మనకునాతనిసాటిమరిమెవ్వరునుగారు।కార్యనిర్వా

హాకుడుఘనుడుహనుమంతు॥ అనుచునిష్టాలాపములవిభీషణుగూడి। ఆ
రాత్రిప్రొద్దుచ్చియవనినాయకుడు॥ మరునాటియుదయమునమహిమతో
సంధ్యాది। క్రియలునిర్వర్తించిరయముమీరగను॥ గురుతుమీరగనగ్ని
హోత్రకృత్యమునెరపి। గురుపిత్రుపూజలుకొమరొప్పజేసి॥ ధరణీసురుల
కెల్లతాంబూలములునిచ్చి। ఆశీర్వాదాక్షతలుఅతిభక్తిగొనుచు॥హితమం
త్రితనపురోహితబంధువుగొల్వ। ననుజాపరివేష్టితుండగుచుశ్రీరాము ॥ న
వరత్నసింహాసనంబుపైగూర్చుండి। హనుమంతుబిలిపించియతిగౌరవిం
చి॥ తానువిభీషణుడుతగముగ్గురునుగూడి। గతకార్యములుకొన్నికలియ
బలుకుచును॥ రావణకుంభకర్ణాదిదానవమహా।ఖండనగతులన్నిపలుమా
రుదలచి॥ మారుతిగొనియాడిమరికొంతప్రొద్దుచ్చి। శతకంఠుసంగతులు
సాకల్యముగను॥ హనుమంతుకెరిగింపుమనివిభీషణుతోడ। కనుసౌంజ్ఞగా
వించెకమలలోచనుడు॥ శతకంఠుజన్మంబుఅతనితపోమహిమ। బ్రహ్మచేవ
రములనుబడయుచందంబు॥ దేవతామునిబాధగావించుచందంబు। అత
నికోటలుపరిఖావిశేషములు॥ద్వారరక్షకగొప్పదానవప్రముఖంబు।బలు
రాక్షసేంద్రుమంత్రులప్రభావములు ॥ కరతలామలకముగఘనుడుతా నె
రిగింప। వినిపవననందనుడువినువీధిముట్టె ॥ పెన్నిధానముగన్నపేదచం
దముబోలి। తుప్పిగంతులువేసికొనియాడుకొనుచు ॥ బలుడుశ్రీరాఘవుని
పాదారవిందముల। బడిమ్రొక్కి-పలుమారుబ్రస్తుతులుజేసె॥అన్నరాఘ
వనీమహాత్మ్యంబుచేబంట। నున్నవాడనుదైత్యునెన్నబనిలేదు ॥ శతకం
ఠుడననెంతగతజీవునిగజేసి। పడవేతుమీయెదుటఘడియలోపలను॥ అది
యటన్నవినుండియసలాక్షుడగుశివుని। శక్తినాయందుననుచెలగుచుండ
గనౌ॥ పాయకననాతండ్రివాయుదేవునివల్ల। జవసత్వబలములుఽనుచాల
గాగలవు॥ అసురుడననెంతమీయాజ్ఞనాతలనుంచి। వానినిముషములో
నప్రాణములుగొందు ॥ శరనిధులుదాటుటకుశక్తిచాలదటంచు। తడబ

గానేమిటికిదనుజసంహారుడ॥ వాలంబుపై నేనవొక్కనిమిషములోన।దా
టింతువారఘులుతప్పకుండగను ॥ నిజమునామాటలునీపాదములుసాక్షి।
యికమీరుమదిసంశయింపబని లేదు॥ నారూపమంతయునుమీరుకన్నుల
జూచి। నమ్ముడటుమీదైననారాయణుండ ॥ నారాయణుడమిమ్మునమ్మజా
లకముందు । కపిరాజుసుగ్రీవుతపననందనుడు ॥ దాఖలాజూచుకోదలచి
మీతోనతడు। విన్నపముగావింపవేవేగతమరు॥ సప్తపాతాళములొక్క
సరసగాదునిమితిరి। దుందుభికళేబరముదూలమీటితిరి ॥ ఘనశరంబున
వాలిదునుమాడగలవంచు। నటమీదమిమ్ములనునాశ్రయించెనుగా॥ ఘ
నుడమీవంటివారిననమ్మగాలేక । దాఖలాజూచుకొనెతపననందనుడు ॥
రూపబలవిక్రమమునుయేపాతగనుగొనగ ।ననునమ్మటకుమీకుమవసెట్లు
గలుగు॥ అగపరతునాయందుతగినరూపంబుతా। శలవొసగుమనిరామ
చంద్రుతోననియె॥ రామచంద్రుండంతప్రేమతోశలవొసగి। అంజనీతన
యుడినిఅతిగారవించె॥ మననేకముగజేర్చిఅనలనేత్రునిగూర్చి । బలుత
పంబొనరించెపవననందనుడు॥ ఘటికాదశకమొక్కకరణిశంభోయనుచు।
ప్రార్థనలుగావించెపవననందనుడు॥ తనపుత్రునిపైనిదయబుట్టిశంభుండు।
ప్రత్యక్షమైనిలచెభళిభళీయనుచు॥ ప్రమథగణములతోడప్రత్యక్షమైనిల
చె। పవనునందనునెదుటపార్వతీశ్వరుడు ॥ ప్రత్యక్షమైయున్నపార్వతీవి
భుగాంచి। ప్రస్తుతులుగావించెపవననందనుడు॥ శ్రీరాముకార్యంబుజయ
ముగావించుటకు। నేనెచాలుదుననుచునిర్వహించితిని ॥ విలయకాలము
నాటివిశ్వరూపమునాకు। తక్షణంబునమీరుదయసేయవలెను॥ అనిపవన
జుడుబలుకనారీతివరమిచ్చి। జనియెకరకంతుండుతనగిరీంద్రమునకు॥ వర

హనుమంతుడు విశ్వరూపముజూపుట.

మిట్లుగొనిశుభాకరుడగుచుహనుమంతు। వచ్చినిలచెనువేగవసుధీశునెదు
ట॥ తనదీర్ఘవాలంబునిసరథంబునకొక్క । కేతనంబుగబెంచెఖ్యాతిమీ

రగను॥ తనమోముసత్యలోకనివాసుడగుబ్రహ్మ । దరిశేరిముద్దాడుకరణి
నుండెనుగా॥ తనదుపటుదీర్ఘదోర్దండప్రభావంబు । దిగ్గజంబులకెల్లబె
గ్గతిలజేయు॥ తనమహాకాయంబుధరణియాకాశంబు । బ్రహ్మాండములు
నిండిపరితపించెనుగ॥ తనమహాప్రఖ్యాతిదనరుముల్లోకములు । తనభార
మునకుభూతలమెల్లవణకె॥ మొలవ్రూసలుగనుచుక్కలుచుట్టునిలువంగ।
నిలచెహనుమంతుండునింగిపొడవునను॥ పెరిగెలోకములెల్లవిరిగెభీతిగొ
నంగ । ప్రళయకాలమురుద్రువగిదితోలుచును ॥ మఱియుపక్షములందు
మాధవుడుముఖమందు। అనలదేవుడుశిరమునమరనాయకుఁడు ॥ చెక్కు
లనుఅశ్వినులుచరణూరుమధ్యమున। సర్వనివింవులుసాధ్యకిన్నరులు॥ గ
రుడగంధర్వులునఘునసిద్ధగణములును। గనుపించిరొక్కపెట్టునను జ్వాల
ముగ॥ అతియపారావారవిస్తారగంభీర। దివ్యదేహుండిట్లు తేజరిల్లెనుగ॥
ఆమహామహారూపమప్పుడుజూడగలేక । యెల్లజగములుచాలతల్లడిల్లిరి
గ॥ మదివికలపడుచుసుమంత్రాదిమంత్రులును। నిలువునీరై పోయినిర్ఘాం
తులైరి॥ తక్కియుండినదొరలుతలవెత్తగావెరచి। కంపమునుబొందుచు
నుకడుభీతిపడిరి॥ భరతశత్రుఘ్నులుబలులక్ష్మణుండును। యుగ్రరూపము
జూడనోపలేరైరి ॥ రాఘవేంద్రుండతనిరౌద్రరూపముజూచి । ఆశ్చర్య
హృదయుడై ఆత్మనిట్లనియె॥ ఇతనిసహాయమునశతముఖునిబరిమార్చి। జ
యమునొందుదునింకసంశయములేదు॥ సంశయంబులుబాసెశతకంఠుదు
నుముటకు। తపనునందనుమహాధైర్యంబువలన॥ ఆకపీంద్రునిజూచిహను
మదానీరూపు। గనిచూడనెవ్వరికిదగశక్యమగునా॥ నీమహోన్నతరూపు
నేనుజూడగలేను। మరియువరునిలగలరుమర్కటేశ్వరుడ॥ నీదిప్పట్టినరూ
పునిజముగాగైకొనుము। కార్యనిర్వాహకముకలదునీవలన॥ ఇంతవాడ
వటంచునెరుగనెప్పుడుమదిని॥ కంటినిప్పుడునీదుఘనపరాక్రమము ॥ అని
రామచంద్రుండునతనితోబలుకంగ । తనదుమొప్పటిరూపుదాల్చెహను

మంతు॥ తనదుమెప్పటిరూపుదాల్చిశ్రీరాములకు । దండప్రణామంబునిం
డారజేసె॥ జనులంతతనుబొగడహనుమంతుగుణవంతు । ఆవిభీషణుచెం
తనపుడుగూర్చుండె॥ మానవాధీశుండుమరిమరియుహనుమంతు । మహి
మ దెలుపుచునుండెమరియంతలోన॥పవనజుడుతననుమునుపటివలెనుబ్రిం
గునో। యనుచుహస్తాద్రికీనినుడుగ్రుంకెనుగా ॥ మరికొంతసేపటికిమాన
వాధీశుండు। కొలువుచాలించిదిగ్గునలేచియపుడు॥ అలరుసంధ్యానుష్ఠఆ
హ్నికంబులుదీర్చి। అనిలజువిభీషణులనపుడుగూడుకొని॥ తానుసహోద
రత్రయముగానవ్వేళ। పఙ్క్తినిపంచభక్ష్యాన్నములుమెసగి ॥ అతిగౌర
వంబుతోనందరుకర్పూర। తాంబూలములుజేసితదనంతరమున॥ సత్క
రుణతోవిభీషణునిసరగునజూచి। నీవుయీకార్యంబునెరవేర్చవలెను॥ ప
నిబూనిచతురంగబలసమేతుండవై। మార్తాండువలెనీవుమరివేగరమ్ము ॥
నీవురావలెనంచునిర్ణయించియుతాను। దివ్యాంబరంబులనుదెప్పించియి
చ్చె॥ మహనీయతడకనకమణిభూషణంబులును । నమ్మదమ్మునిచ్చిపొమ్మ
నుచుబలికె॥ శలవుగైకొనివిభీషణుడులంకాపురం । బునకుయతిత్వరగతి
నిజనిమొనవ్వేళ ॥ హనుమంతుగనిమానవాధీసుడావేళ । మేల్మితనకంఠ
మునమెరయుచున్నట్టి॥ దివ్యమణిహారంబుదీసికపినాయకుని । గళమునం
దునువైచెకరుణారంజిలగ॥ నీవుసౌమిత్రియునునేర్పుతోకిష్కింధ । కరిగి
యీచందంబుక్రమముగాజెప్పి॥ అఖిలవానరసమేతంబుగాసుగ్రీవు। నిట
కుదోడ్కొనిరండుయిపుడుజనుదెంచి ॥ ఆమాటలకుమోదమందిలక్ష్మణ
మూర్తి। అన్నపాదంబులకునతిభక్తిమ్రొక్కి ॥ శలవుగైకొనిహనుమప
హితుడైకిష్కింధ। కరిగిసమస్తరాజ్యములన్నిగడచె॥ తక్కినభరతశత్రు
ఘ్నులబాడగాంచి। మీరిద్దరునువేగవీరాత్ములగుచు॥ కాంభోజమళయా
శకర్ణాటకోసల। కుకురకేయూరాదికురుదేశములును॥ అంగవంగకళిం
గయవనాదిచప్పన్న। దేశాధిపతులకీతెరగెల్లజెప్పి॥ వారిబలములతోడ

వారిదోడ్కొనివేగ। రమ్మనుచుశలవిచ్చెరవికులాధిపుడు॥ అన్నతోబ్రణ
మిల్లిభరతశత్రుఘ్ను। లెల్లరాజులబిల్వనేగిరావేళ॥ అంతఃపురముకేగి
అపుడుశ్రీరాఘవులు। హంసతూలికతల్పమందువేడుకను॥ తత్ప్రకారము
లుసీతకుదెలియజెప్పుచును। వయమొప్పనారాత్రినాల్గుయామములు॥ సీ
తాసమేతుడైశ్రీరామునిద్రించె। అతిచీకటులుబర్వెనంతరిక్షమున॥ కలు
వలువికసించెకమలములుముకుళించె। జారచోరాదులకుసంతోషమయ్యె॥
వెలసెచుక్కలుమింటబలుక్రూరజంతువులు। భూతభేతాళములుభూమి
పైవెలసె॥ మరికొంతసేపటికిమలయగాడుపువీచె। కొమరుమీరంగవేకు
వచుక్కబొడచె॥ కోడిపుంజులుగూసెకుక్కురోకోయంచు। కావుకావని
గూసెకాకసంఘములు॥ బరువడినిమేతలకుపక్షిగణములుచెదరె। తపను
డునుదూరెతూరుపుతెల్లవారె॥ అంతకంటెముందుఆరాఘవుడులేచి। కూ
ర్మివెలయగనుదయకృత్యములుదీర్చి॥ గురుమంత్రులకుమ్రొక్కికోటిబ్రా
హ్మణులకును। వెలయంగకర్పూరవిడియంబులిచ్చె॥ భూషణాంబరము
లింపొందగాధరియించి। మంత్రివర్గముగొలువమనుజనాయకుడు॥ రత్నా
లగద్దెపైరాణింపగూర్చుండి। దనుజబలములుగొలువదగవిభీషణుడు॥ స
కలవానరసైన్యచయముతోసుగ్రీవు। ధీరబలములుగొలువదేశాధిపతు
లు॥ ఎవ్వడరుదెంతురోయెపుడుగనుగొందునో। యెపుడుశతముఖుబట్టి
యేపుమాపుదును॥ అనిపలువిధంబులనుగొనినిరీక్షించుచును। దీక్షగైకొ
నియుండెదేవదేవుండు॥ తనగురువశిష్ఠుచెప్పినరీతివాక్యములు। వినుచుపే
రోలగమునవుండిరంత॥

విభీషణుడు సైన్యములతో నయోధ్యకరుగుట,

అలవిభీషణుడు లంకాపురంబునకేగి। తనబంధుమంత్రులనతగ
బిలిచియపుడు॥ ఇచటివృత్తాంతంబుయింపుగావారితో। నెరిగించిమరి
యుతానిట్లనుచుబలికె॥ ఈసమయమునమనముయినకులాధీశునకు। దో

డుగయుద్ధముకుదోపగావలెను॥ ద్వాదశాక్షోహిణీదనుజబలములతోడ॥
మీరుపన్నిద్దరుసుధీరతనువెలయ॥ మంత్రికోవిదులారమానసముదీకింప॥
ధంధణలువెలయంగదర్లుడీవేళ ॥ దారపుత్రభ్రాంతిదనరియుండినవారు॥
రాదగదునావెంటరాకుండనిలుడి ॥ తనయూయుధంబులేతనప్రాణముగ
జూచి॥ నడువజొచ్చినవారునడువంగవలెను॥బ్రతుకుపైయాసలుబడియు
న్నవారెల్ల॥ భండనంబునకురాకుండుటేమంచి ॥ వచ్చిమరిపోవుటవలదు
యపకీర్తిదియు॥ మొదటనేరాకుండుటదియమహామంచి॥ అనివిభీషణుడ
పుడుతనమంత్రులతోబలుక॥ మహిమదీపింపంగమంత్రులిట్లనిరి॥ తగునవి
భీషణాతమరిట్లుబలుకంగ॥ మానసముభుజబలిమిమమ్మునెరుగుదురు ॥ ఝం
ఝూనిలమునైనసమయింపజేసెదము॥ మృత్యుదేవతనైనద్రమింగివచ్చెద
ము॥ ఆదిశేషువుకోరలటుపెరికివేసెదము। నేలనింగియుబట్టిధూళిజేయు
దుము॥ అసమానబలశాలులముమాకునెదురెవరు॥ దాటుమమెమీయా
జ్ఞదానవేంద్రుండ ॥ అనివారుయుద్ధప్రయత్నసన్నాహులై । డంబుగా
ఘోరకాండంబులేర్చుచును ॥ ముసలములుప్రాసములు ముదమొప్పబ
ట్టుకొని॥ వడివడినిపయనమైగడుముదంబునను॥ కరిరథభటతురగకరవా
లములుతోడ॥ పోరివచ్చెదమనుచుపొంగుచుండిరిగ॥ భేరీమృదంగగంభీ
రభాంకారములు॥ జగతీతలంబంతచెలగియుండగను ॥ తమతమధీరతలు
తగచాలజూపుచును॥ నీలుడునుహరుడునునెరయసంపాతి॥ వజ్రజిహ్వం
డునువరశూలముఖుడును॥ కపిలకేశుండునుకపిలవక్త్రుండు ॥ మొదలు
గాగలయట్టిపదియిద్దగనుమంత్రి । వరులాయుధములతోవరుసతోడుత
ను॥ ద్వాదశాక్షోహిణీదనుజబలములతోడ॥ వచ్చినిలచిరిదనుజవల్లభుని
యెదుట॥ వారినందరిజూచిధీరుడువిభీషణుడు । మదిదయారసమొప్పమ
న్నించిచాల॥ మన్నించిధనకనకమణిభూషణంబులు॥ దానవులందరికితగి
నట్టులిచ్చె॥ అంతఃపురముకేగిఆలోనతనతల్లి॥ కైకసికిసమ్రొక్కి-ఘనుడు

దనుజేంద్రుఁడు॥ రణప్రయాణం బెల్ల వినుపింపఁగై కేసి। కొమరునక్కున జేర్చికొ
మ్మతానని యె॥ శ్రీరాముకార్యంబు జయము బొందఁగఁ జేసి। విజయుండవై నీ
వు వేగ రాకొమరా॥ కడు జయములొదవంగ కాంత తాపలుమారు। దీవిం
చియక్షతలు దేవి తానిచ్చె॥ దీవనాక్షతలంది ధీరుఁడచ్చట వెడలి। పరమప
తివ్రతసరమ తన దేవి॥ గని యుద్ధగమనంబు కాంతకును జెప్పంగ। వినిసరమ
మహాదేవి విభునికవ్యొడను॥ వేవేగ దూర్వాక్షతాపీడియములిచ్చి। కద
నమందున జయము గలిగిరమ్మనుచు॥ విజయులై తామిటకు వేగ మేరమ్మను
చు। దండప్రణామములు తానుగావించె॥ సతిని వీడ్కొని రత్నసహితమా
షోడశ। చక్రశోభితమగుచు చెలువొందు రథము॥ అలకుబేర రథంబునను
తానుగూర్చుండి। వందిమాగధులు కైవారంబు సేయ॥ పణవఢక్కావా
ద్యధ్వనులు చెలఁగఁగ వెడలె। లంకాపురంబు నిశ్శంకతో నపుడు॥ పదియు
రెండక్షోణిబలములొప్పఁగ నడువ। దినదినక్రమమునా దేశములు నడచె॥
ఘుహాదరణ్యంబులు మరి తటాకంబులు। పర్వతంబులు గడచె ప్రౌఢిమీరఁగ
ను॥ నదులు నిధులును గడచి నగర భూములు గడచి। దరిజేరి సాకేతపురిప్రాం
తమునకు॥ తనరాక రామచంద్రుని కెరింగించుమని। తనప్రధానుల బంపెఘ
నవిభీషణుఁడు॥ దనుజవల్లభునాజ్ఞ గొని మంత్రిపుంగవుఁడు। జానకీనాయకుని
జేరంగ నరిగె॥ గద్దెపై గూర్చున్న కమలనాభుని గాంచి। సాష్టాంగదండము
లు సమకొల్పియపుడు॥ కరుణాపయోనిధి కౌసల్యనందనుఁడ। కాకుత్థ్సకు
లవంశకమలాయతాక్ష॥ భవదాజ్ఞ దప్పకను బలుఁడు విభీషణుఁడు। చతురం
గబలము యుద్ధతి వెంటగొల్వ॥ ద్వాదశాక్షోహిణీదనుజబలములు గొల్వ।
వచ్చి నిల్చెన యోధ్యపశ్చిమంబునను॥ అనుచు దైత్యుఁడు దెలుప నంభోజ
నాభుండు। కనకమణిహారంబు కంఠంబుపై వేసి॥ అతనికుశలంబడిగి ఆద
రించెనుగ॥ బలములుండుటకొక్క బాహ్యస్థలము చెప్పి। సఖిలబలముల
యందు మనియమింపఁ జేసె॥ ఘనవిభీషణుకొక్క కనకగృహమేర్పరచి। అతని

నుండగజేసెనవనినాయకుడు॥ ఆరాత్రిప్రార్థించెనమరాధిదేవతల। రామ
చంద్రుండుశ్రీరఘుకులేశ్వరుడు ॥ అఖిలాండనాయకునిఆజ్ఞదప్పకవచ్చి।
ముక్కోటిదేవతలుగ్రక్కునను రాగా॥వారినందరిగాంచిశ్రీరామచంద్రుం
డు। ఓమహామహులారఓయిసురలార ॥ మీయనుమతంబుగామేముశత
ముఖునితో। పోరుగావించుటకుపోదలంచితిమి ॥ అఖిలబలములతోడన
రుదెంచవలెగాని। ఒక్కమేమరుదెంచనుచితంబుగాదు॥ అఖిలబలముల
కెల్లహారములుగావింప। సమకూడదేమియునుసమరయత్నమున ॥ నిద్ర
తృష్ణాహారనియమములుగలిగుంటె। బలములనుగదలింపనలవిగాకుండు॥
సంగరంబునజయముజెందుటకశక్యంబు।శతముఖుహరణంబుసలిపినందా
క॥ ఏడాదిపర్యంతమేబాధలేకుండ । క్షుదత్తృష్ణానిద్రలుబాదవకుండగ॥
అఖిలబలములపైనిఅభిమానముంచవలె। పూనికరుణారసముబొందిమీ
రిపుడు॥ అనిరాఘవుడుబలుకనానందభరితులై। సురవరులందరునుపరమ
హర్షమున॥ అఖిలాండనాయకాఆదినారాయణ।పుండరీకదళాక్షభువనై
కరక్ష॥ ఏడాదిపర్యంతమెపుడుసేనలకెల్ల। క్షుధతృష్ణబాధలుబాదవవిటు
మీద॥ అఖిలలోకేశమీయాజ్ఞాప్రకారంబు। జరుగజేతుముమేముసంశ
యములేదు॥ అమృతహారులపగిదినన్నిబలములకెల్ల । సంవత్సరముదను
కజరిపితిమిమేము॥ అనిపలికిసురలంతనాకాశమునకేగి। రెల్లవేడుకతోడ
నుల్లసిల్లుచును॥ తరువాతశ్రీరామధాత్రీశ్వరుడుతాను। దనుజబలములజే
రితప్పకుండగను॥ వనచరవర్గములుజనుదెంతురెప్పుడో।యనుచుజూచు
చునుండెనంతలోపలను ॥ హనుమంతులక్ష్మణులుఅఖిలఘోషములుగడచి।
పరువడినికిష్కింధదరిజేరిరపుడు॥ ఘనుడులక్ష్మణమూర్తిహనుమంతునటు
జూచి। అనిలజనీవేగియతివేగమునను ॥ ఇనసుతునిదరికేగియెల్లవృత్తాం
తంబు। జెప్పుముమనకార్యమొప్పమీరగను॥సకలవానరసేనసమకూర్చు
కనివేగ। రణయత్నసహితముగరమ్మనుచుజెప్పుము॥

ఆంజనేయులు సుగ్రీవునిదరి కేగుట.

నీవువచ్చినదాక నేనిచటనుండెదను। అతివేగముగబొమ్మువంజనీ
తనయా॥ అనిలక్ష్మణుడుబలుకనాజ్ఞబద్ధుండగుచు । జనియెకిష్కింధకును
హనుమదాహ్వయుడు॥ వానరులుతనుజూచివందనములొనరించ। ఘను
డుతావారలనుగౌగలించుచును॥ ఘనుడుకిష్కింధకునుజనుమధ్యమార్గ
మున। వనచరవర్గంబుతనుగొలచియుండ॥ కనకసింహాసనంబునదేజరిల్లు
చును। అర్కపుత్రుండుండెహర్షంబుతోను॥ హనుమంతుగనివేగనర్క
పుత్రుండు లేచి। యెదురుగవచ్చి వేడుకమీరనపుడు॥ తోడుకొనిపోయితప్ప
కగద్దెపైనపుడు। కూర్చుండగాబెట్టికుశలంబులడిగి ॥ తనరెండుచేతులు
నుతలమీదబెట్టుకొని। హనుమంతుతోననియెనపుడుసుగ్రీవు ॥ నాతండ్రి
జానకీనాథుండుశ్రీరామ। భద్రుండుక్షేమమాభవ్యగుణధామ॥ అతిపుణ్య
గుణధాముడాలక్ష్మణస్వామి। సేవించియుండునేశ్రీరామపదము॥ బలులు
సద్గుణనిధులుభరతశత్రుఘ్నులును । అన్నయాజ్ఞాబద్ధులై యున్నవార ॥
భువనంబులకుమాతపుణ్యసద్గుణోపేత । మాతల్లియగుసీతా మగువక్షే
మంబా॥ పతిబాయుదుఃఖంబుబాయుపుత్రులజూచి। తనివినొందిరెగదా
దశరథునిసుతులు॥ అలవసిష్ఠగురుండుఅతిదయారసముచే । మెలగునా
మార్తాండకులునిసన్నిధిని॥ అవ్విభీషణునేమినన్నేమియెప్పుడైన । తలతు
రాయొకవేళదయబుట్టిమదిని॥ అనినవినిచిరునవ్వుగొనిపవనపుత్రుండు। అ
ర్కనందనుజూచియపుడిట్లులనియె॥ బలురామలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నులు
ను। కుశలముననున్నారుకొదువేమిలేదు॥ సీతామహాదేవిజీవితేశునిసేవ।
జేయుచున్నయెపుడుక్షేమకరమునను ॥ గరిమకౌసల్యాదికామినీమణులె
ల్ల। కొమరులందునప్రేమగొనియుందురెపుడు ॥ గురువువశిష్ఠుండుపరమ
హర్షముచేత। మెలగుచుందురురాము మేలుదెలుపుచును॥ ఘనవిభీషణు
డుఅక్కడరామువద్దనే। పున్నాడునేనటనుండివచ్చితిని॥నిన్నెప్పుడునురా

ముడెన్నుచుండుమనీవు। పరమభక్తుండవనిపలువిధంబులను॥ అనినవినిర
విస్మితుడుఅనిలజువిలోకించి। యేమిమహాత్ముడాయీవింతదోచె॥ ఆవిభీష
ణదనుజుడారాముకడనుండు। ఏమికారణమతండేలవచ్చెనుగ॥ ఆశ్చర్య
మునుభయంబైనాకుగనుపించె। నోప్పగానతడునయోధ్యనుండుటలు॥
ఏమికారణమొకో-ఏనిమిత్తముమొకో-। నీవువచ్చినదాకనిజమెల్లజెపు
మా॥ అనినసుగ్రీవుతోనాపవనజుండనియె। వినవోయిసుగ్రీవవింతయేర్ప
ఢతు॥ రావణునికంటెదుర్మార్గవర్తనుడైన । శతకంఠుడనునిశాచరుడొక
డు వెలసె॥ గోవిప్రదేవతాక్షోభగావింపంగ। శ్రీరాఘవునిచెంతజేరిమును
లెల్ల॥ మొరలువెట్టగవారికరుణించిరాఘవుడు। అభయహస్తంబిచ్చియా
దరించెనుగా॥ శతకంఠుతోగూడిసమరంబుసేయుటకు। సన్నద్ధుడైవిభీష
ణునిరప్పించె॥ తనుసహాయంబురమ్మనిచెప్పనోడబడుచు। లంకాపురముకే
గెలావణ్యుడగుచు॥ నిన్నురమ్మనిరామునన్నులక్ష్మణుబంప । వచ్చితిమినీ
కునావార్తదెలుపుటకు॥ ఘనలక్ష్మణస్వామిమనపూరుచేరువను । ఉపవ
నములోనగూర్చుండియున్నాడు॥ అనిచెప్పిరవిపుత్రుడతితల్లడమునొందు।
ఉలికిపాటునలేచిఉరువడినియపుడు॥ అంతఃపురముకేగిఆతారతోడయా।
విధమంతయునుజెప్పివేగరమ్మనుచు ॥ మనలరక్షించేటిమాధవునితమ్ము
డు। మనవనములోపలనుమనపూరుదరిని ॥ వచ్చియున్నారనుచువాయు
సూనునివలన। వినియుంటినావార్తవేడుకతోమనము॥

సుగ్రీవుడు లక్ష్మణునిజూడబోవుట.

విస్తారముగరత్నవస్తుజాలములెల్ల । కానుకలుబట్టుకొనికాంతజ
నవలెను॥ హనుమంతుమొదలైనవనచరబృందములు। తనతోటినడువం
గతపననందనుడు॥ వడివడినిశృంగారవనములోనికివచ్చి । కానుకలుదరి
నుంచికడుభక్తిమీర॥ ఆలక్ష్మణస్వామియులచరణయుగ్మమునకు। ప్రణమి
ల్లిపలుమారుప్రార్థనలుజేసి॥ జననాథచంద్రయోాదనుజఖండనపుణ్య।చా

రిత్రలక్ష్మణాసరసీరుహాక్షు॥ కరుణాపయోనిధీకాకుత్థ్సకులవరద। దాసుడ
నునేనుమీాదయకుపాత్రుడను॥ ఎంతపుణ్యమునాకునీ వేళమీాపాద। ద
ర్శనముప్రాప్తించెతప్పకుండగను॥ కలుమంబులెడబాసిగలిగెభాగ్యము
లన్ని। జన్మసాఫల్యంబుకెందెనీ వేళ॥ మీారువచ్చినపనులుయేర్పడగనవి
నాకు। శలపుదయశాయవలెజలజాతనయన॥ అనినరవిసుతుగాంచిఅప్రడు
లక్ష్మణుడనియె। వినవోయిసుగ్రీవవృత్తాంతమెల్ల॥ శతకంఠుడనునిశాచరు
డుగోబ్రాహ్మణుల। బాధలొనరింపగాపరమరుషులెల్ల ॥ కంపితదేహులై
కావుకావుమటంచు। జానకీనాయకునిసరణిజేరగను ॥ ఆదరంబునజూచి
అభయంబుదయచేసి। అలవారికీవిడుకొలిపెరాఘవుడు ॥ దానవునిబరి
మార్చదలచివిభీషణుని। బిలిపించిశెలవిచ్చెకలతెరంగెల్ల॥ ద్వాదశాక్షో
హిణీదనుజబలములతోడ। జనుదెంతుననిచెప్పిజనెవిభీషణుడు॥ సేనాసమే
తుడై శ్రీరామసన్నిధికి। వచ్చెనో లేకయిదివరకురాలేదో॥ ?నుదోడితెప్ప
నుచునుపవనుజనిబంప। వచ్చితిమిసీకుయివ్వార్తజెప్పితిమి॥ ఎట్లుజరిగిం
చినాయిటుమీాదకపిరాజ। యెల్లభారంబునీదేసువ్హాయికను॥ అనియూ
రకుండంగఅపుడుసుగ్రీవుండు। కరయుగంబులుమోడ్చిఘనభక్తిననియె॥
ఓమహాత్మానేనువొక్కరుడనేనిలచి। దనుజుబరిమార్చెదనులెప్పకుండం
గ॥ పెక్కువనచరవీరబృందంబులేమిటికి। నింతకొంచపుపనికినేనెచాలు
దును॥ ఒక్కదనుజునికొరకునొకపెద్దకొండనుచు। యింతసమగవుయత్న
మేలజేసెదరు॥ అయినమీాశలవునకుఅడ్డుజెప్పగలేను। పిలిపింతువనచర
బృదంబునిటకు॥ మలయాచలమునందుమాల్యవంతమునందు। హిమవం
తమందుమాహేంద్రశైలమున ॥ కనకాచలమునందుగంధమాధనమం
దు। నీలాచలముమలయశైలంబునందు॥ శేషాచలమునందుసింధుపర్వ
తమందు। ప్రాకటంబగుఋష్యమూకశైలమున ॥ వనచరోత్తములందు
ఘనముగనున్నారు। వారిరాబనిచెదనువచ్చునందాక ॥ అయిదురోజులు

దనుకనియమమైయుచోటఁ। నివసించియుండవలెఁ వనజునితోను ॥ అను
చుఁబ్రార్థించఁగ నప్పుడులక్ష్మణస్వామి। అనుమతించినశలవులందిసుగ్రీవు॥

సుగ్రీవుడు వానరబలముల రావించుట.

వానరభల్లూకసేనావళినెల్ల। తనభృత్యవర్గములఁబిలిచిరమ్మనెను॥ పనిచి
నంతటవారుబలుదేశములకేగి। ఆరాముపదములనానబెట్టిరిగ॥ భల్లూక
వానరబలమంతటికిఁజెప్ప। ఆకాశమార్గమునఅతిత్వరితముగను ॥ దిశలు
తల్లడమందధీరులై పలుమారు। రామునిబేర్కొనుచుభీమశౌర్యమున॥మ
లయాచలమునుంచిమరిసుషేణుడువచ్చె। దశలక్షవానరులుతన్నుగొలు
వగను॥ వాలంబులనుశైలవర్గములపెకలించి। అంబరముపై విసరిఆవిబ
ల [illegible] నీలాచలమునుంచినీలుండుగోముఖుడు। వచ్చెపదహారువేలవన
చరులుగొలువ ॥ సారెసారెకుచాలశ్రీరాముబేర్కొనుచు। బలుఘోర
ముగమిన్నుపగులనార్చుచును॥ కనకాచలమునుంచిఘనుడుజ్యోతిర్ముఖు
డు। బరువడినినవలక్షఫౌంజుతోవచ్చె॥ అతిపరాక్రమశౌర్యలతులప్రతా
పులు। వెలయగాతొమ్మిదివేల్వాలునుగొలువ॥ ఘనుడై నగవయుండుగంధ
మాధనుడును। మలయాళగిరినుండిమరివచ్చిరపుడు॥ పరగనెనబదివేలభ
ల్లూకములుగొల్వ। జాంబవంతుడువచ్చెజవసత్వమొప్ప॥ కోమరొప్పగా
మూడుకోట్లతోద్వివిదుండు। శౌర్యధురంధరుడుజనుదెంచెనపుడు ॥ రెం
డర్బుదములునుద్దండకపులునుగొల్వ। బలుడై పనసుండుబరువడినివచ్చె॥
పద్దకొండక్షోహిణీబలములునుగొల్వంగ। తారకుండును వేగదర్లివచ్చెను
గ॥ పదియక్షోహిణులబలములుద్ధతిగొలువ। వృషభుండువచ్చెతాజ
వభిమలతోను॥ అఖిలవనచరులిట్లుఅరుదెంచెకిష్కింధ।తపనపుత్రునినియొ
కకదర్శనంబునకు॥ బలములన్నియునుడెబ్బదిరెండువేల్వాలై। వెలసినబ
లములువివరమెట్లనిన॥ నూరులక్షలకోట్లుధీరవానరబలము। కనుగొన్న
యిదియొక్కమొనయనగఁజెల్లు॥ అటువంటిబలుమొనలుఅరవెయ్యిలక్ష

ఖు। ఘోరయనగాభువినిబరగుచుండగను॥ అట్టిఘోరలునుసాహస్రంబుగూ
డితే। దళమనంగాబరగుధరణిలోపలను ॥ అటువంటిదళములు అర్బుధం
బై తేను। అంభికయందురుఅవనిలోపలను ॥ అంభికంబులుకోటిఅయితే
నుపళవేల్వు। అనదగుమయటువంటిపెనువేల్వలన్ని॥ పదుపదులును రెండు
యేకమైలెక్కింప। భానుపుత్రుడువెలసెసేనమధ్యమున॥ ఎచ్చోటజూచి
నాయేవంకజూచిన। నేలయీనినభంగినిండెకపిబలము॥ తత ఘోరసింహ
నాదములునక్షత్రముల। వీధినిండగబర్వెమోదములరగను॥ కాలపాశము
బోలువాలములుద్రిప్పుచును । రూళంబునకుకపులుకాలుద్రువ్వుచును॥
పర్వతంబులునిమ్మపళ్లచందంబునను। అరచేతులనుబంతులాడుకొందరు
ను॥ వృక్షజాతములెల్లవ్రేళ్ళతోబెకలించి। గిరగిరనుద్రిప్పుచునుగేరుకొం
దరును॥ పుడమిపై నేగాదుభూనభోంతరమెల్ల। కపిమయంబై యుండెకడు
తెరిపిలేక॥ శాఖామృగాభీలసైన్యములజూడగాంచి । ఆశ్చర్యమునుబొం
దెనపుడులక్ష్మణుడు॥ హనుమంతువీక్షించిఅగచరబలమెల్ల। కంటివాలో
కభీకరమురంజిల్ల ॥ ఇందరునుశోకమెత్తునీశోకకు-డపుమాకు । వేయు
వంతులునుమ్మిన్వెయిమాటలేల॥

వానరబలములయోధ్యకువచ్చుట.

ఎల్లిపుష్యమిరుతుమటు వేగసుగ్రీవు। పయనంబుగావించురయము
మీరగను॥ అనినసుగ్రీవునకునప్పుడుహనుమంతుండు। దెలుపనాతడుసమ్మ
తించెనారీతి॥ ఆలక్ష్మణస్వామియతిసంభ్రమమునొందె। నంతసూర్యుడు
గ్రుంకెనపరశైలమున ॥ నయముగానారాత్రినాల్గుఝాములుయుండి ।
జాంబవంతునిగూడిసౌమిత్రియపుడు ॥ ఏకముగయిద్దరునుయిష్టోషవాక్య
ముల। ప్రొద్దుబుచ్చుచుకొంతపూర్వసంగతులు॥ భువిపుట్టుచందంబుపా
పగనగముహిమములు। తరులఘునతులుదేవదైత్యభాషణములు॥ కపులజన్మం
బులుకథినసంగతతులు। యుద్ధములుముష్టియుద్ధప్రకారంబు॥ శతకంఠ

సంగతులునమరయత్నప్రభలు। పానిమంత్రుల తెరగుపూనికంతయును॥
జాంబవంతుడు తానుసౌమిత్రి కేర్పరచి। తెలుపగానంతలో తెల్లవారెనుగ॥
భానుడుదయంబాయెబలుతుసుగ్రీవుండు। తగలక్ష్మణస్వామిదర్శనము జే
సె॥ మత్తవేదండంబుమహిమతోనర్పించి। సెలవుగైకొనిమహాసరభసం
బునను॥ అంతఃపురంబునకునతివేగజనుదెంచి। తానుతారాప్రముఖతరు
ణులకుజెప్పి॥ వారిచేతననుజ్ఞవడసియంగదపుత్రి। పౌత్రాదివర్గములుబల
సికొలువగను॥ పొలుపొందకిష్కింధపురమువెలువడివచ్చి। వందిమాగ
దులుకైవారంబుసేయ॥ శ్వేతమాతంగములపై తానులక్ష్మణుడు। గురు
తరంబొప్పగాగూర్చుండిరపుడు॥ జాంబవదసుషేణశరభమైందద్వివిధ।గ
జనీలగోముఖగంధమాధనులు ॥ మొదలైనవీరులుపదునాల్గురునువారి॥
బలములతోవెంటబలసికొలువగను ॥ ఘనులెల్లతనవెంటకదసియేతేరం
గ। నరుదెంచిరపుడుసూభరముగంపింప ॥ మిగులబలములుతోడగగన
మార్గమువెంట। జనుదెంచగానపుడుఘనరవములొప్పె ॥ పుడమిగిరగిర
దిరిగెభూధరంబులుగదిలె। సంద్రములుఘోషించెజగముగంపించె ॥ ఆ
మహోత్సవమరసిఅపుడురామానుజుడు। కలిగెభాగ్యంబుమీకతనమాం
క నెను॥ ఇనసుతునితోబలుకప్రణమిల్లిపలుమారు। నీబంటునటుబలుకనే
లలక్ష్మణుడ॥ సకలంబుమీదెనాసౌఖ్యమెన్నగదగునె। నిజభృత్యుడనుక
రుణనెరవేర్చుస్వామి ॥ అనుచుగిరినగరంబులవలీలగాగడచి। పరగశ్రీఅ
యోధ్యదరిజేరిరపుడు॥ వనచరోత్తములతోనినసుతుడుజనుదెంచె। నను
వార్తవినియపుడుజననాయకుండు॥ ఇనసుతునకెదురుగాబనిచెసుమంతా
ది। మంత్రిజనములనెల్లమనుజపాలకుడు ॥ మరియుకొందరుహితులుమరి
వృద్ధజనముల। బనుపవారలగాంచెభానుపుత్రుండు॥సంభ్రమంబునుబొం
దిచాలవారలనెల్ల। ఆదరంబునజేర్చెనతడువేగమున॥ మత్తమాతంగం
బుమరివేగమునడిగ్గి। బలములన్నిటినచటనిలువమనిబలికె॥ తానుపెద్దల

గూడితగనయోధ్యాపురికి॥ జనుదెంచి శ్రీరామచంద్రుబొడగాంచె॥ పాదా
రవిందములపై వ్రాలియొకనూరు। సాష్టాంగములు జేసిసద్భక్తివెలయ॥ స
గసనుండినభరతశత్రుఘ్నులకు మ్రొక్కి। చెంతనుండినవిభీషణుగౌంగలిం
చి। శ్రీరామభూపాలు జేరికరములు మోడ్చి। ప్రార్థించెసుగ్రీవుబహువిధం
బులను॥ అఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయక వేద। వేదాంతవేద్యయోవిశ్వ
పాలక డ॥ దుష్టులనుశిక్షింపసిష్టులనురక్షింప। ధరణిలోరామావతార
మైనావు॥ భువనముల్ బుట్టింపపోషింపకర్తవు। నారాయణుండవునను గ
న్నతండ్రి॥ అవతారపురుషుండవానందమూర్తివి। నీమహిమలెరుగంగ
నేరరెవ్వరును॥ పార్వతీపతికైనబ్రహ్మాదులకునైన। పావనమునీనామభ
జనమార్గంబు॥ హీనమర్కటుడను నేనెంతవాడను। నినుభజనసేయుటకు
నోపద్మనాభుండ॥ అనిచాలవినుతించియినకులోద్దాముండు। కరుణాకటా
క్షవీక్షణులతోనపుడు॥ ఆదరంబునజూచిఅతనికౌంగిటజేర్చి। కేలుకేలు
నజేర్చిచాలవేడుకను॥ అతడుతానుసుమంతుడవ్విభీషణుడును। వశిష్ఠస
హితముగవెడలిరందరును॥

శ్రీరాముడు వానరబలంబుల జూచుట.

కడువేడ్కతోడదక్షిణగోపురంబెక్కి। కపిబలప్రముఖంబుకనుల
జూచిరిగ॥ పుడమియీనినలాగునెడతెరిపిలేకుండ। కపిబలంబంతయుకల
నిండియుండె॥ ఎచ్చోటజూచినాయెల్లదిక్కులునిండి। కనుపించెకపిబల
ముకనులపండువుగ॥ ఒకడునుర్వివిభ్రమింగమెడిసిలంఘించితే। ఒకడుతు
ష్టునమాయునోగివానిమీద॥ ఒకమర్కటుడునింగికొకపర్వతమువైప। ఒ
కకపీంద్రుడుదానినెగలదన్నగ॥ ఒకవానరుడుతరువులూగించితెచ్చితే।
అవిబట్టుకునిపీకులాడునొక్కరుడు॥ ఇగిలించియొకకోతియెగుపళ్లుజూపితే।
కరుచునొక్కడువాడువెరచునట్లుగను॥ ఒకడురాఘవుజూచివొక్కరుడ
నేవెళ్లి। శతముఖునిదృంతునాక్షణములోననుచు॥ ఒకడురాఘవుజూచి

వాలమున దెత్తునా। దనుజానిచ్చెటికంచుననికూయునొకడు ॥ ఇట్లుకపివ
ర్యులెల్లయిలశౌర్యవంతులై। పెనుగుచుండగవింతగనుపించెనపుడు ॥. అ
ఖిలబలములకెల్లనర్కపుత్రునియాజ్ఞ। చెలియలిగట్టిగాజెలగుచుండెనుగ॥
అలవిగానగరానిలగచరులకోపములు । బడబానలమురీతి బరగుచుండె
నుగ ॥ భాసురంబుగనుసేనాసమర్ధంబపుడు । గనియెశ్రీరాఘవులుకనుల
పండువుగ ॥ ఇనసుతుసిబాడగాంచి పెనుగొన్నమోహామున । ఘనుడుర
ఘునాయకుడుకౌంగిటనుజేర్చి ॥ మెచ్చితనకంఠమునమెరయుచుండిన
యట్టి। కనకమణిహారంబుయినసుతునకిచ్చె ॥ చాలలాలనజేసితత్కృపా
వంతుడై। అర్కసందనుతోడననియెశ్రీరాము॥ ఏడిజ్యోతిర్ముఖుడుయేడి
కుముదుడుగవయు। ఏడిమైందుడునలుడేడిసుగ్రీవ॥ వేరువేరుగనాకువేర్వే
రనెరిగింపు। కపినాయకులనెల్లఘనుడసుగ్రీవ॥ అనిరాముబలుకంగనానం
దభరితుడై । తన్మవేలుజూపుచునుఘనుడుసుగ్రీవు ॥ బహుకపీంద్రులుత
న్నుబలసిగొలువగమిమ్ము। గనుచునుండునుయుడుగొగంధమాధనుడు॥ త
నుచరులుగొలువగాగిరిబోలిగూర్చుండె। గోముఖుండల్లడుగొకుంభినీశ్వ
రుడ॥ కపులసంఖ్యలుగొలువకార్చిచ్చుబోలుచును। కూర్చున్నవాడదు
గొకుముదుండుస్వామి॥ అమరవాలంబుపీఠముజేసికూర్చుండె। గవయు
డడుగోచూడుకమలలోచనుడ॥ రణమునేడగల్గువైరముగెల్తుమెపుడను
చు। జ్యోతిర్ముఖుండడుగొచూడుశ్రీరామ। కపులెల్లతనుగొలువకడువిట్టి
వీగెటి। నీలుడడుగోచూడునిఖిలవల్లభుడ॥ తనసహాయముజెలియతరువు
చేబెకలించె। పనసుడడుగోచూడుపద్మలోచనుడ॥ నేలయీనినపగిదిచా
లకపులనుగొల్వ। మరిగవాక్షునిచూడుమసురమార్దనుడ ॥ పింగళాక్షుని
జంపిపెంపుమీరినవాడు। శరభుడడుగోచూడుజానకీరమణ॥ తరుచరులు
తముగొల్వదండమిడిమీావైపు। శతబలుడువచ్చెవృక్షముక్రిందస్వామి॥వై
రిబరిమాగ్తునివాలముల్లాచ్చేటి। వృషభుడడుగోచూడువిశ్వనాయకు

ద్వి॥ కరయుగంబులుమోడ్చికడుభక్తిమిముజూచు। ద్వివిధుడదుగోచూ
డుదేవవందితుడ॥ అనియిట్లువేశ్వరనందరినిసుగ్రీవు। డెరుగింపుచుండగా
తరుచరబలంబు॥ తమకరంబులుమోడ్చిదశరథాత్మజపాద। దరిశనాపే
క్షచేదర్లివచ్చిరిగ॥ బహుకాలములవేత్తభవ్యమార్గప్రవర్త। జాంబవం
తుడువచ్చెస్వామిసన్నిధికి॥ ఘనుడురామాయణగ్రంధలేఖ్యాత్ముండు। ప
వనపుత్రుడువచ్చెపరమాత్మకడకు ॥ అసమానవిక్రముండరిభీకరుడుగవ
యుడు। డారాముపాదములుజేరవచ్చెనుగ ॥ ఆరావణాంతకాఅవతోద్ధార
క॥ యనుచునీలుడువచ్చెనారాముకడకు ॥ అపరాధినపరాధిననుచుకర
ములుమోడ్చి। వరభక్తుడగుమైందవరుడువచ్చెనుగ ॥ గర్వాంధుడైసశ
తకంఠుజంపగనెంత। పనియనుచుగంధమాదనుడువచ్చెనుగ॥ బ్రహ్మి డ
నాయకాపాహిదాసుడనంచు। ఆసుషేణుడువచ్చెవాసిమీరగను॥ పైరై
వనచరులువీరనాయకులెల్ల । జనుదెంచిరొక్కొకరు స్వామిమీదరికి॥
గాంచిశ్రీరఘురామకపినాయకులనెల్ల। చాలమన్ననజేసిసంతోష మొంద
డె ॥ తరుచరుపీరులకుతగినమర్యాదలును । కట్నములుదయచేసికమల
నాభుండు॥ కనకమయమణిదివ్యఘనరథాంగంబులును । దివ్యాంబరము
లిచ్చెదేవదేవుండు॥ ఇంతింతయనరానిసంతోష మొసరించె । హనుమం
తజాంబవంతామహాత్ములను ॥ బహువిధంబులమెచ్చి ప్రభువారలకొ
క్క। విశ్రమస్థానములువెలయనియమించె॥ కరుణతోసుగ్రీవాంగదులన
యోధ్యపురి। నియమింపగాజేసెనిఖిలవల్లభుడు॥ దేవతాదులాసంగుది
వ్యవరమునసకల। బలములందరుచాలపరితృప్తులైరి ॥ ఆనందపరితృప్తు
లై యుండిరెప్పుడును। మరికొంతసేపటికిమహిమమీరగను॥ భరతశత్రు
ఘ్నులతోబలములునుసేవింప। కాంభోజపతిసీలకాయుండువచ్చె॥ యవ
నదేశాధిపతియగుపుళిందుడువచ్చె । బహుబలంబులువెంటబలసిగొల్వ
గను॥ వెక్కసంబునబలముకిక్కిరిసినదువంగ। సౌరాష్ట్రనాయకుడుసావ

గ్గడొచ్చె॥ బర్బరాధీశ్వరుఁడు బలుప్రదీపుఁడు వచ్చె। వింతవింతగ ఫౌంజు వెం
ట్నగొలువగను॥ నెరయఁ బాంచాలపతి నీలకేతుఁడు వచ్చె। చతురంగబలము
లుద్ధతి వెంటఁగొలువ॥ ఆటవురాటకర్ణాటగౌళపుళిందఁ। గాంధారరాజు
లును గదిలి వచ్చిరిగ॥ చతురంగబలములు చక్కఁగాఁ దనుఁగొల్వ॥ ద్వాదశా
క్షోహిణులు దర్లి వచ్చిరిగ॥ వారినందరిని వేర్వేర మన్నన జేసి। తగిన విడిదు
లనుం చెద శరథాత్మజుఁడు॥ తానుమరుసాఁడు యుద్ధాభిలాష చెలంగ। విద్వ
త్కవివసిష్ఠవిబుధులు దనుఁగొల్వ॥ జయము వొంద భూసురాశీర్వాదములు చెల
గ। రఘుకులాగ్రేసరుఁడు రామచంద్రుండు॥ సూర్యసిద్ధాంతుల చెపుశుభము
హూర్తము దెలసి। భేరీమృదంగములు బూరటిల్లగను॥ తనతమ్ములును పు
త్రులును పౌత్రులును సుమం। త్రాదిమంత్రులు విభీషణుఁడు హనుమంతు॥ సు
గ్రీవయంగద సుషేణ జాంబవ। భల్లూకవానరబలశాలులంత॥ తనవెంట
నడువంగ దనుజవనచర మనుజ। సేనమధ్యము కేగె శ్రీరాఘవుండు॥

రాముఁడు సేనానాయకుల నేర్పరచుట.

గజగవయ గోముఖ గంధమాదన వృషభ। మైందద్వివిధ పనసము
ఖుల నేర్పరచి॥ శరభ నల నీల కేసరి మొదలుగాఁగల। కపినాయకుల నెల్ల
గాంచి రాఘవుఁడు॥ అయిదేసు వేల్వలకు సమరంగ నొక్కొక్క। రాజుగా
నేర్పర చెరఘుకులోత్తముడు॥ బలులుపదునాల్గురికి పట్టంబుగట్టించి।
వారికినందరికీ వరుసతోడుతను॥ సమరప్రయత్నంబు జెప్పుమని జాంబవుని।
నియమింపగా జేసె నిఖిలవల్లభుఁడు॥ అందరిని కాపాడుమని హనుమదాం
హ్వాయుని। చాలప్రతిష్ఠించె జానకీవరుఁడు॥ ఆదండనాయకులకా మహాసే
నలకు। చెలగి సుగ్రీవునభిషిక్తుగా జేసె॥ భువిజనుల్ బొగడంగ యువరాజ్య
పట్టంబు। అంగదున కర్పించె నవనినాయకుఁడు। ఆమహామొన చుట్టు నను
రనాథుని సేన। భద్రముగనుండుమనె సద్విలోచనుఁడు॥ చప్పన్నదేశాధిజ
నవరులబలమెల్ల। మూఁడు మొనలుగజేసి మోదంబు వెలయ॥ తగముఖాల

బలములుతగముప్పదక్షోణి। ఆమూడుమొనలలోనమరంగజేసి॥ ఆమూ
డుబలములకునాథరతలక్ష్మణ। శత్రుఘ్నులనురాజశేఖరులజేసె॥ వారికి
దోడుగావరపుత్రపౌత్రాది। వర్గములనియమించెవనజలోచనుడు॥ వారికి
దోడుగావరతురంగసహస్ర। చయములనియమించెజగతిరక్షకుడు॥ వా
రికిదోడుగావరభద్రగజములు। రథసముదయములును పృథివినియమిం
చె॥ సకలసేనలనెల్లజవముతో నడిపింపు। మనుచువేడ్కనుసుషేణునిని
యోగించె॥ అన్నిబలములకుతానధిపతిత్వముమీఱి। పట్టభద్రుండగుచు
భాసిల్లెస్వామి॥ ఆమహారవములకునాకాశమల్లాడె। బ్రహ్మాండములుపటా
పటపిగిలిపోయె॥ భరముకోర్వగలేకఫణిరాజుభీతిల్లె। తలవంచుకొనెర
సాతలముక్రిందికిని॥ ఆమహాఝూంకారమరసిసగమైపోయె। శివుడుజాలిని
బొందిచింతింపదొణగె॥ కాలమురయుచునుండెకమలసంభవమూర్తి। త
లగిలఅపమృత్యువుతల్లడించెనుగ॥ కలగెసప్తాంబుధులునిలరాలెతారక
లు। వంతనూర్యుడుగృంకెనపరశైలముకు॥ జానకీవరుడప్డుసర్వకృత్య
ములను। సలిపిసంగరమహోత్సవమువెలయుచును॥ బహుకాలవేత్త
జాంబవునిదగ్గిరబిలచి। చాలమన్ననజేసెజానకీవరుడు॥ ఏపుతో నతుల
ప్రతాపలంకాపురికి। గలుగుమార్గములన్నితెలియంగనడిగె॥ మార్గము
నగలిగేటిమహిమంబులన్నియును। వింతలన్నియుదెలసెవిశ్వపాలకుడు॥
అసురమర్మములెల్లహనుమంతుకెఱిగింప। భల్లూకకులరాజవల్లతాదెలి
సె॥ తమ్ములునుతానుయంతఃపురమ్మునకేగి। భక్ష్యాన్నములుమెసగెపద్మ
లోచనుడు॥ విడియములుగావించివెలయగానారాత్రి। నిద్రించిమరునా
టియుదయకాలమున॥ ఉచితకృత్యములన్నిబప్పుగాగావించి। తనగురుం
డగువశిష్ఠునిబిల్వబనిచి॥ తానునాతడునసహోదరచయంబులుగూడి॥ గో
ష్ఠిస్థలముకేగికూర్చుండియచట॥ శతకంఠుపురికేగుసాధనంబులువాని।
దునుముయంత్రంబులుఘనపరాక్రమములు॥ తరుచరమహిమలుతగుపరా

భవములు। సకలదేశాధిపులసాహసంబులును॥ ఇన్నికనుగొనియాడుచు
న్నసమయమునందు। పరమపాతివ్రత్యభవ్యగుణవేత్త॥ సీతామహాదేవిజే
విశేషునిపలుకు। లాలించియచటికినిలావణ్యమొప్ప॥ వచ్చినీలంబుకవా
టంబుచాటున। నిలచికరములుమోడ్చినీలాలివేణి॥ మోదమొప్పతిలం
గమృదుమధురవాక్యములు। ప్రాణవల్లభునితోబలికెముద్దుగను॥ ప్రాణ
వల్లభనీవుప్రక్తికంఠునితోడ। బోరుకాలమునందుభూరిలాఘవము॥ ప
రణిమీరినబాణసంధానచతురత।రథగతిక్రమమునుసారధిచమత్కృతియు॥

సీత యుద్ధమునకువచ్చెదనని రామునికోరుట.

ఉత్తరములకుప్రత్యుత్తరములుచిత్ర। మనిచెప్పగావాటినానా
టనుంచి॥ వెలయంగయుద్ధంబునటువునప్పుడుచూడ। గోరియుంటిదనె
వుడుశ్రీరామచంద్ర॥ ఎపుడుసమరముగల్గు నెపుడునేగనుగొందు। నని
యుందుఫలియించెనయ్యనావ్రతము॥ మీజయముగాంచుటకుమీవెం
టనేవత్తు। అడ్డుచెప్పకశిలవునానతీవలయు॥ మీరుశతకంఠుడునుభూరి
నిర్భరముష్టి। పోరాడువేళమీవీరులిద్దరును॥ కరికరియుగిరిగిరియుకంఠీర
వము ఘోర। కంఠీరవంబులకరణినుండురుగా॥ కనులపండువుగానుగాం
చెదనుశలవిమ్ము। రావచ్చునేనుశ్రీరామమీవెంట॥ శోభనగృహములకు
శృతులువినుచోటులకు। నింపారయజ్ఞమొనరించుటావులకు॥ ఘనయుద్ధ
భూములకుకాంతామణులగూడి। జనవచ్చురాజులుజగతిలోపలను॥ వి
శ్వపరిపాలనీవెంటనేరావచ్చు। ననుమీరువెంటదోడ్కొనివెళ్లవచ్చు॥
పరగసందేహింపబనియేమియునులేదు। దయజూచిశలవిమ్ము దశరథా
రామ॥ అనినవినిరాఘవుండద్భుతహృదయుడై। వనజాక్షిగాంచియిట్లని
యెమోదమున॥ వనజాక్షిరోకలహవాంఛనీకెటుబుట్టె। నెవరుజెప్పిరినీ
కునీలాటిబుద్ధి॥ అల్పబుద్ధులుస్త్రీలవనినిజముజెప్పెదరు। యిట్టియాత్రకు
వాంఛనేలబొందితివి॥ చిలుకపలుకులకుమదియులికిపడుకోమలివి। ఘన

హరాజ్యపట్టవృత్తివిసినిలువగలవ॥ ఎదురెవ్వరాడినను మదిగుందుకోపలి
వి॥ ప్రత్యుగ్రభావలోబడినిల్వగలవ॥ నెలతవెన్నెలకాకనిలచిరోర్వక
సీవు॥ యుగ్రభానార్చులకునోర్చినిల్వగలవా॥ పటికంపుసోపానపంక్తిని
ల్వగలేవు॥ బలురథంబుననెట్లునిలువంగగలవు॥ పలపలితవినీ చేలాలకిం
చితివి॥ కలహాగతులేలయీగమనంబులేల॥ పూనిశతముఖుజంపివానిలో
కముమన్న। వస్తువలుగొనితెచ్చివనితకిత్తు॥ వాయించుటకువీణవా
ద్యములుగావు॥ భటహుంకృతులుమదికిభయకరంబగును॥ వాసిం
చుటకుంతమూవాపనంబులుగావు। ముదరక్తజంబాలమయముచూడగను॥
పల్లికాపర్యంకమార్గంబుయిదిగాదు। భయదరాక్షసకబంధముపంకజా
క్షీ॥ మురిపెములుయిదిగావుమృత్యుముఖములుగాని। పరగసుఖములు
గావుప్రళయయుద్ధములు॥ ముదితరోసిరాకమోసంబుసమకూడు। నా
మాటవినుమికచవాళికవయున॥ ఇట్టిమఘటగమనమేలతలపెట్టితివి। పణ
తిరోసిద్ధిబలంగాదుగాదు॥ అనుచుపతిబలుకంగనప్రదుసీతాదేవి। కన్ను
లందునభాష్పకణములొలుకగను॥ తనదుమాటమనక్రేలుతగనేలరాయు
చును॥ చీరకొంగునకుకన్నీరుదుడుచుచును॥ మగనియాజ్ఞకుతానుమా
రాడగాలేక। గడగడవడకుచుమకదుభీతిపడుచు॥ రణవాంఛతనమనంబు
నచాలపెనగొనుచు। తిరిగిచెప్పగలేకవెరపునొందుచును॥ భిన్నురాలైత
నదుకన్నీరుదుడుచుచును। భక్తిజెన్నొందతనపతికిట్లులనిరౌ॥ ప్రాణేశని
[illegible]బంధములమనుగు। బట్టినేనుండగాభయమేమినాకు॥ తమప్రాపు
[illegible]ండంగదనుజశేకరగతిమ। గమ్యమగునానాటుకరుణాపయోనిధి॥ సమర
[illegible]త్రికునుద్దుచెప్పదత్త్వముగాదు। చాలయభిలాషనుజెందియుంటినిగ॥ క
రుణాదిక్కులవిమ్మకరుణాపయోనిధి। దీనరక్షకదేవదేవసర్వేశా॥ ఆదికనిత
కముబొట్టితనవిభునిపాదములు॥ బడిలేకకుండగాభామతానుండె॥ పదము
లమబడియున్నభామలేవగనెత్తి। దయమునంబునపెనగదశరథాత్మజుడు॥

దరినున్న వాశిష్ఠు వెనుక జానకి జూచి । గమనవాంఛలు మీరు గంటిరా యి
నుతు॥ ఇంతియిట్లనగోరనిందు కేమి తెరంగు। వలదన్న మానదీ కలదా యు
తాడి॥ కాని యాత్రకు వాంఛ గలిగి తల్లడమంది । వలదంటు శోకించు శల
వేమి చెప్పుడి॥ అనిన ఘనుడు వశిష్ఠు తన తపోమహిమచే । వెలయు భూతభవి
ష్యద్వర్తమానంబు॥ సర్వమహిమలు దెలిసి జానకీమహిమంబు। వలస శత
కంఠుండు యిలగూలు ననుచు॥

వశిష్ఠుసీతను యుద్ధముకు తీసుకువెళ్లమనుట.

సంశయము లేకుండ సర్వంబు దెలుసుకొని । శ్రీరాము విజయంబు చి
త్తమున గోరి॥ జ్యోతిస్వరూపిణి యైన సీతామహాదేవి । తనకు దృశ్యంబగుటగ
ని వశిష్ఠుండు॥ రాముమీసతిగోరు రాక వద్దనిపలుక । తగదయ్య సీత చేజయ
ముండు తెగును॥ జయము సమకూరు నిక సత్యంబుగా నమ్ము॥ అది యెటన్న వి
నండి యాది కాలమున॥ శతకంధగుడు ఘోరతపము బ్రహ్మను గోరి మేలు
గా నొనరింప మెచ్చి పరమేష్ఠి॥ పురుషవర్గంబు చేమరణంబు లేకుండ । వర
మిచ్చె దనుజానకు సారసభవుండు॥ స్త్రీల చేమరణంబు జెందకుండగ వరము
గొనడాయె దనుజుండు మనుజవల్లభుడ॥ అది కారణంబుగా సతివసీతాదేవి
శతముఖుని దునుముట దిసిద్ధమని నమ్ము॥ అతివ సీతకు గమనమద్దు చెప్పగవ
లదు। రానిమ్ము నీవెంట రఘుకులోత్తంస॥ కేవలాంగన గాదు భావించి చూ
చితే। ఆదిపరంజ్యోతి యాతివ సీతమ్మ॥ నిజముగ నాయమ్మ నివ్వాళి నక్షత్రములు॥
చంద్రుడు సూర్యుండు జగతి రక్షకుడు॥ ఏకముగ విలసిల్లు నెల్ల బ్రహ్మాండ
ములు । ఆటపాటలైయుండు నాయమ్మకెపుడు॥ దాసదాసాదులై తగను పు
త్రాదులై। హరిహరబ్రహ్మాలు నాయమ్మకలరు॥ ఆయమ్మ యుపాస్తువుల నమ
రంగబుట్టిరి॥ మూడుమూర్తులు జగన్నాటకమాయింతి॥ వసిత సామాన్య
రాలని బుద్ధి దల్పకుము। రమణితో గూడి యుద్ధముకరుగు దెంచు॥ రక్కసు
డుగడతేరు రమణి చేనిక్కముగ। సందేహపడవద్దు ముందు కేమియును॥ అ

నుచుపలువూరుదీవనలుతానొనరించి । యావశిష్ఠమునీంద్రుడావధూవ
రులు॥ ఎల్లిపుష్యమినమరయాత్ర కేగుటమంచి । మధ్యాహ్నమునసూర్య
మండలము వేళ॥ అనుచుగురువువశిష్ఠుతనతోడజెప్పితే। సమ్మదంబునబాం
ధజానకీవరుడు ॥ జానకిగమనముకుసమ్మతంబునుబొంది । మంచిదేయనిప
ల్కెమగువతోనఘుడు॥ ఘనుడువశిష్ఠుండుతనయాశ్రమము కేగె।తమతమ
విడిదిలకుతాము నేగిరిగ॥ రఘునాయకుండంతరమణిసీతయుతాను । సం
తోషభరితులై శయనమొందిరిగ॥ మరునాటియుదయమునమనుజవర్య
డులేచి। యుదయాదికృత్యములునొప్పగాదీర్చి॥ భూసురవందనంబులు
జేసివారిచే। దీవనలుతానొందిదివ్యపురుషుండు ॥ సంగ్రామయత్నములు
నలుపుటకూహించి। మేలుముత్తెబయ్యెమహిపాలకుండు ॥ బాలార్కతే
జంబుభాసిల్లురత్నాల । మకుటంబుధరియించెమనుజనాయకుడు ॥ కోటి
సూర్యులభంగినేటిల్లుకౌస్తుభ। రత్నంబుధరియించెరామభూవరుడు ॥ క
టుకగద్ధగితమకరకుండలములు। కర్ణములధరియించెకమలలోచనుడు॥
కనకనవరత్నములుదనరుహారములెల్ల। కంఠమునధరియించెకమలలోచ
నుడు ॥ ఘుమ్ముఘుమ్మనతావిజిమ్మంగకస్తూరి । తిలకంబుధరియించెనలిక
భాగమున॥ తళుకుబంగరుమేల్మితళతళుకుజెన్నొంద। పీతాంబరముగట్టె
సీతావరుండు॥ వజ్రాయుధముకన్నవాడిమీరినయట్టి । ఖడ్గంబుధరియిం
చెకమలలోచనుడు॥ పదునాల్గులోకములబరిమార్పగాజాలు। గదచేత
ధరియించెకమలనాభుండు॥భూతేశుచాపంబుబోలివెలయుచున్న। చా
పంబుధరియించెజగతిరక్షకుడు ॥ విలయార్కబింబంబు వేడిమీరినయట్టి।
చక్రంబుధరియించెజగతిరక్షకుడు॥ దనరుబత్రీసాయుధాధరుండై వజ్ర। క
వచంబుధరియించెఘనుడుశ్రీరాము॥ పతిభక్తితనకెల్లాభరణంబులనిడల
చి। జీవితేశునిమొకుటసీతావధూటి॥ మేఘంబువెలువడినమెరుపుచందం
బున। శ్రీరామభూపాలుచెంతనిలచెనుగ ॥ అగ్రజునితోగూడియాలక్ష్మణ

స్వామి! భరతశత్రుఘ్నులు పైనంబులైరి॥ పుత్రులగుకుశలవులుభూరిదో
ర్దండులై! పైనంబులైవచ్చిరయముమీరగను॥ భువనుడగువిజయుండు
మహిమరెట్టింపంగ! రణగమనుడై నిలచెరఘురాములెదుట॥ వారితోడు
తగూడిశ్రీరామచంద్రుండు! యంతఃపురముకేగిమొలమిలోడుతమ ॥ కౌ
సల్యసూమిత్రకైకమొదలైనట్టి! తల్లులకుబ్రణమిల్లిదండములుబెట్టి॥ సీ
తామహాదేవిజీవితేశునిరీతి! వందనంబులుజేసెవారికందరికి॥సౌమిత్రియు
నుభరతశత్రుఘ్నులనుగూడి! అన్నగతిప్రణమిల్లిరపుడుతల్లులకు॥ కుశల
వులువిజయుడునుకోరియవ్వలకెల్ల! కడుభక్తిదండములుగావించిరపుడు॥
రణవిజయులై వేగరకటాసునిబరిమార్చి । తగవేగరమ్మనుచుతల్లులందరు
ను॥ దీవించివారలకుదీవనాశులిచ్చి! శలవులిచ్చిరివారుశలవుగైకొనిరి॥
అంతఃపురమువెడలిఆస్థానమునకేగి । ఆసుమంత్రాదిమంత్రులవిలోకించి॥
మంత్రిపుంగవులారమానీంద్రులనుగాయ । నభయమిస్తినివారియాపద
లుదొలుగ॥ శతముఖుహరణంబునలుపుటకుజనుదెంతు! మెల్లసేనలగూ
డియావేళమేము॥ శతముఖుహరణంబుసలిపిక్రమ్మరవత్తు! మందాకభూ
భారమంతయునుమీరు॥ పరిపాలనమొనర్చిప్రజలందరకునెక్కు । సమ
ముగాజూడుడుసద్ధర్ములగుచు॥ ధర్మంబునాల్గుపాదములుదప్పకనుండ!పా
లించుడీజనులపరమహర్షమున ॥ పాలించుడనిచెప్పి పంకజాక్షుడురామ!
చంద్రుండురఘువరుడుజానకీవరుడు॥ కదనగమనంబునకునిదిసమయమని
చెప్పి! తనగురువశిష్ఠునకుదండములుబెట్టి॥ పలుమారుశుభమనుచుపలికి
వశిష్ఠుండు! దీవనలుగావింపదేవదేవుండు॥ శ్రీగస్తుభూపాలశేఖరాయనిస
ర్వ । గీర్వాణగణములాశీర్వదింపగను ॥ శుభమస్తురాజన్యచూడామణీ
యంచు! విప్రవర్గములుదీవించుచుండగను॥ ఎలమిసర్వగ్రహములేకాద
శస్థాన! ఫలమబ్బుననిజ్యోతిష్కులుబలుకగాను॥ అభ్యుదయపరంపరాభి
వృద్ధియుగలుగు! ననికవీశ్వరులెల్లవినుతిజేయగను॥ కాంతలందరుహేమ

కలితసౌధములెక్క। చెలువుగాముత్యాలుచాలగాజల్ల॥ ఘుమ్మఘుమ్మన
వీరకాహళలుమ్రోయంగ। పూర్ణకుంభద్వయంబులుయెదురుకొనగ॥ ఘ
నఘంటికాపటహకాహళమృదంగములు। పూరటిల్లుచుమింటభోరునను
చెలగ॥ ఈరేడులోకాలుఈవలావలగాగ। తరుచుదుందుభిధ్వనులుజెల
గుచుండగను॥ మంగళపాటకసంగీతములువెలయ। వేల్పులెల్లనుపుష్ప
వృష్టిగురియగను॥ రయమొప్పమాతలిరథముదోల్కొనివచ్చి। యెలమి
తోశ్రీరాములెదుటనిల్పెనుగ॥ ఘంటాకలితమగుచుగగనంబుపాడవునా
కోటిధ్వజంబులుకొమరొప్పుచుండ॥ కనకనవరత్నములుదశరుషోడశచ
క్ర। సహితమైసుంధరముచాలమీరుచును॥ సాహస్రఘోటకచయము
రంజిల్లంగ। ముజ్జగంబులకెల్లమోదంబువెలయ॥ దివ్యరథమొప్పంగధీ
రుడైశ్రీరాము। గనియందరికిజెప్పిఘనతమీరుచును॥ త్రిపురపురములు
గాల్చునపుడుతేజముమీర। గాడుతోనున్నట్టికరకంఠుపగిది॥ మెరుపు
తోగూడున్నమేఘంబురీతిగా। జానకితోగూడిజలజలోచనుడు॥ రవికోటి
తేజుడైరణరంగధాముడై। జగదేకవీరుడైజానకీవరుడు॥ భానుడుదయా
చలముపైనెక్కచందంబు। రథమెక్కివెలుగొందెరాఘువేశ్వరుడు॥ చ
ల్లగాఘనతావిజల్లుచునువొకవింత। మలయానిలముజల్లెబలముపైనవు
డు॥ జయజయధ్వనులతోచాలవేడ్కలుమీర। మంచిశకునములయ్యె
మహిపాలునకును॥ గరుడపగడలుమొదలుగాగల్గుపేరైన। జండానిశానీ
లుపోగముందరను॥ పసిడిఘంటలువెలయబలువైభవముమీరి। మదగ
జంబులుదర్లెపదిలక్షకోట్లు॥ బారుమీరినయట్టిపేరైనజాల్మతీ। గుఱ్ఱాలు
కోటానకోటులేదర్లె॥ ధరణిగంపింపంగశైరిపిలేకుండంగ। రాజితంబుగ
కోటిరథములేదర్లె॥ వీరుడైసింధుగంభీరుడైకనకాద్రి। ధీరుడైభరతుం
డుతేజుడైవెడలె॥ వసుధతల్లడమొందిదిశలుమ్రొగ్గతిలంగ। పిడుగుపాటు
నుబొందివెడలెలక్ష్మణుడు॥ శత్రుసంహారణక్షత్రియప్రభుపైన। శత్రుఘ్ను

దునుదర్లైసాహసంబునను॥ సీతాసతీగర్భసింధుసంభూతులౌ॥ లవకుశులు
నూదర్లైలావణ్యముగను॥ తండ్రికుశుడొప్పంగ తాతరాముడు మెచ్చ। పుడ
మికంపమునొందవెడలెవిజయుండు॥ మూడుదశాహిణులమూలబలమే
దర్లై। దివ్యాయుధములతోదిశలుగంపింప॥ రణవీరులిటువేగరాగిడికినో
ర్వక। పుడమిపరాగంబువడినపుడు వేచె॥ ధరణిభయపడిమింటదాగబో
యినరీతి। గలశెనుయాకాశగంగలోనపుడు॥ నీలమేఘముతోడనిలచిన
మెరుపువలె। వెలశెసీతాలక్ష్మివిభునిచెంగటను॥ ఆయమ్మసౌందర్యమంత
కన్నులజూచి। పురవాసులంతతలపోసిరీగతిని॥ ఆమేనివయ్యారమావింత
శింగార। మమరకాంతలయందునైనజూడముగ॥ నీలమేఘముచొప్పునా
లతకుకురులొప్పు। అర్ధచంద్రునిబోలుఅతివనెన్నుదురు॥అద్దములు చెక్కు
ళ్లుఅబ్జములు నేత్రములు। సరగొప్పనాసికముసంపెంగమొగ్గ॥ శ్రీకారము
లుభామచెవులుముద్దులుగుల్కు। మోవిపగడపుతీగెమురిపెములమించు॥
నవ్వువెన్నెలనిగ్గు నలినాక్షిదంతములు। ముక్తాఫలంబులు మోముచం
ద్రుండు॥ గళముశంఖంబింతికలరుభుజములుతూళ్లు। కాంతకరతలములు
కడుపల్లవములు॥ వీపుకదళీదళము వెలదికుచములుగిరులు। కాంతనాభిక
సుడికౌనుగగనంబు॥ కటిప్రదేశముపుడమికామినీపెందొడలు। అరిటిబో
దెలమించునతివిచిత్రముగ॥ పద్మములుపాదములుపంకజాక్షిశరీర। మె
ల్లతొలకరిమెరుపువర్ణాక్షిరూపు॥ పసిబోనిచేసెనాబహుకాలములుబ్ర
హ్మ। పరగముద్దులగుమ్మబంగారుబొమ్మ॥ బొమ్మగాదదిమంచిపాలుపైన
కెందమ్మి। తమ్మిగాదిదిమంచితావిపూతిలుక॥ తిలుకగాదిదిమంచితీరైన
చెంగల్వ। కలువగాదిదిమంచిఘనమైనచిలుక॥ చిలుకగాదిదిమంచిచిగు
రుపువ్వులబంతి। బంతిగాదిదిమంచిప్రద్యుమ్నదంతి॥ దంతిగాదిదిరతీతరు
ణిమెప్పులకుప్ప। కుప్పగాదిదిమంచికుదురుపూదండ॥ కాకున్నయింతచ
క్కదనమెటుగలిగె। చూడశక్యముగాదుసుందరీమణిని॥ కనలేదుయిటు

ఇంటికాంత నేలోకమున। విన లేదుయిటువంటి వెలదులుండుటకు॥ దిద్దిచే
సినలాగు తీర్చి వ్రాసినలాగు। చిత్తరువు బొమ్మవలె చెలియగనుపించె॥ కాం
తనిలచిన చోటకలువ తామరలుండు। కొలనూలై యుండునుకొదువలేకుం
డ॥ సురయరంభోర్వసీమేనకాంబుజముఖులు। వనితసౌందర్యమునకీన
బాలలేరు॥ అనియిట్లు పురవాసులంతగొనియాడంగ। పురము వెడలెను పు
ణ్యపురుషోత్తముండు॥ సాకేతపట్టణ ప్రాకారములుగడచి। బైటబలము
లగాంచె పద్మనాభుండు॥ నేలయీనివశంగి నిఖిలభూములునిండి। పి
గినయట్లు యీలాము నిండి॥ పర్వతంబులయందు బలుతటాకములందు। అ
ఖిలదిక్కులయందు నాబలము వెలసె॥ పట్టజాలకయుండె బ్రహ్మాండభాండ
ములు। ధరణిలోనిసుమంత తెరిపిలేకుండ॥ మున్నూరు యోజనంబులు వెడ
ల్పునుగల్గి। అంతియె పొడవుగా నాబలములమరె॥ బలములన్నియు జూచి
పరమాత్ముడగురాము। ఘనవిభీషణుమొదలు ఘనులనందరిని॥ సుగ్రీవ అం
గదసూషేణజాంబవ। వరులనెల్లను గాంచి పరమహర్షమున॥ నేటికిచ్చట
మనము నిలచి రేపుదయమున। నాయుద్ధయత్నముకు నడువంగవలయు॥ అ
ఖిలసేన లెరుంగనన్ని దిక్కుల వేగ। సాటించమని చెప్పె సార్వభౌముండు॥ వ
రవాళ్ళ రప్పించి బహుబలము లెరుగంగ। సాటించెనా వేళ సాహసంబునను॥
నరవరుడు కదనసన్నాహవేడుకనుండె। నంతటను సూర్యుండు నస్తాద్రికరి
గె॥ దళములన్నియు తమస్థానముల నియమించె। నంధకారము బర్వె నఖి
లదిక్కులకు॥ ఆవేళ భేరీమృదంగతూర్యరవంబు। నొక్కపెట్టున మ్రోగె
నుజ్వాలంబుగను॥ అఖిలబలములసింహనాదములు ఘోరముగ। బరగె
దిక్కులకెల్ల భయకరముగాను॥ అశ్వఘోషారవములరయమిన్నుము
ట్టె। గంధగజబృంహితములందందబరగె॥ తంగునని కార్ముకటంకారము
లుమీరె। భల్లూకకులరవము ప్రళయమై బరగె॥ రథనిష్ఠురస్వనములదరె
బ్రహ్మాండములు। విలయకాలంబయ్యె విశ్వమంతటికి॥ వ్యస్తసంభ్రమములో

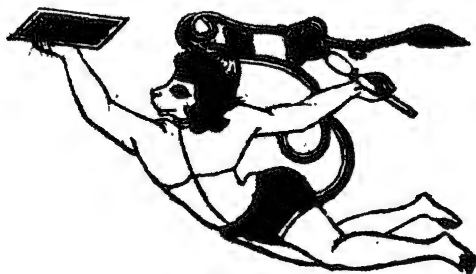
క్కసరణిగా ఘోషించె। నంతయుదయాద్రిపై యర్కుడుదయించె ॥ అటుకుండెమేల్కాంచిఆరాఘవేంద్రుండు। ఉదయకృత్యములన్ని నొప్పాగాదీర్చి॥ అవిభీషణసుగ్రీవాంగదజాంబవ। మొదలైనవీరులనుముదముతోబిలచి॥

రాముడు యుద్ధమునకు వెడలుట.

మణిభూషణంబులును కనకాంబరంబులును । తగినరీతిగనిచ్చి దానవాంతకుడు ॥ తమ్ములనుపుత్రులనుతగపౌత్రులనుబిలచి । సకలనృపులనుగూడిజనుదెంచుమనియె ॥ దేశాధిపతులంతధీరులై తమతమ । బలములకుసాటించిపైనంబులైరి ॥ కరవాలముసలముద్గరప్రాసపట్టిస । పరిఘగదాశూలబాణములతోడ ॥ గజహయాందోళికఘనబృందములనెక్కి । మెరయుచుండిరిమింటసురలుమెత్సగను ॥ కపివరబలమంతకడునొక్కపెట్టుగా । జయజయధ్వనులతోజెలగుచుండిరిగ ॥ చుట్టుముట్టడివేసినట్టివిభీషణు । బలమురాక్షసులంతబలసియుండిరిగ ॥ బలములన్నిటినియేపారకన్నులజూచి । హనుమంతుగుణవంతునతిపుణ్యవంతు ॥ తనకరంబులురెండుతలమీదకట్టుకొని । శ్రీరామజనపాలుచెంతనిలచెనుగ ॥ వచ్చినిలచినయట్టి వాయుపుత్రునిబట్టి । కౌంగిటనుబంధించెకమలలోచనుడు ॥ కరయుగమ్ములుమోడ్చి ఘనుడుహనుమంతుండు । విలసిల్లుశ్రీరామువిభునికిట్లనియె ॥ ఇలసేనలన్నియునుఇలమీదనడచితే । పట్టజాలవుయెల్లబ్రహ్మాండములును ॥ ఎల్లలోకములిపుడుతల్లడముబొందవా । నిలువగలవాయెల్లగిరులునగరములు ॥ సారదిలోకములెల్లచూర్ణమైపోవవా । యేదారినడచేతుయీబలంబెల్ల ॥ విశ్వములునిర్మింపవెలయుజగములుబ్రోవ । కొత్తగానవతారమెత్తవలెనీవు॥ అదియుపాయముగాదుఆదినారాయణా। విన్నవించెదనొక్కవృత్తాంతమిపుడు॥విజ్ఞా కృపారసముచేమేనునింగినిముట్టి । పెరిగెదనుబలములను ధరియించు।

కోరకు ॥ అఖిలబలములమేనునమరించుకొనినేను । నడచెదనుమీయా
జ్ఞనాతలనుశెట్టి ॥ బలములన్నియునేనుధరియింపలేనన్న । గణ్యమేమి
యులేదుకమలనాభుండ ॥ అనివాయుజుడుబల్క విని రామచంద్రుండు
వరమహర్షంబుననుపవనజునకనియె ॥ పవనజయీకార్యభారమంతయునీ
దే।నినునమ్మికార్యముకునేనునడచితిని॥ మదినిదలవుచువెడలుమాటనిక్క
ముగాని । యేయుపాయంబునేనూహింపలేదు ॥ ఇతరబలములనమ్మినే
మనడువగలేదు । నయముమెప్పనీబలమెనమ్మినడచితిని ॥ ఎట్లుజరిగించినా
యేరీతినడచినా। నీదికార్యముగానిమాదేమిగాదు ॥ ఎట్లుదాటింతువో
యీబలములన్నిటిని । యెల్లలోకంబులునుయెల్లవార్ధిధులు॥ అంజనీపు
త్రుండపవనమానబలుడవు। నీకలక్ష్యములేదుయేకార్యమైన॥

హనుమ సకలబలములను తనశరీరమునదాల్చుట.

అనిరాఘవుడుబలుకునప్పుడుహనుమంతుండు। పెరిగెబ్రహ్మాండము
లంపిక్కటిల్లగను ॥ తనమోముఆకాశమునుదూసిబ్రహ్మాండ । మునకేగి
బ్రహ్మతోముచ్చటాడగను ॥ తనహస్తములుపూర్వధరణీధరేంద్రంబు ।
హస్తాద్రితోవియ్యమందుచుండెనుగ ॥ తనవాలమవలీలతనుచంద్రమండ
లము । మాసిధ్రువమండలముతోచెలిమిసలుప ॥ తనరోమకూపములు
తగనొప్పెనక్షత్ర । పఙ్క్తులకుబొజ్జములుపరవునట్లుగను ॥ తనరవానికి
మృత్యుతతులుతల్లడరంగ । నిలచెహనుమంతుండునిఖిలేశుకెదుట॥ భూ

రినక్షత్రములుప్రాపలయ్యెను మొలకు । కమలబంధుడుబొడ్డుమంటపైని
లక్ష ॥ ఆరీతిగా నిలచిఅపుడుహనుమంతుండు । దశరథసూనులకుదండ
ములు బెట్టి ॥ ఆరథముతో బట్టిఅవలీల నెత్తుకొని । సీతామహాదేవిశ్రీరా
మవిభుని ॥ తనశిరోమధ్యమునదాల్చినిద్దరివధూవరులకానందంబుబరిఢ
విల్లగను॥భోరుమని దేవతులుపుష్పవర్ష ముగురిసి। రావధూవరులపై హను
మంతుపైని॥తనభుజంబులనిలిపెతగభరతలక్ష్మణ। శత్రుఘ్నకుశలవులసం
తోషమునను॥ రెండవభుజంబునారీతివిజయాదులను। అర్కపుత్రాదులన
మరనిలిపెనుగా॥ తనశిరంబునభుజంబునబలులనమరించె। శేషించియున్న
ట్టిసేనలన్నిటిని॥ పేరుపేరునబిలచిబీరుపోకుండంగ।తనదేహమంతటనుదా
ల్చెంబలములను॥తనరోమకూపములుఘనవృక్షమూలములు।గాదళంబుల
కెల్లనాధారమయ్యె ॥ మున్నూరుయోజనంబుల వెడల్పునుగలిగి । అంతి
యెపొడవుమైయఖిలబలములను ॥ హనుమంతుదేహమునసమరియుండి
రిసేన। చెరుకుముక్కకుమూగుచీమలపగిదిని ॥ సకలసేనలనిట్లుసమకొల్పి
దేహమున। భారమేమియులేకపవననందనుడు ॥ ఘనముగజయజయధ్వ
నులుమిన్నంటంగ । భేరీమృదంగములుభోరుకొనిచెలగ ॥ మూరుడగుమ
పేణుదారిముందరజూప। నడచెహనుమంతుండుపుడమిగంపింప॥ చుక్కల
లోచంద్రుశోభగావెలుగొందె । సకలసేనలలోనజానకీవిభుడు ॥ ఎంతపు
ణ్యాత్ముడో యెంతధీరాత్ముడో । యనుచుమింటనుసురలువినుతిసేయగను॥
క్రమక్రమంబునగొప్పవనముతటాకములు । పర్వతంబులుగడచెపవననం
దనుడు॥ నదులునిధులునుగడచినగరభూములుగడచి । దీవుండుదేశాది
దేశములుగడచె॥ ఘనసేనభారంబుగణ్యమేమియులేక । దూదికొండవి
ధానతులదూగినడచె॥ ముజ్జగంబులకెల్ల మొగిభయంకరముగా। వీరరూ
పంబుతోవీగుండునడచె॥ హనుమంతుడీరీతినఖిలబలములనెల్ల। తనమేన
నమరించుకొనుచునడువగను ॥ శతకంఠుచారులుజనుదెంచిహనుమంతు

గాంచివిభ్రాంతులై కళవళనుబడిరి ॥ కళవళంబడియుందునిలువజాలగలే
క। ఘనతప్రతాపలంకాపురికి జేరి॥ నవరత్న సింహాసనమునశతకంఠుండు।
నదయుడై కూర్చున్న సమయమందునను॥

చారులు రాముని రాక శతకంఠునికి జెప్పుట.

చారులంతటవానిచరణంబులకు మ్రొక్కి। వెలయునభవారంతవి
నగనిట్లనిరి॥ దనుజకులవర్య సీపనుపువను మేమెల్లుడు। వార్తలెల్లను దెలసి
వచ్చియుందుము ॥ ఏముచంద మొగానియీ వేళమాకొక్క। విపరీత
చందంబువిఖ్యాతమయ్యె॥ లంకాధిపతియైన రావణాసురుజంపి। జయము
బొందినయట్టిజానకీవరుడు॥ దేవమీతో పోరుగావింపగాదలచి। ప్రళయ
కాలమురుద్రుపగిదివచ్చెనుగ॥ మున్ను కపులబలంబువిన్నార మేగాని॥ వె
లసినప్పటికన్న విస్తారముగను॥ తగనాటికన్న విస్తారంబుగనపడును। బ
లములెన్న గదుర్లభంబుగానుండు॥ ఆబలంబులబింకమది యేమిటోగాని
జగములన్నిట్రింగజాలినట్లుండు॥ చుక్కలిన్ననియుని లెక్కనంగగవ
చ్చు। ఇసుక నైనను లెక్కనెన్నగావచ్చు। వానచినుకుల నైనవర్ణింపగావ
చ్చు। నారాముబలమెన్నవలవిగాదయ్య॥ అందులోపలనొకడుహాను
మంతుడనువాడు। మేరుగిరిచందమునమిన్ను పొడవుగను॥ పెరిగిబలుసేన
నందరినెత్తుకొనివచ్చి। కాలమృత్యువుబోలిఘనుడుహానుమంతు ॥ ఆవా
యుజునకెదురనమరులోపగలేరు। రూపింపమీకుదికికోపమొదవునుగ॥
కటకటాబుద్ధిమీకెటుదోచునోగాని। పోరశక్యముగాదువారితోనెవరు॥
ఎవరికగపడకుండ మేమరసివచ్చితిమి। ఘనబలమువిక్రమముగాంభీర్యమె
ల్లి॥ ఉగ్రుండుబలములకుసుగ్రీవుడనువాడు। ఆధిపత్యముమీరిఅలరుచుంది
డెనుగ॥ అపుడు సేనలకెల్లనారామచంద్రుండు। పట్టభద్రుండగుచుప్రబ
లుచుండుమగ॥ తమ్ములిమ్ముగగొల్వతనవధూమణితాను। మెలమితోహ
నుమంతు నెక్కివచ్చిరిగ ॥ రామచంద్రునిసుతులు రణరంగధాములై ।

కుశలత్రులుతంత్రితోఁగూడివచ్చిరిగ॥ మనవిభీషణుడెల్లమర్మముల్ దెలుపు
చును। మనుజవర్యుని మేలుమదినిదలచుచును॥ మిమ్ముదూషించుచునుమీ
హీను దెలుపుచును। నరవరునికోపంబుపురికొల్పుకొనుచు॥ వంశాభిమా
నంబువదిలిదుర్మార్గుడై। రామచంద్రునిగూడిరాదొణంగెనుగ ॥ అదియ
టుండగనిమ్ముఅత్యద్భుతంబుగా। జనకరాజకుమార్తెజానకీదేవి॥నీలమేఘ
ముగూడి నెరితీగె మెరుపువలె కోరినిజవిభునితోఁగూడివచ్చెనుగ॥ ఆయింతి
నునుగొవ్వునాథగద్దగితంబు। ఆమిటారియొయ్యారమూసతికిదగును ॥ చా
రులనుభయపడగదూరముగబోగదిమి। కోపమునదానవుడుకొలువుదిగ
నాడి॥ అంతఃపురముకేగిఅచ్చటికితనప్రథా। నులనెల్లబిలిపించిపలికెరా
వణుడు ॥ రాముడనునొక్కభూరమణుండునామీద। యుద్ధసన్నద్ధుడై
యొందు దెలియకను॥ తమ్ములనుపుత్రులనుతనవెంట జేగ్చుకొని। తరుచర
బలమెల్లతన్నుగొల్వగను॥ మీరియంతింతయనిమేర లేకుండంగ। వచ్చు
చున్నాడటవగపేమిలేక॥ వారినందరినెల్లవక్కడేహనుమంతు। తనమేన
దాల్చుకొనితర్లివచ్చెనట॥మనుజనాథునికెల్లమర్మముల్దెలుపుచును। జను
దెంచుచుండెనటమనవిభీషణుండు॥ ఇందుకేమి తెరంగు యేమియాలోచ
న। చెపుడునాతోఁమీరు చెప్పినట్లుగను ॥ కార్యంబునకునడువగలవాడ
నటమీద। జెప్పుడీనాతోఁడశీఘ్రంబుగాను॥ అనినవినిచిరునవ్వుగొనిమం
త్రివరులెల్ల। పలికిరిట్లుగదనుజభర్తతోనపుడు॥

మంత్రులు తమపరాక్రమములు జెప్పుట.

యుద్ధమెన్నడుమాకునోదవునోయనుచును। మామనసునెప్పుడు
మోదమందుదుము॥ మాకోర్కెసమకూడెమనుజనాథునితోడ। కయ్య
మొక్కటిజేయగలిగెభాగ్యమున॥ మీరుమెచ్చేలాగుమేమురణమునకే
గి। అతిపరాక్రమవిక్రమంతజూపెదము॥కులద్రోహియైనట్టిఘోరదుష్టుం
డైన। మనవిభీషణుబట్టిదునిమివేయుదుము॥ అతనిముందుగజంపిఆవెను

కపిహనుమంతు। బరిమార్చితరువాతబలములనుగూల్చి॥ తనయసహోద
రత్రయము। శ్రీరాముని। కడతెర్చివత్తుమీకరుణావచ్చుటకు॥ అతనిభార్య
మైనయాజానకిని దెచ్చి। కానుకిత్తుమునీకుదానవేశ్వరుడ ॥ మమునెరుగ
వామృత్యుమార్కొన్న జాలుదుము। సమరముకునీకింతసంతాపమేల॥ ఆ
ది శేషునికోరలటు బెరికిదెత్తుము। పుక్కిలింతుముమహాంభోరాసులెల్ల॥ పి
డచేతలో జేతపుడమియాకాశంబు। తప్పటలు వేతుముధరణీభీతిలగ॥ మ్రిం
గివత్తుముపోయిమృత్యుదేవతనైన। కూలదన్ను దుముదిక్కుంభికుంభము
ల ॥ బాధించివత్తుమాపవనసూనునిబట్టి । కూలంగ వేతుమాకులపర్వత
ములు॥ తృణమురీతిని రాముదునిమియాతనిబలము। సమసిపోజేతుముతృ
ణములోపలను ॥ వారిసైన్యంబెంతవారినందరి దెచ్చు। మారుతాత్మజ
డెంతమాకు జూడగను ॥ నిజముగామాకొక్కనిముషంబుపనిగాదు । స్వ
ల్పకార్యముకింతసందేహమేల॥ అనిప్రతిజ్ఞలుబలుకుదనమంత్రులనుజూ
చి। సంతోషమునుబొందెశతకంఠుడపుడు॥ భండనాయత్తులై బలువిర్రవీ
గుచును। భటకోటిరప్పించెప్రౌఢిమీరగను ॥ తనఅగడ్తలురసాతలము
ముట్టగజలము। నింపించెకోటాగ్ని నెలకొనంగగను॥ బరువడినితనసప్రా
కారములయందు। సరదార్లనుంపించెచాలజాగ్రతను ॥ కార్చిచ్చులను
బోలికడువిర్రవీగేటి। దానవులపదికోట్లద్వారకాపుంచె॥ మొగసాలవా
కిటనుతగనూరుకోట్లతో। కాపులుంచెనుస్థూలకంఠదానవుల ॥ తేటగా
నగరువీథిద్వారములయందు। క్రూరదైత్యులనుంచెనూరర్బుదములు॥ బ
లములన్నియుమహాతెలివితేటలుగ్రమ్మ । ఘోరముగప్రస్థానభేరివేయిం
చె॥ ఇట్లుజాగ్రతపరచియెల్లదిక్కులయందు । సరదార్లనందరినిసర్ధించు
మనెను॥ భద్రమనుచును జెప్పిబలుడుశతకంఠుండు। తనతల్లియగుమహాత

శతముఖుడు తల్లితో రామునిరాక జెప్పుట.

రుణీలలామ॥ చిత్రగంధిని జేరిచెలువొప్పతాబలికె। తామసముమీరంగ

దైత్యనాయకుడు॥ ఓతల్లి వింటివాయొకవార్తయీవేళ। ఆశ్చర్యకరమూ
హ్యమైనంతరంగమున॥ మనరావణాసురునిదునుమాడిపోయెనట। దశరథు
నికొడుకుసీతారాముడొకడు॥ తనదేవితోగూడితనసోదరులుగొలువ। స
కలసేనలతోడసాహసమువెలయ॥ హనుమంతుపైనెక్కియరుదెంచియుం
డెనట। నాలావెరుంగకనన్నెరుంగకను॥ నరుడువాడనెంతనాతోటిపో
రుటకు। కొలదిమెరుగకమేనుక్రొవ్వివచ్చెనుగ॥ కడుచిచ్చుజొరబాడు
మిడుతలపోలికను। ఘోరబాణాగ్నిలోగూలుటెఱుగరుగ॥ ఒక్కశరము
వనరునిమక్కణిచినేనిపుడు। వానిభార్యయైనజానకినిదెత్తు॥ మునుపుద
శకంఠుండుగొనిపోవుటెఱుగడా। యిపుడుసీతనుగూడియేలవచ్చెనుగా॥ తె
లియనేరనినరుడుదిక్కుయికతనకేది। పట్టితెచ్చెనువానిప్రారబ్ధమిటకు॥
నాఘోరబాణాగ్నిననిలోనగూలుటకు। బ్రహ్మవ్రాసెనువానిఫాలమందు
నను॥ అనుచునీగతికొడుకుతనతోడబలికితే। కటకటాయనిచిత్రగంధితా
బలికె॥ అబ్బనాతండ్రినీవంటివెంతటిమాట। తల్లిజానకినిట్లుధర్మంబుదప్పి॥
ఆయమ్మలోకమాతనిమాటతెలియక। యెంతపాపపుమాటయిపుడుబలికి
తివి॥ తలపసామాన్యుడాదశరథరాముడు। ఆదినారాయణుండవతార
మూర్తి। మూడుమూర్తులకెల్లమూలమగుదేవుండు। బ్రహ్మాండనాయ
కుడుభక్తపాలకుడు॥ అతనికిసేవార్థులన్నియనగానెంత। నీపరాక్రమంబెంత
నీవనగనెంత॥ కోటిబ్రహ్మాండములుజూరలాడెడుసామి। కడ్డమాయీలాటి
అల్పకార్యములు॥ కమలజునివరములకుగర్వంపపనిగాదు। అతనికడ్డము
గావుఆవరములన్ని॥ పురుషవర్గముచేతమరణంబులేకుండ। కోరితివిస్త్రీ
లచేకోరవైతివిగ॥ అదియపుడునాగుండెనదలియుండునుపుత్ర। అదికా
రణంబుగానారఘువరుండు॥ జానకిసతిగూడిజనుదెంచెనాయమ్మ। ఆదిప
రంజ్యోతిహాతమార్చసిన్ను॥ నామాటసత్యంబునమ్ముకలహముమాను।
మెపరుగాజనిరాఘవేశునశరణొందు॥ కాచునిక్కంబతడు కరుణాసము

ద్రుండు। జగదభిరాముండుజానకీవరుడు ॥ అనితల్లిబలుకంగనామాటలే
మియును। తనయాత్మబట్టకనుదనుజనాయకుడు ॥ రోగిపథ్యాంతమువరు
చిలేనిచందమున। తల్లిమాటలుయేమితనకుసైపకను ॥ ఆచటనిలువకలే
చిఅసురబలములుగొల్వ। యుగ్రుడై సమరప్రయత్నమునసుండె ॥ ఆచ
టశ్రీరఘువరుండఖిలబలములుగొల్వ। పూర్ణచంద్రునిపోల్కె-పొలుపొం
దుచుండె॥ పొందుమీరగవాయునందనునిశిరముపై। తేజరిల్లెనుదశర
థేశ్వరునిసుతుడు॥ హనుమంతుడంతంతనఖిలభూములుగడచి। చెలువు
గాక్షీరాబ్ధిచెంతజేరెనుగ॥ అఖిలబలములమేననమరశైలమురీతి॥ నిలచె
వాదుగ్ధాంబునిధిచెంతనపుడు ॥ తనకునడ్డంబైనఘనసముద్రముజూచి। బ
లముతోలంఘింపపనిగాదుయనుచు॥

హనుమంతుడు సేనలను తోకమీదను
పాలసంద్రమును దాటుట.

శరధీపైవాలంబుబరపిసకలబలంబు। దానిపై నడిపింపదలచితా
నపుడు॥ తనశిరముపై వెలుగుదశరథరాముని। జనకతనయనుయిద్దరినివ
ధూవరుల॥ తగరథముతోదించితనభుజములందున్న। భరతలక్ష్మణుల
చేబట్టిదించెనుగ॥ శత్రుఘ్నకుశలవులసరసతోసుగ్రీవ। అంగదాదులనె
ల్లనవనిదించెనుగ॥ తనదేహమునవెలయుఘనబలంబులనెల్ల। పట్టిదించె
నుచాలభద్రంబుతోడ॥ అఖిలబలములనెల్లనబ్ధివద్దనదించి। అఖిలేశున
కుమ్రొక్కి-హనుమంతుడపుడు ॥ కరయుగంబులుమోడ్చికడుభక్తినిలు
వంగ। గనిజానకీవరుడుకరుణారసమున ॥ పవనజానీవంటిపరమబంధుడు
నాకు। వెలయలోకమునందువెదకినాలేదు ॥ ఏమియిచ్చినతీరునింపారనీ
రుణము। దీవింతువర్ధిల్లుదివ్యకీర్తులను ॥ అనుచుపతిబలుకంగనపుడుసీతా
దేవి। హనుమంతువీక్షించిఅప్పుడిట్లనియె ॥ అన్నపవనజనీమహాత్యంబువ
ర్ణింప। తరమెయెవ్వరికినీధరణిలోపలను॥ ఆవేళరావణుండాశోకవనమం

డు। కఠినదైత్యస్త్రీలకాపునాకుంచి ॥ బాధగావింపంగపతినిబాసినదు
ష్టి॥ దుఃఖంబుతోనేనుదూలియుండగను ॥ అట్టిసమయమున నీవరుదెంచి
శ్రీరాము। జయమునాతోజెప్పిజీవనమునిల్పి ॥ రావణునిదరికేగిరామచం
ద్రుడునిన్ను। బరిమార్చుతాడనుచుప్రజ్ఞబలికితివి ॥ మరలరఘువరునకు
మార్గమంతయుజెప్పి। కడువేగవారాశిగట్టించినావు॥ దశకంఠుమొదలై
నదానవులజంపించి॥ జనవరునిచేవిభీషణుబ్రోవజేసి॥ నన్నునావిభుగూర్చి
నావన్న నీవంటిబరమబంధుడుమాకుధరణిలోగలడ ॥ అనుచుజానకిబలు
కనావాయునందనుడు। కడుమోదమునుబొందిఘనుడుతాబలికె॥ అవివే
కిమర్కటుండనునన్నుపలుమారు। వినుతిసేయగదగునఘనులుమీరిట్లు॥
మీమహిమచేగదామేలుబొందితినేను। సర్వకార్యములందుజగతిలోప
లను॥ మీయాజ్ఞతలనుంచిమీయనుమతినియెంత ॥ పనియైననేసాధ్యపర
చజాలుదును॥ ఇపుడుమీశలవంగియెల్లసేనావళుల। వాలమునసడిపింతు
వారధులుదాటి॥ చతురంబుధులుదాటిచెలగివాలంబుపై। నడిపింతుబ
లుసేనగడిచిపోవుటకు॥ ఇందుకేమియుమీరుసందేహపడవద్దు। చూడు
మాతల్లిరోచోద్యంబుగాను॥ అనిపల్కిహనుమంతుడావధూవరులకుబ్ర
ణమిల్లియాజ్ఞగైకొనిభక్తినిలచె॥ అపుడుకపులెల్లహాహాకారములుసేయ।
చెలగిదేవతులుపువ్వులవానగురియ॥ మిన్నుముట్టంగతనమేనునంతటబెం
చి॥ బలువైనతనప్రభావంబువెలయగను॥ ఘోరివాలముదుగ్ధవారాశిపై
జూపి॥ అంతకంతకులావుఅధికమైచెలగె॥ పొడవులతోమడవిడువునూతా
మడ। పెంచితనవాలంబుబీలంబువెలయ ॥ ఘనవాలమునుబెంచిగదచేత
తాబూని। కనకమేరువుభాతిఘనుడుహనుమంతు॥ నింగిపొడవుననిలిచెని
ఖిలబలములనెల్ల। కదలినడువుడియనుచుకడుఘోరమునను ॥ పెద్దకేక
లువేయప్రియముతోశ్రీరాము। జానకీముగములత్స్నేణుమొగముజూచి॥
కనుగొంటిరామీరు హనుమదావ్వాయుమహిమ । యెంతబలవంతుడో

యీమహాపురుషుండు॥ ఈశ్వరసమానుండుయీపుణ్యచరితుండు । ఇతని
మహిమముతెలుపనెవ్వారితరము॥ అనుచుపలుమారునాతనిప్రభావంబెల్ల।
వినుతిగావింపుచువిశ్వనాయకుడు॥ పతివధూమణిగూడిహితమతితోన
డచె। వానివెనుకభరతుండులక్ష్మణుడునడచిరి॥ ఆవెనుకశత్రుఘ్నుడావిజయు
డునునడచె। నావెనుకసుగ్రీవుడంగదుడునడచె ॥ తరువాతజాంబవంతా
దులునుసేనయును। నయుమొప్పనడచిరానందములువెలయ॥ జయజయ
ధ్వనులతోచెలగుచునునడచిరి। సకలబలములుమిగులసంతోషమునను॥
సకలసేనలుమహాసంతోషభరితులై। వాలంబుపైనడచివక్కపెట్టునను॥
అనుచుకొందరుగుబేలునసముద్రముకురికి । అరసిజలములుజల్లుకొనుచు
కొందరును॥ గగనవీధికిగొందరెగసిపక్షులరీతి । మొగిచెవత్తురుకొందరగ
చరావళులు॥ వాలంబుపైనుండివారధికిలంఘించి । యీదులాడుచువ
త్తురిలమికొందరును॥ కొందరేగిరిపెక్కుచందములవెలయుచు । హను
మంతుబాగదుచునందునాడుచును॥ కొందరరిగిరిచాలకోలాహలంబుగా।
శంకేమిలేకనిశ్శంకతోడుతను॥ ఆరీతిగాసేనలందరునునడువంగ। పరమ
హర్షమునొందిపద్మలోచనుడు॥ సీతాసతికిజూపెశ్రీరామచంద్రుండు। సా
గరములోనున్నజలచరంబులను ॥ కర్ణాటకంబులురచ్చకంబులుచాల ।
జూపించెజానకీచోద్యమొందగను ॥ ఇట్లుజూపించుచునుయెల్లసేనలునడు
వ। శ్రీరామచంద్రుండుజగతిరక్షకుడు॥ క్షీరవారధివద్దజేరినిల్వగసకల।బ
లములన్నియువద్దపైనిలచిరపుడు ॥ సకలరాజేంద్రులునుసకలరాక్షసబ
లము। గంధసింధురఘోటరథచక్రములను ॥ అఖిలబలములుజేరెనాం
జనేయులుదక్క। దేవతానీకములుదీవనలుజేయ ॥ బలములన్నియులో
కపైదర్లిపోవంగ। నతిసంభ్రమమునొందెనంజనీసుతుడు॥ తానుమొప్పటి
రీతితనవాలమంతయును। క్రమ్మరదీసుకొనికడుసాహసమున॥ పరమహర్ష
మునసొకగిరిశృంగమునసిల్చి। రామరామాయనుచురంజల్లుకొనుచు॥ మొ

గమువీఁదికినెత్తిమోముతోఁబిగియించి। సరిపాదములునిల్పితరుచరవ
రుఁడు॥ బాహులాయ్యనమాపిబలుకేకవడివేసి। పర్వతమువణుకంగపవ
నజుఁడురెయుగాసె॥ ఎగసిబలువడిదాఁటెనెలమితోఁక్షీరాబ్ధి। బలురెక్కలున్న
సురపర్వతమురీతి॥ పాలసంద్రముదాటిపవనజుండేతేర। ఎదురేగివనచరు
లుయెల్లవేడుకను॥ తనకెదురుగనువచ్చువనచరానీకములు। కౌంగిలినిబం
ధించెఘనుఁడుహనుమంతు॥ శ్రీరామచంద్రులకుసీతకునుబ్రణమిల్లి। బలు
నుతుల్ గావించిభక్తివెలయగను॥ కరయుగంబులుమోడ్చిగరుచరుఁడు
నిలువంగ। అత్యంతకృపజేసియాదరించిరిగ॥ శ్రీరామచంద్రుండుసీతామ
హాదేవి। పలుమారుదీవించెపవననందనుని॥ అఖిలబలములనెల్లసలసట
లుదీరంగ। నిఖిలేశుఁడచ్చోటనిలచెనవ్వేళ॥ ఆవేళచటనిలచిఆమరుచటి
రోజు। నేతిసంద్రంబపుడునేర్పుతోఁదాఁటె॥ అరయమూఁడవనాఁడుపెరుఁగు
సముద్రముదాటి। కెల్లసేనలుచాలయుల్లాసమునను॥ ఘనుఁడునాల్గవనాఁ
డుకల్లుసముద్రముదాటి। క్రమముగానపుడిట్లుకమలలోచనుఁడు॥ పవనజా
నివాలంబుపైనాల్గుసంద్రములు। యెలమిమీరగనడచెఇనకులేశ్వరుఁడు॥
అఖిలసైన్యములతోనచ్చోటనిలువంగ। పరగతొల్లింటివలెపవననంద
నుఁడు॥ ఆమూఁడువారాసులవలీలగసుదాటి। జానకీరామునకుజేరిప్రణమి
ల్లి॥ రథముతోజానకీరాములనుముందుగా। తనశిరముజేర్చుకొనితాను
వేగమున॥ ఆరామసోదరులుఆపుత్రపౌత్రులును। తపనపుత్రుఁడుమొద
లుకపిబలమునంత॥ తొల్లింటిరీతిగానెల్లసేనలనపుడు। తనమేనదాల్చు
కొనితరుచరోత్తముఁడు॥ మేరుశైలమురీతిమీరుచునుముందుగా। గని
యెప్రతాపలంకాపట్టణంబు॥

రాముఁడు ప్రతాపలంకఁ బ్రవేశించుట.

శ్రీరామచంద్రుండుసీతామహాలక్ష్మి। అఖిలబలములుగనిరిఅను
కేశుపురము॥ గగనంబుపొడవుగాగలవుమేలిమిపసిడి। కోటలునుతొమ్మి

దిసేటుమీరగను॥ ఘనముగవెలయుప్రాకారములతోమించి। జలపూర్ణ
ముగనగడ్తలతోమించియుండు॥ ధర్మసర్మితమైనబలుగోపురంబులు। గజర
థభటతురంగాంధోళికములు॥ లంకాపురముకంటెలావణ్యమైనది॥ లం
కాపురంబనుచురామభూవరుడు ॥ ఆశ్చర్యమానసుండై పురముదరిడాసి॥
వనచరేంద్రునిజూచితనుయిట్టులనియె ॥ అసురపట్నముచేరువయ్యె నీవి
చోటు। నిలచిదించగవలెనుబలములన్నియును ॥ అనిరాముబలుకంగన
దుగుదాటకనిలచి। సాహినారాయణాపరమాత్మయనుచు ॥ రథముతో
ముందుగారామభూపాలూని। జనకపుత్రినిదించెఘనభక్తివెలయ ॥ తన
భుజములందున్నఘనభుజాలనందరిని। పట్టిదించెనుచాలభద్రంబుగాను॥ క
డువిశాలస్థలముగనిదేహమందున్న । నిఖిలబలములనెల్లనియమించెనచ
ట॥ ఘనుడురాముకుప్రదక్షిణపూర్వకంబుగా। ప్రణమిల్లితానిలచెపవన
నందనుడు॥ సకలభూములయందుసకలదిక్కులయందు । వెలసెబలము
లుచాలవిఖ్యాతిమీర॥ సకలబలములుయిట్లుశతకంఠుపురిడాసి। భేరీమృ
దంగములుబోరుకలరంగ॥ ప్రణవఢక్కాశంఖబహుతూర్యనాదములు।
ఒక్కరీతినిమ్రోసెనుజ్వాలంబుగను॥ చదలుముట్టగపశిడిజండాలుమెత్తి
రి॥ వేలాములోపలనువేలకొలదిగను॥ వనచరభల్లూకమనుజదానవబల
ము । తమకుదగుచోటులనుతగనిలిపిరపుడు ॥ అలవిభీషణసుగ్రీవాంగద
ముఖ్యులు। రాముబరివేష్టించిప్రేమనుండిరిగ ॥ సరసముగలక్ష్మణభరత
శత్రుఘ్నులు। కుశలవులువిజయుండుకోమరుమీరుచును॥ జానకీసహితు
డౌమానవనాయకుని। యెలమిబరివేష్టించికొలచియుండిరిగ ॥ అసురనా
ధునిపట్నమపుడుముట్టడివేయ। నాత్మలోనూహించెనరనాథుడపుడు॥ సు
గ్రీవయుంగదసుషేణజాంబవ॥ హనుమద్విభీషణులయనుమతంబునను॥ బ
కరినొకనినిబిలచివరుసతోశలవిచ్చె । కరుణాసముద్రుండు ఘనుడుశ్రీరా
ము॥దక్షిణద్వారమునదక్షిణేశునిరీక్షి।బలములక్షలుగొల్వబరిథవిల్లగను॥

పురముపై టపసౌకటాసురవై రిరాకుండ। చలముతోడుత నీవు నిలువుమా
ఘనుచు॥ కంఠమాలికయిచ్చికడుగౌరవముజేసి॥ అంగదునిబనిచిం చెనా
రాముడపుడు॥ భల్లూకసేనయునుపది వేలుగొలువంగ॥ నసురకోటులనిం
డవలయునుద్ధతిని॥ పడమరవై పుభద్రంబుగామండుమని। జాంబవంతుని
బంపెజానకీవరుడు॥ అగచరోత్తములునూరర్బుదంబులుగొలువ॥ భయ
దరాక్షసకబంధముభీతికొనగ॥ తూర్పుదిశనుండుమని నేర్పుతో గోముఖ
పనసవృషభులనంపెబలుడుశ్రీరాము॥ ఆమిగిలియున్నట్టిఅఖిలబలముల
తోడ॥ కడువైరిబృందములుకలువరింపగను॥ ఉత్తరమువై పునానుండు
మనిశలవిచ్చె। సుగ్రీవునంపిబంపెసుజనరక్షకుడు॥ కడువిభీషణుపొందుగ
నికోటకొమ్మలను। నిలచియుండుమటంచుబలికె రాఘవుడు॥ పురికొల్పియ
ల్లవానరులగావ ప్రధాన। చయములనియమింపెజానకీవరుడు॥ చెప్పన్న
దేశాదిజననాయకులబిలచి। బలములల్పముచోటనిలుమంచుబలికె॥ ఆ
రాముశలవొందిఅఖిలజనములుగదిలి। శలవుప్రకారంబుజెందియుండిరి
గ॥ గొల్లుమనిదానవునికోటముట్టడివేసి। లగ్గకెక్కదొణంగినగ్గజంబుగ
ను॥ కోటకొమ్మలుబట్టికూలంగవేసిరి। ప్రాకారములునేలపాలుజేసిరిగ॥
జలములేమియుయగడ్డలులోనలేకుండ। పౌరుషవంతులై పారజల్లిరిగా॥
కోటతలుపులుబట్టికూలంగదన్నిరి। పంటపైరులనేలపాలుజేసిరిగ॥ కడు
తటాకములెల్లఖండితంబుగజేసి। యెల్లవృక్షావళులుపెల్లగించిరిగ॥ పర
వీరగర్భములుపగులంగనార్చిరి। లగ్గకెక్కుచుచాలలావణ్యులగుచు॥ ఆ
సమయమునరాముడావిభీషణుజూచి। అతనియనుమతముగాహనుమం

ఆంజనేయుని రాయభారమునకు బంపుట.

తుబిలచి॥ పరమపావనపుణ్యలావణ్యగుణగణ్య। వాయునందననీదువర
కృపాంబుధిని॥ సేనలనుమమ్ములనుజేర్చినావిచ్చటికి। తగనిపనులన్నిదిగ్జ
యమాయెమాకు॥ నిటుమీదికార్యంబులేరీతిగానైన। సాధ్యమొనరిం

చెదనుసందేహమేల॥ శతకంఠుమనసులోచందంబుమనపైని। యేరీతిను
న్నదోయెరుగరాదయ్య॥ తెలియకుండగవారిబాలియింపగారాదు । గు
ననులోసంగతికనుగొనగవలయు ॥ రాయభారముదెలిసి రావయ్యపోవ
య్య। నీవల్లకార్యములునెరవేరవలెను ॥ ఎల్లిపుష్యమియాత్రకేగుటకు
మంచిది । జయముచేకూడునుసిద్ధముగనమ్ము ॥ జయముగానీపేరచంద్ర
తారాబలము। గలిగియున్నదియిపుడుకడువేగజనుము॥ శతకంఠునిగాం
చిఅతనిమతముగ్రహించి। మనరాకతెలిగించిమార్గమొనరించి ॥ వనజ
సంభవుడిచ్చువరములకుతనమదిని । గర్వించవద్దనుచుఖండితముచెపుము॥
పోరినాచేగూలిపోయిరావణకుంభ। కర్ణులవిధంబెల్లగనియుండుమనుమి॥
జగతిపురుషులచేతచావులేకుండంగ। తగవరముగొంటివనితాబలికితేను॥
జానకీదేవితోజనుదెంచినామన్న। వార్తదెలిసుండమనవయ్యకపినాథ॥ వె
రపుమదిలోబుట్టిశరణుతాజొచ్చితే। రక్షింతుమనిచెప్పరాక్షసేశ్వరుని॥
శరణుజొచ్చినవెనుకధరణీసురలకుబాధ । జేయుటకుపైపసనిచెప్పుము
డుగను॥ జాగుసేయకవేగజనివారిచందంబు। గనివేగరమ్మనుచుఘనుడిట్లు
పలికె॥ హనుమంతుబలవంతునధికవిద్యావంతు। ధనవంతుగుణవంతుత
గనీతివంతు॥ ప్రణమిల్లిరామునకుబహువిధంబులమ్రొక్కి। దీవనలుతా
బొందిధీరుడైయపుడు॥ అచ్చటనువీడుకొనిఅర్కపుత్రునిగాంచి । శ్రీరా
మచంద్రుండుశలవిచ్చుగతులు॥ సర్వమతనికిజెప్పిసకలబలములచాలజ
యజయధ్వనిసేయశలవుగైకొనుచు॥ ఘనతప్రతాపలంకాపట్టణముజేరి।
ఆకోటపైభవంబంతబాడగాంచె ॥ ద్వారకావలినున్నదనుజావళులనెల్ల।
బరికించిఅందులోపలగానరాక॥ కోటలంగళ్లనుకొమరొప్పగావిడిచి। త
నమహోన్నతరూపుదానపుడుదాల్చె॥ తనమహాకారంబుగనివెరచురా
క్షసులు। జూచినవ్వుచుమదినిచోద్యమందుచును ॥ అరయవచ్చేవారలను
హుంకరింపుచును। వీరులనుగొందరినివెరపించుకొనుచు ॥ చనిపట్టణము

జొచ్చిఘనవైభవం బెల్ల। నావిలాసంబంతనాత్మ నూహించి ॥ ఆమహో
న్నతపదవినాభోగభాగ్యంబు । లావైభవములన్ని యరసిశోధించి ॥ దేవ
నాయకుబోలిధీయుడై యీతండు । యీలాటిపట్నంబు నేలుకొనియుండె॥
తనులజూచితిలంక ఘనవిలాసములన్ని। అరయనీపురిసహస్రాంశమును లే
దు॥ ఇతడెంతధన్యుడో యితడెంతపుణ్యుడో । కాకున్న యబ్బునే ఘనవై
భవములు॥ కలిమిగలిగినకొద్దిగలుగవలెనుగుణములు। పురువడిగియుండె
దరయుత్తమోత్తములు ॥ ఘనతగలిగినచోటవినయంబుభూషణము।
ఆదితలంపకయున్న హానివచ్చునుగ॥ కటకటాయీభాగ్యగరిమ చెడిపోవు
టకు। నేలబుట్టెనుదనుజకీలాటిబుద్ధి ॥ విభవమెల్లనుయనుభవించడాయె
నుగదా। చెడుబుద్ధిదలచుకొనిబలుదురక్కసుడు ॥ దుఃఇతబుద్ధులు యేల
దోచెనీదనుజునకు । అయ్యయోయనుచు తానరుగుచుండగను ॥ తనకు
ముందరమహాతనివిజెన్నొందుచును । గగనంబుపొడవునా ఘనతమీరు
చును ॥ నూరుశిరములునుయిన్నూరు చేతులుగలిగి । ఘనముగామిన్ను
ముట్టినపొడవుగలిగి॥ గరుడకిన్నరయక్ష గంధర్వకింపురుష। సురసిద్ధులను
బారదరిమేటిజయము ॥ ఘనతలాటంబులౌఘూటంబుగాద్రొక్కి । గ
ర్వాంధుడై కళ్ళగానకుండగను ॥ చెరలుబట్టెనుదేవసతులు కన్నులుబా
ష్ప। కణములొలుకగనేమికనికరము లేక ॥ తగుపనులు జెప్పుచునుతనప్ర
ధానులుతాను। కొలువున్న శతముఖునిగురుతెల్లగాంచి॥ అత్యద్భుతంబం
దియుతనిధైర్యస్థైర్య। ములుగాంచిహనుమంతు డెలమితోడుతను ॥ అ
తిధైర్యగాంభీర్యుడై దనుజదరిడాసి।అతనికి నెదురుగాహనుమదాహ్వయు
డు॥ తివిరితనవాలంబుదివిసోకగాజుట్టి । ఆదానవునికంటెనధికపొడవున
ను॥ యెదురుగాగూర్చుండికోరిదనుజునివైపు । చూచిచూడనియట్లుచూ
చితానుండె॥ భీకరాకారమునవాకసముపొడవున। దనుజునకునెదురుగా
తానుగూర్చుండె ॥ అపుడుశతకంధరుడుఆమహాత్మునిమహా । కారంబువీ

క్షించికదుభయాంబొందవి॥ ఆశ్చర్యమునుకోపముభీమానముఁనుశౌర్య।మా
త్మలోనూహించియుపుడిట్టులనియె ॥ ఏమిరావానరాయేలాగువచ్చితివి।
ప్రాకారములుదాటిభయమేమిలేద॥ దాటివచ్చుటగాకతప్పకనునాయ
దుట। నిలచుటకునీగుండెనిలచెనేరీతి ॥ ఎవ్వడునినుబంపెనేలాగువచ్చితి
వి। యెవరునీపేరునీవెవరిపుత్రుడవు॥ ఎవడునీకీరూపుయిుంచపారగానిచ్చె। నే
మార్గమునసీవుయిటకువచ్చితివి॥ ఇచ్చటదానవులుహింసింతురెకనిన్ను।
బాధకోర్వగలేవుపారిపోరోరి॥ ఎవ్వడునినుబంపెనెవరిగొల్తువునీవు। చె
ప్పరానాతోనుశీఘ్రింబుగాను ॥ నేనిటుబిలచితేనీవటుజూచేవు। గర్వ
మానీకింతగదుసుతనమటరా॥ కోతిముండాకొడకగురుతుతెలియకనీవు।
వచ్చితివినీకర్మవశముదప్పకను॥ ఇకనెందుబోయెదవుయేతెరవునీకికను।
నీకుదిక్కెవ్వండునిన్నుజంపెదను ॥ పట్టితెచ్చినవినిప్రారబ్ధముచ్చటికి। క
ర్మవశమునసీవుగదలలేవికను॥ మదమత్సరముచేతమాటలాడెదవేమి।క
ళ్ళగానకనోరికపికులాధముడ॥ అనిరాక్షసుడుబలుకనతిమహాశూరుడగు।
మరునందనుడుశంకమదినేమిలేక ॥ నీచరాక్షసువైపుచూచిచూడకమది
ని। రాకరింపుచుబలికెభీకరంబుగను ॥ ఓరిదనుజాధమావోరియధమాంధ
మా। వినరోరిశ్రీరామవిభునిచందంబు॥ ఎరుగవానీసహోదరునిరావణు
శిరము। లవనిపైబడగూల్చినతులప్రతాపు॥ కుంభకర్ణునిబట్టికూలనేసిన
యట్టి। మహానీయునెరుంగవామంకురాక్షసుడ ॥ ఇంద్రజిత్తునుబట్టియిల
నుగూల్చినయట్టి। ఘనభుజనెరుగవాకపటదానవుడ॥ ముందుగాశూర్ప
నఖముక్కుచెవులునుగోసి॥ పరగపుణ్యచరిత్రునెరుగవానీవు॥ ఘనవిభీష
ణకులంకాపట్టణముగట్టి। తొలమిబొందినరామునెరుగవానీవు॥

హనుమ తన్ను శతకంఠునకెరింగించుట.

ఖరదూషణాదిముఖ్యరాక్షసులనెల్ల। బరిమార్చినాసామినె
రుగవానీవు॥ అట్టిమహానీయునకునతిపుణ్యచరితునకు। బంటునౌదునునే

నుపలుమాటలేల॥ వాయుదేవుడుతండ్రివర్ణింపనాతల్లి । అంజనీదేవిరా
యానిలోపలను॥ హనుమంతునాపేరుయనురుడావిను నేను।శ్రీరాముగొ
ల్తురాజయముబొందుటకు॥ లంకకరుగుచునధికలాఘవముదీపింప । కడ
లిదాటితినొక్కకాల్వచందమున ॥ వనమెల్లపెరికి రావణకుమారునియ
త్తు। నుక్కణగించితినియొక్కనిముషమున। దశకంఠుపురమెల్లదగ్ధంబు
జేసితిని। దివిజులందరునన్ను దీవనలుసేయ॥ లంకిణినిబట్టుకొనిలావెల్లదూ
లించి। నేలగలిపితినొక్కనిముషమాత్రమున॥ తిరిగిసముద్రముదాటితిరు
గజానకిజయము। వెలయంగశ్రీరాముబిభునకెరిగిస్తి॥ ఇపుడునీచందంబు
యావత్తుదెలియంగ। జూచిపోవస్తిరానీచదానవుడ॥ సేనలన్నిటినినామె
నధరియించుకొని। వస్తినిన్నటికోజవరకునిచ్చటికి॥ సాగరంబునాల్గునక
లబలములనెల్ల। వాలమునదాటిస్తివసుసమీరగను ॥ శ్రీరామచంద్రుం
డుజానకీసహితుడై। జనుదెంచెనినుబట్టిదునుమాడుకొరకు॥ బతిమాన్చె
నికనిన్నుమరినీకుదిక్కెవడు। ఓరిదుర్మార్గుడావోరిపాపాత్మ ॥ నీకులమునీ
బలమునీవునిర్మూలమై। కూలిపోయేయంత్యకాలంబువచ్చె ॥ బ్రహ్మలోక
పదిపదులునజ్రాడగలిగెనని। విర్రవీగకురోరివెర్రిరాక్షసుడ॥ క్రొవ్వమీ
రినగొత్తికొండదాగితే। కోడువేమివచ్చునాకొండకేమైన ॥ జగధీశురా
ముతోపగనీవుజెందితే। హానినీకేగానిఅతనికేమౌను ॥ ఎనుపోతుమదగ
జమునెదిరించినట్టుగా। శ్రీరాముతోనీవుపోరుకోలిపితివి॥

ఆంజనేయులు శతకంఠునికి నీతులు జెప్పుట.

నీమకర్మవశంబునీకిట్టిదుర్బుద్ధి। గావించెనదిరోరికలుషదానవుడ॥
వెఱ్ఱిచేష్టలుమానివినరోరినామాట। చెడిపోయెదవురోరిబడగురక్కసుడ॥
నీభాగ్యగరిమంబునిండారగానాడు। కనులజాడగచాలకనికరంబొదవె॥
కడుభాగ్యమదియేలచెడగొట్టుకుంటావు। ప్రాణభంగంబేలపరచుకుంటా
వు॥ వస్తునామాటవినువైరంబునీకేల।నిన్నిదేశపతనెమలనిలున త్రమ॥

నీకోటలన నెంత నీపేటలన నెంత । నీమాటలన నెంత నీవనగ నెంత ॥ నిము
షంబుపనిగాదు నిఖిలవల్లభుడైన । శ్రీరామచంద్రునకు జగదీశునకును ॥ నీ
వారలైనట్టి రావణాసురముఖ్య । పీసులందరు గూలుటది మెరుగవటరా ॥
కొలదిమెరుగక కుమత్రొవ్వి శ్రీరాములతో । కయ్యంబు కెదిరించి కాలు
ద్రువ్వుదువు ॥ పరమపాపాత్ముడవు దురితవర్తివి నీవు । నరవరుని చే నీకు మృగ
ణంబు నిజము ॥ ఆదిదేవుడు దేవతారాధ్యుడన మహాత్ము । శ్రీరాములకు నింద
జేసెదవు నీవు ॥ నిమ్మగను గానరాదు నిజముగా దోషంబు । వచ్చు నిను గను
గొన్న దుశ్చరిత్రుండ ॥ నెరయ నీకొక బుద్ధి నేనిపుడు జెప్పెదను । భావించి
చూడ తావలు విధంబులను ॥ నీవు యొకపోలేవు నిజముగా శ్రీరాము । గవిని
వాలుగు కట్లు కట్టించినాడు ॥ గట్టిగ నీనగరు చుట్టుముట్టడి వేసి । యున్నాడు
రౌద్రంబులుప్పతిల్లుచును ॥ ననుబిలిచి నీకొయొక్క మనములో భావంబు । తె
లిసిమన్న వోయరిగి రమ్మనెను ॥ ఆవెనుక కార్యంబులన్ని చక్కగ జేతు । నని
వాకుశలవిచ్చెనా రామవిభుడు ॥ పురుషవర్గంబు చే మరణంబు లేదనుచు । క
మలజాని వరములకు గర్వించబోకు ॥ సీతాసమేతుడై శ్రీరామచంద్రుండు । ఇ
నుదెంచుమాట నీ మనము నెరిగుండు ॥ నినువధించక గాని నిజముగా తనపురి
కి । వెళ్ళడవశ్యంబు వేయునింకేల ॥ అమరభోగములన్ని అనుభవించుమటం
చు । నీకెరిగించుమనె లోకనాయకుడు ॥ నీబంధుమిత్రులను నిజముగా రప్పిం
చి । చాలయిష్టాగోష్ఠి సలుపుమీ వేళ ॥ ఆశ్రితులకందరికి నతికరుణ రంజిల్లు
కలభాగ్యములతోడ నిలుపార బెట్టి ॥ పుత్రపౌత్రాదులకు భూషణావళులె
ల్ల । ముస్తాబు సేయించు మోదంబుగాను ॥ షడ్రసోపేతాన్న సంభోక్తము
లు జేసి । సుఖియించుమీ వెనుక సుఖమెట్లు గలుగు ॥ నీదు భార్యాపరమసా
ధుమానావతితో । నంత్యకాలపుభోగ మందుమీరాత్రి ॥ దొడ్డయిల్లాలా
మెత్తో జెప్పి వైధవ్య । మొందిక లకాలంబు వర్ధిల్లుమనుచు ॥ తల్లితో నీసుతు
వియ్యిల్లడలుగా । నిల్లువాకిలి యాశ యానత్తు విడుమ ॥ బయలుదేరు

మఱిరిగిబ్రతికివచ్చేదేమి। లేదుకనికారంబురాదుమాకికను ॥ అనియెఱిం
గింపుమనిఘనరామచంద్రుండు। శలవుచొప్పుననేనుజనుదెంచితిటకు॥ క
రుణాసముద్రుండుకనికరమురంజిల్ల । తిరుగనన్నుబిలచిమరీజెప్పుమని
ను॥ అన్నివిధములనీకుతిన్నగాజెప్పుమనె॥ పరమపుణ్యాత్ముండుభక్తపాల
కుడు॥ ఆదినారాయణుండతనిశరణంటివా । వైభవోన్నతిబొందివర్ధిల్లగ
లవు॥ ఇటుమీదమునిబాధలేకాలమునైన। గావించితేనిన్నుకాచేదిలే
దు॥ అతనుజెప్పినమాటలన్నియువిసత్యంబు। ఆడితప్పనివాడుఆమహారా
జు॥ వచ్చితినినీకుఆవార్తలటుజెప్పితిని। యీతుచ్ఛరాకసులనికనమ్మబో
కు॥ వరుడుగాడతడాదినారాయణస్వామి। కాచునికఱంబతడుకరుణించు
నిన్ను॥ వైరంబువర్జించుశ్రీరాముకడజేరు । బ్రతుకుపూర్ణాయువనుభద్ర
ముగనీవు॥ బ్రతుకుకైనీమదికిభ్రాంతిలేకుండినను । సంగరంబునకరుగు
చావుసిద్ధంబు ॥ పురుషులచేచావుబొందదనినీకుంటె । జానకివచ్చినజాడ
మెరిగుండు॥ వేళ్లతోనిన్నునిర్మూలంబుజేయును। అదిమెరిగివర్తించుమ
నురపుంగవుడ॥ మహిలోనుశ్రీరామమహిమప్రభావంబు । తెలియుగవాశ
నంటెతెలియజెప్పితిని॥ స్థిరముగనీతల్లిచిత్రగంధినియడుగు । అమ్మహాదే
విచేనఖిలంబుదెలసి ॥ జానకీదేవిచేసిద్ధంబునీచావు । అనియనేకప్రకార
ములహనుమంతు॥ తెలియజెప్పినగానితెలియకనువులికిపడి। ఉగ్రుడైప్ర
శయకాలాగ్నిచందమున॥

శతకంఠుడు రామునిదూరుట.

చలమునసుదనుజుండుచాలగాకోపించి॥ హనుమంతుజంపుటకు
నాత్మనూహించె॥ తగదూతజంపుటకుధర్మంబుగాదనుచు। మదిలోనకో
పంబుమానితానపుడు॥ ఆస్థానమునదైత్యులద్భుతంబునుబొంది।వినుచుం
డసిల్లనియెవికృతరాకసుడు ॥ ఓరిమర్కటనీవుసారెసారెకునాతో। శ్రీరా
ములనిచాలజెప్పేవునీవు॥ మనుజకులాధమునిమరిమరియునాతోడ। విన

తులానదించెదవు వెఱ్ఱితనమునను ॥ మనుజాధముడు హీనమానవుడునా
తోడ! జోర నెంతటివాడువుడమిలోపలను॥ వాడు జేసినపనులువాకొక్కడే
నాభటుడు! శలవిస్తివేసురాత్ములలోపలను ॥ క్షుద్రమానవునధికను
జ్ఞానవంతుడని! శ్రీ పెదవునాయెదుట ప్రల్లదనమునను॥ వానిసన్మార్గములు
నే నెరుంగననాకు! మబ్బుబెట్టుచువానిమాటజెప్పెదవు ॥ తానుపిన్నప్పు
డేధర్మంబు దెలియకను! చెలగితాటకిజంపి స్త్రీహత్యగానెను॥ పరమదు
ర్మార్గుడై హరువిల్లుఖండించి! ఇలమహాదేవునకు యెగ్గుజేసెనుగ॥ తపసతిని
రావణదనుజుండు చెరగొన్న! నెరివాలి జంపెనునిష్కారణముగ॥ హీనకు
లురాలవకనింగితం బెరుగక! శబరియెంగిలిపళ్లుచవిజూచితినెను॥ మాయా
మృగంబనుచుమారీచు డేగగా! గనిజాలగాలేకజనెవాని వెంట ॥ రణము
లోపలమూర్ఛగొనినలక్ష్మణుజూచి! చింతించెతానొక్కజనునిచందము
న॥ అట్టిస్త్రీహంతకుండట్టిస్వామిద్రోహి! అట్టియజ్ఞానుండు అఖిలేశుడట
రా॥ చెప్పనేమున్నదిచెప్పెదవునాయెదుట! సిగ్గుమాలినవానిచేష్టలన్ని
యును॥ ఆదివిరాట్పురుషుడతడైతె సీలాటి! అల్పపనులకు నెట్లు ఆలాయ
పడెను॥ నీకతడు దారయమచు నెరివాని బొగడితివి! పొగడినంతట రాదు
పూజ్యమెవ్వరికి॥ భయమునాకునుదోపపలికితివిసీవిట్లు! పలికినందుసభ
యమువడనించుకైన॥ ఎల్లవారలుజూడ యిపుడునిన్నుబట్టి! చంపింతు
ప్రాణంబుదక్కించుకోర ॥ నాభుజబలిమియునువనునీవుదెలియకను ! బీ
రంబులాడెదవు బెదిరింపదలచి॥ పేడ్చిపై బడిభూని పెరికినలుదిక్కులను! న
డు రేయికార్చిచ్చునటియింపనేర్తు॥ సమయింపగావచ్చుజంఝూనిలంబు
ను! నెరికదల్లకుండంగనిలుపనేర్తునుగ ॥ అతిసాహసముమీరి అనుకూల
శుభమంత్ర! సిద్ధిగాజపములును జేయనేర్తునుగ ॥ కడు వేడ్క రథములును
కరితురంగాదులును ! నడిపింపగా నేర్తువడియుద్ధమునను ॥ ఇట్టిశక్తియు
నాకునిచ్చెవరములుబ్రహ్మ! యమునైనబరిమార్తునెల్లప్రాభవము॥ అస

మానబలశాలినై ననాకెదురిచ్చి । జానకీరాముండుచాలినిలగలడ। నాకీ
ర్తివినునంతనణగు యమదూతలు । సకలభూతగ్రహోచ్చాటనంబౌను ॥
నాభాగదండంబుభూభాగమునగల్గు । వైరిరాజులకెల్లవజ్రాయుధంబు ॥
నాచండకోపంబున_ర్తకీబ్రహ్మాండ । భారంబునకునెల్లప్రళయకరమౌను ॥
సకలలోకంబులకుచక్రవ_ర్తిత్వమున । పరగుచుండినదధికబలశాలినేను ॥
జానకీరాముండుజానకితోగూడి । ననుగెలుచుననిపలుకనవ్వదోచును
గ ॥ నాయుద్ధతికినిలువనరునికిశక్యమా । పలుమాటలాడేవుకోలదియొగు
గకను॥ మొనసినిన్నునుబట్టిముందుగాదెగటార్చి । రేపునరనాయకునినే
పుమాలించి ॥ అతనిభార్యామైనయాజానకినిదెచ్చి । భోగభాగ్యంబుల
నుబొందియుండెదను॥ వానరానిన్నునూవారలందరుజూడ। పట్టిభ్రమింగె
దచూడుపౌరుషంబునను॥ నీకుదిక్కెదికనునీవెందుబోయెదవు । శాంత
పడితేకోతిజాతిజూపెదవు॥ చనువిచ్చిమాట్లాడజనదుహీనులతోడ। హ
ద్దుతప్పినమాటలాడజొచ్చెదరు॥ నీవెంతనేనెంతనిలచిమాట్లాడెదవు। గు
ణహీనుడానిన్నుగూల్తునీవేళ ॥ అనియాగ్రహంబుననుకనుల్యెరగాజేసి।
హనుమంతుపై డాసిఅపుడుశతముఖుడు॥ పెక్కుదనుజావళులబిలచివాన
రుబట్టి। చంపుమనిశలవిచ్చెచండరాక్షసుడు ॥ శలవొందిరాక్షసులుబలు
రుద్రముఖులగుచు। కదసిరిపదికోట్లుఘునునిపవనజుని॥ పటహాలంకృతులు
మీరిబలురాక్షసులురాగ। వారినందరిజూచెశ్రీరామభటుడు ॥ తలపూ
చిముష్టాలుతాటించిశతకంఠు। పైజూచియిట్లనియెబలుడుహనుమంతు॥
ఓరిశతకంఠనేనొకడవచ్చితినంచు। పట్టగాగోరితివిబలముదెలియకను॥ ఇ
టుచూడుచూడునాపటుజీవంబంతయును। కనపరతునేడునీకనులభ్రమదీ
ర॥ అనిరాముప్రార్థించిఆవాయువునుదలచి । శంభుమూ_ర్తినిచాలసన్ను
తులుజేసి॥ తనవాలమవలీలమినుమున్నుముట్టగా । ఒరవిబలువిశ్వరూప
మునుధరియించె॥ బలులోకములునిండిబ్రహ్మాండములునిండి । బలసిబలు

మంటలుప్రబలిమోముసను ॥ కాలభైరవమూర్తికరణిరూపముదాల్చి। గనుపించెనటులున్న దనుజావళులకు॥ ఆపసిరూపముజూచిఆనిశాచరులెల్ల। నిలువజాలగలేక వెలవెలనుబారి ॥ వీరహంకృతిజూచివెరచిరికొందరు। సందుసందులదూరిచనిరికొందరును॥ కంపమొందుచుభీతిగదసిరికొందరు। మడిసినట్లుగనేలబడిరికొందరును॥ నెరికరుణజూడుమనినిలచిరికొందరును। పలుబాములనుబొందిపడిరికొందరును॥ ఓశతాశ్యానిలువనోపలేమనికొంద। రాశతాశ్యుసిజేరపడుకొందరును॥ అపుడుశతకంఠుండుహనుమంతుపైజూచి। గుండెలనవయుచునుకొనెచాలభయము॥ తక్కనదొరలునుతగినప్రధానులును। నిలువున్రైపోయినిర్ఘాంతులగుచు ॥ ఎల్లరాక్షసవర్గమచ్చోటనిలవలేక। మూలమూలలజేంది మొరలుబెట్టుచును॥ దనుజలోకాధిపునిడాసిహనుమంతుండు। ఆగ్రహంబుననిట్టులనెవానితోడ॥ ఏదినీభీకరంబెచ్చోటికేగెరా। బలపరాక్రమమెందు బాసిపోయెనురా॥ క్రొవ్వుచేననుబట్టపువ్వెళ్లనీకేల। బలిమిగలియుటకింతిపనిదలంచితివా॥ చూడునాబలమంచుశూరుడైహనుమంతు। ముష్టిహతిచేబాడచెమొనసిదానవుని॥ బలుముష్టిచేగుండెపైదానవుసినేల। బడగూలగాబాడిచెబలురుద్రువలెను ॥ బలుడుబాడిచిననేలబడినూరుతలలెల్ల । పగిలినెత్తురులుబ్బిపారికాలువగ॥ పాలసున్నముగచ్చునేలైనచందమున । రక్తమణుగులుబుట్టరక్కసునిమేన ॥ దానవుడుమూర్ఛిల్లిధరణిపైబడిపోయె । బీరమెల్లనుగోలగిపినుకొండవలెను॥ అతనిసింహాసనంబంతగుండైపోవ । దన్నైనమురలుచోద్యతనుమింటజూడ ॥ తానంతటనుబోకదానవేంద్రునిబట్టి । ఘనతలాటముగుండాగొట్టివేసి॥ అసురునిగతిజేసిఅచ్చోటనిడుకొని। తానుమొప్పటిరూపుదాల్చెహనుమంతు ॥ రామరామాయనుచురాముని బేర్కొనుచు। తనకెదురైనదైత్యులగూల్చుకొనుచు ॥ సింహనాదంబులునుజేయుచునుకపిసేన। ముఖుడెగుచుహనుమంతుమోదముసజనియె॥

హనుమంతుడు రాముని సన్నిధికి వచ్చుట.

సకలబలములుగొలువసన్నద్ధుఁడై యున్న। సుగ్రీవుఁబొడగాంచిచో
ద్యములు దెలిపి ॥ అతనిచేబహుమానమందితానచ్చోటి । వదలికపివరు
లంత నెదుగుకొనిరాఁగ॥ ఘనుడువారలనెల్ల కౌఁగిటను బంధించి। చాలమ
న్ననజేసిసంతోషమునను॥ ఎదురుగాతనరాకకెదురుఁజూచుచున్న।రా
మచంద్రునిగాంచిప్రేమమీరఁగను॥దండప్రణామములునిండారగావించి।
పాణితలములురెండుఫాలమునజేర్చి ॥ బహువిధంబులచేతప్రార్థనలుగా
వించి । వినురాఘవయనుచువినుతింపదొణఁగె ॥ ఘనతప్రతాపలంకాప
ట్టణముజొచ్చి। జూచితినచ్చోటచోద్యంబులన్ని ॥ దనుజేసుపట్నంబుత
గత్తొమ్మిదవకోట । లాకసముపొడవుగానమరుచుండఁగను ॥ కడువింతగు
లుకుప్రాకారములుతొమ్మిది । గలవుతొమ్మిదియగడ్తలుకోటలోను ॥ న
వకోట్లుశివగుళ్లుదివినంటిరంజిల్లు । నలువదార్వేలుబందుకొలుపుకూటము
లు॥ మంత్రికోవిదులుమతిమంత్రులోకొక్కకసికి। దానవులుగొలిచేరుయే
నూరుకోట్లు॥ హోమహితంబుగానెల్లదిక్కులుబరగు।హోతలచేనొప్పు
హోమకుండములు॥ ప్రతియింటనైభవప్రతతిరంజిల్లుచును। హవ్యభుగ్భ
జనములునమరియొప్పుచును ॥ శివశివయనిసర్వజీవకోట్లందరును । వేద
ఘోషలతోడవెలయుచుందురుగ॥ అనిపవనజుడుబలుకనాలించిరఘువ
రుడు। దానవునిబరిమార్పతరముగాదనుచు॥ దనుజసద్వర్తనలుతనుగా
నకుండంగ । నేలవచ్చితినినింకెట్లువశమౌను ॥ పట్టియాసలుదనుజగొట్ట
సాధ్యుడుగాడు। ప్రజాధురంధరులుపురవాసులంత ॥ ఈధనుర్బాణంబు
లేలబట్టితినంచు। దూరంబునకువిసరిపారివేసెనుగ॥ పారవేసినధనుర్బా
ణంబులందుకొని। తనచేతబట్టుకొనిహనుమంతుబలికె॥ ఇనకులాధీశ్వరా
యీపాటిమాత్రముకు। విలుబాణములుపారవిసరేయదగున॥ ధైర్యయ
త్నమునయీగుణములున్నవిగాని। దుర్గుణంబులుతోడతూగియుండుదు

రు॥ దయయుసత్యంబులతలపులేశంబును। యేదనుజానకు లేదు యేపట్లనై
న॥ మలినదేహులుధర్మమార్గమెఱుగనివారు। సత్యసంధులుగారుసర్వని
ర్దయులు॥ అనగానారఘురాముహనుమంతుచేనున్న। ధనుర్బాణములం
దుకొనిపట్టుకొనిరయ॥ హస్తములుజోడించిఅంజనీపుత్రుండు। ఎఱుగింప
దొణగెతా:నేగువార్తలును॥ శ్రీరామచంద్రమీకలవున్గై కొనిసేను। ఘ
నతప్రతాపలంకాపురికిబోయి॥ అచటివింతలుజూచిఅవిభవములుజూచి।
అరయనామదికిబ్రహ్మానందమొదవె॥ గర్వాంధుడై నశతకంధరునిబాడ
గాంచి। తమకువేంచేయువర్తనలుజెప్పితిని॥ గుణవిహీనుడుచాలకోపించి
నాపైని। కనులెఱ్రగాజేసికలహించిజూచె॥ పదికోట్లదనుజులనుపైసంబు
గావించి। ననుజంపుడనియాజ్ఞదనుజేసుడిచ్చె॥ కలవుగైకొనినిశాచరులం
తపదికోట్లు। చుట్టబెట్టిరినన్నురట్టుమీరుచును॥ సాకేతపురములోలోక
నాయకమీకు। తెలియంగజూపినవిశ్వరూపంబు॥ తగనేనుధరియించిదై
త్యులెదుటనునిలువ। పారిరొక్కవిధానబలుబొబ్బలిడుచు॥ పాఱిపోయిన
దైత్యబలములందఱివిడచి। కలుషాత్ముడైనశతకంఠుగవసితిని॥ గవసిము
ష్కరుగుండెగడలంగబొడిచితే। దైత్యుండునేలబడితలలన్నిపగిలిరక్త
ముకాల్వలై పార। మూర్ఛాగతుండయ్యె మొనసిదానవుడు॥ దానవుడు
మూర్ఛిల్లిధరణిపై బొర్లాడె। పెనుకొండవిధమునసుభీరుడై దొలగె॥ అ
సురసింహాసనంబంతగుండై పోవ। తన్ని వేసితినగరుతల్లడంబొదవ॥ దను
జకాళ్ళనుద్రొక్కిఘనతలాటముబట్టి। కొదువేమిలేకుండగుండగొట్టితిని॥
అచ్చోటువీడుకొనిహరిమిమ్ముదలచుకొని। వచ్చితినిమీకునీవార్తజెప్ప
టకు॥ మంత్రతంత్రములుహోమములెన్నిగలిగున్న। నిర్దయుండైయుష్యం
జెసిగ్గించవచ్చు॥ నిర్దయాసత్యంబులేవానిపుట్టిల్లు। సమరమందునవాని
జక్కాడవచ్చు॥ కలనైనదానవునికాచారములులేవు। పరమచండాలుం
డుబహుపాతకుండు॥ కోటలగ్గలుబట్టికూలంగజేయుటకు। సంశయింపక

వేగశలవియ్యవచ్చు॥ కఠినచిత్తుడుపాపకర్ముండునిర్దయుడు। తడవుశాయు
కహానిబడగూల్పవయ్య॥ పరమచండాలుండుపలికేటిమాటలకు। తడవు
జేయగరాదుదానవారాతి॥ అనిపాదములబడినఆంజనేయునిబట్టి। కౌగి
టనుబంధించెకమలనాభుండు॥ శాశ్వతైశ్వర్యములుజెందిచిరంజీవివై।వ
ర్ధిల్లుమనుచుదీవనలొసంగెనుగ॥ జానకినాయకునిచేదీవనలుబొంది। మేలు
గాహనుమంతుమిన్నందియుండె॥ రమ్యముగహనుమంతురాయభారవు
కథలు। పుడమిలోనెవ్వరైనభూరివేడుకను॥ చదివినవ్రాసినాముదమొప్ప
బాడిన। విన్నవారలకబ్బువిష్ణులోకంబు॥ సంపదలుసమకూడుచెలగునై
శ్వర్యంబు। అఖిలసుఖములుగలుగునాపదలుదొలగు॥ భవరోగహరణ
ములుపాపసంహరణములు। సత్కథాశ్రవణములుసర్వజీవులకు॥

శతకంఠుడు మూర్ఛ దెలియుట.

అక్కడప్రశాపలంకాపట్టణములోన। నాబనసిశతకంఠుండుమూ
ర్ఛమునుగుచును॥ తలలెల్లబగిలిరక్తముకాల్వలైపారి। కొంతసేపునకు దె
లసిచింతమునుగుచును॥ తనదుసింహాసనములేగచూర్ణమగుటకును। ఘ
నతలాటము నేలగలిసిపోవుటకు॥ తనుచరవనుడొచ్చితనుదన్నిపోవుటకు।
అడలిభయమునుబొందిఅతిచింతనొంది॥ తనయిరుదెరంగులనుగనుపట్టి
మంత్రులను! హితులబలములజూచియిట్లనుచుబలికె॥ మెండుసఖులార
మీరందరునుయుండగా। కోటలన్నియుదాటికోతియొకటొచ్చి॥ భయ
మేమియునులేకప్రల్లదములాడుచును। మనకెదుటగూర్చుండివెనకతీయ
కను॥ ఇంతపనిగావించెనిందరునుమీరేమి। చేయగావైరిరియేయుపా
యమును॥ ఏమిచేయుదునుమిమ్మేలాగునమ్ముదును। ఏలాగుబంట్లుగానే
లుదునుమిమ్ము॥ కోతిమాత్రమువచ్చిగుండెలవయగదన్నె। మీరంతకని
పెట్టిబీరులగుచుండి॥ ఏలాగురఘుపతినిలగూలనేయుదును। మహాబలను
చుమిమ్మెట్లుమదినినమ్ముదును॥ అనియిట్లుశోకంబుబెనగుచును సదలుచు

ను। చింతమునుగుచు దనుజశేరియిట్లనిరి॥ ఏమిశతకంఠనీకిట్లు బెగడొందె
వు। ఏదినీభీకరంబెచ్చోటుకేగె॥ ఈపాటిమాత్రమునకిట్లు వెరగొందెదవు।
తగదునీకీలాగు దానవేశ్వరుడ॥ మర్కటుండననెంతమాకు జెప్పగరాదు।
పాతకమణవగలేమపోనియ్యకవాని॥ తలపులేదాయెననినందేహమునుబొం
ది। మేమూరకుండంగమించిపోయెనుగ॥ అయితేమియిపుడుమాకందరి
కిశలవిమ్ము॥ మర్కటునిరూపెల్లమాపివచ్చెదము॥ జానకినాయకునిచం
డాడివేసెదము। మనవిభీషణుబట్టిమడియజేసెదము॥ ఆరాఘవులగూడి
అరుగుదెంచినయట్టి। జానకీపతిదెచ్చికానుకిచ్చెదము॥ మమ్మెరుగవామృ
త్యుమార్కండగజాలుదుము। కాలానలమునైనకట్టివేసెదము॥ అష్టది
క్పాలకులహాతమార్చేయుదము। జలనిధులజలమెల్లజల్లివేయుదుము॥
రాముడనగానెంతరాతిసవీరుండ। అధికబలహీనుండు అల్పమానవుడు॥
కోతిబలములనెల్లగూడుకొనితావచ్చె। తెలసెనాతనియొక్కబలము ప్ర
ఖ్యాతి॥ ముజ్జగంబులకీర్తిమొనసియుంటివిగదా। మర్కటునికీలాగుమతి
గుందదగునె। నరుడుమీకడ్డమానగకు చేయగదగునె। తృణమాత్రుడగు
వానిదునుమవలెగాక॥ అనుచుసరదార్లంతతనమనముపురికొల్ప। ధైర్య
మవలంబించిదానవేశ్వరుడు॥

శతకంఠుడు తల్లిదరికేగుట.

మంత్రులనుమన్నించిమరిగౌరవముజేసి। తల్లివద్దకుజనియెదనుజ
నాయకుడు॥ చనితల్లికతిభక్తిసాష్టాంగమర్పింప। గనితల్లివిభ్రాంతిగదు
రనిట్లనియె॥ అన్ననీమొగమేమిచిన్నబోయున్నది। చింతనొందేవుయే
వింతనీకబ్బె॥ ఏమిచందముబుట్టెనెరిగింతువాతోడ। నెల్లబీరముదప్పియే
పుదాలగితివి॥ నీచేష్టలకుమదినిరోసియుగ్రాకృతిని। వచ్చెనోరుద్రుండు
వైరంబునతాను॥ మునులనేలితివనుచుకినుకతోడుతబ్రహ్మ। శపియించె
నోనిన్నుసాహసంబునను॥ కింకరులతోగూటిశంకలేకనుయముడు। దండె

త్తివచ్చినోతగనిన్ను జంప॥ శరణాగతత్రాణబిరుదునిర్వర్తించి। కోరియే
తెంచెనాశ్రీరామమూర్తి॥ ఏచందమోసీవుమెరిగించునంచాక। కడుపు
లోచెయిబెట్టికలిపినట్లుండు॥ చిన్నతనమునుబొందియున్నావునామనసు।
చంచలంబయ్యెనీసమయంబునందు॥ అనిచిత్రగంధిపుత్రునితోడబలుకం
గ। తల్లివినుమనియిట్లుతనయుండుబలికె॥ అగచరాధముడొకడుహనుమం
తుడనువాడు।తగకోటలన్నియునుదాటిపురికొచ్చె॥ నాకెదుటగూర్చుం
డినాతోటివాదించి। బట్టివచ్చినువీరబలులనందరిని॥ వెరపుబుట్టగజేసివీ
రరూపముదాల్చి। పొడిచెనుగ్రాకృతినివడినన్నుబట్టి॥ పొడచిసింహాసన
మువడిమూర్ఛముగదన్ని। బిరుదుతలాటంబుధరణిగూల్చెనుగ॥ మంలివ
సచరుడ్లేగెమనుజనాథునిగొల్వ। ననిచెప్పమూర్ఛిల్లెనాచిత్రగంధి॥ కొంత
సేపుకుదెలసికొడుకునక్కునజేర్చి। వినుమనుచునిట్లనియెవెలదితానపుడు॥
సీతండ్రినారదునిచేతవినియుంటిననే। నాతోడ నెరిగించెనోతనూజుండ॥ ఆ
మాటసీతోడనంతనేజెప్పదను। కొరవినుమామాటకోమరుడానవు॥ అ
ఖిలలోకంబులకునాధారమైయున్న। ఆదిమహాశక్తిఆనందవర్తి॥ జ్యోతి
ర్మయంబగుచుసుందరముమీరుచును। భువననాయకియగుచు పొలుపు
మీరగను॥

చిత్రగంధి సీతాదుల మహాత్మ్యము జెప్పుట.

కోరతామీరిఓంకారస్వరూపమున। ధరణినిర్మించుటకుతనకళ
లువెలయ॥ బ్రహ్మవిష్ణుమహేశభవులనుబుట్టించి। జన్మపోషకులగుచుచ
రియించుమనుచు॥ వారికానతియిచ్చివారుసుఖియించుటకు। మార్గంబు
పీక్షించిమరినియోగించె॥ తమకళలతోవేగతగప్రసిద్ధిగముగురు। కన్ని
యలబుట్టించెఘనతమీరుచును॥ శారదాయనుసతినిసరసిజోద్భవునకు
ను। నెలమితోవిష్ణువుకునిందిరారమణి॥ పార్వతియనుసతినిభవునకునేర్ప
రచి। కడుప్రపంచంబెల్లఁడుపుమనిపలికె॥ అందుతనపూర్ణకళయగులక్ష్మి

నటుబిలచి। యతిరహస్యమునసాయమ్మకిట్లనియె॥ త్రేతాయుగమునందు
సీతావధూటినై। జనియించిశ్రీరామచంద్రునిలోఁగూడి॥ వెలగుచురావ
ణాదులుదుష్టరాక్షసుల। హతమార్చుశ్రీరాములాకాలమునను॥ దురిత
రావణదనుజమరణాంతమందునను। శతకంఠుడనునిశాచరుడుగ్రముగను॥
పురుషులచేతనకుమరణంబులేకుండ। బ్రహ్మావరములుబొందిబలుగర్వము
నను॥ స్త్రీలనిస్సారంబుజేసిగర్వముమీరి। యున్నకాలమువందునోయి
తనయుండ॥ శ్రీరామవిభువెంటసీతామహాదేవి। రూపమునవెల్గుచునురూ
ఢిమీరుచును॥ ఆరామచంద్రునకునాశక్యకాలమున। నరయనాశస్త్రి
ములునీవుధరియించు॥ దనుజాతోయుద్ధంబుదప్పకుండగజేయు। మళ్ళదు
నీయందునేనావహించెదను॥ నీచేతశతముఖునినిముషమునజంపింతు। న
నిచెప్పిపంపించెనామహాశక్తి॥ అదికారణంబుగానాయిందిరాదేవి। సీత
యైజనియించెజగతిలోపలను॥ సృష్టిపైవిష్ణుండుదుష్టులనుబరిమార్ప। శ్రీ
రామచంద్రుడైజననమొందెనుగ॥ వలనొప్పగావిష్ణువక్షస్థలమునందు।
చెన్నొందుమహాలక్ష్మిసీతయైబుట్టె॥ నరణిభుజములబాహుశంఖచక్రము
లెల్ల। భరతశత్రుఘ్నులైభాసిల్లుచుండె॥ శ్రీవిష్ణుపానుపైచెన్నొందుశే
షుండు। లక్ష్మణుండైపుట్టెలావణ్యముగను॥ అతనిగాలిచేకపులుఅమరవ
ర్యులుగాని। నెలకొన్నతరుచరానీకములుగారు॥ కానరాముడునరుడు
గాడుశక్యముగాదు। వానితోవైరంబువలదువలదయ్య॥ తండ్రిపూనికె
సుతుడుతప్పించగాగలడె। బ్రహ్మావరములుయేమిపనికిరావయ్య॥ ఎలమి
శ్రీరామునకెదురుకొనశక్యమా। తగవారితోవిరోధముమానునీవు॥ వా
రిశరణముజొచ్చివర్ధిల్లుపనిదలచు।కలుషజనములపొత్తుకల్లైనవిడుము॥
తనకెంతబలమున్నతగనెదురుదెలియక। గానిజెబ్బులిపైనికాల్చాచదగ
దు॥ అనిరాముపిక్రమంబతనితమ్ములలావు। తగరామునందనులధైర్యసం
గతులు॥ అవనిజమహిమంబుహనుమంతుచందంబు। సుగ్రీవుఘనతతత్స

తునిసంగతులు॥ అతనిబలములబలమునతివరాక్రమములును। పెలుచవి
భీషణునిభేదవాదములు॥ తనయొక్కనిఖిల క్షితిధర్మసంఘట్టనలు। జలగువ
కీర్తియునుసంపాదనంబు॥ పలువిధంబులు దెలిపిబహుసంగతులబోధించు
ఆగ్రహంబుడుగక నసురుడిట్లనియె॥ తల్లి నీవిట్లాడధర్మమాపగవాని । వ
శు మైపలికేవుపాటు తెలియకను॥ ఆదినారాయణుండనినీవు చెప్పెదవుగ్రఘు
రుకమాలినమాట లేలపల్కెదవు ॥ మనరావణాసురుడుతన దేవిచరగొని
వ పగబూనితక్షణముబరిమార్పరాద ॥ మదికల్తబడికోతిమరుగుజోర
గానేల। నందులోగనవచ్చెనతనిప్రఖ్యాతి ॥ నరుడువిష్ణుండనుచునాకేల
జెప్పెవు। చెప్పినందునభయముచేకూరునటవె॥ మనుజమాత్రునకింతభ
యమొందగానేల। బడగూల్తువానినేభండనంబునను॥ అతనితరుణిలలా
మునతివేగమునదెచ్చి। యుల్లాసమునబొందియెల్ల వేళలను॥ అనికుమారు
డుబల్కనామాటలకుచాల। కటకటాయనిచిగ్గంధితానని యె ॥ భువ
నంబులనుమాతపాలుపొందగాసీత । కావరంబుననీవుకళ్లగావకను ॥ అ
న్యాయముగమాటలాడితివిహరహరా। యనిచెవులుమూసుకొని వనిత
తానుండె॥ జననిమాటలుతనకుసమ్మతంబులుగాక । అచటనిలసైపకను
ఆగ్రహంబునను॥

ఉభయసేనలు యుద్ధమునకు వెడలుట.

అచటవీడ్కొనిలేచియాపుత్రులనుమంత్రులను। సరదార్లరప్పించె
సమరయత్నమున॥ తనకోటముందరనుఘనమైనజండాలు। వినువీధినం
టుగాదనుజుండుసిలిపె॥ బలుకోటదుర్గములనలువదక్షోహిణులు। కడుక్రూ
రరాక్షసులకాపుబెట్టెనుగ॥ మునుపుకావలియున్న దనుజులకుమద్దత్తు। ప
దికోటులక్షోగ్రబలములేర్పరచె॥ ధంధణంధణలెల్లతనకోటనిండంగ। పి
క్కటిలగావించెభేరీరవములు ॥ చతురంగబలములుద్ధతిగొల్వపొంగుచు
ను। రణయత్నముననుండెరాక్షసేశ్వరుడు॥అటరామచంద్రుండునాజనే

యునిబిలచి। యిదిమహాస్త్రముసేనకదిలించుటకును॥ కయ్యంబుసే
యుటకుకదలవచ్చునుగదా। అనుమానమొందుటకేపనులేమిలేవు॥ అని
భేరికారవధ్వనులుమిన్నంటంగ। హనుమద్విభీషణులసమ్మతంబునను॥
సకలసేనలకెల్లసెలవిచ్చెశతకంఠు। కోటపైనడువుమనికోదండపాణి॥ కో
టలగ్గలుబట్టికొల్లలాడుమటంచు। సెలవిచ్చెనమ్మారుజానకీవరుడు॥ శ్రీ
రామునిశెలవందిసేనలందరునొక్క। పెట్టునుగ్రాకృతినిభీకరులై యనిరి॥ గోవిం
దగోవిందగోవిందయనుకొంచు। పొంకమొప్పప్రతాపాలంకముఖులైరి॥
ద్వారకావలియున్నదనుజావళులబట్టి। పెడచేతిపిడికెళ్లపొడిచికూల్చిరిగ॥

వానర దానవుల యుద్ధము.

మొగసాలలందున్నతగుబలంబులనెల్ల। కరచుచునుబాదుచుచు
నుగాసిజెట్టిరిగ॥ ఆయుధసాలలందలినిసందులగలుగు। శరచాపములబ
ట్టివిరిచివేసిరిగ॥ అశ్వశాలలుజొచ్చిఅందువెలయుచునున్న। మత్తాశ్వ
ములబట్టిమడియజేసిరిగ॥ ఇంతింతయనకధీమంతులై రాక్షసుల। గదసిప
లువిధములనుగాశిబెట్టిరిగ॥ బలువడినిపట్టణప్రాకారతోరణ। కేతనంబు
లుగాల్చికేకవేయుచును॥ విలసితంబుగసౌధములుగోపురములన్ని। పుడ
మిపైగూలగాబాడిచివేసిరిగ॥ మరియనేకవిధాలమల్లాడుచుండంగ। ఖ
లుడుశతకంఠుండుతెలసికోపమున॥ తనుగొలిచియున్నట్టిదనుజావళుల
జూచి। గౌరవంబులుజేసిఘనుడుతాబలికె॥ బలులారమనకోటపైగదలి
వచ్చిరట। కోతిపౌంజులువారుగొల్లుపెట్టుచును॥ కడువేగమీరేగికడతే
ర్చుడీవారి। పొంకములుయావత్తుపొలసిపోవుటకు॥ అనుచుచతురంగబ
లములకెల్లశెలవిచ్చి। కడగిరాక్షసబలముకదిలివచ్చెనుగ॥ దనరుబత్రీసా
యుధాధారులై కాల। యమకింకరులరీతియరుగుదెంచిరిగ॥ భండనోద్దం
డులైపశ్చిమసముద్రంబు। తెరగుననుసైన్యంబులరయవచ్చిరిగ॥ వచ్చి
శ్రీజానకీవరునిబలములుదాక। యేమిచెప్పుదుదొమ్మియుద్ధచిత్రములు॥ గ

దలచేమోదుచునుపదములదన్నుచును। పిడికిళ్ల బొదుచుచును పెల్లుమీ
రుచును॥ మోచేతులనుబాడచిమోసంబు జేయుచును। దీర్ఘదంతంబుల
నుదెరయగరుచుచును॥ సాధులబట్టుకొనిసదమదము జేయుచును। రథిక
లజింపుచునురట్టు జేయుచును॥బహువిధంబులనిట్లుభద్రగజములబట్టి। కుం
భస్థలంబులనుగూల నేయుచును॥ అశ్వసముదాయములనవనిబడగూల్చు
చును। బలురథంబులు నేలపాలు జేయుచును ॥ గంధవడియములగతికపి
సంఘములబట్టి। బలుమేనుపై బట్టిసలిపి వేయుచును ॥ పెల్లుమీరుచుచా
లనోళ్ళుదెరచుచువచ్చి। కపివరానీకములగదసిమ్రింగుచును ॥ ఇట్లుదను
జులు ఘోరయుద్ధంబుగావింప। వారిధాటికినిలువవశముగాదనిరి॥ అగచ
రభల్లూకఅసురమానవబలము। విరిగిపారిరియెల్లవిధులభీతిలుచు। ఒక్క
డైననునిలువనోపంగజాలక। బలములన్నియుపటాపంచలై పారె ॥ విరిగి
పారినబలముతెరగంతయునుజూచి। ఘనుడుసుగ్రీవుండుగర్వంబుదెలిపి॥
పోకుపోకుండనుచుపురికొల్పగనుతిరిగి। గదిసెరాక్షసబలముగగ్గోలుపడ
గ ॥ కదిసిచీకాకుగాకడురాక్షసావళుల। వెతలబెట్టిరివారివిధిచెప్పదర
మా॥ గదలబరిమార్చుచునుకరములనుబాడచుచును। తమకముచెము
సలములమనుముకొంచవుడు॥ గోళంబులనుద్రొక్కి వేళనము జేయుచు
ను। నఖములనుజీరుచునునలుకమీరుచును ॥ వాలములజిమ్ముచునువడి
మీరదన్నుచును। గుర్రంబులనుబట్టిగూల నేయుచును॥ రథికులబోలిసా
రథులబరిమార్చుచును। శరములనుద్రుంపుచునుచౌకళింపుచును॥ పదు
గురొక్కనిబట్టిపల్లార్చుచునుసింహ। నాదంబులనుజేసిమోదంబుతోను॥
క్రేవుచునుమీరుచునుజీరుచునుకరచుచును। గగనంబునకుకుప్పిగంతులే
యుచును॥ ఉక్కుమీరుచునిట్లుపెక్కుచందంబులను। కపివరులుయుద్ధం
బుగదిసిజేసిరిగా॥ కపివరులు జేసినాఘనయుద్ధమార్గంబు। కన్నులనుబాడ
గాంచెకమలనాభుండు॥ హర్షించితనమదినిఆనందమునుబొంది। కపిబలం

లబడుచు॥ జోకిల్లుచుఁ గొంత తెరవులను బారుచును। కంపమును బొందుచు
నుకటకటాయనుచు॥ లేచి నలుదిక్కులను జూచి గతి చెడిపోయి। పరుగులి
డుచును కపులు బలిసి యూర్వ్వగము॥ ఇటు తిరుగుడని కపులు కొంత పిలిచినగా
ని॥ తిరిగి చూడక మహాత్వరిత మార్గమున॥ గిటగిటమని రక్తంబు బాటబాట
ముదారు గంగ। కటకటను గుండెలు మితటతటలు బడుచు॥ దారిదప్పిగుచు
ముతడబాటు నొందుచును। దీనతను బొందుచును దెప్పిరిల్లుచును॥ అస్సురు
స్సురు యనుచు నచ్చోటనచ్చోట। చలికిల బడు కొంచు జాలి బొందుచును॥
అదుగో వచ్చిరి కపులు నిదుగో దాకిర టంచు। కంపమున దానవులు కలువ
రింపుచును॥ అల్లదుగో జాంబవుడు పెల్లుగా వచ్చెను। నేలసాగిలబడుచు నె
రిభీతిగొనుచు॥ తమమీద రథములంతటదోలవచ్చిరని। పలువరింపుచు
దారిదొలగిపోవుచును॥ ఎందుబో మొదమింక నేదారి మాకనుచు। దిగ్గున
మూర్ఛిల్లి తెలసి చూచుచును॥ లేచుచును నలుదిశలు జూచి చింతింపు
చును। దుముహూడ వచ్చిరని వెనుక జూచుచును॥

హతశేషులు శతకంఠునిదగ్గిరకు బోవుట.

కొలువులో విమతుడై కూర్చున్న బలుపాప। చరితుడై యున్నట్టి శ
తకంఠు గనిరి॥ గని పదంబుల వ్రాలి క్రమ్మరబడి మ్రొక్కి। ఘోరుననుశోకము
నబొదలి యేడ్చిరిగ॥ కపుల రాకలు మళ్ళి కదసి వీక్షింపుచును। పిలువ దిమ్ము
లు బట్టి పలుక కెంతయును॥ తగసారెసారెకును తమ్ముగాపుమటంచు। దిశలు
వీక్షింపుచును దిక్కు నీవనుచు॥ పలువరింపుచునున్న భటగణంబుల జూచి।
ఆశ్చర్యమానసుండగుచు రాక్షసుడు॥ ఓయి దానవులార వగు వంగ నేటికి।
స్సల్లమున భయమందియుండ నేమిటికి॥ వయముగా నేగలుగ భయము మీ
కేటికి। కొదువ లేదిక మీకు గూల్తు శత్రులను॥ బవరంబులో గలుగు వివర
మంతయు నాకు। నెరిగింపుడీ రిపుల బరిమార్తు నిపుడు॥ అనుచు పలుమారు
తానపుడు బలుకగ దనుజు। మాటుపోలిక తెరిగి మది దెలసి యపుడు॥ అతని

కభిముఖముగా నవుడు దనుజులు నిల్చి। రఖిలమంత్రులు విన గ నతనికిట్లనిరి॥ దనుజేంద్ర మీా శలవు గొనుచు నేమందరము। ఖండదోర్దండ తను సాహసము వెలయ॥ కోటలగ్గలు బట్టి కొల్లలాడుచునున్న। బలుసేన పైగవసి ఖండనంబునను॥ పోరాడగా పారిపోయి రాక పిబలము। వరున తోక పిరాజవారలను బిలచి॥ వెలయ శౌర్యము దెలుప వెండియు బురికొనిరి। తిరిగి మమ్మును దాకి తరుచరావళులు॥ వాలంబులను జుట్టి వడి ద్రిప్పి వేయుచును। కరుచుచు నుజరుచుచును గాసి చేసిరిగ॥ కఠిన శైలంబులను గదు ద్రిప్పి వైచుచును। సింహధ్వనులు జేసి చెలగి దాటుచును॥ ఉండగా నంతలో దండధరుని బోలి। రాఘవుడను వాడు రౌద్రాత్ముడగుచు॥ ఆగ్నేయ బాణంబులన్ని సేసల గప్పె। తెరిపి లేకుండంగ ధీరాత్ముడగుచు॥ మొలగి మన బలమేమి తొలగి పోవగ లేక। తగ శరాగ్నిలో గుందిదగ్ధమై పడిరి॥ మేలు కార్చిచ్చులో మిడుతలు బడు రీతి। నారాము బాణాగ్ని సంతమడిసిరిగ॥ స్తనిత బాహుడు చచ్చె శార్దూలముఖుడిగ్గె। మడిసెర క్తాక్షుండు మహిపై నిగూలె॥ కుంజరాంగుడు జచ్చె కూలెనగ్నిముఖుండు। పింగళాక్షుని పెంపు బలము జచ్చెనుగ॥ నీలకేతుడు గూలె శూలుండుగడ తేరె। కుటిలదంతుడు గూలె కటకటా యనుచు॥ సిగ్గెక రాక్షుండు శూలహస్తుడు మగ్గె। కాలుగర్వం బెల్లగడ తేరిపోయె॥ చిత్రుండు కర్కశగాత్రుండు మొదలైన। బంటులెల్లను పీన్గు పెంటలై పడిరి॥ ఏముకొందరము నీకెరుక జెప్పుటకొరకు। చావుకును దప్పి మీాజాడ గంటిమిగ॥ తలపనేటికి నసురవిలయంబు సమకూడె। నిట్టు దుర్వార్తలింకేమి జెప్పుదుము॥ కావు కావు ము మమ్ము కనికరము రంజిల్ల। నీకు మించిన దిక్కు మాకెవరుగలరు॥ అనుచు శతకంధరుని వెనుక దూరిన వారు। బెదురుచు నలుదిశలు వెదకి చూచుచును॥ అసురుడంత టనట్టహాసంబు జేయుచును। నెయ్యి దొరగిన యగ్ని నెరయు చందమున॥ లోకంబులన్నియును లోగొనుచు హాంకృతిని। మ్రింగబూనిన కాలమృత్యు పోలికను॥

శతకంఠుడు మంత్రులతో యోచించుట.

తనప్రధానులహితులదప్పకుండబిలచి । వింటిరాభటులిపుడువివ
రించుతెరగు॥ మర్కటులుదానవులుమారుకొనిపోరంగ । కనులజూడగ
లేకమనుజవల్లభుడు ॥ తానధర్మముబొందిదానవులజంపెను । తానడ్డువ
చ్చుటకుధర్మమార్గంబ॥ తనతోడబోరుటకుదనుజులరుదెంచి తె।బరిమా
ర్పగావచ్చుభండనంబునను ॥ అన్యాయముతొజొచ్చిఅసురులనుబరిమా
ర్చె। కాయరాదికవానిఖండించవలెను ॥ నడువుడీమీరంతతడవుసేయక
వేగ। భండనంబునకరగిప్రఖ్యాతిజూపి ॥ మర్కటావళినెల్లమదమణచిన
రిపుచ్చి। మనవిభీషణుబట్టిమడియంగజేసి॥ నరవరునితెకసహోదరులతో
డనుమాడి। అతనిపుత్రులబట్టిహతిమార్చివేసి ॥ వెనువెంటజానకిని వేగ
జొడ్కొనివచ్చి। ఘనముమీరగనాకుకానుకివ్వండి ॥ మీవెంటసేవత్తు
మీకుభయమైయుంటె। శత్రుకోటులనెల్లసంహరించెదను॥ కదనమున
నావంటిఘనుడెవ్వడున్నాడు। అరయకండలజేతునమరేంద్రునైన॥ మర
ణమానెన్నమెఱుదెంచెనానరుడు । కాలమృత్యువువానికట్టితెచ్చినది॥
చూడుడీయావేళసురవరులుభీతిల్ల। కదనమందునరాముమదమణంచెద
ను॥ అన్నిప్రతిజ్ఞలుబలుకనపుడుసరిదార్లంతె। తమలెమశౌర్యములుదెలు
పనిట్లనిరి॥ దనుజేంద్రమీశలవుగొనదలచితిమిగాని। మనుజవల్లభుడెంత
తూకుజూడగను॥ మృత్యుదేవతనైననెత్తిపైజరచెదము। ఘోరానలం
బైనకోరిమ్రింగెదము॥ మనుజలుముగినుజలునువనచరులుగినచరులు।అ
జ్ఞమూనకొక్కటిఅతఘుడియపసియు ॥ వినుముదనుజేంద్రభండనవేదికే
శ్వరము। కోపమునిరొండియుగ్నికొనలుసాగించు॥ ఎలమివిభీషణునియజ్ఞప
శువునుజేసి పటుశరస్తంభమునభద్రముగనిలుపు ॥ అసిపత్రసమిధలపం
జులోబడవేసి । క్రమముగబడ్రవేల్చుకపిసైన్యములను ॥ రక్తంబునె
య్యిగారమణత నేర్పరచు। ధరపరాగముధూమకరముగావింపు ॥ తన

యభార్యాసహోదరులతోరాముని। పూర్ణాహుతిగ్రవేల్చిభూసముద్ర
మున॥ నవభృతస్నానంబునెలమితోడుత జేసి। అలర వేడ్కనుసోమయా
జివై యుండ। యుద్ధంబనేక్రతువృద్ధంబుగా జేసి। ముజ్జగంబులకీర్తిము
దవొందవచ్చు॥ సమరయజ్ఞమునీవుజరిపి తేనేగాని। ప్రఖ్యాతిలోకమున
బరగ దెంతయును॥ అనిమంత్రులేర్పరుపఘనుడుశతకంఠుండు। మెండు
కొనిగర్వంబుమిన్నుముట్టగను॥ మనుజవల్లభునొక్క తృణలీలద్రుంతుననీ।
దుర్మార్గబుద్ధులనుతులదూగుచుండె॥ కాలంబుసమకూరిగడ తేరువా
రలకు। నంత్యకాలపుబుద్ధులమరియుండునుగ॥ మంచిబుద్ధులు యేలమన
ములోపలబుట్టు। పాపఫలితంబై నప్రాణికోట్లకును॥ మదముమీరినయ
ట్టిమత్తేభమునుబోలి। గర్వాంధకారంబుగప్పియుండెనుగ॥ ఆదినారా
యణుండారామచంద్రుడని। యించుకంతయుభయంబెనుగకుండెనుగ॥ స
మరయత్నముమహాసంతోషగరిమమని। మనమునుప్పొంగుచునుదనుజ
నాయకుడు॥ తనప్రధానులహితులదండనాథులబిలచి। సమరప్రయత్న
ములుసమకట్టుమనియె॥ తనకోటగలయట్టిదనుజకోటులకెల్ల। సమరగ
మనంబుతాసెలవిచ్చిపలికె॥ సేనలెల్లనుగదలజగముతల్లడమంద। వెల
యంగరణభేరివేయించెనపుడు॥

శతకంఠుడు రామునిపై యుద్ధమునకరుగుట.

పణవఢక్కాభేరిబహుతూర్యనాదములు। బరగెదిక్పాలకులువె
రగుబొందగను॥ బ్రహ్మాండభాండములుపగిలిబీటలుబారె। ఘోరమహాప్ర
స్థానభేరిమ్రోతకును॥ సప్తసంద్రములొక్కసరణిగా ఘోషించె। నపుడు
లోకములెల్లవిపరీతముగను॥ గతిదప్పెసూర్యుండుగగనమంతయువణకె।
కులగిరులెల్లనుగూలివరిగెనుగ॥ సమరసన్నాహుడై శతకంఠుడావేళ। కా
లమృత్యువురీతిగండుమీరుచును॥ తళతళనవరత్నతళుకులుప్పతిలంగ। శి
రములనుధరియించెశతకిరీటములు॥ మణిమండలప్రభలుమకరకుండనము

లు। ఘనుడుతనయిన్నూరుకర్ణములదాల్చె॥ కమనీయకరమైనకనకమణి
హారములు। కంఠమునధరియించెకళలుశోభిల్ల॥ దివ్యరథమవ్వేళ తేజరిల
గొనితెచ్చి। ముదమొప్పసూతుండుముందాలనిల్చెనుగ॥ సరగఁగుబ్బునవె
డలిసంతోషముప్పొంగ। ధీరతనుశతకంఠుదివ్యరథమెక్కె॥ దనుజలోక
వెయికోట్లుదట్టముగతనుగొల్వ। రథమెక్కివెలుగొందెరాక్షసేశ్వరుడు॥
ఆదినారాయణుండారాఘవుండనుచు। చెలువుగామహాలక్ష్మిజానకీయను
చు॥ సురలువానరులంచుమరణంబునిజమంచు। తల్లిమాటలుమదినిదల
పడాయెనుగ॥ వైకుంఠమునకేగువడువుననురథమెక్కి। కాలమృత్యువు
రీతిగర్జిల్లుకొనుచు॥ దివ్యరథమునమిగులదేజరిలుచుండంగ। వింజామరలు
చాలవిసరుచుండిరిగ॥ నెలమితోరాక్షసులుమలయానిలముచల్ల। ధవళా
తపత్రములుతగకోట్లువెలయ॥ పణవఢక్కాభేరి బహుమృదంగంబులు
ను। శంఖనాదంబులునుచెలగిమ్రోయగను॥ ఏదిక్కుజూచినాయేడునూ
రామడ। కడునిశాటులుదర్లెపుడమీనినట్లు॥ గదలుచేబూనుకొనిగజబృం
దములనెక్కి। పదుగురునుమంత్రికోవిదులుదర్లిరిగ॥ కొమరొప్ప నేనూరు
కోట్లదనుజావళులు। వొక్కరొక్కనివెంటనొప్పదర్లిరిగ॥ పదిలక్షపదికో
ట్లుభద్రగజములుదర్లె। మోటకంబులుదర్లెకోట్లకోలదిగను॥ పవనవేగ
ముకన్నజవనమైనఅశ్వములు। కొమరొప్పశతలక్షకోట్లుదర్లెనుగ॥ పురవీధి
వీధులనుతెరిపిలేకుండంగ। బలురాక్షసులబలమువెలయదర్లిరిగ॥బలము
లుచువడినడువనిలపరాగంబెగసి। రవిమండలముగానరాకుండయుండె॥
పలుమారుదూతలనువలదంచుపంపంగ। తల్లిమాటలువినకదైత్యుండు
దర్లె॥ భుజముపైశూలంబుబూనుకొనిరాక్షసుడు। వెడలెముల్లోకములు
గడగడనువణక॥

శతకంఠునికి దుశ్శకునములు గనఁబడుట.

ఆవేళనధికగృధ్రావళులుపురివిచ్చి। అసురవల్లభుమీదనాడవొ

ణగెనుగ॥ అరయనెత్తురువానగురిసెసేనలమీద । పిడుగులుబడజొచ్చె
బెడిదంబుగాను॥ వరదులుదలలెత్తివాపోవగాదొణగె । పెలయగోడుగు
లునేలవిరిగికూలెనుగ॥ ఏపుగాపెనుగాలియెదురుగాజనుదెంచె । మేలై
నతురగములమేతలుడిగెనుగ॥ చెలగియడ్డంబుగాచెవులపోతొకటొచ్చె।
అతివిలాపమునొందెనాకాశవాణి ॥ మోదహీనుండగుచు రోదనముసే
యుచును । అంధుడొక్కడువచ్చియడ్డమైనిలచె ॥ మఱియుముందరనొ
క్కమలినవస్త్రిముతోడ। విధవయేఁగెనుపూర్వవిధిదలంచుచును ॥ అ
వశకునములుయిట్లుఅడ్డంబుజనుదేగ । కఠినదైత్యుడువాటిగణుతింపడా
యె॥ కాలమాసన్నంబుగలిగితనకుండగా। నేలనవశకునంబులెంచుదను
జుండు॥ గర్వాంధకారంబుగప్పికోపాగ్రుడై । శమనదేవునిరీతిశతకంఠుడొ
ప్పె ॥ ప్రళయభైరవమూర్తిప్రతిబింబమైమహో । ఆప్పలొదవుచుదర్లిన
సురనాయకుడు॥ కపికులాటవిగాల్పగావచ్చునసలమో। మీరిజగములు
బ్రమింగుమృత్యుదేవతయొ॥ అనియేరుపాఱుమిగొనజాలకుండంగ । కపుల
దరిదరిజేరికఠినరాక్షసుడు। దానవులుపెల్లార్పదనుజేశుడుగ్రుడై। కపుల
మూకొక్కెనెసమరరిపులుభీతిలగ ॥ మిన్నుముట్టినదనుజుకన్నులను బాధ
గాంచి। కడుభయాతురులైరికపిబలంబంత ॥ గర్వమెల్లనుదూలిగంభీర
ములుడస్సి। గగ్గోలుబెట్టుచునుకపులుభీతిలిరి॥ మానములుచెడనాడిమది
నిమేరలుదప్పి। పారజొచ్చిరిరాముబలమెల్లగదిలి ॥ రూపములుచెడివిక
లరూపములుగైకొనుచు। నిలువకనుకొందరునునేలబ్రాకిరిగ ॥ పారిగిరి
గుహాలందుదూరినిల్వగలేక। నచటవీడొక్కనిగుండెలవసికొందరును॥రా
మచంద్రుడుమనలరక్షించుకర్తయని। కొందరఱిగిరిరాముగోరిశరణను
చు॥ దానవులబాడగాంచిదండములుబెట్టుచును । కొందరసురులవినుతి
గోరిజేసిరిగ॥ గగ్గోలుపెట్టుచునుకపిసేనయావత్తు। నెల్లదిక్కులకరుగనిన
సుతుడుజూచె॥

సుగ్రీవుడు కపులకు ధైర్యము చెప్పుట.

వానరావళులార మానంబువిడనాడి । పారదగునామీకు బలివి
హీనమున ॥ మనకసాధ్యంబైనదనుజనిబరిమార్ప । నాలాయమైయుండె
నార్తరక్షణుడు ॥ రక్షించుకర్తశ్రీరామచంద్రుడుగలుగ । తరుచరవరు
లార వెరపేమిమీకు ॥ వెరపుగల్గినవారునరవరునిమరుగునను । జేరియుం
డగవచ్చుచింతింపదగున ॥ పౌరుషవంతులై బలవిక్రమముజూపి । అసు
రుతోఁపోరాడుటదికీర్తిమనకు ॥ పోరాడగాలేకపారిగిరిగుహాలందు । దూ
రియుండినమనకుదోషంబువచ్చు ॥ దనుజుతోఁపోరాడతరముగాదనువేళ ।
కలదుపోరాడుటకుకమలనాభుండు ॥ అడుగమనపాలింటిమూర్తరమామ
నోజగదేకవీరుండుజానకీవరుడు ॥ శరణాగతత్రాణబిరుదుగైకొనియుండె ।
దానవసంహారుడుధరణిపాలకుడు ॥ కాకుత్స్థకులవరుడుఘనపుణ్యచరితుం
డు । దీనరక్షామణిదేవదేవుండు ॥ తృణలీలదానవునిదునుమాడువేళ । కో
రిదనుజునిచావుచూడండిమీరు ॥ దాపుప్రాపునుతల్లితండ్రియైమనసెల్ల ।
రక్షించుకర్తశ్రీరాముడుండంగ ॥ భయముమీకేమినిర్భయులగుచుమీ
రంత । రండిరండిటకుశ్రీరామసన్నిధికి ॥ అనివేగమరలించెనాసైన్యముల
నెల్ల । మరలికపులంతధీమంతులైయపుడు ॥ గిరివరస్తోజమ్ముల జేతులను
బట్టి । పెల్లుగానార్చుచునుభీకరాకృతిని ॥ శ్రీరాములకుమ్రొక్కి-శతకంఠు
దునుమాడి । మరలవత్తుముశరవుమాకిమ్మనిరి ॥ చిరునవ్వువెలయంగ
శ్రీరామచంద్రుండు । అంతవారలజూచికాదురోయనెను ॥ ఉత్సాహ
మునమీరలిచ్చోటనుండుడని । వచ్చిశతకంధరునిపైఖరులుగనెను ॥ త
ననూరుచేతులనుధనవులనుధరియించి । ఘోరశరములుబూనికోదవచే
తులను ॥ భుజముపైశూలంబుబూనుకొనిధీరుడై । నింగిముట్టగపొడవుని
లచిమాచుచును ॥ నూరుమొగములపైనిభోరునసురయనలములు । వెడలు
కాలాగ్నివలెవికృతరూపమున ॥ వచ్చురాక్షసవీరునచ్చెరువునుగాంచి ।

భయముకోపమునాత్మఁబరిఢవిల్లెనుగ॥ వేమారురాక్షసునివికృతరూపము
జూచి। ఆశ్చర్యమానసుండై రామవిభుఁడు॥ విభ్రాంతచిత్తుఁడై విభీషణుని
బిలిచి। ఈమహాశూరుండెవ్వఁడో చెప్పుము॥

రాముఁడు విభీషణునివలన శతకంఠు నెఱుఁగుట.

ఖండకృతాంతుఁడో ఖండికానాథుఁడో। కాలమృత్యువో శోకకర
భూతచయమో॥ ఎవ్వఁడో వీఁడుమాకెఱుఁగంగఁజెప్పుమా। వీనిరూపము ఘో
డవింతమైనోచు॥ వీనిబాహాశక్తివీనిశౌర్యముజూడ। వీనితోసరిపోవువీ
రుండు లేఁడు॥ వీనిపేరేమిటో వివరించిచెప్పుమా। పరమాప్తుఁడవుప్రాణబం
ధుఁడవునీవు॥ అనిరాఘవేశ్వరుఁడు తనతోడఁబలుకంగ। కరయుగంబులు
మోడ్చిఘనుఁడిట్టులనియె॥ దేవదేవమహానుభావరఘునాయకా। ఆదినా
రాయణాయవతారపురుష॥ వీఁడుశతకంఠుండువికృతాకారుండు। బహు
మాయవర్తనుఁడుపరమద్రోహుండు॥ ఇతనిచేమనబలములెల్లనుమృతి
బొందు। చలగిరణమునఁబోరశక్యంబుగాదు॥ వీనిరక్తపుచుక్కవెలసినేల
బడిన। వీనివలెఁబుట్టెదరువీరులొకనూరు॥ వారంతవీనివలెపోరాడుచుం
డెదరు। వనజభవుఁడిచ్చినవరమహాత్మ్యమున॥ వీనితోఁబోరాడివీనిధాటికెని
ల్వ। వనచరులకెవ్వరికివశముగాదనెను॥ ఇలజనులకందరికివితడజేయుం
డయ్య। తరముగాదెవ్వరికిదనుజుతోఁబోర॥ నెట్లుజయమొందునో యేమి
కథజరుగునో। తోఁచదేమియునాకుతోయజేక్షణుఁడ॥ వీనినిమించినవారువీ
నిసరదార్లంత। మంత్రతంత్రజ్ఞులుమాయవాదులును॥ ఈరాక్షసునిగూ
ల్పనీవకాలెవ్వరును। భరియింపగాలేరుపద్మలోచనుఁడ॥ ఇకజాగుసేయం
గనేలవిల్లందుకొని। ఆగ్నేయబాణంబులందుశ్రీరామ॥ నేలరక్తకణంబురా
లకుండఁగఁజేయు। మాయశతకంధరుఁడుముహానిబుట్టరుగ॥ దైత్యేంద్రుమం
త్రులకుతగినట్టిశూరులను। ఘనవారినేర్పరచుమానవేశ్వరుఁడ॥ అనిరా
ముతోఁజెప్పిఆంజనేయునిజూచి। అంజనీనందనాఅసమానశౌర్య॥ సమ

యమిదిగో గెలుపుసమకూడఁజేయవలె। నరయమాకందరికినాత్మబంధుఁడ
వు॥ దానవుఁడునామీఁదఁదలఁగకోపమునుబూంది। విగ్రహింపుచునుండునాగ్ర
హంబునను॥ ఆగ్రహంబునదనుజుఁడరుదెంచువేళను। కాపాడవలెనన్నుక
రుణతోనీవు॥ పవననందనుఁడనాధారమేనీదనుచు। తనసేనతోదానుదట్ట
ముననుండె॥ రామపార్శ్వమునరంజిలుచుహనుమంతుఁ। వాలంబుద్రి
ప్పుచునువడిమీఱియుండె॥ భరతుఁడునులక్ష్మణుఁడు మరియుశత్రుఘ్నుఁడు
ను। కుశలవులువిజయముఁదముఁగూడియుండిరిఁగ॥ సుగ్రీవాంగదముఖ్యశూరు
లెల్లనుమిన్ను। పగులనార్చుచురామునిబలసియుండిరిఁగ॥ శ్రీరామచంద్రుం
డుచేవిల్లుబట్టుకొని। వారికాంక్షములెల్లభోరుకొల్పుచును॥ ఉదుటుగా
బాణములుపొదిలోనఁబరవుచును। పెక్కువిధములవిజృంభించుచుండెను
గ॥ నూతనమొగములయందుభోరుననుయనలములు। మంటలెగయఁగ
చాలకంటకంబునను॥ ఘనుఁడుశతకంఠుండుతనబలంబులఁజూచి। శలవిచ్చె
యుద్ధంబునలుపఁబొమ్మనుచు॥

వానరులు దానవులు పోరుట.

కాలజీమూతంబుఁబోలిరాక్షసబలము। చెలగుచునుశ్రీరామసేన
పైఁగవిసె॥ శరచక్రములుబూనితరుచరానీకములు। మారుకొనిపోరాడె
వీరరాక్షసులు॥ ధరపరాగంబెగయనురువడిగదాటుచును। కపిసేనపైఁగ
విసిఘనులురాక్షసులు॥ కార్చిచ్చువంటిబెగ్గలమైనరూపములు। గనుప
ట్టకవులపైఁగదసెరాక్షసులు॥ ఏదివానరబలముయేదిమానవబలము। అ
నుచుబలములఁగవిసిరపుడురాక్షసులు॥ కులశైలములరీతికుంజరేంద్రంబు
లను। డీకొల్పివానరాధిపులఁగదసిరిఁగ॥ భూమితల్లడమొందభూరజంబెగ
యంగ। కోటులర్బుదములుదీటుకొల్పిరిఁగ॥ అవనితల్లడమందనర్బుదంబు
లుకొల్ది। రథములుద్ధతిదోలెరాక్షసావళులు॥ కడలేనిబాణములురొదతె
రిపిలేకుండ। బలములన్నియుఁగప్పిబలులురాక్షసులు॥ సింహనాదంబులు

నుచెలఁగిమిన్నంటంగ। నార్పులొదవుచుపోరిరసురవల్లభులు॥గిరివృక్షము
లఁబట్టితరుచరావళులెల్ల। నెదురుకొనిరాక్షసులఁగదిసిరుద్ధతిని॥ రారోయి
కపులారరండివేగంబనుచు। పశ్చిమసముద్రంబుపగిదిగవసిరిగ॥ కడుశై
లములబట్టికందుకంబులరీతి। వీరరాక్షసులపైవిసరెకపిబలము॥ ధీమంతు
లై కపులుయేమరకవృక్షములు। దనుజకోటులమీఁదతరిమివిసరిరిగ॥ పె
క్కునేర్పులమీఁదనక్కజంబుగఁబోరి। రుక్కుమీఱుచునిట్లునక్కపీశ్వరు
లు॥ తన్నుచునుజీరుచునుతగుముష్టిఁబొడుచుచును। కరచుచునుపలుగతు
లఁగాసిఁజేయుచును॥ వాలమునఁజుట్టుచునువడినిబడఁద్రోయుచును। నేలబె
ట్టిద్పుచునునింగికెగయుచును॥ ఈరీతికపిబలముపోరాడుచుండంగ। బ
లుకోపులై దైత్యభటులంతలోన॥పరిఘపట్టిసచక్రకరవాలతోమరముస
లాయుధములెల్లవిసరిరుద్ధతిని॥ మఱియుమఱియునుపెక్కుశరములుద్ధతి
బూని। కపిబృందములఁగప్పినపుడురాక్షసులు॥ అతితీవ్రశరములుద్ధతిని
మఱిమఱిగొన్ని। వేలులక్షలకొలఁదివేసిరాక్షసులు॥ దనుజశరములుగాడి
తరుచరబలమెల్ల। బలుగతులమూర్ఛిల్లిబరవశంబైరి॥ శరములరుదుగ
నాటిపరవశంబునుబొంది। బడిరిమర్కటబలముబహువిధంబులను॥ వడ
గళ్లవరషంబుపుడమిఁగురిసినలాగు। రాక్షసులపైఁగురిసెరాళ్లవర్షంబు॥ నే
లైనశైలములుకోటులర్బుదములును। ఒక్కపెట్టునవిసరిరుజ్వలంబుగ
ను॥ నగముచేతులఁబట్టిగగనవీథికినెగసి। గురిజూచిరాక్షసులఁగూలనేసిరి
గ॥ కోలాహలముమీఱితప్పించిదాటుచును। పిడుగుపాటునముష్టిఁబొడచి
కూల్చిరిగ॥ రథముపై కెగసిసారథిరథులఁబరిమార్చి। అశ్వసముదాయ
ములనవనిఁగూల్చిరిగ॥ మదగజముతోనొక్కమదగజముఁగూల్చుచును।
గుఱ్ఱముతోగుఱ్ఱమునుఁగూలనేసిరిగ॥ తరువుచేఁబట్టుకొనిగిరగిరనుద్రిప్పు
చును। కాల్బలంబులనేలఁగలియఁగొట్టిరిగ॥ రథముతోనొకరథముఁదట్టుబ
డగనుజేసి। దనుజుబట్టుకునొక్కదనుజుఁగూల్చిరిగ॥ పడుగురొక్కొక్క

దునిపట్టిబడగూల్చుచును। కరచుచునుగొందరినిగాసిఁబెట్టిరిగ॥ ఎడపకను
వాలములకడుకాళ్లపైఁజుట్టి। పడద్రోచిగుండెపైఁబాదచికూల్చిరిగ ॥ న
డుముపై వాలంబువడిమీరగాఁజుట్టి। ఆకసంబునకెగయఁబడువిసిరేసి॥
భళిభళీయనివచ్చిపట్టిముష్టినిబాడచి। పడద్రోచినేలపైఁబట్టియీడ్తురుగ॥
పిడుగుపాటునవచ్చిపెడిదముగబాడుచుచును। తన్నుచునుజీరుచునుధర
ణిఁగలుపుచును॥ కుంభికుంభంబులనుకూలంగదన్నుచును। కోట్లగజముల
నేలఁగూల్చివేసిరిగ॥ ముష్టిఘాతంబులకు మొగిసిపెగ్గుర్రములు। గుండెలవ
యుచునేలఁగూలెగోట్లుగను॥ కోరిరథములపై కికుప్పించిదాటితే। గుండ
య్యెరథములుగూలెసారథులు॥ పుడమిపరాగంబువడిమీరగానెగసి। క
డువడినియాకాశగంగలోఁగలిసె॥ కూలెరాక్షసపౌంజుకోటానకోటులుగ
తెట్టతెట్టలుగాను తెరిపిలేకుండ॥ తునియలై యమ్ములునుతునకలై చరణ
ములు। పరియలై బాహువులుధరణిపైఁబడియె॥ నడుములును మోకాళ్లు
తొడలుఖండితమగుచు। బడీరిదానవబలముబహువిధంబులను॥ ఇట్లుద
నుజావళులుయిలపైనిగూలంగ। శేషించియున్నట్టిసేననాయకులు॥ బలు
గర్వములమీరిపంతములుబలుకుచును। కపిబలంబులపైనిగవిసిరుగ్రత
ను॥ చేటుపాటుగబట్టిచెలరేగిబాణములు। కపిబృందములఁగప్పిరపుడురా
క్షసులు॥ పదులునూరులువేలుబహులక్షబహుకోట్లు। బలుశరంబులుగ
ప్పెబలముకంతటికి॥ శరములురువడిదాకిశిరములను తెగిరాలి। తొడవిరి
గితరుచుగాబడీరిమర్కటులు॥ అధికముగపటుశరములంకింపవడినేసి। క
పులమిక్కిలిగూల్చిరపుడురాక్షసులు॥ మదగజేంద్రంబులనుమార్కొను
చుడీకొల్పి। ద్రొక్కించిమర్కటులమొక్కణించిరిగ॥ అడిదములుచేబూ
నిఅశ్వములనదలించి। కడువడినిమర్కటులకదిసిదునిమిరిగ ॥ శిరముతెగి
రాలంగసరికిభూమికినాట। సరకదౌణగిరిఖండతరముమీరుచును॥ వెల
యుతోలకరిమెరుపువలెతురగములుద్రిప్పి। కపివరులదునుమాడిరపుడురా

క్షసులు॥ ఝుట్టిమల్లులు రాగమట్టిమల్లాడుచును। తలలు తెగనేయుచును బలిమిజూపుచును॥ చేటుపాటుగనిట్లు చెలరేగి వానర। బలములను దునుమాడె బలులు రాక్షసులు॥ పీనుగపెంటలై వానరబలమెల్ల। వేలులక్షలుకోట్లు కూలెనవ్వేళ॥ నిలువెల్ల బాణములు నిండి తెప్పిరిలేక। నీల్గిరందరు కపులు నిలిచియున్నట్లు॥ కూలు కపులను గాంచి కోదు వేమి లేదనుచు। వీరసాహస వృత్తి వెలసి వానరులు॥ తమమనంబుల చాల ధైర్యములు దెచ్చుకొని। వనచరబలమెల్ల వక్కముఖమునను॥ పంతమున రాక్షసబలముమీదను గవిసి। రేమి చెప్పుదు వారి తామసములెల్ల॥ కరచుచును నఖములను కండలుగ జీరుచును। కదువడిని బొడచుచును కాళ్ళ దన్నుచును॥ ధట్టించి మోకాళ్ళ దన్నుచును కరచుచును। పిడికిళ్ల బొడుచుచును పుడమి గూల్చుచును॥ మరచిపాటున వచ్చి మఱియు కలబట్టుచును। పడద్రోచి పొట్టలు బగుల దన్నుచును॥ పటువాలములజుట్టి పడద్రోచి త్రొక్కుచును। గిరులు పడవైచుచును నురుముజేయుచును॥ చరణాగ్రనఖములను మరిమఱియు జీరుచును। పలువిధంబుల బట్టి భంగపరచుచును॥ వెనుకవూరుగ వచ్చి వీపుపై దన్నుచును। పడిన దనుజుని గుండె పగుల మోదుచును॥ కడు శైలముల దెచ్చి నడునెత్తి వైచుచును। తలవ్రక్కలై పోవ ధరణి గూల్చుచును॥ పలువిధంబుల నిట్లు చలరేగి వానరులు। దనుజుచేతులు బట్టి ధరణి గూల్చిరిగ॥ ఏనుగ తుండములు మొగసి చేబట్టుకొని। గిరగిర ద్రిప్పుచును ధరణి గొట్టిరిగ॥ కులగిరులగతి నేలగూలి నడి యేనుగులు। వేలులక్షలకోట్లు విడ్డూరముగను॥ కొండలు పొడవుగా కోట్లసకోట్లు। అశ్వసముదాయంబులవని గూల్చిరిగ॥ బలువుమీరిన మహాపర్వతంబులు వైచి। బలురథంబులు నేలపాలు జేసిరిగ॥ దొంతులుగ గిరుల చేబంతులుగ బట్టుకొని। కపిబలంబంతయును గదిసి రుద్ధతిని॥ ఒక్కతీరున విసరి రుజ్వలాకృతి మీరి। దనుజబలములు నేలదగ్ధమై కూల॥ వడగళ్ల వరషంబు పుడమి గురిసినలాగు। గురిసిరి సురులమీద గిరుల వరషం

ఖు॥ గిరివర్షమునఁజిక్కి సురవైరిబలమెల్ల । గుండెపిండై నేలఁగూలిర వ్వేళ॥
అవనినిండఁగఁగూలెనశ్వసముదాయములు॥ మడిసె కోట్లకొలందిమడిసె సేరా
తులు॥ కోటానకోట్లుగాఁగూలెరాక్షసబలము। పీనుఁగ పెంటలై కానఁబ
డుచుండ॥ కోట్లకొలదిగవచ్చిగూడిపోరినఫౌజు। లెక్కదానవులుండిర
క్కజంబుగను॥ ఎల్లధైర్యములాడి పెల్లార్చుబలమెల్ల। మర్కటవరులచే
మడిసిపోయిరిగ॥ పలుమాంసరాసులుపర్వతంబులపోడవు । కుప్పలై పడి
యుండ కోట్లకొలదిగను॥ పోగులునుఎముకలునుపోగులై పడియుండ। తె
గినపుణికెలు నేలనగణితంబయ్యె॥ పెదపెద్దమొనలెల్లపీనుంగుపెంటలై।ర
క్తమాంసములొంపిరణభూమియయ్యె॥ చాలనెత్తురుయేర్లు నేలఁబారుచు
నుండ। మిన్నంటిపొంగుచునుమిక్కటంబుగను॥ రక్తపుఏటిలోరట్టాడు
కొనిభూత। భేతాళములునిండ వేటాడుచుండ॥ ఈపాటిమాంసంబు సెన్న
డెరుగమటంచు। చెలరేగియాడుపిశాచసంఘములు॥ పాటించి తాటించి
మేటిమైయుందండు। తగఢాకినీగణముతాండవంబాడు॥ ఢాకినీసంఘము
లుడాసిమెదడుభుజించి। యీగలింపుచునుండఢాకినీగణము॥ శాకినీగణ
ములనుఢీకొనుచు నెత్తురులు। వాలలాడుగ్రభేతాళరవములును॥ గలిసి
పురివిప్పుచును కేకలాడుచునుండ। కేగికాకులనుగమకించుగద్దలును॥ గ
లిగికావిరిదిశలుగప్పిపగలును రేయి। గానరాకుండంధకారంబుగప్పె॥ అ
భ్రితలముననిల్చిఅమరాది దేవతులు। కపులశూరత్వములుగనిసంతసిలి
రి॥ కపులశూరత్వములుగాంచిసంతసమంది। నాట్యంబులొనరించెహార
దామాని॥ కడుపునిండినపోరుగలిగెనిన్నాళ్లకని। గెంతుగెంతునతెంచె ఘ
నుడునారదుఁడు॥ బ్రహ్మదేవుండప్పుడుప్రళయకాలంబనుచు। కాలంబులె
క్కింపగాదొణంగెనుగ॥ ఘనసముద్రమురీతికడువింతరంజిల్ల। గాఢమైర
ణభూమిగానబడుచుండె॥ రక్తోదకముభూతరాగంబునిడిఘోష।వెలయు
తురంగముల్ వింజామరములు॥ శరములురగంబులుచక్రములుకూర్మ

ములు। తెలయకీనుంగులువీరవరకరములు॥ మీనములుఛత్రములు పెర
రియుఘనరత్నములు। బడబాగ్ని చందమునభాసిల్లియుండె॥ ఆరీతిరణభూ
మిఅంభోధిచందమున। జాలుపారుచుండంగగనిదైత్యవరుడు॥ సకలదా
నవబలముసరిపుచ్చెకపిబలము। ఘనసముద్రముబోలికానంగబడెను॥ స
రదార్ధమాత్రముసముఖస్థులై యుండి। బ్రతుకుటకుయోగంబుపట్టియుం
డెనుగ॥ పరదార్లలనేముందుసమరముకుబంపితె। కపిబృందములనేలగ
లిపివత్తురుగ॥ పారపాటువచ్చెముందరసేనలంపుటయు। దైవయోగంబె
వరుతప్పింపలేరు॥ ఇపుడుమించినదేమికపులజంపింతునని। కడురౌద్రము
నుబొందిఘనుడుశతముఖుడు॥ దీర్ఘజిహ్వునిబిలిచిధీరుడానీవేగి। కపివరా
నీకములకడతేర్చిరమ్ము॥ ఆమీదరాఘవుని హతమార్చిరమ్మనుచు। శలవి
వ్వరాక్షసునిశలవుగైకొనుచు॥

భరతుడు దీర్ఘజింహ్వుని జంపుట.

దీర్ఘజిహ్వుండరిగెదిశలుకంపమునొంద। పైకినాలుకచాచిపరు
వడినివచ్చి॥ కాలరుద్రునిపగిదికపిసేనపైగవిసె। ఏమిచెప్పుదువానితామ
సంబెల్ల॥ కపిబృందములపైనిగవిసిపోరుచునున్న। కడురాక్షసునిజూచిక
మలనాభుండు॥ అటుబోకబోకురాఅసురాధమాయనుచు। తనవిల్లుచే
బట్టివనజగర్భుండు॥ ధనువుచేబట్టుకొనిదానవులుభీతిల్ల। గుణమెక్కు
గావించికోదండపాణి॥ గుణరవధ్వనులచేగూలెకులశైలములు। భూమి
గడగడవడకెభూరజంబెగసె॥ దివ్యబాణములందిధీరుడైశ్రీరాము। బర
పెరాక్షసునిపై తెరపిలేకుండ॥ బాణములురాక్షసునిమేనుపైగాడంగ। ర
ఘురాములెదురుగారథమునడిపించె॥ అంతలోపలభరతుడడ్డంబుగావ
చ్చి। నిలచిదనుజునిగాంచిబలికెతానపుడు॥ ఓరిరాక్షసవీరఉగ్రరణమున
నీవు। నిలచినాతోపోరునీపొంకమణతు॥ బాణాగ్ని చేనిన్నుబరిమార్చియ
మపురికి। నిజముగాబంపింతునిన్ను యీవేళ॥ అనినవినిరాక్షసుడుకనులని

ప్పులురాల। పళ్లుపటపటగొరికిబలికెభరతునితో॥ ఏరమనుజాధమాయె
దురుదెలియకనీవు। నాకడ్డమైవచ్చినావుయీవేళ॥ నిమబట్టివధియింతునని
జముగానీవేళ। చూడునాభుజబలిమిచూపెదనుయిపుడు॥ నాతోటిసరి
బోరనాకేశుశక్యమా। కదసికండలుజేతుమెదలకుండగను॥నిన్నుబరిమా
ర్చెదనునీయన్నరాఘవుడు। వచ్చినాబడగూల్తునొక్కబాణమున॥ ఘను
విభీషణుడువచ్చినవానిజంపెదను। తడయకుండగనొక్కగడియలోపల
ను॥ శౌర్యమునలక్ష్మణుడుజనుదెంచినాగాని। కూలనేయుదునొక్కకోల
తోవాని॥ మరియెవరువచ్చినాబరిమార్తునవలీల। నజుడువచ్చినగానిహ
తముజేసెదను॥ అనినభరతుడునవ్వియసురుడాగ్రహ్లదము। లేలబల్కెద
వునీకేమిలాభంబు॥ ఘనశరంబులనిన్నుగడతేర్తునిటుచూడు।మనిదైత్య
పైవైచెఘనశరంబొకటి॥ భరతుడేసినదివ్యబాణంబుఖండించి। తిరిగిబా
ణమువేసెసురవైరిబంటు॥ అదితూలగానేసెనారాముసోదరుడు। సింహ
నాధముజేసిగంహారంబుగను॥ ఘనశరంబొకటందికొనుకోరాయంచు।త
గరాక్షసునిజిహ్వతెగవ్రేసెనపుడు॥ తనజిహ్వనష్టమైపెనుగొన్నకోపము
న। ప్రళయాగ్నిగతిమండిబలుడురాక్షసుడు॥ రౌద్రాస్త్రమొకటేసిరా
ముతమ్మునిమీద। కంఠీరవధ్వనులుగదురనార్చుచును॥ ఆబాణమవలీల
హతముగాదునుమాడి। అన్నరాముడుమెచ్చహస్తములుదఃనిమె॥ వాన
రుల్పెల్లార్వవక్కనిముషములోన। నసురునాలుకకరములవనిబడగూ
ల్చె॥ కరములునుతనజిహ్వకడతేరిపోయెనని। సిగ్గుపడకేమియనుచెనటి
రక్కసుడు॥ భరతుభ్రమింగెదనంచుబలుకోపుడైరాగ।నంతలోహనుమం
తుడడ్డమైవచ్చి। సిగ్గుమాలినదైత్యభీనిల్వుమనిపల్కి। వానికంఠముద్రుం
చెపూనిఖడ్గమున॥ అట్లుఖండనములోనవనిపైబడిదీర్ఘ। జిహ్వుండుకడతే

శత్రుఘ్నుడు శిఖిముఖుని జంపుట.

రశిఖిముఖుండపుడు। విలయకాలమునాటిపేరభద్రునిరీతి। గవిసెభరతు

నిమీాదఘనుడుశిఖిముఖుడు॥ అన్నమీాదనుగవిసినట్టిదనుజునిజూచి।శత్రు
భీకరుడైనశత్రుఘ్నుడపుడు॥ అర్ధచంద్రాస్త్రంబులవివింటసంధించి। వే
సెశిఖిముఖునిపై వీరహంకృతిని॥ అవియెల్లఖండించిఅతనిపై రాక్షసుడు।
తిరిగియైంద్రాస్త్రంబుదొడిగితావేసె॥ దానినడుమనుద్రుంపదైత్యుడం
తటిలోన। నురగబాణమువేసెసురలుభీతిలగ॥ గరుడబాణమువేసెభర
తునితమ్ముండు।యురగబాణముగూల్చెత్వరితమార్గమున॥ యురగబాణం
బిట్లుధరణిగూలుటజూచి। క్రోధాంతరంగుడైక్రూరరాక్షసుడు॥ పాశుప
దాస్త్రంబుభరతుతమ్మునిమీాద। వేసెనుర్మదవృత్తినాశరంబపుడు॥ పొ
గలుమంటలుమింటభుగులుకొనిశరమేగి। భరతుతమ్మునిదూసెసురలుభీతి
లగ॥ శరముమేనునుగాడిశత్రుఘ్నుడావేళ। సొమ్మసిలితాలేచిజూచికోప
మున॥ ధీరుడైవేగముననారాయణాస్త్రంబు। వింటసంధించిబలుమంట
లెగయగను॥ ఆర్చిపడినేయంగఆదివ్యశరమపుడు। చెలగెమంటలుమింట
చెదిరియేగెనుగా॥ రిపులుమొర్రలుబెట్టితపియింపుచుండంగ। భువనము
లువణికెనంభోనిధుల్‌గలిగె॥ శిఖిముఖుడువణుకుచునుచెలగిమొర్రలుబె
ట్టి। చిచ్చులోలుకుచువానిశిరముతెగటార్చె॥ శిరముతెగిదానవుడుధర
ణిపైబడిగూలె। దనుజసంఘము[illegible]తల్లడించిరిది॥ శిఖిముఖుండీరీతిజీవ
ములువెడబాసె। సురలుపూలవానగురిసిరవ్వేళ॥

లక్ష్మణుడు శూలహస్తుని జంపుట.

శూలకంఠుడువచ్చెశూలంబుచేబూని। విలయ[illegible]రవమూర్తివే
షంబుతోడ॥ గనిలక్ష్మణాస్వామిదనుజుకడ్డమునిలచి। [illegible]మ్మునాతోపోరి
రాక్షసాయనెను॥ కంటకంబులజూచికంటనిప్పులురాల। పటుదివ్యబాణ
ములుబరపెరాక్షసుడు॥ దనుజుడేసినబాణతతులెల్లఖండించి। తనబాణ
తతులేసెఘనుడులక్ష్మణుడు॥ బలుడులక్ష్మణువీరుపటుబాణములుద్రుంచి।
అనలబాణములేసెనపుడురాక్షసుడు॥ అసురనాథుండేయునసలబాణము

లెల్ల। వారించెసౌమిత్రివారణాస్త్రమున ॥ కలహించిదానవుడుకన్నులె
ఱ్ఱగజేసి। కూలుమనిపటుఘోరశూలంబువిసరె॥ దానవుడుశూలంబుతె
ప్పకుండగవిసర । అనలములుగ్రక్కుచునుఆశూలమేగె ॥ భూమితల్లడ
మందిభువనములుకంపించె। అద్భుతంబునుబొందెఅమరాదిసురలు॥ అంత
లోహనుమంతుడడ్డంబుగావచ్చి। జనుదెంచుశూలంబుతనకేలనందె॥ రెం
డుముక్కలుగానఖండితంబులుజేసి । దూరంబునకువిసరిపారవేసెనుగ॥
హనుమంతువీక్షించిఆలక్ష్మణస్వామి । ప్రాణబంధుడవనుచుప్రస్తుతించె
నుగ॥ మరియులక్ష్మణసామిమదిరోషమునుబొంది। కౌశికుండిచ్చినాఘన
శరముదీసి॥ తనచాపమునబూనిదనుజునిగూల్చుమని । కంఠీరవధ్వనుల్
గదలజేసెనుగ॥ అనలములుగ్రక్కుచునుఆదివ్యశరమేగి । దనుజువక్షస్థ
లముదూసిపోయె॥ వక్షస్థలముదూసివ్రాలినేలనుగూలె।స్థూలకంఠుం
డపుడుసురలుమోదింప॥ స్థూలకంఠుండిట్లునేలగూలుటజూచి। కనలుచు
నువచ్చెయోజనహస్తుడపుడు ॥ ఆమడామడపొడవు హస్తముల్విసరు
చును। ఏడిలక్ష్మణవీరుడేడేడియనుచు ॥ వచ్చిలక్ష్మణవీరునొడసిపొడబట్టు
కొని। కదలకుండగబట్టెఘనుడురాక్షసుడు ॥ కదలిమెదలకయుండకట్టుని
ల్పినరీతి। ఆలక్ష్మణువీరుబలశాలినపుడు ॥

శతకంఠునిమంత్రులు యుద్ధమునందుజచ్చుట.

రాహువుపట్టువిధానరాక్షసుడుబంధించె। అభ్రివాసులుభయంబం
దిచూడగను ॥ గనిచాలకోపమునఘనుడాకుశుండపుడు । వానిచేతులు
ద్రుంచెప్రాణికోపమున॥ హస్తములుతెగవ్రేయఅపుడుయాదనుజుండు।కు
శునిమ్రింగెదనంచుకోపమునవచ్చె ॥ తననోరుదెరచుకొని దానవుడుతా
రాగ। ఘోరశరములునూరుకుశుడుతావైచి॥ మించిమరిమరిశరములెం
చివడినేయంగ। తూట్లులైమేనంతదునిసిరాక్షసుడు ॥ కదలమెదలగలేకక
న్నుదెరువగలేక। యోజనహస్తుండుయొరగెధరపైని ॥ ఇట్లుయోజనహ

స్తుడిలపై నిగూలంగ। గనిదుర్ముఖుండొకడుకనలుచునువచ్చె॥ వచ్చిరా
ఘవసుతునినచ్చెరువనుగాంచి। పోకురాబాలుడాపోకురాయనుచు ॥ హ
గ్రుడై జనుదేరనంతలోపలలవుడు। దనుజాకడ్డమువచ్చిఘనశరము వేసె॥ల
వుడేయుబాణంబులవలీలగాదునిమి । మరియుదైత్యుడు ఘోరశరము వే
సెనుగ॥ దైత్యుశరములుదృంచిదనుజారినందనుడు। కాచుకొమ్మనివై చె
ఘనశరంబొకటి॥ శరము మేనునవాటిచాలరోషంబునను। బాలకునిపై వ
ల్లుపటపటనుగొరికి॥ ఆగ్నేయబాణంబులవివింటసంధించి। వేసెహాంక్రుతి
తోడవేగరాక్షసుడు॥గనిరామపుత్రుండుకినుకతోడుతదీసి।వారుణాస్త్రం
బేసెధీరుడై యపుడు॥ ఆవారుణాస్త్రంబునాయనలబాణముల। పెల్లుగా
రాకుండచల్లార్చెనపుడు ॥ ఆగ్నేయబాణంబులట్లుచల్లారెనని । చింతించి
యొకకొంతసేపుదానపుడు॥ ఘోరశరము వేయకూల్చె తాలవుడపుడు। ఉ
గ్రశరమొకటందిఆగ్రహంబునను॥వింటసంధించిబలుమంటలెగయగవై
వ। ఆదివ్యశరమేగిఆదానవునకు ॥ కరయుగంబులుశిరముకడు వేగమున
దృంచి। పదిలంబుగాలవునిపాదిజేరెనపుడు ॥ దుర్ముఖుండీరీతిదూలిప్రాణ
ముబీడె। గనిమిగిలియున్నట్టిఘనులుసరదార్లు ॥ శూరతలుదీపింపశూర్ప
కర్ణుండును । పెల్లుమీరినయట్టిపింగళాక్షుడును ॥ త్రిముఖుండురౌద్రంబు
తోడగజోదరుడు। కుశలవులజంపుటకుగూడివచ్చిరిగ॥ భుగభుగనుమంట
లును మొగములను చెదరంగ। నొక్కపెట్టునగదిసిరుగ్రులై యపుడు॥ జగ
ములన్నిటిగ్రమింగజాలుమృత్యులరీతి। రామునందనులపై రాదొణంగిరిగ॥
అట్లువచ్చెవారినారామచంద్రుండు।గనియిట్లురారోయియనివారిబిలచి॥
నాతోటిపోరాడినని గెల్చిఆపైని। వారిపై మీరుజనవచ్చెరండనుచు॥ అ
రయవారందరికినన్ని శరములుపూని। కాచుకొమ్మని వేసెకమలనాభుండు॥
పటుబాణములుసోకిప్రాణములుగడతేరి। దనుజాలొక్కవిధానధరణిపై బ
డిరి॥ బలుమంత్రికోవిదులుపదుగురుగూలుటకు । మదిగొంతచింతించిమ

రిశతాననుడు॥ బలములుగూలుటకుపరితాపమొందుచును। మితిలేనికో
పంబుమతిదలంపుచును ॥ మధ్యాహ్నమున వెలయు మార్తాండుచండిమ
న। త్రిపురసంహారురీతి దేజరిల్లుచును॥ పదిపదులునోళ్లతోపల్లుపటగొరికి।
తనమోములన్నిటిసి పెనుమంటలెగయ ॥ సప్తసముద్రములొక్క సరణి
గాఘూర్ణిల్లు। గతినిఘూర్ణిల్లుచునుకలువరింపుచును॥ జగములన్నిటినమ
యజేయంగజాలిన। చలపాదిదైనకృశానుబోలుచును॥ కన్నులెఱ్ఱగజేసి
కలహించితలలెత్తి। శ్రీరాముసేనపై తేరిచూచెనుగ ॥ తేరిపారగజూచితీ
టణంచెదమీరు। దిక్కెదితెన్నెదిదీనులకుయనుచు॥

శతకంఠుడు రాముని సైన్యముల దునుముట.

తలయూచిముమ్మారుతాటించిమీపాట్లు। చూచుకొండనితాను
శూరతలువెలయ॥ కపిసేనపై తనదుకన్నులెఱ్ఱగి జేసి। తనయొక్కప్రఖ్యా
తిధరణిగంపింప॥ నూరుచాపములొక్కబాహునసుసంధించి। కొదువచేతు
లశరములుదుటుగాబూని ॥ కాలమృత్యువురీతికలుషలీలలుగ్రమ్మ । బల
ములన్నిటిపైసిబలుడుశతముఖుడు॥ ధరణియూకాశంబుతెరపిగనబడకుం
డ। బహుకోట్లబాణములుబరపెరాక్షసుడు ॥ తెరిపితెన్నునుతేటగురుతు
గనబడకుండ। కపివరానీకములగప్పెబాణములు॥ పరగనమ్ములపొదికిబా
ణములుచాపుట। వెలయబాణములందివిల్లందికొనుట॥ పరువడినిద్రేయు
యేర్పాటుగనబడకుండ। శరమువేసెనునిశాచరుడుధీరతను॥ పలుశరము
వేయుయేర్పాటుయెవ్వరికైన। గణుతింపరాకుండదనుజుండేసెనుగ ॥ సక
లబలములయందుసకలదిక్కులయందు। బరపెశరములులోకభయదరా
క్షసుడు॥ అర్బుదంబులుకొలదినిర్బుదంబులుకొలది।ఖర్వంబులక్షోణికాం
డంబువేసె॥ వానిభుజలాఘవమువానిశరలాఘవము। పరికింపగానెంతవా
రుజాలరుగ॥ పొగలుమంటలుమింటభుగులుకొనిచెలగంగ । కడు ఘోర
బాణములుగప్పెరాక్షసుడు ॥ సకలబలములయందుచెలరేగిబాణములు।

ఘోరదైత్యుడుచాలగ్రుమ్మరించెనుగ ॥ చండవిక్రముడంచుచెప్పినందు
కునెల్ల। శాఖాణముగజేసెదనుజవల్లభుడు॥ బలుడురాక్షసఘోరబాణా
గ్నివేడిమికి। నెల్లబలములుచాలతల్లడించెనుగ ॥ మానంబువిడనాడిమం
దుకై నాగాని। శూరుడై యొకడైనపోరాడడాయె ॥ దనుజుశరములకెదు
రుగనుచూచుటేగాని। ధైర్యముననొకడైనతరమలేడాయె ॥ శైలచయ
మొకటైనచేబట్టివనచరుడు। దనుజుకెదురై నిలచిమొనకట్టడాయె ॥ నెది
రించినట్లుడెబ్బదిరెండువేల్వులు। జవముచెడినేలపై సాగిలంబడిరి॥ గోత్రె
మందలరీతిశోటానకోటులు। నేలగూలిరియొక్కనిముషమాత్రమున॥ మే
టికార్చిచ్చులోమిడుతలుబడురీతి। దనుజబాణాగ్నిలోదగ్ధమైపడిరి॥ బలు
డుశతకంఠరునిబాణమహిమెట్టిదో । అఖిలబలములుమడసె నరగడియ
లోను॥ పేరుకైనాయొక్కవీరుండునిలకుండ। మనుజవనచరసేనమడిసిపో
యెనుగ॥ తనచేతబలములుదగ్ధమైకూలెనని। వీరసాహసముచేవెలసెరా
క్షసుడు॥ సుగ్రీవయంగదసుషేణుమొదలయిన। దండనాథులనెల్లతాజం
పదలచి॥ ఇలగూలియున్నట్టిబలములన్నిటివిడచి। దండనాథులపైకితన
రథమునడిపె॥ తనరథమునడిపించిదండనాథులబట్టి । దునుమాడగాజొ
చ్చెదుష్టరాక్షసుడు॥ పటుతీవ్రబాణములుపదిపదులుతానేసి। అంగదుని
బరిమార్చెనసురవల్లభుడు॥ ఏనూరుబాణములనేసెసుగ్రీవుని। గడతేర్చె
కపులెల్లగడగడనువణక॥ ఆరూర్నూరుబాణములనతిబలశాలియగా । జాంబ
వంతునిగూల్చెఛండరాక్షసుడు॥ దక్కియుండినయట్టిదండనాథులనెల్ల।
తరుచుశరములుగప్పిధరణిగూల్చెనుగ ॥ చప్పన్నదేశాదిజననాయకుల
నెల్ల। బలుబాణములచేతబడగూల్చెనపుడు ॥ బలుడుకొందరిబట్టిపరహ
తముగావించె। చెలగికొందరిబట్టిశిరములెగదనిమె ॥ ఘనుడుకొందరిన
త్రిగంహారంబులుద్రుంచె। మరియుకొందరిబట్టిమట్టిపల్లాడె ॥ కడువిభీ
షణఘౌంజగనిద్వాదశాక్షోణి। బాణములువడినేసిప్రాణములుగొనియె॥

తనకులంబనిమదినిఅనుమానమొందకను। కడువిభీషణుబలముమడియఁజే
సెనుగ॥ మనుజవనచరదనుజమరణంబుగావించి। పిదపవిభీషణునిబిల్చి
యిట్లనియె॥ నీకతంబునఁగదానిష్కారణంబునను। లంకాపురవుదనుజ
పొంకంబులణఁగె॥ నీవల్లనేగదానెరిలంకలోఁగుట్టు। మనుజనాథునికెల్లమ
ర్మముల్ దెలిసె॥ రణరంగమందురావణకుంభకర్ణాది। దనుజహరణముస
లిపెదశరథాత్మజుడు॥ కులద్రోహివగునిన్నుఁగూలనేసెదనిపుడు। రణభూ
మిలోపలనురాక్షసాధముడ॥ హరిహరబ్రహ్మాదులడ్డమైవచ్చినను।పడఁగూ
ల్తునిన్నుయీభండనంబునను॥ తారకాచలగుహలదాగితివియిన్నాళ్లు।
యిపుడునీకాభయముయెచటఁబోయెనురా॥ మనుజవల్లభుఁగూడిమర్మము
లుదెల్పుటకు। జనుదెంచితివనీవుదనుజులనుఁగూల్ప॥ అనుచుశతకంఠుండు
అపుడుబ్రహ్మాస్త్రంబు। లంకాధిపునిపైనిబింకముగవైవ॥ జనుదెంచెనా
విభీషణుగుండెలవిసిపడ। గరుడగంధర్వకిన్నరులుభయపడఁగ॥ అఖిలలో
కములహాహాకారములుబట్టి। చిచ్చులొలుకుచుదివ్యశరమేగుదెంచె॥ చి
చ్చులొలుకుచునేగిశరమువిభీషణుని। అవయవంబులుచించియవనిబడ
ద్రోచె॥ అవయవంబులుదూలిఆరావణానుజుడు। నిదురబొందినరీతినేల
బడియుండె॥ నిదురబొందినరీతినేలఁగూలెనుగాని। ప్రాణముల్ గొనదాయె
బ్రహ్మాస్త్రమైన॥ ఘనముగాశ్రీరాముకరుణారసమువల్ల। చంపనోపఁగ
దాయెశరమెంతదైన॥ ఘనుడిట్లువ్రాలతక్కినవిభీషణుపొంజు। అక్కడ
క్కడదాగెనతిచింతనొంది॥ఆవిభీషణుఁగూల్చియాదానవేంద్రుండు। ఘో
రబాణములందిశూరుడై యపుడు॥ తనయభార్యాసహోదరచయంబుల
తోడ। రామచంద్రునిజంపరాక్షసుడుదలచె॥ మదినిశ్చయముజేసిపదినూ
రుబాణములు। హనుమంతుపైబూనియనియెరాక్షసుడు॥ అగచరాకీవు
మానగరిలోపలఁజొచ్చి। నీపెంకెతనమెల్లఁజూపినావచట॥ దూతలనుజం
పిస్తెదోషంబువచ్చునని। కనికరించితినందుగవనమొందితివి॥ గవనమున

మును నెల్లగాసిపడ జేసితివి॥ అపుడుజూపితిబింకెమిప్పుడుకనవగ్చు ॥ నీప్రభు
వుజూడగానిన్ను దునుమాడెదను॥చూడరామరక్కటాచూడరాయిపుడు॥
యుద్ధరంగమునసీవూరుకోకుండంగ॥ దీర్ఘజిహ్వునిశిరముదెగవేసినావు॥
మధ్యచారబారిధర్మముదప్పియాభరతు॥ పత్నిమైసరదారుబట్టిచంపితి॥
చంపెదనునిన్ను నిర్జరులుభీతిల్లంగ॥ ననుచుశతకంఠుండుకనులెర్ర జేసి॥పది
నూరుచేతులనుపదినూరుబాణములు॥ బూనిహనుమంతుపై బాణములు
బరపె॥ భూనభోంతరములనుబొదలిమంటలువెలయ॥ ఘనశరములేతెం
చిహనుమంతుబొదవి॥ బాణసాహస్రంబుబలుమేనుపై నాటి॥ విరథుడై
హనుమంతుధరణిపై వ్రాలె ॥ విరథుడై హనుమంతుధరణివ్రాలుటజూ
చి॥ సింహనాదముజేసెశతకంఠుడపుడు॥ సింహధాటీజేసచెలరేగిదానవు
డు॥ పెక్కుశరములుబూనిపెల్లుమీరుచును॥ అట్టహాసాధిపుండగుచురా
మునికడకు॥ నరుదేరగాజూచితరుణిజానకియు॥

శతకంఠుడు సీతనుజూచి భయపడుట.

అసురుభీషణగమనమంతకన్నులజూచి॥ తనయాదిమహిమంబుత
లపోసెనపుడు॥ ఆదిపరంజ్యోతిఆయమ్మజానకి॥ కంటగన్పడనసురుకంపము
నబొదలె॥ పదునాల్గులోకములుపట్టజాలనియట్టి॥ వీరరూపముదాల్చె వె
లదితానపుడు॥ శతకంధరుడుదక్కజగములోనెవ్వరికి॥ గానరాకుండంగ
గనుపించెనపుడు॥ విలయకాలమునాటివీరభైరవమూర్తి॥ తేజమైరవి
కోటితేజమై వెలసె॥ ద్వాదశాదిత్యులునుతగనవబ్రహ్మలును॥ పదకొం
డుగురురుద్రులుదుటుమీరగను॥ అష్టదిక్పాలకులుఅరయత్రేతాగ్నులు
ను॥ కొమరుముప్పదిమూడుకోట్లదేవతలు॥ ఈవిశ్వరూపంబువెలయజా
నకిదేవి॥ గనుపించెదనుజునకుకడుభీకరముగ ॥ కనిదైత్యవల్లభుడుకంపం
బునొందుచును॥ తనపాలిమృత్యువనితల్లడిల్లుచును ॥ మదిభీతినొందుచు
నుమానంబుదూలుచును॥ అచటగుండెలునిలువకవనిరాక్షసుడు॥ పురము

మొగమైతానుమరలిపారగజొచ్చె । సిగ్గువాలుచుమదినిచిన్నబోవుచు
ను॥ తల్లిరణమునకేగదగదంచుచెప్పుటకు । తగదుష్టశకునములుగనిపిం
చుటకును॥ బలములునుతనప్రధానులుగూలిపోవుటకు। విలయరూపము
కన్నులనుజూచుటకును॥ చిత్తంబువికలమైచిత్తరంబునుబొంది। చాలదుః
ఖంబుచునుశతకంఠుడరిగె॥ రేపురామునిబట్టియేపుదూలింతునని। తలచు

నదేవేంద్రునిసేనమడియజేసితిని॥ అతనిభార్యాతనయులతనితమ్ములుదక్క ।
కొదువబలములనెల్లగూలనేసితిని॥ తొల్లిహనుమంతుండుద్రోణాచలము
దెచ్చి। బ్రతికించినాడఖిలబలములనువాడు ॥ రాముతమ్ముండైనలక్ష్మణవీ
రునకు। మూర్ఛదెలియగజేసిముదమునొందించె ॥ మున్నువలెహనుమం
తుముదముతోసంజీవి। దెచ్చిసేనలనెల్లదెలివినొందించు॥ ఆరీతిగాకుండ
నాద్రోణశైలంబు। కడకేగిమీరెల్లకావులుండండి॥ అవుషధాలివ్వవద్దని
ద్రోణగిరితోడ। చెప్పుడునేచాలచెప్పినాననుచు ॥ అనికోటిదానవులనా
ద్రోణగిరిచుట్టు। కావుగానుంపించెకఠినరాక్షసుడు ॥ అంతఃపురంబులోకి
రిగెనాశతముఖుడు। అవుషధంబులగిరికియటుకావులుంచె॥రామచంద్రుం
డచటరణభూమిలోగూలు । కపిబలంబులజూచికటకటాయనుచు ॥ బలు
చింతనొందుచునునలుదెరంగులజూచి । అవనిపైవ్రాలినాహనుమంతు
జూచి॥ కరుణాసముద్రుండుకనికరమురంజిల్ల । వచ్చియాతనిబట్టికౌఁగలె
ల్లనిమిరి॥ హస్తస్పర్శచేతహనుమంతుదేహంబు। గాయముల్దారుగంగ
కరుణఁజూచెనుగ ॥ వజ్రదేహునిజేసివాయునందనుమహో । శ్రమగల్గనీకు
మాసహవాసమునను॥ అఖిలబలములకిపుడుఆపదలుసిద్ధించె । మానిమి
త్తముచేతమారుతాత్మజుడ॥ వనచరభల్లూకమనుజదానవబలము। నిదు
రబొందినరీతినేలప్రాలిరిగ॥ మానిమిత్తమువచ్చిమడిసిరెల్లబలంబు। లప
కీర్తివచ్చెనోయుగచరోత్తముడ॥ అసురుజంపగలేనిఅశక్తిరిగాకండ। నే

నగూలిననింద శాశ్వతంబయ్యె॥ ఇన్ని బలములజంపి యేరీతిన యోధ్య। పురము కేగుదునోయితరచరోత్తముడ॥ క్రూరరాక్షసుబట్టిగూల్తునే నేరీతి॥ దనుజబల మెంచంగతరమ్ముగాకుండు॥ అసురుజంపక గానిఅయోధ్యపురమునకు। జనరాదుదునుమూడశక్యంబుగాదు ॥ అఖిల సేనలుమడిసిరనివాల్లవారలకు। నేరీతి జెప్పుదును యేమిసేయుదును॥ సకలబలములనిప్పుడుసమరంబుపాల్జేసి। చనిపోవుటకు నెట్లుమనసురంజిల్లు॥ శతకంఠుజంపుటకుచేతగాదనినేను। యెల్లజనులడిగితే నేమిచెప్పుదును ॥ చండవిక్రమనిశాచరుబలము తెలియక। కయ్యంబునకు నేలకాలుద్రువ్వితిని॥ అఖిలలోకంబులకుయపకీర్తివచ్చెగా। నిఖిలబలములజంపనిందవచ్చెనుగ ॥ అనిచాలభీతిచేగనలుచుండినయట్టి। ఇనకులాధిపుజూచిహనుమంతుడనియె ॥ అఖిలలోకాధారఆదినారాయణా। పరమాత్మ నీవిట్లువెరగొందదగున ॥ నిఖిలలోకంబులునీకుక్షిలోనుండు। నీవులోకమునందునిలిచియుందువుగ॥ నీమాయలోకములునివ్వటిల్లుచునుండు। పరమాత్ముడవులోకపాలకుండవుగ॥ నీమహిమగనలేకనీవుమానవురీతి। పరితాపమొందుటకుభావ్యమాస్వామి॥ వెరపుకవులకుగానివెరపనగనీకేమి। నీలోనుమహిమంబునీవెరుంగవుగా॥ నీకుబుద్ధులుచెప్ప నేనెంతవాడను। సర్వశత్రువినాశసకలలోకేశ॥ సేనలన్నియుమూర్ఛజెందియున్నారన్న। సంశయంబులుమానుజానకీరమణ॥ తొల్లి చందమునద్రోణాచలముదెచ్చి। తెలివినొందించెదను బలములన్నిటిని॥ సకలబలములమూర్ఛక్షణములో దెలిపెదను। శలవైతె తెచ్చెదనుసంజీవికరణి॥ తెల్లవారకముందెయెల్లసేనలమూర్ఛ। తెలియంగజేసెదనుశలవునాకిమ్ము॥ ముదముతో సేనంతమూర్ఛ తెలిసినవెనుక। శతకంధరునిబట్టిహతపూర్వవయ్య॥ క్షణములోపనికింతసంశయార్థంబేమి। కపటనాటకసూత్రకంజాతనేత్ర ॥ దివ్యౌషధము దెత్తు తెల్లవారకముందు॥ బలములన్నిటిమూర్ఛదెలియజేసెదను ॥ అయిదులక్షలనలుబ

డామహైవర్తిల్లు। నిక్కడికిద్రోణాద్రియినవంశవర్య॥ అనియిట్లుహనుమం
తుతనతోడబలుకంగ। మదిసంశయముబాసెమనుజవల్లభుడు॥ అతనికా
గిటజేర్చిహనుమంతుడానీవు। అరయమాకెప్పటికినాప్తబంధుడవు॥ అవు
నుబలములకెల్లనాపదనివారణము। గావించుమానిందగలుగకుండగను॥
ఈకార్యసరణినీవేరీతిగాజేయ। భారమాతయునీదెపవననందనుడ॥ పొ
మ్ము వేగముద్రోణభూధరముగొనితెమ్ము। దివ్యౌషధముతెమ్ముధీరతనుర
మ్ము॥ అనిలోకనాయకుడతనతోడబలుకంగ। ప్రణమిల్లిముమ్మారుపవన
నందనుడు॥

ఆంజనేయులు సంజీవికరుగుట,

శ్రీజానకీవరునిశలవుతాగైకొనుచు। నాకాశమార్గమునహనుమం
తుడరిగె॥ పవనవేగముతోడపటుజవంబుననెగసి। అరిగెహనుమంతుండు
అఖిలంబుగడచి॥ నదులునిధులునుగడచినగరభూములుగడచి। పర్వతం
బులుగడచెపవననందనుడు॥ కాననంబులుగడచికడురాజ్యములుగడచి।
ద్రోణశైలముగాంచెవానరబలుండు॥ గిరిచుట్టురాక్షసవరునాజ్ఞదప్పక।
కఠినదానవకోటికాపులుండిరిగ॥ అల్లంతదూరమునహనుమంతుబొడ
గాంచి। తబ్బిబ్బులనుబొందిదైత్యులందరును॥ తందర్లుబొందుచునుదాన
వావళులెల్ల। వచ్చెనదుగోచ్చాడువాయునందనుడు॥ మొన్నమననందరి
నిమోసపుచ్చినయట్టి। ఘనుడువాయుసుతుండుకంటిరామీరు॥ మనపగ
లుదీరంగమర్కటవరుబట్టి। తునకతునకలుగాగదునుమాడవలెను॥ ఘన
భుజబలపరాక్రమముయింకెన్నటికి। పోనీకవానరునిబొరిపుచ్చవలెను॥ ఒ
కటముఖమైమనముఅక్కపీంద్రునిగదిసి। చెలకనరికినరీతిచండాడవలెను॥
అనుచుదానవులెల్లకనులనిప్పులురాల।భీకరాకారులైపెల్లార్చుకొనుచు॥
హనుమంతునింగదిసిరందురొక్కుమ్మడిని। ఘోరరౌద్రాకృతినికోటిదా
నవులు॥ కాలజీమూతంబుభోలిదానవకోటి। పవననందనుచుట్టుబరిభవిం

చిరిగ॥ తనచుట్టునీరీతిదనుజావళులుగవయ । చిరునవ్వునవ్వుచును శ్రీరామునిబంటు ॥ ననుబట్టిచంపంగపనిబూనిమీరంత । గదిసినారామీరుగర్వాంధులగుచు॥ చంపజాలగమీకుశక్యమాయమలోక । హాసుతోటకుమీరువచ్చినారిటకు॥ మీపరాక్రమమెల్లజూపుడీనాయెదుట। ప్రజ్ఞావిశేషములుపలికితిరిచాల॥ అనిదీర్ఘవాలంబువినువీధిముట్టంగ। బరపెదానవకోటివెరపునొందగను॥ లోకమెల్లనునిండభీకరాకారంబు। కాలాంతకునిరీతిగనుపట్టినపుడు॥ తలపువ్వులగుచుచుకలు జెలంగగమేను । పెంచెహనుమంతుండుభీషణాకృతిని॥ అతనిరూపముజూచిఆనిశాచరులెల్ల । కడుభీతిగొనిచాలకంపమొందిరిగ ॥ కంపమొందినదనుజగణములనుబొడగాంచి। తనవాలమునజుట్టెతరుచరవరుండు॥ ఇందాకబింకంబులెందుబోయెనటంచు। తనవాలమునజుట్టెతరుచరేంద్రుండు॥ తనవాలమునజుట్టితరుచరవీరుండు। గుండపిండిగనేలగొట్టెనందరిని॥ పెదవులనుగరచుకొనిశిథిలమైదేహములు। నిఖిలరాక్షసకోటినిర్జీవులైరి ॥ శతకంఠునకువార్తదెలుపుకొరకైనను। బ్రతుకడాయెనొకండుపలుమాటలేల॥ నిర్జీవులైపడిననిఖిలదనుజులవిడచి। ద్రోణశైలముకేగెవానరవరుండు ॥ బలుతేజమునమతాబాలువెలిగినరీతి। తేజరిలెశైలమునదివ్యౌషధములు॥ సంజీవికరణులుసంధానకరణులు। శల్యకరణులుగలిగిచెన్నొందెనగము॥ చెలువైనయాద్రోణశైలంబుబొడగాంచి । పలికెనగ్గిరితోడపవననందనుడు ॥ శతకంధరునితోడసమరంబుసేయుటకు।శ్రీరామచంద్రుండుజనుదెంచినాడు॥ సేనలన్నియుమూర్ఛజెందిపడరాక్షసుడు। ఘోరబాణములేసికూలనేసెనుగ॥ ననుబిలచిశ్రీరామజనవరుడునీవద్ది। కరుగుదెమ్మనిబల్కెనగకులేంద్రుండ॥ బలములన్నియుమూర్ఛదెలియుటకునీయందు। గలవుదివ్యౌషధములెలమిబొందగను॥ శ్రీరాముకార్యముకుజాగుసేయకవేగ । దివ్యౌషధములిమ్ముధీరతనులెమ్ము॥ ప్రొద్దుదూరకముందుపోవలెనుసంజీవి। త్వర

మిగారనిప్పించుగితివశాసీవు ॥ అనియిట్లుహనుమంతుతనతోడబల్కెనటు।
అతనితోనిట్లనియెవాద్రోణనగరము॥ అంజనీవరపుత్రహనుమదాహ్వయు
నాదుఖిన్నసముగ్రైకొనుము ఖిన్నవించెదను ॥ అంటకుడుశతముఖుడుక
పుల నెల్లనుగూల్చి తనపుత్తంబునకేగిదానవులబిలచి ॥ కపులమూర్ఛలు
దెలుపఘనుడుహనుమంతుండు। ఆవుషధంబులకొరకునరుదెంచునిటకు॥
అవుషధాలేమియునుహనుమంతుగొనిపోవ । కుండంగగాపుగాయుండిడీ
ఘనుచు ॥ కఠినదానవకోటికావుంచెవాచుట్టు । దానవునిదివ్యౌషధప్ప
కుండగను ॥ ఘనశౌర్యగాంభీర్యఘడియమాత్రములోన । దుష్టదానవ
కోటినునుమాడినావు॥ ఆవుషధములిచ్చుటకుఅరపేమియును లేదు। మన
విధ్యొకటిగలదువినుము చెప్పెదను ॥ దివ్యౌషధము లెల్లతీసి నేనివ్వంగ॥
పగబూనినామీదబలుడుశతముఖుడు ॥ పగబూనియతిబాధపరుచునాత
డునన్ను। కడురాక్షసునిబాధపడలేనుయికను ॥ కుపితశతకంఠుసకుకోపం
ఖురాశిండ। పౌసగంగనేనొక్కబుద్ధిజెప్పెదను॥ ననుబలిమిపెకలించికొ
నిపోయినట్లుగా। గొనిపొమ్మునిందబాయునుపుణ్యచరిత॥ అట్లుగాకుండనే
నౌషధములిస్తినా। పగబూనియుండునాపాపకర్ముండు ॥ పెకలించుకొని
పోయిఅగచరవరులకును। మూర్ఛదెలియగజేసిముదముబొందించి॥ నా
మనవిసైరించినన్నుమన్ననజేసి। వడినన్నుగొనిపొమ్మువనచరోత్తముడ॥
పరమపుణ్యముసీకవనచరవీరుండ । మారుజెప్పకనాదుమనవిగైకొమ్ము॥
అనిద్రోణాశైలంబుతనతోడబలుకంగ । కనికరమురంజిల్ల ఘనుడుహను
మంతు। అవుషధంబులుబట్టిఅరుగుదెంచుటకంటె । కొండతోడుతబట్టి
కుంటెబాగౌను॥ కపులమేల్కొలుపంగగావలసియున్నట్టి। ఘనవస్తుజా
లముల్గొనవచ్చుననుచు॥ కొన్నితెచ్చితినంచుకొన్నితేలేదంచు। బలికి
తేనటుకార్యభంగంబుయనుచు ॥ కొండతోడుతబట్టుకొంటె శుభంబను
చు। ఘనుడుహనుమంతుండుతనమదినిడలచె॥ తనదీర్ఘవాలంబుతాకొం

డపై జొట్టి। పెకలించాలోకములు భీతినొందగను॥ పెకలించి ద్రోణాద్రి తగ శ
రంబున బూని। కోటిసూర్యుల భంగి నేటు మీరుచును॥ వాయువేగము కొ
న్న వడిమీర నేతెంచి। నాకాశమార్గంబునంటి వాయుజుడు॥ ఎల్లభూము
లు గడచి యెల్ల దిక్కులు గడచి। దేశభూములు తానధికముగ గడచి॥ తన
రాకకతి దీక్షగని పెట్టియున్న। శ్రీరామచంద్రుని గాంచి ప్రేమమీరగను॥ శై
లము చప్పుట దించి సాష్టాంగ మొనరించి। పలుదీవనల నందె పవననందనుడు॥
అచట గల్గిన వార్తలన్ని శ్రీరాములతో। విన్నపముగా వించి వేగమార్గము
న॥ శలవు గై కొని ద్రోణశైలంబునందున్న। సంజీవకరణులు శల్యకరణులు
ను॥ సంధానకరణులు సకల దివ్యౌషధము। లన్ని గిరిచేనందె హనుమంతు
డపుడు॥ నిదుర బొందిన రీతి నిర్జీవులై నేల। బడియున్న కపిబలము పై జారజ
ల్లె॥ మనుజసేనల పై నిదనుజసేనల పైని। పరగ సంజీవియే పారజల్లెను గ॥ బ
లములన్నియు మూర్ఛ దెలియంగ హనుమంతు। వేగ దివ్యౌషధము లెల్ల
వేడుకను॥ ఘనయౌషధములిట్లు కలబారజల్లి తే। అమృతవర్షము గురి
సినట్లు బలమెల్ల॥ కలకలంబాడుచును కిలకిలారావమున। నఖిల బలములు
లేచి నిలిచియుండిరిగ॥ కోలాహలంబుగను వాలములు ద్రిప్పుచును। సింహ
నాదములతో చెలగుచుండిరిగ॥ అతిసుందరంబుగా నఖిలబలములు లేచి।
ఆనందమయులగుచు నపుడు యుండగను॥ సకలబలముల జూచి జానకీనా
యకుడు। అంతింతయనరాని సంతోష మొదవె॥ సంతోష మొప్పంగ జా
నకీనాయకుడు। కపివరేణ్యుని బట్టి కౌంగలించెను గ॥ తనకంఠమున మెర
యు ఘనరత్నహారంబు। తీసి కపివరు మెడను వేసి రాఘవులు॥ పవనజా నీవం
టి పరమబంధువుడు మాకు। పదునాల్గులోకముల వెదకినను గలడ॥ నిఖిల
బలముల లేపి నిందదప్పించితివి। లేని లోకమునందు బూని నిల్పితివి॥ ఆరయ
నిన్నొకని నే నావగా జేసుకొని। సంగరాంబుధి నీదజూడగంటినిగ॥ ఎన్ని విధ
ములనైన యెన్ని దినములకైన। నీ ఋణము దీర్పంగ నే జాలనయ్య॥ బ్రహ్మ

దేవునికన్న బ్రబలుడు దీర్ఘాయువును । వర్ధిల్లు చిరకాలవశుడవై నీవు ॥ సంజీవి
దెచ్చియాచంద్రార్కముగ సకల । బలములసురక్షించి విప్రోషిమీటితివి॥
నోటబలిక నరీతి మాటవక్రించుకొని । నిలుపుకుంటివి కీర్తినిఖిలలోకము
ల ॥ అక్కగలయప్పుడా ఆద్రోణశైలంబు । తెగువతో పెకలించి తెచ్చియి
చ్చితివి॥ తొల్లి యుండినచోట ద్రోణశైలమునిల్పి । తెల్లవారకమునుపు
త్వరితముగ రమ్ము॥ అనుచు నా సకీరాముతనతోడబలుకంగ । శలవుగైకొ
నియప్పుడు బలుడు హనుమంతు॥ తలమీద ద్రోణభూధరము తాధరియించి।
అఖిలభూములుగడచి ఆవాయుసుతుడు ॥ పరగద్రోణాద్రి నెప్పటిస్థలం
బుననిల్పి । వచ్చిశ్రీరాములకు వందనము జేసి ॥ వందనముగావించు పవన
కేంద్రునిబట్టి। కౌగిటను బంధించి కమలనాభుండు॥ నాకు తమ్ములము పుడు
నాలుగోతమ్ముడవు। నీవు పవనాత్మజా నేటిసరినుండి॥ అయిదుగురు మాయి
మనమన్న దమ్ములమంచు । యెపబాయలేను నిన్నొకనిముషమైన ॥ అను
చుహనుమంతుణ్ని గొనియాడుచును చాల । వేడుకను శ్రీరామవిభుడుతా

శతకంఠుడు తల్లిదరి కేగుట.

నుండె ॥ అంతఃపురము కేగి * అతిబలుడు శతకంఠు । తనతల్లికి కడుభక్తిదండ
ములుమ్రొక్కి॥ దండములు తాబెట్టితల్లిరో యీ వేళ। సమరమునకేగితిని
చలముతోడు తను॥ వానరబలముంత వ్రాలి నేలనుగూల। శరపరంపరగప్పి
ధరణిగూల్చితిని॥ తనతమ్ములును తానుతపనిపుత్రులు దక్క । కోదువబల
ములనెల్లగూలనేసితిని ॥ మరికొన్ని బాణములు మానవేంద్రునిపైని। పూ
నినంతటిలోన జానకీరమణి॥ పరస్వరూపంబు వెలది తాధరియించి । యుం
డంగనచట నేనుగ్రరూపంబు॥ సుదతియాకారంబు చూడజాలగలేక । పు
రముకేమొగమై నేనుమరలివచ్చితిని ॥ అదికాలమృత్యువో అదియెట్టిభూత
మో। గానియాడదిగాదు కడుమాయగాని ॥ అని కొడుకు తనతోడ నడలు
చును జెప్పంగ। కడుభయంబున చిత్రగంధితా బల్కె ॥ వారితో వైరంబు

వలదంచు బలుమారు। బలుకగా యుద్ధముకు పరుగెత్తితివి॥ నీపురణమున
కలిగ నేభీతిబొందుచును। కడువిచారము నొక్కకలగంటి పుత్ర॥ కలగన్న
మార్గంబు తెలియ జెప్పెద నీకు। వినుము నాతండ్రి యావిధ మెల్ల నీవు॥ శ్రీ
రాఘవుడు నీవు ఘోరరణరంగమున। భూరినిర్భర ముష్టిబోరాడ లేదా॥ క
నిజానకీదేవి తనవిభుని చేనీవు। కూలేదిలేదంచు కొమ్మ తా లేచి॥ విభుని చేను
న్నట్టివిలు బాణములు బట్టి। పూని సేతో సీతపోదుగావించి॥ నీనూరుతలల
న్నినేలపై వ్రాలంగ। బడగూల్చె నటపీరభండనంబునను॥ నీదుభార్యా
లంతనిజయుద్ధభూమికిని। జనుదెంచిగట శోకమున బెనంగొనుచు॥ నేనుగ
న్నట్టికల నిజముదబ్బరగాదు। తప్పనేరదు నీకు దాశిలాపడును॥ సీతామ
హాదేవి సీతశరంబుల నీవు। రేపు యుద్ధమునందు నేపుదూలెదవు॥ ఒక్కకపి
వచ్చియొచ్చి యుక్కుమీరగ నిన్ను। నెరిముష్టితో బాడచేసి రొమ్ముపగుల॥ నీ
దుసింహాసనము నేలపాలుగ జేసి। ఘనతలాటముగుండగా ద్రొక్కివేసె॥ నీ
కళ్లతో జూచి నీవు బొందిన పాట్లు। యొర్గినవితలుపవింకేమందు నిన్ను॥ మ
ర్కటావళి శక్యమా నాల్గుసంద్రములు। దాటివచ్చుటలు యేనాటికిని గల
వా॥ మానవుల శక్యమా మహిమతో నీలంక। నగ్గలంబుగ మూగి లగ్గబట్టు
టకు॥ అసమానబలులైన ఆరాక్షసుల బట్టి। ఇలగూల నేయుటకు యెవరిత
రమగును॥ శ్రీరాఘవుండాదినారాయణస్వామి। సీతామహాదేవి శ్రీమహా
లక్ష్మి॥ హనుమంతుడీశ్వరుండఖిలవానరబలము। సురకోట్లు నీమదినిశో
ధించిచూడు॥ వలదు శ్రీరాములతో వైరంబు కలనైన। కరుణించుమనియ
తనిశరణుగైకొనుము॥ వద్దు నాతండ్రి వినువాదంబు కోరగాదు। బ్రతుకు
ము శ్రీరామభద్రుని జేరి॥ అనిపలువిధంబుల నాతల్లి పలుకంగ। కనలిబలు
కోపుడై కఠినరాక్షసుడు॥ తల్లి వనితలచి నే తాల్మి బొందితిగాని। కొదువెవ్వ
రాడినా కూలనేతునుగ॥ పరగంగ స్త్రీబుద్ధి ప్రళయాంతకంబన్న। మాట
నిజమైతోచె మనసుకీవేళ॥ ఎరుకమాలినమాటలిట్లేల పలికేవు। వెలదుల

మాటలనువినువారెరిగలడ॥ నరుడువిష్ణుడటంచుసురలువానరులంచు। హ
నుమంతుడీశ్వరుండనుచుజెప్పిరు॥ జానకీసతిమహాశక్తిస్వరూపంబు।దా
నిచేమరణంబుదప్పదనియెంచు॥భయపెట్టుటకునిట్లుపలికితివిగానియ్యా। మా
టనిజమనిమెట్లుమదిననమ్ముదును॥ పగవానిపక్షమైపల్కితివిసీవిట్లు। త
గదునీవిట్లాడతల్లివైయుండి॥ ఇకనీకునాసంగతెరిగింపగాదగదు। పగవా
రిగతినిన్నుబాలించవలెను॥ అనియిట్లుతాడితంబైనసింహమురీతి। పదహ
తంబైనట్టిపాముచందమున॥ పరగనెయ్యినిదోగుప్రళయాగ్నిచందమున।
మిట్టిపడిమొగముమిరిమిట్లుగొలుపుచును ॥ తల్లిమాటలువినకదనుజుడా
గ్రహామునను। అచటనిలువకలేచిఅధికశౌర్యమున॥పటహాదిరావములు
బ్రహ్మాండములునిండ। విలయకాలాంతకునివిధముమీరుచును॥

శతకంఠుడు మరల యుద్ధమునకు వెడలుట.

శేషించియున్నట్టిసేనలనుగూర్చుకొని। వుదుటుగామరునాడువు
దయకాలమున॥ రథమెక్కివెలుగొందెరాక్షసావళులంత। బలుకోట్లుత
నవెంటబలసిగొలువగను॥ ప్రళయాగ్నిచందమునబలుడుశతకంఠుండు।క
పిసేనముఖుడగుచుగదలివచ్చెనుగ ॥ వచ్చుదానవుజూచివసుమతీనాయ
కుడు। వెలయంగలక్ష్మణావీరుడిట్లనియె ॥ అదుగొశతకంధరుండరుదెంచె
మున్నువలె। సంగరముజేయుటకుసాహసోద్ధతిని ॥ వానితోసరిపోరవశ
ముగాకెవ్వరము। నిన్నపోడిమిదప్పిమిన్నకుంటిమిగ ॥ ఎంతవారలకైన
హెచ్చుతగ్గులువచ్చు। అదిదలంపగరాదుఅన్నివేళలను॥ తగ్గిమనముం
టిమాదానవుడుమిడిసిపడి। వచ్చుమునుపటిరీతివాడుగ్రుడగుచు ॥ చండ
దోర్దండతనుపరిపోరగావలయు। రాక్షసునితోఘోరరణరంగమునను॥
వానిభుజలాఘవమువర్ణింపబనిలేదు। ధీరతనువానితోపోరగావలయు॥
అఖిలసేనలగూడిఅసురునొక్కడాసి। పల్లార్చవలెవీరభండనంబునను॥
అనుచురఘునాయకుండనుజుతోబలుకంగ। నన్నతోలక్ష్మణుండనియెన

వ్వచును॥ దేవయీవేళనాలావుదైత్యునిలావు । పరికించిచూడుడీఖండ
శంబునను ॥ దివ్యబాణావళినితేటగారక్కసుని । బరిమార్తునిక్కముగ
సురలుబాగడగను ॥ బరిమార్పలేకున్న బవరమునవానిచే । నిలగూలెద
నుగాకతొలగిపోనెపుడు॥ అనిలక్ష్మణుడుబలుకనాభరతశత్రుఘ్ను । లన్న
తోడుతబలికిరవుడుపంతమున ॥ దేవమేమిద్దరముధీగతనురాక్షసుని । నే
డుయమలోకంబుజూడబంపెదము॥ కాకున్నవానిచేకడితేరిపోయెదము।
గానితొలగేమాటకలనైనలేదు ॥ అనిచాపములుబూనిఅతిశౌర్యవంతు
లై। భరతశత్రుఘ్నులునుప్రౌఢిమీరగను ॥ కుశలవులుయిద్దరునుకోదం
డపాణులై । లగ్రాడగాజొచ్చిరతిశౌర్యులగుచు ॥ సుగ్రీవుడత్యంతశూర
త్వముప్పొంగ। దట్టముగనిలచెనంతటనిచందమున ॥ అంజనీవరపుత్రుడ
సమానశౌర్యుండు। పరగశ్రీరాములకుప్రణమిల్లిపలికె ॥ అఖిలేశశతకం
ఠునవలీలబరిమార్తు। కరుణించిశలవిమ్ముకమలలోచనుడ॥ తప్పకనుయీ
వేళదనుజుండుకడతేరు। ననుచుసన్నద్ధుడైహనుమంతుడుండె॥ కొదువన
రదార్లంతమదిధైర్యములువెలయ । తమబలంబులతోడ దట్టముగనుం
డ్రి॥ రథములెక్కుచునోరథసిద్ధులైమిన్ను । పగులనార్చుచునుండ్రిబ
హువిధంబులను॥ శ్రీరామజనవరుడుచేవిల్లుధరియించి । హనుమంతుభు
జములందమరియుండిరిగ॥ జానకీదేవితద్భాగమందుననిల్చె। తూర్యనాద
ములెల్లతొడిబడుచుమ్రోయ ॥ విలునారిటంకృతుల్ వెలసెజగములు
నిండ। బ్రహ్మాండభాండములుబెండుపడియుండె ॥ హనుమంతుమరుగున
నపుడువిభీషణుడు। పొలుపొందధీరుడై పొంచియుండెనుగ॥ ఘనభుజాటో
పులై కపులుపెల్లార్చుచును। వాలములుద్రిప్పుచునువారుండిరపుడు॥ అం
తశతకంధరుండతివిలయకాలాగ్ని । పగిదిమండుచువచ్చెబలురౌద్రుడగు
చు। వచ్చిసేనలగవిసియొక్కపెట్టునవేసె। కోటులర్బుదములును తేటబా
ణములు॥ గిరివృక్షములబట్టితరుచరవరులంత । రక్కసునిపై విసరిరుక్కు

మీఱుచును॥ లెక్కలేకుండంగ పెక్కుగిరిశృంగములు। బట్టివిసరిరి ఘో
రబలశాలులగుచు॥ ఆర్చుచుకపులందరాశతముఖుడాసి। తెఱిపిగనరో
కొండగిరులువై చిరిగ॥ మునుపుదైత్యుడుకపులమోనపెట్టినభీతి। మదినే
మిలేకుండగదిశిరందరును॥ వేలులక్షలుకోట్లువెలయునర్బుదములు। రా
ళ్లవరషముగురిసిరాదైత్యుపైని॥ అవియేమిగణుతింప కాదానవేశ్వరు
డు। వడిచూర్ణముగజేసెవాటినన్నిటిని॥ గిరులుచూర్ణముజేసి మఱిమరి
యుబాణములు। కపిబృందములగప్పెనపుడురాక్షసుడు॥ ధరణియాంకా
శంబుతెఱిపిలేకుండంగ। శరపరంపరగప్పెకరుకురక్కసుడు॥ ఇన్నన్నియ
నిలెక్కనెన్నశక్యముగాని। తీటుబాణమువేసెకుటిరాక్షసుడు॥ గాలిచో
రరాకుండఘనమైనబాణములు। యెడతెఱిపిలేకుండవేసెరాక్షసుడు॥ వీర
రాక్షసబాణవేడిమికినిలలేక। వానరావళులెల్లవసుధపై బడిరి॥ నిలువెల్ల
బాణాలునిండితెప్పిరిలేక। నిలిచియుండినరీతినీల్గెకపిబలము॥ మనుజవన
చరసేనమందుకైనాగాక। బ్రతుకడాయెనొకండుపలుమాటలేల॥ ఎదు
రుకొనివానిపై యెవ్వడైనాగాని। దనుజుపై నివకండు మొనకట్టడాయె॥
అఖిలరాజ్యాధిపతులందులోనొకడైన। దనుజుకెదురై నిలచి మొనకట్ట
డాయె॥ ద్వాదశాక్షౌహిణీదనుజులలోనొకడు। శూరుడై యెదురించిపో
రాడడాయె॥ చేతులాడకనునిశ్చేష్టులైదానవుని। పటుశరాగ్నిలోగుంది
భస్మమైపడిరి॥ నిర్వీణహృదయులై నెపమేమిదోచకను। సకలబలములు
నేలసాగిలంబడిరి॥ చేనువేయుగబూనిచెలకనరికినరీతి। నసురుడొక్కడు
ద్రుంచెనఖిలబలములను॥ ఏదిక్కుజూచినాయేడునూఱామడ। బడిరిసే
నావళులుబహువిధంబులను॥ వీరశూరుండన్నవిఖ్యాతిజగములకు। తా
ర్కాణముగజేసెదనుజవల్లభుడు॥ మొనసిబలుబాణములముప్పదింటను
గూల్చె। జ్యోతిర్ముఖునిబట్టిదైత్యవల్లభుడు॥ వెలయగాపదిబాణములువిం
టసంధించి।ద్వివిధుగూలగనేసెదేవతావైరి॥అరువదిబాణములనాబుష

భునిగూల్చె। గవయుడెబ్బదిరెండు కాండములద్రుంచె ॥ తీవ్రబాణములొ
క్కటిరుసననునూరేసి । అంగదునిబరిమార్చెనసురపుంగవుడు ॥ ఇన్నూరు
సాయకము లేకముష్టిని వేసి। జాంబవంతునిగూల్చె చండరాక్షసుడు॥ గంధ
మాదను మొదలుకపులనందరినొక్క । వేయుబాణముల చేవివశులను జే
సె॥ ఇట్లువారలగూల్చి యెల్లలోకములెల్ల । భీతిల్లనార్చుచును బెండుమీ
గుచును॥ రామభద్రునికెదుట రాక్షసుడు జనుదేర । అడ్డమైతానిల్చెనపు
డుసుగ్రీవు॥ దడ్డంబుగానిలిచి అసురు చేతులుతనదు। వాలమునబంధించెవ
డినిసుగ్రీవు॥ దనగబ్రహ్మాస్త్రబంధనమొనర్చినరీతి। బంధించెదానవుని బా
హులన్నిటిని॥ కదలమెదలకనుండ కట్టినిల్పినరీతి । బలురాక్షసుని బట్టిబం
ధించినిలిపె॥ బాహువులు వాలమునబంధించియున్నట్టి। ఇననందనుని జూ
చిదనుజనాయకుడు॥ కన్నులెర్రగజేసి కడుహుంకరింపుచును । ఎట్లుపటుప
టుగోరికీబలుడు తాననియె॥ అయ్యయో వానరా కడ్డమైవస్తివా । కొలది
తెలియకమీనుక్రొవ్విమర్కటుడ ॥ కోతులందరు చిన్నకొల్తురనినీమదిని॥
అధికసేనాధిపతి నంచువచ్చితివా ॥ శూరత్వమంతయును జూపితివి నాయె
దుట। కాచుకోతన్నదనుగర్వంబుదూల॥ అనిరాక్షసుడు రౌద్రమున బెనం
గుచుప్రాని। తన్నెసుగ్రీవుని శిరమ్పైని గూల ॥ కోపించిదానవుడు గుండెపైద
న్నితే। గుండెలవయుచు నేలగూలెసుగ్రీవు ॥ వెలయడెబ్బదిరెండు వేల్వాల
కుసధికారి। అసుదు తాపునగూలహరహరాయనుచు॥ పరగ రాఘవమహీ
పాలుండు చింతించె। వినువీధిదేవతలు వెరచిచూచిరిగ ॥ రఘువరుని పై వే
గ రథము నడిపింపుమని। సారథిని దిట్టుచును శతకంఠుడపుడు ॥ ధరణిగింపిం
పంగ తాహుంకరింపుచును। శరపరంపర లెల్లధరణిగప్పుచును ॥ రాముద
రిదరిరాగదాలక్ష్మణస్వామి। దైత్యుకెదురై నిల్చెదానుగ్రుడగుచు ॥ అటు
లెందుబోయెదవు అసురాధమా నీవు। ఇటురమ్ము నాకునీపటుశివము జూపు॥
మర్కటాపతిగూల్చి మరివిఱ్ఱవీగెదవు । గర్వమెందుటతగదు కార్యార్థ

లకును॥ నిన్నసంగరములోనిలువజాలగలేక । పారిపోయితివేమిబలవిహీ
నముగ॥ నిన్ననాడినమాటనేడుమరచితివేమి। మదుపానమత్తులకుమతివ
రాకొను॥ అనిలక్ష్మణస్వామితనకడ్డముగనిల్వ । అతనిగనుగొనియిట్టులని
యెరాతుసుడు॥ ఓరినరుడానీవుపోరుగావించుటకు । నెనగాడునాకునీవెం
తనేనెంత॥ పారిపొమ్ముటకై నబ్రతుకాశయుంటేను। వద్దునాతోనీకువైర
మెన్నటికి॥ నీబలిమియుననెంతనాబాణవేడిమికి । పట్టిచంపెదనిన్నుఖండ
నంబునను॥ నిండారకన్నులకునీసుందరత్వంబు । ముత్యమైవిలసిల్లుముద్దు
వచ్చునుగ ॥ నినుజంపుటకునాకుమనసేమిరంజిలదు । కనికరంబొదవునా
కారంబుదలప॥ నీవంటినందనునినీతల్లిమరియెకను। యేజన్మమునగాంచు
నెన్నాళ్ళకైన॥ నీపైనినాకేమికోపమార్గములేదు। మోముగన్నంతటను
ముద్దువచ్చునుగ॥ ప్రల్లదములాడినాపంతములుపల్కినా। పగలేదునీమీ
దబాలుడానాకు॥ నీయన్నరఘువరుడునిజమైనశత్రువుడు। పట్టికూల్చెద
వానిఖండనంబునను॥ ఏడిరాలంకపైనేగిదశకంధరుని। యేవుమాపినయ
ట్టిమావశాలుండు॥ ఏడిరాబాణంబులేసియార్చుచుకుంభ। కర్ణుగూల్చిన
యట్టిఘనభుజబలుండు॥ ఏడిరాకోపోగ్రహృదయుడై బాణమున। అగ్ని
వర్ణునిగూల్చినట్టిబలశాలి॥ ఏడిరాఅలనాడుఈశ్వరునిచాపంబు । విరచి
పోగొట్టినవీరరాఘవుడు ॥ ఏడిరాకౌశికునియాగంబురక్షించి। తాటకిని
గూల్చినాదశరథాగ్రజుడు॥ అతనిపైగానినాఅస్త్రశస్త్రములేయ। నత
డునాకువిరోధియతనిజంపెదను ॥ వెరపుమదిలోబొంది శరధిలోజొరబడి
న। తలజూపవెలచినతర్లిపోయినను ॥ కొమ్మమరువున కేగికోరితాడాగిన।
యాచకుండై బ్రాహ్మణాకారుడైన॥ గిరిజొచ్చినాగానిమరివానిబోనియ్య।
కవనిపైబడగూల్తునదినిశ్చయంబు॥

లక్ష్మణ శతకంఠుల యుద్ధము.

అనిదానవుడుబలుకవినిరాఘవానుజుడు । ధనుజాధమానీకుతగ

దిట్టులాడ॥ అతనిగెల్చుటకునీకలవిగాదెన్నటికి। అసమానవైరంబుయత
నిజెనినీకు॥ అతనిగూల్పంగలేవతనిచేగూలెదవు। నిఖిలేశుడాతనికిఁపవనగ
నెంత॥ బాణానలముచేతభస్మమైపోయెదవు। నిజముగానతనిచేనీకుమర
ణంబు॥ అఖిలాండనాయకుండవతారపురుషుండు। అతనిచేగూలేవుఅసు
రుడానీవు॥ ఇంద్రజిత్తునిబట్టియేపువమాపినయట్టి। యెరుగవానాయొక్క
శరలాఘవంబు॥ కదసికండలుజేతుమెదలకుండగనిన్ను। సురవైరియీ
వేళచూడునాపుహిమ॥ అనిఘోరబాణంబులాదనుజుపై వేసె। నాగ్ర
హంబునరాఘవానుజుండపుడు॥ రాఘవానుజుడేయురౌద్రాస్త్రములు
గూల్చె। అనలబాణము లేసెనసురనాయకుడు॥ అనలశరములుజూచి ఆ
రాఘవానుజుడు। వరుణబాణము వేసివాటిసరిపుచ్చె॥ ఆరీతిదనుమాడిఅ
సురనాథునిపైని। తీవ్రశరమొకటందిధీరుడై వేసె॥ నేలనింగియుదిశలు
నిండమంటలువెలయ। శరమెదిరిరాక్షసునిరథంబుదాకె॥ బాణాగ్నిమం
టలనుబలురథముభస్మమై। కూలినేలకునురికెనపితరాక్షసుడు॥ నేలదిగ్గ
ననురికినిలిచిశతకంధరుడు। గురిసెలక్ష్మణుపైనిశరపరంపరలు॥ ఆవినడు
మమనుమాడిఆలక్ష్మణస్వామి। చెటులాస్త్రమొకటేసెశతకంఠుపైని॥ శర
ముమేనునునాటిపరవశంబునుబొంది। ధరణిబడమూర్ఛిల్లెదనుజుడావేళ॥
పరవశుండై మూర్ఛబడికొంతసేపటికి। తెలిసిదిగ్గునలేచిబలుడురాక్షసు
డు॥ శహబాసురాయోరిసౌమిత్రినను। మూర్ఛబడగొట్టితివినీదుబలిమి
జూపితివి॥ నినుమెచ్చగావచ్చునీసమయంబునను। భళిభళీయనిమెచ్చిబ
లుడురాక్షసుడు॥ విల్లుసమ్ములుబూనివింతరథమునవిల్చి। ధీరుడై వడినేసె
తీవ్రబాణములు॥ అవియెల్లదునుమాడిఆరామసోదరుడు। జవముతోడం
తనొక్కశరముదొడిగేసె॥ సురలుసంతోషింపశరమువురువడినేగి। దాన
వునిబలురథముదగ్ధంబుజేసె॥ రథమువికలంబౌటరాక్షసుడువెరగంది। వే
రొక్కస్యందనమువేగతానెక్కె॥ నూరుచేతులయందు నూటవిల్లందు

కొని నూరుశరములుదాడిగెక్రూరరాక్షసుడు ॥ జగముకంపమునొందెజ
లనిధులు ఘోషించె॥ కులగిరులారిగెదిక్కులుప్రక్కలయ్యె ॥ అనలము
లుగ్రక్కుచునుఆనూరుబాణములు॥ వడినేగిలక్ష్మణునివరమేనుగాడె॥ బా
ణములులక్ష్మణునిమేనుదూసుకుపోయి॥ధరణిభేదించిపాతాళంబుజొచ్చె॥
మరిరసాతలమంటిమరలిశతకంధరుని॥ తూణీరవము కేగిబాణంబులపుడు॥
మరియుశతకంధరుడుమహిమరెట్టింపంగ। శక్తిబాణముదానాగిసంధించి
వేసె ॥ భూనభోంతరములనుబాదవుచునుమండుచును । విలయాగ్నిగతి
బోలుబలుశరములేసె॥ కులశైలములుగ్రుంగె ఘోషించెవారధులు। ఎ
ల్లదేవతులపుడుతల్లడించిరిగా॥ సౌమిత్రిభయపడుచుబలవరింపగశరము॥
గురిమీాదలక్ష్మణునియురముపైగాడె ॥ హారామభూపాలఆదినారాయ
ణా॥ యనిరథంబునవ్రాలెనపుడులక్ష్మణుడు॥ శక్తిబాణముగాడిజీవముల్గ
డతేర॥ నిలలేకలక్ష్మణుడుయిలపైనిగూలె॥ ధరణిపైవెసగూలుతమ్మునిబా
డగాంచి॥ విలపించెరాముండుపలువిధంబులను ॥ హామహోద్ధారకాహా
లక్ష్మణాయంచు॥ తగశోకమొందెసీతామహాదేవి॥ ఆవిభీషణుడునుహాను
మంతుడునుబాష్ప॥ నివహానిర్గతరక్తనేత్రులైరపుడు ॥ భరతుడంతటవ
చ్చిబలురాక్షసునిమీాద॥ వివిధశరములుబరపెవేలకొలదిగను॥ అవిమె
ల్లదునుమాడిఆదానవేశ్వరుడు॥ భరతుగనుగొనితానుమరియిట్లులనిమె॥
నీయనుజలక్ష్మణుడునీల్గెనదిగోచూడు॥ పలుమారుజెప్పితినిపారిపొమ్మను
చు॥ పారిపోజాలకపడీచచ్చెరణమందు। అతనికంటెనునీవునధికుండవటర॥
నిన్ను నారీతినేనేలబడగాగూల్తు॥ పారిపొమ్మటకైనభరతుడానీవు॥ బ్రతు
కాశలేకుంటెభండనంబుననిలువు॥ నీయనుజురీతినేనీవుచచ్చెదవు ॥ అని
వేయుబాణములుదనుజుండువేయంగ। తునకలుగనడుమనవిదునిమెభర

శతకంఠ భరతుల యుద్ధము.

తుండు॥ దనుజుబాణమువిల్లుదునుమాడిభరతుండు । తీవ్రశరములుబరి

పె తెరిపిలేకుండ॥ మరియుమరియునతీవ్రశరములుద్ధతిబూని। వేసెరాక్ష
సుమేనుదూసిపారగను॥ భరతుడేసినతీవ్రబాణములువడిదాకి। దూసిపో
వెనురాక్షసేశుమేనంత॥ మరికొన్ని బాణములుబరపిరాక్షసునూరు। చా
పములదునుమాడెసాహసోద్ధతిని॥ అసురరక్తకణంబులవనిబడకుండంగ।
ఆగ్నేయబాణంబులధికముగబరపె॥ దానవుడుకోపించితననేత్రములయం
దు। మిగులమంటలువెలయమిన్నుముట్టగను॥ జగముభీతిలనార్చిచండప్ర
కోపుడై। రాముడద్భుతమొందరాక్షసుండపుడు॥ నూరుబాణములంది
ఘోరముష్టినివేసి। పటుశరములేతెంచెభరతునంటగను॥ భరతురథమ
వలీలభగ్నమైయిలగూలె। మరివేయిబాణములుబరిపెరాక్షసుడు॥ భర
తుచాపముద్రుంచిమరిసూతుబరిమార్చి। తిరుగశరములుదైత్యుదళినిజే
రెనుగ॥ బలుడుగ్రకోపుడైభరతుజంపెదనంచు। సురలుభీతిల్లంగశూలం
బుదాల్చె॥ శూలముగ్రతలీలకేలనమరించుకొని। పలికెభరతునితోడబ
లుడుశతముఖుడు॥ శూలమిదిగోవేతుచూర్ణమైపోయెదవు। దొలగిపోదూ
రముకునిలువజాలవుగ॥ అనిపల్కియాశూలమవలీలవేయంగ। అదిభాను
మండలంబనగనేతెంచె॥ ధరణియాకాశంబుతెరిపిలేకుండంగ। పెనుమం
టలెగయుచునుజనియెశూలంబు॥ శైలచయములుద్రుమగ్గజగముతల్లడమం
దె। కడువింతలోకములుకావలియుగప్పె॥ సాగరంబులుగలిగెచంద్రసూ
ర్యాదులు। గతులుదప్పిరిమిన్నుగడగడనువణకె॥ అతిభయంకరముగానా
శూలమేతేర। భరతుడమ్ములవానగురిపించెనపుడు॥ అవియెల్లదునుమా
డియాశూలమేతేర। శక్తిబాణమువేసెస్వామిసోదరుడు॥ శక్తిబాణము
గూల్చిచెలగిశూలంబేగ। కలసిభరతుండుకుంతలమువేసెనుగ॥కుంతలం
బునుద్రుంచిఘోరశూలంబేగ। బలుకటారినిబాడచెభరతుడవ్వేళ॥ ఆక
టారినిద్రుంచిఆశూలమేతెంచి। భరతువక్షస్థలముబట్టిభేదించె॥ అవయవం
బులువించిఆభరతునింజంపి। పోయిశూలముదైత్యుపాదిలోనుమారె॥

రి। ఘోరశరమేతెంచికుశునిదాకెనుగ ॥ రక్తధారలుచెదరి రఘువరుని
నందనుడు। సొమ్మసిలియంతలోఁ గ్రమ్మరనదెలసి ॥ కడునిశాచరునిపై కన్ను
లెఱ్ఱగజేసి। అంతింతయనరానిహంకారుడగుచు॥ పొదిలోనుబాణములు
వదులుసూరులువేలు। తెరిపిగనరాకుండదీటుకొలిపెనుగ ॥ వివిధశరము
లుమహోవేయిలక్షలకోలది। దనుజనాథునిమేనుదునియనేసెనుగ ॥ బలు
డురాక్షసుఘోరకాయమెల్లనుదూసి। కుశునిపొదిలోజేరెపొసగబాణ
ములు॥ మరియురఘునందనుడుధరణిగంపింపంగ। నూరుశరములుబూని
ధీరుడై యపుడు॥ జానకీరాముండుసత్యశీలుండైన। పరగసీతాదేవిపాతివ్ర
తైన ॥ ఈశరంబులుదైత్యునిన్నూరుచేతులు। తోకచుక్కలరీతిదూలి
పోవలెను॥ అనిఘోరముష్టిచేనాబాణములువేసె। దనరకంఠీరవధ్వను
లుమీరుచును॥ హనుమంతలెగయుచునుభీకరాకారముగ। ఘనశరములే
తెంచిదనుజునంటగను॥ ఘనశరంబులుగాంచిదనుజుండువడినేసె। తీవ్రశ
రములునూరుధీరుడై యపుడు॥ దనుజుడేసినబాణలతులుభగ్నముజేసి। ద
నుజభుజమధ్యమునదాకెబాణములు॥ కల్లిబిల్లిగనున్నకారుటడవులలో
ను। బలుపిరంగిగుళ్లుపడినట్లుపడెను ॥ బడుగైనగొడ్డళ్లుయడవినరికినరీతి।
చెండాడెనానిశాచరునిహస్తములు ॥ ఒక్కహస్తంబైనదక్కకుండగజే
సి। కుశునిపొదిలోదూరెఘోరబాణములు॥ శాకలూడినమానుచందము
నరాక్షసుడు। నిర్వీణహృదయుడైనిలువబడియుండె॥ అంతలోపలలవుండ
నలాస్త్రములుబూని। దనుజరక్తకణంబులణగవేసెనుగ ॥ కడుమేనుర
క్తంబుగారకుండగలవుడు। మరిమరియునలశరములునువేసెనుగ॥ బా
హువులుమూలుటకుబలుచింతనొందుచును। దనుజనాథుడుబ్రహ్మదలచె
నయ్యెడను॥ కరములెప్పటిరీతికడుసుందరంబుగా। వెలయగాదనుజునకు
వెంటనేమొలచె॥ దనుజుడెప్పటిరీతితనరథంబుననిలచి। లవకుశాఖ్యుల
యొక్కలాఘవముజూచి॥ బాలులనినిస్సారపరిచినందుకునెల్ల। జూపినా

రేవారిశూరత్వమెల్ల॥ పశుపతియుగ్మమో భైరవయుగ్మమో। యనగ దోకిరియిద్దరన్నదమ్ములును॥ బాలకులలాఘవబలపరాక్రమములకు। మె చ్చవచ్చునుగానిమిన్నకుందుగుగ॥ ఖండింతుబాలకులగర్వమెల్లనుదూ ల। తలిదండ్రులిద్దరుసుతల్లడించగను॥ అనుచుతనయిన్నూరుకనులెఱ్ఱజే యుచును। పదిపదులుహోళ్లతోపళ్లుగొరుకుచును॥ ఉగ్రఘోరశరంబు లొకనూరుసంధించి। యిరువంకలనుగాడవేసెబాలులను॥ కుశలవులిద్ద రును ఘోరశరములుదాకి। అద్భుతంబునగూలిరారామయనుచు॥ సీతా మహాదేవిశ్రీరామచంద్రుండు। అధికశోకాతురులుఆయెనవ్వేళ॥ హాహా రీయనిమింటనమరాధిదేవతులు। రంజనల్చెడివిచారగ్రస్తులైరి॥ హను మద్విభీషణులులఅతివిలాపమునొంది। రెల్లవేడ్కలుదప్పితల్లడిల్లుచును॥ వి జయుడంతటవచ్చివీరప్రతాపుడై। తండ్రిజంపినపగలుతాదీర్తుననుచు॥

శతముఖునితో విజయుడు యుద్ధము జేయుట.

కనులెఱ్ఱగాజేసిదనుజుకడ్డమునిలిచి। పలికెరాక్షసుతోడబలుకో పమునను॥ ఓరిరక్కసుడమావారిగొందరిజంపి। వెలయరణరంగమునవిఱ్ఱ వీగెదవు॥ ననుగెల్వనీగండుతనమునాకగపరుచు। చూచెదనుసిమొక్క శూరగర్వమెల్ల॥ అనియొక్కపెట్టుననసురుపైబాణములు। పెక్కుకోటులు బరపిభీకరాకృతిని॥ తెరిపిలేకుండంగతీటుశరములుబూని। మరిమరియు రాక్షసేశ్వరునిపై వేసె॥ రఘువరునిపౌత్రుండురాక్షసునిమేనంత। దునిసి పోవగవేసెఘనబాణతతులు॥ రక్తధారలుమేనరాకుండబరిమార్చె। నా క్షేయబాణంబులందిబాలకుడు॥ బాలకుడుకోంచెంబుభండనముదొడ్డద ని। సురవరానీకములుజూచిమెచ్చిరిగ॥ తాతరాముడుమెచ్చతనుసురలు దీవింప। నంపవెల్లినిముంచెనసురునిటుబట్టి॥ ధీరతనురాక్షసుడుతెప్పిరిల కుండంగ। ఘోరవిశిఖావళులుగ్రుమ్మరించెనుగ॥ రథముగూలగనేసిర థసారథినిజంపి। దునిసిరాక్షసుంమేనుదూసిపోగొట్టె॥ తెరిపితెన్నునుగురు

తుతేటగనపడకుండ । నంపవెల్లినిముంచెనసురుగ్నిబట్టి ॥ సిర్వాణహృద
యుడై నెపమేమితోచకను। తత్తరంబునుబొందెదనుజనాయకుడు ॥ "త
త్తరంబునుబొందితనకేమిదోచకను । తనలోనుతానిట్లుతలపోయదొణ
గె॥ అమరాదిసురలతోసప్తదిక్పతులతో। పోరుగావించితినిపూర్వకాల
మున॥ ఇట్టిశూరతమీరిమెవ్వరైననుగాని । పూనినాకెదురిచ్చిపోరాడ
లేదు॥ వీనిపినతాతలునువీనిపినతండ్రులును । వీనిజనకుడుగూలెవీరరణ
మునను॥ వారంతనాచేతపోరగూలినమాట। కనులజూచెనుగానివెనుక
దీయడుగ॥ పసిబాలకుడువీడుబలమెన్నధికంబు। యెట్టులబ్బెనోవీనికీబా
హుబలము॥ ఇట్టిబెడిదంబైనయుద్ధంబుగనలేదు । యిట్టిశూరునితోడనె
ట్లుబెనగుదును॥ పసిబాలకుండింతభండనంబొనరించె। నారాముడింకెంత
అనఘూనబలుఁడో॥ వీనిగెలువగలేకవెరగొందెనామనసు । యిలతలాధి
పురాముగెలువంగగలన॥ తల్లిచెప్పినరీతితరుణిజానకిదేవి। భండనంబున
నన్నుబరిమార్చునేమొ॥ గెలువశక్యముగాదుతొలగిపోవగనియదు। ప్రా
ణంబుపైయాశపడరాదుయికను ॥ చూపవలెనాయొక్కశూరత్వమంత
యును। యెట్లయినహుంచిచేయుచుడానవుడు ॥ ఘోరముగసాగర
ముఘూర్ణిల్లుచందమున। పదహతమైనట్టిపన్నగమురీతి॥ విలయకాలము
నాటివీరభద్రునిపోల్కె। హోమములన్నియుచాలముల్లగొలుపుచును॥ బా
లకునిపైపళ్లుపటపటనుగొరుకుచును। కనులెఱ్ఱజేసిసింగముపోల్కెమెర
సి॥ సరసగలవేరొక్కస్యందనముపైనెక్కి। ధనువులుబాణములుతనకర
ములంది॥ పద్మజాండమునెల్లపగిలిబీటలుబార । నారిటంకృతులెల్లబో
రుకొల్పుచును॥ కాలదండములనగమేలైనబాణములు। రాముపౌత్రుని
పైనిరాక్షసుడువేసె॥ వినువీధినంటంగమినుమంటలెగయుచును। ఇనకిర
ణములబోలిజనియెబాణములు॥ గనుగొనుచువిజయుండునలాస్త్రము
లువేసె। తునియలుగనడుమనవితూలవేసెనుగ ॥ అవితూలవేయుటకు

నుగ్రుడై రాక్షసుడు। పరువడినిరాక్షసబాణముల్బరపె॥ మిండిగ్రద్దలుకోర
లునుకడుభయంకరముగా। వికృతరూపములుగావెలసెబాణములు ॥ ది
క్కులంటగజాలుదీర్ఘబాహులుగలిగి। పెనుమంటలెగయుచునుజనియె
బాణములు॥ ప్రళయార్కతేజుడై బలుడుతావిజయుండు। ఉగ్రుడై వైష్ణ
వాస్త్రముప్రయోగించె॥ అంధకారముగూల్చునబ్జమిత్రునిరీతి। దను
జబాణములెల్లదగ్ధమొనరించె॥ బలుడుశతకంఠుండుపులకాంకురుండగు
చు। మితిలేనికోపంబుమతిదలంపుచు॥ కొదువశరములచేతకూలడికబాలు
డని॥ దొడగెబ్రహ్మాస్త్రంబువడిగరాక్షసుడు॥ పొగలుమంటలుమింటభుగు
లుకొనిచెదరంగ। బాలకునిపై వేసెబ్రహ్మాస్త్రమప్డు॥ ప్రళయగర్జితము
గాప్రళయార్కతేజమై। కాళికరాళమై ఘనశరములేసె॥ అంబుధులు
ఘోషించెనవనితల్లడమందె। భీతిల్లెలోకములు బెదరెనిర్జరులు॥ సీతామ
హాదేవిశ్రీరామచంద్రుండు। కలువరింపుచునుండ్రికటకటాయనుచు ॥ హ
నుమద్విభీషణులుఅతికంపమునుబొంది । ఎల్లదిక్పాలకులుతల్లడించిరిగ॥
అనలములుగ్రక్కుచునుఆదివ్యశరమేగి। పరగవిజయునియురము బట్టిభే
దించె॥ అవయవంబులుచింపిఆవిజయుసిజంపి। ధరణిభేదించిపాతాళంబు
జొచ్చె॥ తిరిగిమహోత్వరితంబుమీరగవచ్చి। పదిలముగదానవునిపొదిజే
రెశరము॥ హాలోకనాయకాసాహసమహోద్ధారకా। యనుచువిజయుడుగూ
లెయుద్ధరంగమున॥ బాష్పములుదొరుగంగపరమపురుషుడురాము। డతి
శోకమునగుందెనంతరంగమున ॥ సీతామహాదేవిచింతబెనగుచునుండె।
హనుమద్విభీషణులుఅతిదుఃఖులైరి॥ ఏలతెచ్చితిమీయీజోలిరామునికం
చు। ఖేచరబృందములుఖిన్నులై యుండ్రి ॥ అంతటనుశతకంఠుడతిరోష
మొదువంగ । రామభద్రునియెదుటరథమునిలిపించె ॥ పద్మగర్భాండము
లుపగులంగనార్చుచును ॥ జగములన్నియుసమయజేయునట్లుగను ॥ మ
ధ్యాహ్నమునవెలయుమార్తాండుచందమున। త్రిపురసంహారరీతిధేజరిల్లు

శతముఖుడు రామునిపై యుద్ధమునకు వెడలుట.

చును॥ రథమునడిపించుకొనిరామభద్రునియెదుట। నిలచిబలుగర్వమున
బలికెరాక్షసుడు॥ నరవరుడనాసహోదరులైనరావణ। కుంభకర్ణాదులను
గూల్చిచంపితివి॥ నేనుగలననిభయమునీకేమిలేకుండ। నావారలనుజంపి
నావురానీవు॥ వారలందరునునావారలనిభయమేమి। ఆత్మలోపలదోప
దాయెరానీకు॥ వారినటుబరిమార్పనూరుకుందునటంచు। నీవుమదిలో
నెంచినావుగావలెను॥ జ్ఞాతులమనుకున్నకారణమేమిటికి। కష్టసుఖముల
వేళగనుపింపవలద॥ అవుడించుకంతైననావార్తదెలసితే। నిన్నయోధ్య
కనుబోనిత్తునామరలి॥ తెలియనందుకునీవుతిరిగిఅయోధ్యలో। జేరినా
వేగానియోరినరవరుడ॥ ఇన్నాళ్లుబ్రతుకుటకుసింపాగగానీకు।నాయువుం
డగనాకునవుడేల తెలుసు॥ తెలిసినంతటనీవుతిరిగిపోయెడెట్లు। ఈవేళనా
చేతనీయుద్ధభూమిలో। బడగూలుటకునీకుబ్రహ్మవ్రాసెనుగ ॥ లావణ్య
మైననాలావెరుంగవునీవు। శరణుగైకొనునిన్ను కరుణజూచెదను॥ నావా
రలనుగూల్చినావన్నకోపంబు। మానిరక్షింతునోమనుజవల్లభుడ॥ ప్రా
ణంబుపైనాశభావమునలేకుండె। సమరంబుసేయరాచావునిజమౌను॥భ
యపడకనీబాహుబలపరాక్రమమెల్ల। భీకరాకృతిమీర నాకుజూవుము
గా॥ నీబాహుసారంబునీప్రభావమునెల్ల। బలిమివ్యాపారంబుపారదోలె
దను॥ నీవనగనాకెంతనిర్జరేంద్రునిసర్వ। దిక్పాలకులనెల్లతీటణంచితిని॥
శౌర్యధురంధరుడఘనకీర్తికాముడను। అగణితంబుగనుముజ్జగములేలితి
ని॥ నాపేరువినుమాత్రభూపాలవరులెల్ల। సందుగొందులదాగియుందురే
వేళ॥ వెలయునాప్రఖ్యాతివిన్నంతమాత్రమున। నెడబాసిపారుదురుయ
మమాతలైన॥ గరుడకిన్నరయక్షగంధర్వవరులెల్ల। గుండెలవయుచు
నుందురెందుజూచినను॥ బుద్ధిహీనతచేతపోరుకరుదెంచితివి। నీవేమిజేసె
దవునీకర్మఫలము॥ నీతోసమానముగనేనుపోరొనరింప। నగ్గలంబుగమ

శతకంఠుడు రామునిదూరుట.

కనుసిగ్గుఁబొందుమర॥ అనదగవునాకునీవెంతనేనెంతయే। నుగదోమచం
దంబునగుచాటుమీరు॥ మంచుబిందువునీవుమార్తాండనిభమేను। మహి
మజంతువునీవుమదగజమునేను॥ కలితశృంగమునీవుకనకమేరువునేను।హ
రిణజంతువునీవుహరిపతినినేను॥ వరపర్వతమునీవువజ్రాయుధమునేను। క
లవంకమవునీవుఖగరాజునేను॥ఘనవృక్షచయమీవుకడుకుఠారమునేను।
వనటమేకవునీవువ్యాఘ్రింబునేను॥ హీనపన్నగమీవువైనతేయుడనేను।
మశకజీవమవీవుమత్తకరినేను॥ క్రొవ్వమీరినగొఱ్ఱెకొండదాకినరీతి। న
నుపోతుమదగజముకెనయిచ్చురీతి॥తృణముమేరువుతోడతులదూగుచం
దమున। తగుమనసినాతోయుద్ధముకువచ్చితివి॥నడువదైననునీకున్యాయ
మార్గములేదు। భావించిచూడంగపరమద్రోహుడవు॥ చిన్నప్రాయమున
నాడెస్త్రీహత్యజేసితివి। తాటకినిజంపితివితప్పుదెలియకను॥ శబరియెంగిలిఫ
ల్గుచాలభక్షించితివి। కులహీనురాలనకగుణవిహీనుడవు॥ అరయరావ
ణుడునీయాలిగొనిపోవంగ। నెరివాలిజంపితివినిష్కారణంబు॥ సీతబెళ్ళాడు
టకైశివువిల్లువిరిచితివి। ఇలమహాదేవునకునెగ్గుజేసితివి॥ రావణుడుచరగొ
న్నరమణిసీతనుదెచ్చి। యేలుకొనుచున్నావుయెగ్గుదెలియకను॥ ఈలాటి
వానితోనేనెట్లుసమముగా। నెదురిచ్చిపోరుదునుమరిలజ్జలేక॥ నాకోట
పైనీవునడచివచ్చినవెనుక। చంపకుండగవిడువసహజంబుగాదు॥ నినుబ
ట్టినధియింతునిజముగానీవేళ। చావుసిద్ధమునీకుజనవరోత్తముడ॥ అనియి
ట్లుమదముచేనతిమత్సరముచేత। పలుమారుశతముఖుడుపలికెగర్వమున
న॥ పలుకులెల్లనుచాలములుకులై శ్రీరామ। విభుడునవ్వనుకినుకనెలయ
నిట్లనియె॥ శతముఖునీవింతసామర్థ్యడవటంచు। నెలగినీప్రఖ్యాతిచెప్ప

రాముడు శతముఖునాక్షేపించుట.

కోవలెన॥ నీసమాచారంబునిజశీలమార్గంబు। నీవుచెప్పగనేలనేనెరుంగు

దును॥ ఇంద్రాదిదేవతలువెల్లదిక్పాలకులు। నెవుడునీప్రఖ్యాతినేర్పరిం
చెదరు॥ బ్రాహ్మణద్రోహంబుపరమమార్గమునీకు। నన్యాంగనాసక్తిఆ
త్మనిశ్చయము॥ పరధనముపరహింసపరికింపనీసొమ్ము। సిరుముగజేసెదవు
చెడుగుణములెపుడు॥ మునిహోమభంగమునుఘనపతివ్రతచరయు। నర
యనీమదికినిష్టాచారగరిమ ॥ సాధుహింసలయందునసకలదోషములందు।
నిత్యముగావర్తింపనీపుట్టినిల్లు॥ నీవుజెప్పగనేలనేనెఱుంగుదును। నీచ
మార్గములైననీప్రభావములు॥ నిన్నమాహనుమంతునీగుండెపైబొడచి।
మకుటములుపడదన్నమాటలెఱుగుదుము॥ తలలెల్లబగిలిరక్తముకాల్వ
లై పారి। నేలబొరలిననీదునిజమెఱుంగుదుము॥ కాంతసీతాభయంకరరూ
పముకుజడసి। పారిపోయిననీదుబలమెఱుంగుదుము॥ మాయలుమబ్బులు
మరిముచ్చుగుణములు। చాలగలిగిననీదుచందమెఱుగుదుము ॥ కణ్వము
నికూతురినికదసిబలిమినిబట్టి। స్త్రీహత్యజేయునీచేష్టలెఱుగుదుము॥ తా
పసేంద్రుండు నీతలలన్నిగూలంగ। శపియించునట్టియాచందమెఱుగుదు
ము॥ ఏలజెప్పెవుమాకీలాటిబీరములు। కేరిమాటలవల్లక్రియలేదుసుమ్ము॥
ప్రజ్ఞావిశేషములభయపడము వేశంబు। నగుపరుచునీయందుదగుపరాక్ర
మము॥ భక్తురాలైశబరిఫలములర్పించినది। అనుభవించితిమిమాకది
యేమితప్పు॥ అనుజునిబరిమార్పనాలాయపడియుండె। వాలిబరిమార్చి
తిమివాస్తవమెదనుజ॥ తపసిబాధలమాన్పతాటకినిగూల్చితిమి।అదిమా
కు స్త్రీహత్యయనగబనిలేదు॥ జనకరాజుప్రతిజ్ఞచేసిహరుచాపంబు। దుని
మించెనాకేమిదోషంబులేదు॥ అఖిలజగములుమెచ్చనగ్నిసాక్షిగజేసి।క
రముప్పజానకీతరుణిగొంటిమిగ॥ దుష్టులనుశిక్షింపశిష్టులనురక్షింప।నా
లాయమైయుంటిమసురుడామేము॥ నీవలెనుమునిబాధనిరతంబుగావించి।
కడుపాపకర్మములకొడిగట్టలేదు॥నీవుపుణ్యాత్ముడవునేనుపాపాత్ముడను।అని
నీవ్రుపలుకంగనధికుడవుగావు॥తనదునడువడిలోకజనులెన్నగావలెను।తన

గొప్పతా జెప్పఘనమేమిలేదు॥ పలుమారునీవిట్లుప్రల్లదములాడంగ। రా దుప్రఖ్యాతేమిరంజిల్లబోదు॥ తెలిసినదినీయొక్క బలిమిసాహసవృత్తిహ నుమంతుచేమాకుసురనాయకుడ॥ అగుపరుచునీయందుదగుపరాక్రమ మెల్ల। క్రియలేదునీయొక్క పలుకులదేమి॥ అనివాయుజునిమీదతసునిలి చివెలుగొందె। రాముచెంటనుసీతరంజిల్లుచుండె ॥ హనుమంతుచాటున ననలాస్త్రములుబూని। పాసగవిభీషణుడుపొంచియుండెనుగ ॥ శ్రీరామ వాక్యములుచె లోనశూలములు। బరిఫినట్లుగదోచికరుకురక్కసుడు॥ ప టపటనుదంతములుషగులంగగొరుకుచును। ప్రళయకాలమురుద్రుపగిది బోలుచును॥ ఘూర్ణిలుచునారిటాంకృతులొప్పజేయుచును। రవిచంద్రు లనుగాంచురాహువుచందమున॥ మదగజముసింహామునుమార్కొన్నచం దమున। దంతితోడుతదంతిదాకొన్నరీతి॥ భైరవునిచందమునబలుదుశత కంఠుండు। రథముదోలుకువచ్చిరామునన్నిధికి॥ ఉరువడినితనరథముబర పటీటలుబారి। పుడమిపరాగంబువడినపుడుయెగసె ॥ ధరణిభయపడిమిం టదాగబోయినరీతి। గడువడినినాకాశగంగలోగలసె॥

శతకంఠుడు రామునితో యుద్ధము జేయుట.

దానవుడుకోపమునదాకిరఘువరుపైని। చేబూనిసంధించెశరము లొకనూరు॥ అయోధ్యనాయకుండారామచంద్రుండు । దనుజుశరము లుగూల్చెతక్షణంబునను॥ తక్షణంబుననిట్లుదనుజశరములుగూల్చి। బా ణవర్షముగురిసెదానవునిపైని ॥ బలుమంటలెగయంగ బ్రహ్మాండములు నిండ। తనశరంబులుగప్పెదనుజుపైనపుడు॥ తనబలిమియేర్పడగఘనుడు రఘునాయకుడు। ఘనశరంబులువైచెదనుజుపైనపుడు ॥ నరనాయకుని శరములురువడినిజనుదెంచి। యెదుటుగారాక్షసునివదనంబునాటె॥ వద నములుకంఠములువడలంతయునునాటె। రక్తసిక్తుండయ్యెరాక్షసుండపు డు॥ దనుజామేనునర క్షకణములొలుకకయుండ। ననలబాణమువేసెనపు

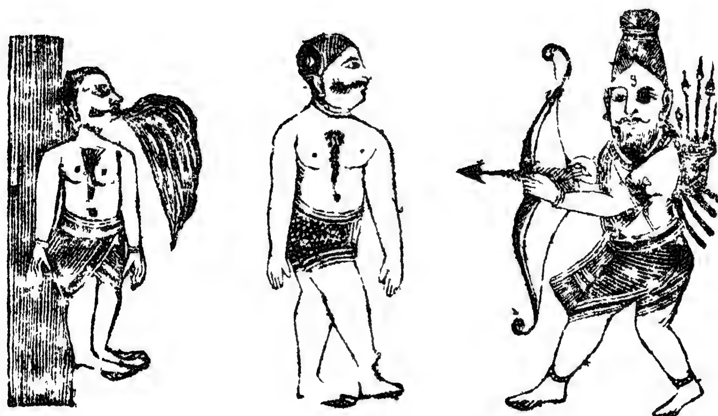
డురాఘవుడు॥ దానవుడుకోపమునమానవేంద్రునిమీద। ఘనశరంబులు
నొక్కగతినూరువై చె॥ పెనుమంటలెగయుచునుభీకరాకారముగ। జను
దెంచెబాణములుజనవరునిబొదివె ॥ అనలశరములుబూని అఖిలాండనా
యకుడు। అసురబాణములెల్లనవనిబడగూల్చె॥ సమరథులిద్దరునుచలము
గొనిపోరంగ। సురలోకములవారుచూడవచ్చిరిగ॥ మదగజముమదగజ
ముమార్కొన్నచందమున। గగనంబుగగనంబుగవయుచందమున॥ ఇ
నుడిమందునుగూడికెనగుచందంబునను। వారాశివారాశిబోరుచందము
న॥ సింహంబుసింహంబుచెలగిపోరినరీతి। కనకాద్రికనకాద్రిగతినిమార్కొ
నిరి॥ గజదానవుడుమహేశ్వరుడుపోరినరీతి। వృత్రాసురుండింద్రుడొప్పు
చందమున॥ జానకీనాయకుడుశతకంఠుడనుగండు। మిగిలిదలపడిరొక్కప
గిదినిద్దరును॥ ధీరులైసింధుగంభీరులైకనకాద్రి। ధీరులైయిద్దరునుపోరొ
నర్చిరిగ॥ సమరథులుసమబలులుసమరసన్నాహులు। దలపడిరిఘనభు
జాదర్పములువెలయ॥ వారిద్దరీరీతిపోరొనర్చుచునుండ। భండనోద్దండప్ర
తాపంబువలన॥ ధరణిదిర్ధిరదిరిగెతారకలిలరాలె। ఘూషించెవారధు
లుగూలెశైలములు॥ దిశలుకంపమునొందెదిక్పాలకులలోరింగె॥ నిర్జరాదు
లుమింటనిర్వీణులై రి॥ కాలంబులెక్కింపగాదొణంగెనుబ్రహ్మ। కడుసూ
ర్యచంద్రులునుగతులుదప్పిరిగ॥ పార్వతీశుడుబ్రహ్మపాకారిగూడుకొని। వి
లయకాలమునాటివిడ్డూరమనిరి ॥ ఆకసముపైవైపుసరసిచూచుచునుం
డ్రి మాటమాటకుచాలమరిభీతిగొనుచు ॥ తనబాణములుగూలిదగ్ధమై
పోవునని। కాలాంతకునిరీతికదిసిరాక్షసుడు॥ పదులునూరులువేలుబహు
లక్షబహుకోట్లు। శరములుద్ధతిద్రవేపెనరనాథుపైని ॥ పొగలుమంటలు
వెలయుమిగులవేడిమిమీర। భానుకిరణములనగబరగెబాణములు॥ అది
గాంచిరఘురాముడత్యుగ్రకోపమున। దివ్యశరములునూరుదీకొల్పెనపు
డు॥ పెనుమంటలెగయుచుభీకరాకారముగ। నసురుబాణములెల్లహత

మొనర్చెనుగ॥ చాలరౌద్రాకృతినిశతకంఠుడప్పేళ । విలయకాలాంతకు
నివిధినిమందుచును॥ తననూరుచాపములఘనశరంబులుబూని। కంఠీరవ
ధ్వనులుగదురవేసెనుగ॥ మరియుమరియునుతీవ్రశరములుద్ధతిబూని।నర
నాయకునిమేనునాటవేసెనుగ॥ జగముభీతిల్లంగసింహధ్వనులుజేసి। బలు
శరంబులురామభద్రునేసెనుగ॥ దనుజబాణములెల్లతనమేనుపైనాటి।ర
క్తధారలుచెడరెరామభద్రునకు ॥ తీవ్రశరములుబూనితెరిపిలేకుండంగ।
దనుజవల్లభుమేనుదునియవేసెనుగ॥ తనువంతయునురక్తధారలుజ్వాలమ
గుచు। ఝుఝుంకారీకృతుడాయెజానకీవరుడు॥ మదినేమిదోచకనుమానవా
ధీశుండు। నిశ్చేష్టుడైతానునిలచియుండెనుగ ॥ అఖిలాండనాయకుండా
రామచంద్రుండు। చేతులాడకనునిశ్చేష్టుడైయుండె॥ దానవునిబాణము
లుమేనంతటనునాటె। నిశ్చేష్టుడైయుండెనిఖిలవల్లభుడు॥ చూడవచ్చిన
యట్టిసురవరానీకములు। కనులనశ్రులుదొరుగకటకటాయనిరి ॥ పాతకు
డుశతకంఠుప్రల్లదములాడుచును । మనుజవల్లభుగూల్చుమదిదలంచుచు
ను॥ సమయమిదియేరామచంద్రునిజంపుటకు । ననుచుపటుకాండములు
గొనిముష్టివేసె॥ శరముశరమునునాటతెరిపిలేకుండంగ । బలుడురాము
నిపైనిబరపెబాణములు ॥ దిశలునాకాశంబుతెరిపిగనరాకుండ । బహు
కోట్లురాముపైబరపెబాణములు॥ నరవరానీకునాలావుగనజేతుననీ। గు
రిసెనమ్ములవానతెరిపిలేకుండ॥ బాణాగ్నిలోగుందిపడురాఘవాయనుచు।
డీకొల్పెబాణములుతెరిపిలేకుండ॥ శతకంఠనామంబుసర్వజనభయకరం।
బెరుగవాయనిశరమువేసెదైత్యుండు॥ధరణియాకాశంబుతెరిపిలేకుండం
గ । పెనుమంటలెగయుచునుజనియెబాణములు ॥ భూనభోంతరములను
బాదవుచుమండుచును। ఘనశరములేతెంచెమనుజేశుబాదువ ॥ సురవను
లుభీతిల్లెనూర్యుండుగతిదప్పె। వ్రాలెనక్షత్రములుశైలములుగూలె॥ జ
గముకమ్మరిసానపగిదిగిరగిరదిరిగె। చిట్టచీకటిక్రమ్మెనష్టదిక్కులను ॥ సీ

తామహాదేవిచింతింపగాద్రోణగె। రావణానుజుడుహారామంచువగచె॥
ఆవచ్చుబాణంబులన్నికన్నులజూచి। అసమానవీరుండుఅంజనీసుతుడపి॥
బాణములురఘువరునిమేననాటుకయుండ। నడ్డంబుగాబెట్టెనపుడువాలం
బు॥ అఖిలనాయకునెదుటనడ్డంబుగానిలిపెతనవాలమొకవింతపెనుగొం
డరీతి॥ వజ్రశైలమురీతివాలమడ్డమునిలిపి। ఘనపుణ్యచరితుండుహనుమ
దాంహ్వయుడు॥ పెనుమంటలెగయుచుదనుజేశుబాణములు। వచ్చివా
లముదాకివడిగూలిపడియె॥ గిరిబోలివాలంబుశరములకునడ్డమై। యుండె
శరములుదాకిగుండపిండయ్యె॥ దానవునిబాణములుదాకిగుండై పోయెప
వనజునివాలంబుబలిమియెంతటిదొ॥ తనబాణతతులెల్లహనుమంతువాల
మున। దాకిగుండై పోవదానవుండపుడు॥ విలయకాలానలమువెలయుచం
దంబునను। తననూరుమొగములనుపెనుమంటలెగయ॥ లెక్కలేకుండం
గపెక్కుశరములుదొడగి। ఆక్కుచువడివేసెనపుడురాక్షసుడు॥ వాయు
నందనువాలవజ్రశైలముదాకి।దనుజుబాణములెల్లతునియలైపడియె॥ మ
రికొంతసేపటికిమనుజనాథుడుదెలసి। దివ్యశరములుదీసిధీరుడైయపుడు॥
ఘనభుజాటోపుడై కనులెఱ్ఱజేయుచును।దానవునిపై వేసెదప్పకుండగను॥
అదిదానవునిదాకినన్నిచూర్ణంబయ్యె। దానవునితనువెంతదట్టమోకాని॥
దనుజుమేనునుదాకితనబాణతతులెల్ల। చూర్ణమగుటకురాముచోద్యము
నుబొంది॥ ఘనుడుశతకంధరునితనువుబలువజ్రంబు। కాకన్నబాణములు
ఖండితములౌన॥ దనుజుతనబలమెల్లదాఖలాగనుపించె। నిట్టిశూరుండు
లేడేలోకమునను॥ అనిరామచంద్రుండుమనమునుద్దేశింప। దనుజుడంత
టవీరదర్పితుండగుచు॥ తననూరుచాపములఘనబాణములుబూని। రఘు
వరునిపై వేసెరాక్షసుండపుడు॥ అవియుతొల్లింటివలెహనుమంతువాలం
బు। దాకిచూర్ణంబయ్యెతత్క్షణంబునను॥ అందుకనుడుచాలఆగ్రహుం
డై మండి। పటపటమనుచునుపళ్లుతాగొరికె॥ కనులెఱ్ఱజేయుచునుకడు

భయంకరముగా । హనుమంతుపై జూచిలసురవల్లభుడు ॥ తనబలంబున
తానుజనుదెంచిహనుమంతు। వాలంబుదునుమాడవలెనంచుదలచె॥ ఆ
రాక్షసుండప్పుడుహనుమంతువాలంబు । దునుమాడవలెనంచుతనమదిని
దలచె। తనబలంబులబిలచిహనుమంతువాలంబు। ఘనశరంబులకడ్డుగా
నిల్పినాడు॥ మర్కటచేష్టలనిమహిలోనజెప్పుదురు। దాఖలాగనసరచెత
రుచరేశ్వరుడు॥ పొసగహనుమంతునకుబుద్ధివచ్చేలాగు। తోకముక్కలు
గాగతునియవలెమనసు॥ తండతండంబుగాతుండతుండలుగాను । ఖండ
ములై వాలిలఖండించవలెను ॥ అడిదములుబట్టుకొనిఅందిరొక్కమ్మడిని।
సముపుడిమీవెంటనడిచివచ్చెదను॥ అనిబలంబులుతానునరుగుదెంచుచు
నుండ। సవిగాంచిశ్రీరాములధికకోపమున ॥ ఒక్కపెట్టునగదిసివచ్చుబల
ములజూచి। తలయూచిముమ్మారుతాటించియపుడు॥ అసురబలములనె
ల్లనతివేగగూల్చుమని । పాశుపదాస్త్రంబుభక్తితోదీసి॥ తనకరంబుల
బట్టిఘనభక్తిబూజించి। రిపుసంహారముజేయుమిప్పుడనీ యనుచు॥

రాముని పాశుపతాస్త్రము సర్వరాక్షసులనుజంపుట.

దృష్టించిరఘురాముదివ్యబాణంబపుడు । అభిమంత్రముననించి
అసురుపై వేసె॥ అదిరెండుమూడుమొయురయపదినూరులై । వేలులక్ష

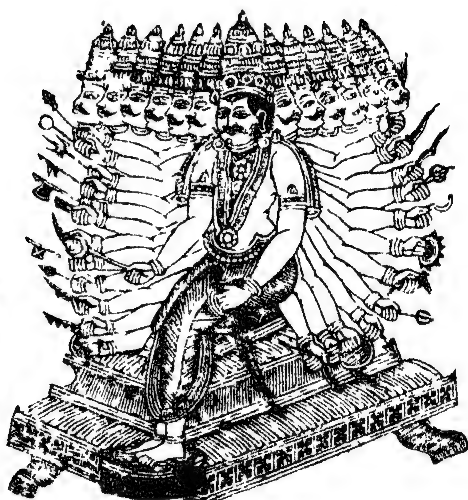
లక్షకోట్లువెలసిభువినిండ॥ అర్బుదములై మహానిర్బుదములై మహా। ఖర్వంబులై లెక్కగానరాకుండ॥ అష్టదిక్కులుయవనియాకాశములునిండ॥ చెదరిరాక్షసకోట్లుబెదరిపారగను॥ శతకంఠుబలముచండాడగాదొణగి। వెలయంగనాబాణవివరమెట్లనిన॥ ఒక్కొక్కదనుజునకునొక్కొకటైదేసి। బాణములై నేలబడగూల్చెశరము ॥ దానవునకైదేసిబాణంబులై తగిలి। సకలదానవబలముసరిపుచ్చెశరము॥అలసారధికి వేయుబలుశరములై దూసి। యెల్లసారధిగదిసియేపుమాపెనుగ॥ గజముకొకయేనూరుకాండంబులై దూసి। గజబృందములనెల్లగడతేర్చెశరము ॥ గుర్రమునకొకనూరుఘోరవిశిఖములగుచు। నశ్వసముదాయములనణగించెశరము ॥ బలురథమునకులక్షబాణంబులై దూసి। రథములన్నియుబట్టిరట్టాడెశరము॥ కేతనంబునకువిఖ్యాతంబుగామూడు। లక్షలై యఖిలంబులట్టాడెశరము॥ రథికునకునరువదిలక్షలై చండాడి ।' అఖిలదిక్కులపొంకమణగించెశరము॥ అడవినరికినరీతినఖిలబలములనెల్ల। చండాడిసరిపుచ్చెశీఘ్రముగశరము॥ పేరుకైనాయొక్కవీరుండునిలకుండ। మడియజేసెనుబాణమహిమయెట్టిదియొ ॥ కంటకుండైనశతకంఠుడొక్కడుదక్క । కొదువరాక్షసబలముగూలెసర్వంబు॥ శ్రీరామవిభుదివ్యశరమహిమయెట్టిదో। బదుగురాక్షసబలముగడియలోగూల్చె॥ ఒక్కబాణమువేసి పెక్కులక్షలకోట్లు। నర్బుదంబులుగూల్చెనసురేశుబలము॥ శతకంఠడొక్కడేమతివిహీనుండగుచు। దిక్కుమాలినవాని తెరవునుండెనుగ॥ అభ్రతలమునసిలిచిఅమరాదిదేవతులు। పరమసంతోషమునభాసిల్లిరపుడు॥ తనసేనయావత్తుధరపైనిగూలెనని। చింతించివొకకొంతసేపుదానవుడు॥ రథికలందరుగూలెరాక్షసబలమణగె। నరనాయకునిదివ్యశరమహాత్వమున॥ శరమొకటిమంత్రించిసర్వదానవబలము। నరగడియలోగూల్చెనరవరోత్తముడు॥ ఒక్కబాణంబయ్యెపెక్కులక్షలకోట్లు। నరవరుడుమంత్రించెనంతలోపలను॥ తల్లిమా

టలుయిప్పుడుదాఖలాగనుపించె। సిగ్గుమాలినరీతిజేరుదునుపురము॥ పుర రాక్షసస్త్రీలవాలంతజచ్చుటకు। ఘోరశోకంబుననుగోలపెట్టుదురు॥ పురుషులందరుపోరపాలసినారనినేను। యేరీతిజెప్పెదనుఇంతులకునెల్ల॥ పురికిజేరుటకంటెమరణత్వమేమేలు। నరవరునిగెలువంగతరముగాదిక ను॥ బ్రతుకాశపడిపురికిపారిపోయినవల్ల।మనవారునవ్వెదురుమగతనము గాదు॥ శూరత్వముననిలచిపోరానర్వగవలయు। దైవగతియేరీతిదనరి యున్నదియో॥ పలుమారుచింతింపపనిలేదుయికనంచు।పొసగధైర్యము మదినిఫురికొలుపుకొనుచు॥ అధికపౌరుషముననుహోంకృతిగశతముఖుడు। వెలయగతననూరువిల్లెక్కబెట్టి॥ గుణరవధ్వనులచేకులశైలములుగ్రుం గె। శేషుండుతలవంచెజగముభీతిల్లె॥ ఘోరశరములునూరువీరతనుసం ధించి। వేసెరామునిపైనివెక్కసంబుగను॥ అవియుతొల్లింటివలెహను మంతువాలమున। దాకిగుండైపోయెదానవుండడర॥ అవివృథాపోవుట కనత్యంతకోపుడై। కన్నులెర్రగజేసికరుకురాక్షసుడు॥ కాలదండముల నగమేలైనబాణములు। వేలులక్షలకొలదివేసెబాణములు॥ దిశలుభూ చక్రంబుతెరపిలేకుండంగ। హనుమంటలెగయుచునుఘనశరమువేసె॥ ఘ నశరములేతెంచి హనుమంతువాలమున। కొన్నితప్పకదాకి గుండపిండ య్యె॥ కొన్నిరఘురాముమేనన్నిదిక్కులనాటె। కొన్నివాయుజునుదుట గురుతుగానాటె॥ కొన్నివిభీషణునిగుండెలపైనాటె। కొన్నియావలను న్నకొండపైదగిలె॥ దనుజశరములుయిట్లుతనుదాకియుండుటకు। నుగ్రు డైయపుడురామావనీశ్వరుడు॥ తరుచుగాచాపమునదుర్వారమగుదహ న। దైవతంబగుమహాస్త్రముప్రయోగించె॥ శరమిట్లుసంధించిగురిజూచి రాక్షసుని। యురముపైవడినేసెనరనాయకుండు॥ చిచ్చులనుగ్రక్కుచు నుశరముయురువడినేగి। త్వరమీరశతకంఠుయురముపైగాడె॥ దనుజ నాయకునురముదునిసియావలనున్న। గిరిబీటలైపోవశరమ్మేగిదాకె॥దాన

వుడుసొమ్మసిలి తత్తరంబునుబొందె । గిరిరెండుచెక్కలై ధరణిపైగూలె॥ రాక్షసుని దేహంబుర క్తమిలబడకుండ।నవలబాణము వేసెనటువిభీషణు డు॥ కొంతసేపుకు దెలసికుపితుఁడై రాక్షసుడు । నలుదిక్కులనుజూచిపలు వరింపుచును॥ హనుమంతుదరిడాగిఅవలబాణము వేయ। నావిభీషణుజూ చిఅసురనాయకుడు॥

శతకంఠుడు విభీషణుని చూచుట.

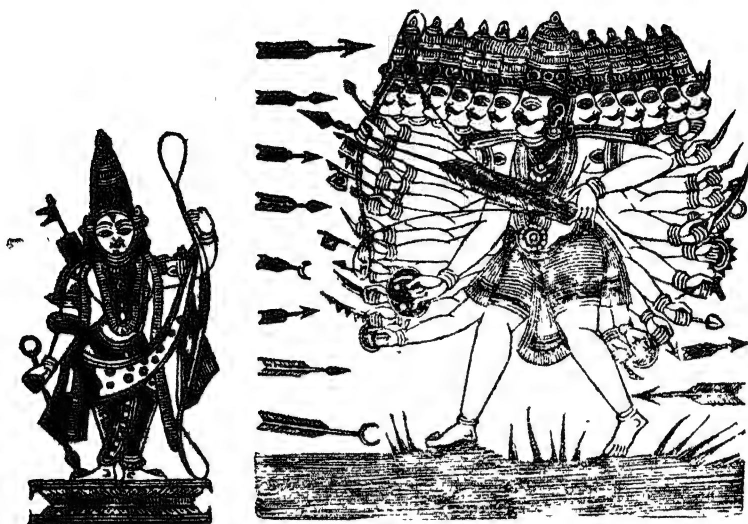

అనరానిదుర్భాషలాడుచునుకోపంబు। రట్టుమీరుచునుతానిట్టు లనియెనుగ॥ పరాధీనుడాఅవురావిభీషణా।కులద్రోహుడవురోరి ఘో రపాతకుడ॥ లంకలోపలగుట్టుపొంకముగాజెప్పి। హతమారజేసినావంద రినినీవు॥ ఆలాగునేయిప్పుడాలాయపక్షావు । కోరినాగుబ్టైలనై రులకుదె లుప॥ ఓరిదుర్మార్గుడావోరిపాపాత్ముడా। యిందరినిజంపినీకేలరాబ్రతుకు॥ వంశమంతయుగూల్చివనధిలోగలిపితివి। వొక్కనీబ్రతుకేమివన్నెకెక్క నురా॥ నారక్తబిందువులనావంటిరక్కసులు । వేలులక్షలుకోట్లువెలయు

కంఠగను॥ పొసగపవనజువెనుకపొంచియనలాస్త్రంబు। వేసివేసునర
క్తమింకజేసితివి॥ బలములన్నియునేలపాలాయెనారక్త। కణములందున
నైనగలుగనివ్వాపుగ॥ రక్తకణములనైసరాక్షసులుజనియిస్తె। బలము
యెప్పటిరీతిప్రబలుచుండునుగ॥పాపమునకొడిగట్టిపాలుబడితివినీవు। యిం
పారనీకేమియెగ్గుజేసితిరా॥ నేనుమరణమునొందనీకేమిగలుగును। నీల
కేతుడురాజ్యమేలుకుంటాడు॥ గుట్టెల్లవిడజెప్పికులమెల్లగూల్చితివి।మూ
ఘుడానీమొగముజూడదోషమురా ॥ మమ్మునందరిజంపి మానితంబుగనీ
వు। చిరకాలవశుడవై జీవమొందెదవా॥ నిన్నరణాంగణలోనినుగాలనే
సితిని। యీవేళమరిచినాకెదురునిలిచితివి ॥ తప్పకనీవేళతలద్రెళ్లనేసెద
ను। యెందుబోయెదవునీకెవడురాదిక్కు ॥ శ్రీరాముతోనచ్చిపూనుకో
కండంగ। పూనివేసితివినాపైనిబాణములు ॥ ఇటకుముందేనిన్నుయమపు
రికిబంపుదును। చాలదూరంబెంచిశాంతించియుంటి ॥ శాంతించినేనున్న
జాడనీవెఱుగక। మాయకొనినాతోనుపోరజొచ్చితివి ॥ అంత్యకాలపుబు
ద్ధిఆసన్నమైనీవు। వైరితోసమముగావర్తించినావు॥ పలుమాటలేలయీ
ఖండనములోనిన్ను। భూతకోటులకెల్లజేతుహారంబు॥ నినుశరణునైకొ
న్నఘనుడుజూడగనిన్ను। పారిపుత్తుచూడుసంగరములోపలను ॥ ఇంత
మాత్రముననీవేలగర్వమునొంది। పొంచిబాణమువేయబూనసాగితివి॥
అని ఘోరముగనార్చికనులెర్రగాజేసి। శక్తిబాణముదాడగ శతకంధ
రుండు॥క్షణమాత్రమునవిభీషణుగూల్చిరమ్మనుచు।ధీరుడైవడినేసెదివ్యా
స్త్రమునను ॥ కులశైలములుగ్రుంగెకూర్మమల్లలనాడె। కడుచంద్రభా
స్కరులుగతులుదప్పిరిగ ॥ భూనభోంతరమెల్లబొదలిమంటలువెలయ।
శరమువిభీషణునిశిరముపైగాడె ॥ శరమువిభీషణునిపైగాడితే। పరవశం
బైమూర్ఛబడెవిభీషణుడు ॥ సురలంతబెగడొందసోలివిభీషణుడు।హారా
ఘువాయంచునవనిపైద్రాతె ॥ అవనిపైవెసగూలునావిభీషణుజూచి।

కడుదుఃఖముఖుడయ్యెఘనుడురాఘవుడు ॥ కటకటాహాయింతగతివచ్చె
వాయంచు। విలపించెజానకిపలువిధంబులను॥

రామ శతముఖుల ఘోరయుద్ధము.

మదికొంతచింతించిమానవేంద్రుడురాము। డనురుపైవిలయకా
లానలుండగుచు॥ వరవధారలరీతివడిమీరబాణములు। ధీకొల్పెదనుజు
పై తెరిపిలేకుండ ॥ అదిగాంచిశతకంతుడనలాస్త్రములుబరపి। కోపుడై
శ్రీరామభూపాలుపైని॥ వారుణాస్త్రమువేసివారించిశ్రీరాము। డాదను
జుబాణంబులన్నిచల్లార్చె॥ కుపితుడై రాక్షసుడు ఘోరంబుగానార్చి। నా
గబాణమువేసెనరనాథుపైని ॥ విషములుగ్రక్కుచును వెలయంగమం
డుచును। శరములరుదేరంగజననాథుడపుడు ॥ భుజగబలములనెల్లపోరి
పుచ్చుమనిజెప్పి। ఘనుడురఘునాయకులుగరుడాస్త్రమేసె ॥ మార్తాం
డతేజమైమహినిదిక్చక్రమై। దనుజునాగాస్త్రములుధరణిబడగూల్చె॥
కోపించిరాక్షసుడుభూపాలవరునిపయి। హాస్తిశరములువేసెనాగ్రహము

తోను॥ సింహబాణమువేసె శ్రీరామజనవరుడు। హస్తికుంభస్థలములణగిం
చివైచె॥ అతిరోషమునబొంది అసురకులనాయకుడు। వాయువాస్త్రము
వేసెవసుధేశుపయిని॥ నరవరుండంతటనునాగాస్త్రములుబరపి। వాయు
వాస్త్రములెల్లవసుధబడగూల్చె॥ జానకీనాయకుడుశతకంఠదనుజుండు।
నొకటితీరునపోరుచుండిరవ్వేళ॥ కాలరుద్రులబోలిఘనశరంబులుబూని।
భుజలాఘవమునసరిబోరిరిద్దరును॥ అఖిలదిక్కులనప్పుడంధకారముగప్పె।
పగలురాత్రేర్పడకప్రొద్దుగానకను॥ ప్రళయగర్జితములనబలుసింహనాద
ములు। బ్రహ్మాండభాండములుబెండుపడియుండె॥ తనబాణతతులెల్లతుని
యలైపోవుటకు। చాలరోషముబొందిశతకంఠుడపుడు। కనులనిప్పులురా
లకడుభీకరంబుగా। ధనువులన్నిటదాల్చెఘనకాండతతులు॥ కంఠీరవధ్వ
నుల్గదయుంగ శ్రీరాము। జనవరునిపై వేసెశతకంఠుడపుడు॥ రాక్షసునిబా
ణములురాకుండబరిమార్చె। ఘోరబాణము వేసి శ్రీరామవిభుడు॥ అసు
రబాణములట్లుహతమార్చి శ్రీరాము। దనుజుపైరోషంబుపెనుగొనంగగ
ను॥ దానవునిబలురథముదగ్ధమైకూలంగ। ఘోరబాణము వేసికూలవే
సెనుగ॥ రథమువికలంబైనరాక్షసుడువెరగంది। వేఱొకస్యందనము వేగ
రానెక్కి॥ పుడమిగంపింపంగకనుభయంకరముగా। పెల్లార్చిదానవుడు
భీకరాకృతిని॥ ఘోరశరములుబూని శ్రీరాముపై వేసె। తునియలుగన
డుమనవిడునిమెరాఘవుడు॥ అందుకసురుడుకోపమందికార్చిచ్చువలె। మం
డుచుండగనంతమనుజవల్లభుడు॥ ఘనశరంబులుబూనిదనుజుబాణముల
న్ని। తునియలైపోవంగదునుమాడెనపుడు॥ చాపములుదూలంగకోపిం
చెశతముఖుడు। తననేత్రములయందుపెనుమంటలెగయు॥ కేలశూలము
బట్టిగిరగిరనుద్రిప్పుచును। బ్రహ్మాండభాండములుపరగనార్చుచును॥ రఘు
వరునిపై విసరెరాక్షసుడుశూలంబు। విలయానలముబోలుబలుశూలమే
సె॥ కలగెసప్తాంబుధులుకులగిరుల్వ్రాసగూలె। ధరణికంపమునొందెతార

కలుగాలె ॥ అతితల్లడమునొందిరమరాది దేవతులు । సన్మార్గములుదప్పె
చంద్రభాస్కరులు॥ పెనుమంటలాలుకొచునుఘనశూలమేగంగ। తనపా
లమల్లార్చిహనుమంతుడపుడు॥ అరయవచ్చెశూలమందినడిమికిబట్టి। వి
రిచిముక్కలుజేసెతరుచరవరుండు॥ తునకలుగశూలంబుదునుమాడెహ
నుమంతు। సురలుపువ్వులవానగురిసిరప్పేళ ॥ తనశూలమీరీతితునకలై
పోయెనని। రాముగూల్చెదననుచురాక్షసుండపుడు॥ పటపటదంతములు
పగులంగగొరుకుచును। తననూరుమోములను పెనుమంటలెగయ ॥ కేల
గదధరియించిగిరగిరవడిద్రిప్పి। విసరెరఘువరుపైనివిభ్రాంతిగనుర ॥ కా
లదండముబోలికలులోకములు బెగడ । తగమింటిపయి దేవతులుబొబ్బలి
డగ॥ పవనుండు నెరిదప్పభాస్కరుడుభీతిల్ల । జనుదెంచిగదరామజనవపు
నిబాదివె ॥ గదదెబ్బమైనాటిఘనుడూరఘునాయకుడు । పవనుజాభుజము
పయిబడిసొమ్మసిల్లె॥ సురలుబెగడొందంగసొమ్మసిలిరఘువరుడు। కొంతసే
పుకుదెలసి ఘోరరౌద్రముగ ॥ దానవునిబరిమార్పతానిశ్చయముజేసి।
నిండారకోపంబునిర్వహించుచును॥ రాజపరమేశ్వరుడురాజకందర్పుండు।
రాజాధిరాజశ్రీరాఘవేశ్వరుడు ॥ అర్ధచంద్రాస్త్రంబులవివింటసంధించి।
దీక్షగైకొనిపల్కెదేవదేవుండు ॥ జగతిలో వేదములుసత్యమైయుండెనా।
పరగసీతాదేవిపాతివ్రత్యమైనా॥ ఆడితప్పనివాడనై నేనుబరగినా। ఏకభీకర
ముగాసీశరంబిపుడు॥ శతకంఠుహస్తములుశిరములన్నియునుదునిమి। అతిశీ
ఘ్రముగవచ్చుననుచుతావేసె॥ పుడమియాకాశంబుకదుమంటలెగయం
గ । ఘనశరంబేతెంచిదనుజాగ్నబాదవె ॥ కదుశాఖలున్నట్టిఘనవృక్షచ
యముపయి । బడుకులారమురీతిబడియెనాశరము ॥ పడిదానవుని ఘోర
బాహులన్నియుగూల్చి। శిరములన్నిటినొక్కవడుసగూల్చెనుగ॥ శాఖ
లూడినమ్రానుచందమునరాక్షసుడు। కరశిరంబులుపూలిపెరగందియుం
డె॥ కరతల్లంబొక్కటైనశిరమొక్కటైనను। దనుజునికలేకొండదునుమాడె

శరము॥ తిరిగిక్రమ్మరవచ్చితూరమీదబాణంబు। పదిలముగశ్రీరాముపాదిలోనజేరె॥ కరశిరంబులుదూలిఘనుడుశతకంధరుండు। మొండెమైజెగురుకొండవలెనుండె॥ దనుజరక్తముసేలపెనుకాల్వలబారె। యోజనముపొడవుగానుజ్వరిల్లుచును॥ అనలాస్త్రిమునరక్తకణములింకించుటకు।జాలినవిభీషణుడునేలవ్రాలెనుగా॥ దీర్ఘనిద్దురబొందితెలివేమియులేక। నేలవిభీషణుడుగూలియుండెనుగా॥ రాక్షసునిబలుమేనురక్తప్రవాహంబు।లుజ్వరిల్లుచుబారెయోజనముపొడవు॥

శతకంఠునిరక్తముచే మాయశతముఖులు బుట్టుట.

రక్తకణముకునూరురాక్షసులుబుట్టుటకు। వనజసంభవుదివ్యవరమహత్యమున॥ మిన్నునంటుచుపారుచున్నరక్తప్రవా। హములందుబుట్టిననసురసంఘములు॥ శతకంఠురూపంబుజెందివానినిబోలి। పుట్టిరొక్క-విధానభువనములునిండ॥ మాయశతకంధరులుమహిదెరిపిలేకుండ। నెలసియుండిరిచెప్పనలవిగాకుండ॥ భీకరాకారులైకడుగొండలవిధాన। నిఖిలలోకములపుడునిండియుండిరిగ॥ గణుతింపగావశముగాదుబ్రహ్మకునైన। వీరలిందరటంచువివరంబుదెలుప॥ దెరిపిరెన్నునుగురుతుతెలియకుండగబుట్టి। రేమిచెప్పుదునెల్లభూమినిండిరిగ॥ దశరథశ్రీసాయుధాధారులైమహా। వికృతదైత్యులువెల్లివిరిసియుండిరిగ॥ బాహువులుతలలుమొప్పటిరీతినుదయించె। శతకంధరుడుపూర్వచందముననుండె॥ శతకంఠుడునుమాయశతకంఠులనుబోలి। వర్ణింపనెవ్వరికివశముగాదాయె॥ అన్నిదిక్కు-లయందునన్నిభూములయందు। వెల్లివిరిసినలాగువేలాముగనిరి॥వికృతరూపములచేవినువీధినంటుచును। సింహధ్వనులమీరిచెలగిదాటుచును॥ ఏదిక్కు-జూచినాయెడతెరిపిలేకుండ।కడునిశాచరకోట్లుగానంగబడిరె॥సీతామనోహరుడుసేనాసముద్రంబు। కన్నులనుబాడగాంచికడుభీతినొందె॥ భీతిగొనిరఘురాముబెడిదబలములగాంచి।తల్లడంబునుబొందితలపోయదొ

సాకె॥ ఈమాయరక్కసులు యేదిక్కుజూచినా। పుడమియీనిసరీతిబోలియున్నారు॥ ఇందులోశతకంఠుడెవ్వడోగానియా। భేదమేమియుగనుపించవాయెనుగ॥ ఇన్నిదిక్కులయందుయీరాక్షసులతోడ। నేరీతిజెనగుదునుయెట్లుపోరుదును॥ ఇనసుతునిబలముకంటెక్కువేగనుపించె। నెన్నశక్యంబుగాదేమివీరలను॥ ఈదుష్టరాక్షసునకేలయిచ్చెనుబ్రహ్మ॥ ఘోరవరములువీడుకోరినట్లుగను॥ ఏవైపుపోరాడుదేవైపుగనుగొందు। నేవైపునిల్తునింకేవైపుజూతు॥ అనిరాఘవేశ్వరుడుతనమదినిగుందుచును। దలపోయుచుండంగదనుజులంతటను॥ శూరులై రఘువరునిచుట్టుముట్టడివేసి। గదసిరోక్కవిధానగర్వాంధులగుచు॥ గదసితిట్టుచుసాయకములచేమీరుచును।తగనిమాట్లాడుచునుదాడిమీరుచును॥ మనుజనాయకనిన్నుదునిమిఖండలుజేసి। బరువడినికల్లుతోభక్షింతుమనుచు॥ శూరులైడాయుచునుచూడుమామహిమనుచు। కేకచునుమీరుచునుగిరులెత్తుచును॥ పరశుముద్గరప్రాసబలుకుఠారంబులను। పగబూనిరఘువరునిపైగిసిసరుచును॥ చుట్టుముట్టడివేసినట్టివాల్ద్రొక్కుచును। పటపటదంతములుపగులగొరుకుచును॥ మీసములుదువ్వుచునుమిట్టిపడియెదురుచును। బాణవర్షమురాముపైనిగురియుచును॥ కనులనిప్పులురాలకడుహుంకరింపుచును। నరవరనినుబట్టిబరిమార్తుమనుచు॥ చీకాకుబొందంగజేసిరారఘువరుని। యేమిజెప్పుదువారితామసోద్ధతులు॥ ఏవంకజూచినాఆవంకతామెయై। రఘుకులాధిపుమనముబెగలజేసిరిగ॥ అసమానబలశాలిఅఖిలాండనాయకుడు। ధైర్యమంతయుదూలితల్లడముబొందె॥

మాయశతకంఠులజూచి రాముడు చింతించుట.

లోకములన్నిటినిలోలతనురక్షించు। ఘనుడురఘువరుడుభీకరముహూలెనుగ॥ నిర్వీణహృదయుడై నెపమేమిదోచకను। చేతులాడకసునిశ్చేష్టుడై యుండె॥ శౌర్యమంతయుమాలిచాపముచ్చటవిడచి। నిశ్చేష్టు

డై యుండెనిఖిలవల్లభుడు॥ నిశ్చేష్టుడై యుండినేలవ్రాలినయట్టి। కడువిభీ
షణుజూచికటకటాయనుచు॥ దైవమీరీతిగాదలచెనాయనియంచు। హ
నుమంతుజూచియిట్లనియెరఘువరుడు ॥ చిరకీర్తిగంభీరపరమపుణ్యవిహా
ర । అంజనీనందనాఅసమానధీర ॥ కంటివామాయశతకంఠరాక్షసబల
ము। నిఖిలభూములయందునిండియున్నారు ॥ సకలదిక్కులయందుసకల
భూములయందు। నేలయీనినభంగినిలిచియున్నారు ॥ దనుజకోటులనె
ట్లుదునుమాడగావచ్చు। నేరీతివారితోబోరాడవచ్చు॥ బెడిదముగమిన్నం
టిపెల్లాడ్చుబలమెల్ల। కొమరొప్పనాచేతగూలునేరీతి॥ నేచందమునగూ
ల్తునేమియాలోచింతు। నేమిసాధనముయింకేదిమార్గంబు॥ కనరాడుశత
కంఠదనుజుండుయెవ్వడో। ఒక్కపోలికగానుయుండిరందరును ॥ దనుజు
లందరిబట్టినునుమాడకనుగాని। కనరాదునిజముగాఘనుడుశతముఖుడు॥
ఘోరబలములనెల్లగూల్పశక్యముగాదు। కనులగనరాడుశతకంఠదా
నవుడు॥ నీచాత్ముడైచటతానేయుగుచునున్నాడు। యేరీతిపోరుదునుయెట్లు
దునుముదును॥ దనుజుగూల్పగనసాధ్యముగానిసాధ్యంబు। గాదుపోరొన
రింపరాదుహనుమంత॥ సమరతలమునయికనుశతముఖుబరిమార్ప। నెం
తవీక్షించినాయికవట్టిజోలి॥ ఎదురుసత్త్వదెలియకేలపగబూనితిని। ప్రజ్ఞా
విశేషములుపలికితేటికిని ॥ బలయుతులమనుచుత్వరపడరాదుయెవ్వరు
ను। అపకీర్తియునుకార్యహానిసిద్ధించు ॥ చాలమునిబృందములకేలనభ
యంబిస్తి। తనవల్లగానట్టిపనిజేతుననుచు ॥ అవనిలోపలగొప్పఅపకీర్తివ
చ్చెగా। నేమిసేయుదునింకనేమిసాధనము ॥ ఎల్లజనులెన్నుటకుహేతువ
య్యెనుగదా। చేయజాలనిపనులుచేతుననుమాట ॥ రావణాసురుకంటెబ
లావైనవీరుండు। గురుతుదెలియకనేలగొనివస్తినిటకు॥ కడుప్రయాసము
ననీకార్యమంతవహించి। దనరియుంటివిమాటదక్కనదిగాదు ॥ బహు
ప్రయాసంబునకుపాలుబడితివిగాని। నీచుదనుజునిత్రుంపనేరనైతినిగ॥ నా

వల్లగానిపనినీ వేమిజేసేవు। నీవల్లపనులన్ని నిర్వహించితివి॥ తిరిగి నేనయోధ్యపురి కెట్లు జేరుదును। అనుజులేరనితల్లులడిగి తేమందు॥ సకలబలములదెచ్చిసంగరాంబుధిగలిపి। ఎల్లజనులడిగితే నేమిచెప్పుదును॥ శరణాగతత్రాణబిరుదు నేలనుగలిసె। కడువిభీషణుదెచ్చి వెడమిగల్పితిని॥ దైవగతియీరీతిదగగల్గియుండగా। మొదటరాకుండంగవదులునామనసు॥ తిరిగెట్లుపోరుదునుమరమెట్లుచేయుదును। దురముసేయగరాదు తిరిగిపోరాదు॥ ఇందు కేమితెరంగు యేమియాలోచనయె। నీకుదోచినరీతినాకు జెప్పుముగా॥ అనియనేకవిధంబులను రామచంద్రుండు। హనుమంతుతో బలికెనాత్మగుందుచును॥ జలజలనుకన్నీరుదొరుగంగ హనుమంతు। తలవాలవేసుకుని తానుండెనపుడు॥ అతివిచారగ్రస్తుడై యున్న ప్రాణేశు। గనిజానకీదేవి కడుభక్తివెలయ॥ తనయాదిమహిమంబు తెలపోసితనచేత। దనుజుండుగూలుననితానిశ్చయించి॥ యిదియెంతపనియనుచు మదినితా భావించి। అతిధైర్యగాంభీర్యమైనమహాలక్ష్మి॥ కడుభక్తితోడ తనకరయుగంబులు మోడ్చి। ప్రాణవల్లభునితో పలికె ధైర్యమున॥

సీత యుద్ధముచేయుటకు రాముని వేడుట.

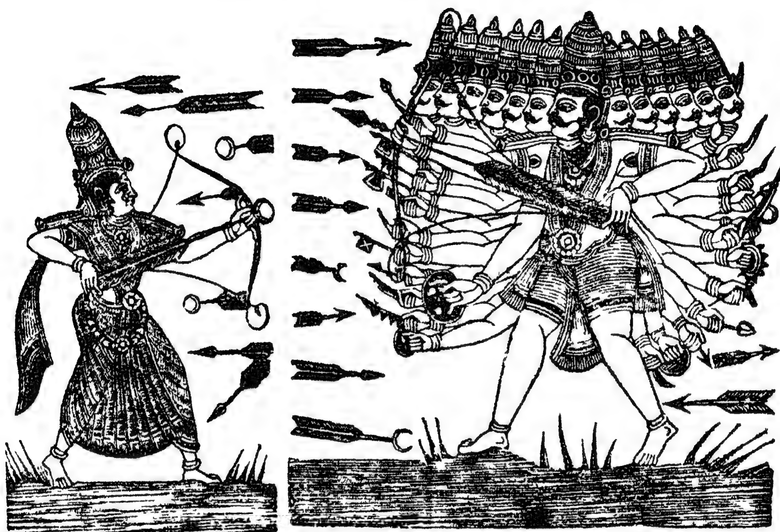
అఖిలలోకాధార ఆదినారాయణా। భువనరక్షకపుణ్యపురుష శ్రీరామ॥ దీనబాంధవ దేవదేవ చిద్రూపకా। పరమాత్మకా పరబ్రహ్మస్వరూప॥

భువనములునిర్మింప పోషింపరక్షింప । నిఖిలంబువర్తింప నీవెకాకెవ
రు॥ నీకుక్షిలోనుండునిఖిలలోకములెవుడు। నీవులోకములందునిలిచియుం
దువుగ॥ కపటనాటకసూత్రనిపుణుండవై నీవు।మాయాప్రపంచంబుజేయు
చున్నావు॥విశ్వమయుడవునీవువిశ్వకర్తవునీవు। విశ్వసాక్షివినీవువిష్ణుమూ
ర్తివిగ॥ నరునివలెమీరిట్లుపరితాపమొందంగ। ధర్మమానామీకుదశర
థారామ॥ తమరెఱుంగనియట్టిధర్మమేమియులేదు। మహిమదెలియకనిట్టి
మాటలాడెదరు॥ కుపితదనుజునిపెద్దకొండగాజేసుకొని। చింతింపగాదగు
నయింతమాత్రముకు ॥ రక్తమునజనియించురాక్షసులబరిమార్ప । సంత
సంబాందేవుయెంతపనిమీకు ॥ మాయాబలములెల్లమాయమైపోవరా ।
గడియలోమీచేతఘనపుణ్యచరిత॥ బలుడుశతముఖుండుబలమెంతగలిగు
న్న। కూలడామీచేతకొండకైవడిని॥ మీమహామహిమచేతామసంబున
నేను। దేవమీయలసటలుదీరుసందాక ॥ విలుబాణములుబూనిబలురా
క్షసునితోడ। రణమొనర్చెదధైర్యమునకొంతసేపు॥ ఆడదియనిమీరలా
నుగ్రహముజేయు। కుండధర్మముగాదుపుండరీకాక్ష ॥ పదపద్మములమ్రు
గుబట్టిపోరెదనాథ। భయమేమిమీపాదపద్మములునమ్మ॥ వేగననుదీవిం
చివిల్లుబాణములిచ్చి। శలవునాకిప్పించుజగదేకవీర ॥ దనుజతోపోరాడె
దనుకొంతసేపుయా। వెనుకపోరాడవచ్చునుమీరుదేవ॥ ననుమించిదాన
వుడుకనుపించువేళలను । అడ్డమైనిలవచ్చునాత్మేశమీరు ॥ కనికరంబున
నాకుఘనశరంబులువిల్లు। కడువేగదయచేయుకరుణాపయోనిధి॥ అనిపా
దపద్మములవనితసీతాదేవి। వ్రాలినంతటజూచివసుమతీశ్వరుడు ॥ ముని
గురుడువసిష్ఠుతనతోడజానకీ। మహిమదెలిపినమాటమదిలోనదలచి॥ ర
ణమునకుశలవుయిమ్మనిజానకీదేవి । తన్నడుగుటకుమదినిదాఖిలాపడెను॥
స్త్రీలనిస్సారంబుజేసిశతకంఠుండు। బ్రహ్మావరములుగొనుటభావమునదె
లసి ॥ నాతిజానకివరంజ్యోతిస్వరూపమై ! వెలుగుచున్నట్టియావిధమెల్ల

జూచి ॥ సీతామహాదేవిచేతసిద్ధంబుగాదనుజుండు । గూలుననితానిశ్చ
యించి॥ తనపాదములుఁబట్టుతరుణీలలామంబు । గనిరాఘవేశ్వరుడుకని
కరంబునను॥ రెండుచేతులబట్టిలెగనెత్తిదీవించి । భామినీయిదిమహాప్ర
ళయభండనము ॥ భామినీమణినీవుభండనముకఠినంబు । బలురక్కసుడు
వాడుభద్రంబునుమ్ము॥ అనిచెప్పిదీవించిఘనబాణతూణముల్ । దయబెనం
గగనిచ్చెదాశరథియపుడు ॥ విల్లుబాణములందివిమలాంగిజానకి । జ్యోతి
స్స్వరూపంబుమూర్తీభవించె॥ తనమహాతేజంబుధరణియాకాశంబు। జగ
మెల్లవెలుగంగసతితేజరిల్లె॥కోటిసూర్యులభంగికోమరొప్పవెలుగుచును।
పరిపూర్ణకళలతోభాసిల్లెతరుణి ॥ హనుమంతుభుజమునందభ్రంబుముట్ట
గా। నిలచెసీతాదేవియెలమిబొందుచును ॥ ఎలమిబొందుచుసీతయెల్లలో
కంబులకు । కడుభయంకరరూపుగనుపట్టినపుడు ॥ పూర్ణచంద్రునిబోలు
పొలుపారుసతిమోము। ప్రళయార్కబింబంబుపగిదిగానుండె ॥ కందర్ప
కేతువైగనుపట్టుసతిపైట। కడుధూమకేతువైగానంగబడియె॥ అమృత
ప్రవాహమైయలరారుసతిమోము । అనలసందోహమైకనుపట్టియుండె॥
కాంతసీతాభయంకరరూపముననిట్లు। విలసిల్లెలోకములువిభ్రాంతిగదు
ర ॥ అభ్రతలముననిలచిఅమరాదిదేవతలు । జయజయధ్వనులెల్లసలిపిర
య్యెడను॥ నారింకారములభోరునమిన్నంటి। వెలయసీతాదేవివిల్లెక్క
బెట్టె॥ ఘణరవధ్వనులచేగూలెకులశైలములు । బ్రహ్మాండభాండములు
పగిలెబీటలుగ॥ మదిరాక్షితనమహామాయసాకర్షించి। దానితోడుతబలి
కెతప్పకుండగను॥ శతముఖుతోనేనుసమరంబుజేసెదను। రాక్షసునిపైవె
డలురక్తబిందువులు॥ రక్తబిందువులతోరాక్షసులుపుట్టుదురు। చాలనా
శ్చర్యముగశతముఖుబోలి॥ రక్తకణములనేలరాలిపడకుండంగ। మాయ
శతకంధరులుమహిబుట్టకుండ॥ ధరణిపైసీజింహమబరపియామడపొడవు।
అసురరక్తంబెల్లహతమార్పవలయు॥ అనియిట్లుతనమాయకనుకూలము

గజెప్పి। అందెజానకిదేవిఅస్త్రశస్త్రములు ॥ తనవిల్లుఝుళిపించిఘనశ
రింబులబూసి। కంఠీరవధ్వనులాకాంతజేసెనుగా ॥ కంఠీరవధ్వనులుకడు
ఘోరముగజేసి। అంకించివేసెతానధికబాణములు॥ పిడుగులురిమినరీతి

సీతమాయశతముఖుల జంపుట.

హెనుమంటలెగయుచును। శరములేగెనునిశాచరులపైనపుడు॥ వడగళ్లవ
రషంబుపుడమిగురిసినలాగు। బడియెరాక్షసకోట్లపైనిబాణములు॥ చటు
లాస్త్రములుబూనిపటుజవంబునవెసె। సింహాధాటీజేసిసీతావధూటి॥ ప్ర
ళయగర్జితములుబలుమంటలెగయుచును। కడునిశాచరకోట్లుగప్పెబాణ
ములు॥ తనమహత్వముచేతదానవావళులెల్ల। చేతులాడకనునిశ్చేష్టులై
రపుడు॥ చుట్టుముట్టడివేసిరట్టాడుబలమెల్ల । నిర్వీణహృదయులైనిలువం
గబడిరి॥ వెలదిసీతాదేవివిశ్వరూపముజూచి। కంపమొందుచునుంద్రికట
కటాయనుచు॥ వాయువాస్త్రమువేసిమాయశతకంధరుల। నందరినినొ
కదికుకునుండజేసెనుగ॥ దూదిపింజలలాగుతూలిసీతాదేవి। వాయువా

స్త్రీముచేతనొకదిక్కునుండి॥ ఒక్కదిక్కునమాయరక్కసులనిర్జిం
చి। యెలమితనపతివినగనిట్లుతాననియె ॥ మూడుమూర్తులకెల్లమూల
దుంపనటంచు। పరమవేదార్థములుపలుకునిజమైతె॥ ఆర్తరక్షామణుండై
రామచంద్రుండు। మహిమమీరినయట్లుమాటనిజమైతె॥ పరమపాతివ్ర
త్యగరిమంబునాయందు। దనరియుండినమాటతథ్యంబులైతె॥ నిజముగా
శతముఖుడునిలువతక్కినయట్టి। మాయశతకంధరులుమడసిపోవలెను॥ అ
ని ఘోరముగనార్చెనమరులద్భుతమంద। ఘోరశరమొకటందిగురుతు
గాత్రేసె॥ పొగలుమంటలుచెదరమిగులవేడిమిమీర। వడినేగబాణంబు
వారిపైనపుడు॥ అదిలక్షలైకోటులర్బుదములైమహా। శంఖంబులైబర
గెజగమునిండగను॥ అఖిలరాక్షసవర్గమరసిభీతిల్లంగ। దాకెనసురావళికి
దశవిధంబులను॥ గుండెలవయుచునేలగూలిరొకకొందరును। బాణము
లుమైనాటిపడిరికొందరును॥ కరములునురములునుకంఠములుశిరములు
ను। తునియలైధరణిపైనొరగెకొందరును॥ దినకరుడుమంచుమాయను
జేయుచందమున। గూల్చెనసురావళుల ఘోరబాణంబు॥ కారుటడవుల
వహ్ని గాల్చుచందంబునను। నసురబలములగాల్చెనాదివ్యశరము॥ మగు
వసీతాదేవిమంత్రాంగమెట్టిదో। బలుశరంబునగూలెబలములన్నియును॥
మాయశతకంధరులుమాయమైకూలంగ। నీరుగావించెనొకనిముషమా
త్రమున॥ మందుకైనాయొక్కమయుడునిల్వకయుండ। గూలిపోయిరిదై
త్యజాలమందఱును॥ మాయశతకంధరులుమడియుటెల్లనుజూచి। కాల
రుద్రునిరీతిఘనుడుశతముఖుడు॥ తననూరుముఖములనుపెనుమంటలెగ
యంగ। పటపటదంతములుపగులగొరుకుచును॥ జానకీసతికెదురుజనినిల
చిశతముఖుడు। పడతితోడుతబల్కెబహువిధంబులను॥ మగనివెనుకను
ద్రోచిమగువరోనాతోడ। కయ్యంబుజేయుటకుకదలివచ్చితివి ॥ ఏలోక
మునగలవు యీలాటిసంగతులు। నగుబాటుపనినీకు దగునటేకొమ్మా॥

మగనివెనుకకుద్రోచిమాయకొనివచ్చేవు। నీవిభునకపకీర్తినిందపాలాను॥
నీతోసమానముగనేనుయుద్ధముజేసి। చెలియనీనుజంపితే స్త్రీహత్యవచ్చు॥
నీతోటిసమరంబునేనుజేయగరాదు। పొలతినీతోడనేబోరసిగ్గాను॥ విభు
నిచేతికినీవువిల్లుబాణములిచ్చి। తొలగియెప్పటిరీతినిలువుమోరమణి॥ ఆడ
దానికిసంగరత్వమెచ్చటగలదు। వలదునీతోనాకువైరమెన్నటికి॥ సంగ
రంబుననీవుజచ్చేదవునిజముగా। స్త్రీహత్యదోషంబుసిద్ధించునాకు॥ పర
గదోషమువచ్చుపనులుసేయగరాదు। యెరిగినీతోపోరుయెట్లుసేయుదు
ను॥ న్యాయమార్గమువదిలినడువరాదెవ్వరును। నళినలోచననీవుతొల
గుదూరముకు॥ అతివనీపతిపైనీఆశగలిగుండెనా। శరణుగైకొనిజేయుక
రుణజూచెదను॥ పతియాశలేకున్నబవరమునవాతోడ। నిలువజేయుము
వానిబలమణంచెదను॥ తగదుయుద్ధమునీకుమగువరోనాతోడ। నీకపకీ
ర్తియగునాకుపాపంబు॥ ఏకచక్రత్వముననెల్లలోకములిపుడు। భద్రము
గపాలించెబలుపుణ్యనిధిని॥ యువిదామణులతోడయుద్ధంబుజేసితే। నా
కేశులందరునునవ్వరానన్ను॥ వినుమునామాటగైకొనుమునీపతివెనుక।
జనుముసుజ్ఞానంబుగొనుము వేగమున॥ అనిరాక్షసుడుబలుక నతివసీతా
దేవి। చిరునవ్వునవ్వుచునుశతముఖునకనియె॥ శతముఖనీయొక్కసన్మార్గశీ
లములు। నెరుగజెప్పితివి నేనెట్లునమ్ముదును॥ చెలగిననుజంపితే స్త్రీహత్య
దోషంబు। సిద్ధించుననిచాలజెప్పేవునీవు॥ మునిహోమభంగములుఘన
పతివ్రతచరలు। యెట్లుగావించితివియిట్టిపుణ్యుడవు॥ గోవిప్రదేవతాక్షో
భంబుయావత్తు। నింతతెలిసినవాడవేలజేసితివి॥ కణ్వమునికూతురినికౌగి
టనుబంధించి। యలమితో స్త్రీహత్యయేలజేసితివి॥ సకలజీవక్షోభసద్వృ
త్తియనినీవు। యింతదెలసినవాడవెట్లుజేసితివి॥ నిండుచెరువులబట్టినీరుతె
గ్గొట్టుటలు। నేలగలిపితివేమినీవింతదెలసి॥ నాతోడపోరాడభీతిమదిలోద
లచి। సూటిదప్పినయట్టిమాటలాడితివి॥ ననుజంపగాలేవుదునుమాడెద

సునిన్ను। స్త్రీహత్యనీకేమిసిద్ధించబోదు ॥ స్త్రీహత్యపూర్వమునజేసితి
వాహత్య। యమలోకముననిన్ను యముడుశిక్షించు ॥ నీవుజేసినయట్టినిఖి
లదోషములకును। యమగుండములనీకు నేర్పాటుదెలను ॥ అఖిలదోష
ములెల్లనపుడు దెలుసునునీకు। నిపుడు నేదెలుపంగ నేమిసైపుదువు॥ తెగద
ఛిరాములనుజంపుతాననినీవు। పలుకుమాటలకంటె పాపంబుగలద ॥ పా
లించిలోకముల నేలినాననినీవు। పలికినందున నేమిఫలముసిద్ధించు ॥ అనృ
తవాక్యములు నీవనగా నిక్రియలేదు। పాపసంచయము యేర్పాటు జెప్పెద
ను॥ గోగణంబొకనూరుగూల్ప పాతకమబ్బు। తరగనొక బ్రాహ్మణునిబట్టి
చంపినను ॥ బ్రాహ్మణులనూర్గురను బట్టిచంపినయట్టి। పాపమబ్బునువొ
క్కపణాతిజంపినను॥ పణాతులనూర్గురనుబట్టిచంపినయట్టి। పాపమబ్బును
వొక్కబాలజంపినను॥ బాలలనూర్గురనుబట్టిచంపినయట్టి। పాపమబ్బును
వొక్కొక్కబద్ధంబువలన॥ అంతపాపంబొక్కయనృతమాడినగలుగు। యే
లనీవాడితివియిటులయనృతములు ॥ ఘనతజేసేవిమాఘుస్నానశీలములు।
చూరేవిమెల్లపుడు ద్రోమ్మర్లయిల్లు ॥ అన్నట్లుగానిప్పుడున్నదినీమాట। నీ
న్యాయవర్తనలనిజమెంచిచూడ ॥ అసిమిలోపలదొకటి అమ్మునేదొక
టి। ఆత్మలోపలదొకటిఆడేదియొకటి ॥ కనుపించెనీమాటకడుయద్భుత
ముగాను। కాల నేమిజపంబుబోలెనీమాట ॥ ఫలమేమిలేదిట్టిపలుకులకు
నీకిపుడు। గెలువుననునీయొక్కకొలదిజూచెదను ॥ శ్రీరామజనవరుడు చే
యడికయుద్ధంబు। దెలిపెదతనియొక్కతెరగునీతోడ॥ స్త్రీలనిస్సారంబు
జేసివరములునీవు। బ్రహ్మచేబడసితివిపరగతొల్లిటను ॥ నిస్సారమంతయు
నునీమదికిదెలియంగ। నిజముగానాచేతనిన్నుజంపించు॥నరనాయకునివెం
టవనుదోడిదెచ్చుడలు। ఖండనంబుననిన్ను బరిమార్చుకొరకు ॥ యమ
లోకమునకునిన్నంపకుండగమేము। తిరిగిమాయయోధ్యపురిజూడబో
ము॥ పెక్కుమాటలికేలరక్కసుడానీవు। బ్రతుకవలెననియాశభావము

దుం జెl శ్రీరాఘవులశరణు జేరియాతనిదివ్య। పాదారవిందములబడినర
క్షించు ॥ అదిసహింపకయున్న అసురుడానాతోడ। పోరుమాసీయొక్క
పొంకమణపెదను॥ అనిలోకమాతసీతామహాదేవిట్లు। తనతోడబలుకం
గదైత్యుడిట్లనియె॥ కాంతవనిసీమీాదకనికారమునచేను। తొలగమసిచె
ప్పంగతొలగవై తివిగ॥ ఎమరుమాట్లాడితివియికనెందుబోవెదవు। నీవి
భుడుజూడంగనిన్ను జంపెదను॥ అనుచుదైత్యుండట్టహాసాధిపుండగుచు।త
ననూరుమొగములను పెనుమంటలెగయ ॥ కంఠీరవధ్వనులుకడు ఘోర
ముగ జేసి। తననూరుచాపములుతానెక్కు బెట్టి ॥ ఘోరశరములునూరు
ధీరతనుసంధించి। వేసెజానకిపై నివెక్కసంబుగను ॥ అవిమంటలాకాశ
మంటిదిశలల్లాడ। జనుదేరబాడగాంచిజానకిరమణి ॥ తునియలై నడుమన
విదూలంగబరిమార్చి। ఘనబాణతతులేసెదనుజుపైనవుడు ॥ మరియుమ
రియును పెక్కుమార్గణంబులుబరపి। దనుజదేహంబెల్లదునియవేసెనుగ॥
దనుజదేహంబెల్లతునియలైపోవంగ। మరియుమరియునుదివ్యశరములే
సెనుగ॥ ధీంతరక్కసుడు తెప్పిరిలకుండంగ। బరపెజానకిదివ్యశరపరంప
రలు॥ శరపరంపరవేయచక్రంబురీతిగా। కొనలురెండునుగలసిధనువుగ
నబడును॥ దనుజరక్తమునేల పెనుకాల్వలై బారl రక్తకణములబుట్టిరె
రిరక్కసులు॥ మగువసీతాదేవిమాయామహత్వమున। నసురరక్తంబెల్ల
హాతమారిపోయె॥ అందుకసురుడుమనంబడరితనరక్తమున। జననమొం
దగలేడుదనుజకోట్లనుచు॥ మగువసీతాసతీమాయామహాత్వమును। తన
మదినిభావించుకొనిదానవుండు ॥ తనరక్తకణములనుదనుజాళికబుట్టరని।
మనమునందునిరాశగొనెదైత్యవరుడు ॥ సీతాసతినిజూచి భీతిమదిలోగుం
ది। తలపోసెరాక్షసుడుపలువిధంబులను ॥ అతివజానకికాంతఆడదనిమెం
చుటకు। వశముగాదెవ్వరికివర్ణించిచూడ ॥ ఎంతవీరుండైననెంతశూరుం
డైన। పోరునాయీరీతిధీరత్వమునసుతల్లి చెప్పినరీతిదగనన్ను గూల్చేటి।

త్రిర్మయంబైన సుదతియిదినిజము ॥ నాతితోబోరంగ నాశక్యమా
కాదువ। దానవులశక్యమాధరణిలోపలను॥ చావునిజమేగానిజానకీసతికి
నా। ఘనభుజాటోపంబుగనపర్చవలెను॥ అనుచుదానవుడవుడుకనుతెర్ర
గాజేసి। ప్రళయార్కబింబంబుపగిదిమీరుచును ॥ వేలులక్షలుకోట్లుమే
లైనబాణములు। జానకీకాంతపై చెలరేగివేసె॥ పుడమియాకాశంబుగడ
గడనువణకంగ । ఘోరశరములుబరపెక్రూరరాక్షసుడు ॥ వేయుబాణ
ములెల్లవెంటనేగడతేర్చి। తనబాణచయమేసెతరుణిమహాలక్ష్మి॥ బాణత
తులీరీతిభస్మమైపోయెనక। వెనుకతీయకదనుజవీరుడుగ్రతను ॥ తెరిపిగన
రాకుండశరపరంపరగప్పి। ముదితసీతాదేవిబాదవవేసెనుగ॥ ధరణియా
కాశంబుతెరిపిలేకుండంగ। దీకొల్పిబాణములుధీరుడై యప్పుడు॥ కంఠీరవ
ధ్వనులుగదూరశతకంఠుండు। సీతమేనునగాడశరములేసెనుగ ॥ దనుజు
డేసినబాణతతులుమేనుననాటి। రక్తధారలువెలసెరమణికీమనంత॥ రక్త
ధారలువెలసిరమణిసీతాలక్ష్మి। కాలాగ్నిచందమునగనిపించెనప్పుడు ॥ క
నులునిప్పులుచెదరదనుజుపై వెసజూచి । సింహధ్వనులుమీరిసీతావధూ
టి॥ ఘోరశరములుబూనికొమ్మతావడినేసె। వేలులక్షలకోట్లువిపరీతము
గను ॥ దనుజునర్వాంగములుదునిసిపోవగనేసె । నెడతెరిపిలేకుండనించు
కంతయును॥ తూట్లులై మేనంతదునియనీగతివేసె। దనుజునకువిశ్వరూప
ముగానబడియె॥ ప్రళయార్కతేజమునభామతావిలసిల్లె । కడుభయంక
రదీప్తిగనుపట్టియపుడు॥ వెలసిసీతాదేవివిశ్వరూపముదాల్చి। తనయాది
మహిమంబుతనమదినిదలచి॥ అష్టదిక్పాలకులుయమరాదిదేవతులు।శం
కరులుపదకొండ్రుచంద్రభాస్కరులు॥ ద్వాదశాదిత్యులునుతగనవబ్రహ్మ
లును। పదునాల్గుభువనములుపద్మజాండములు ॥ అరయత్రేతాగ్నులును
అంబుధులుకులగిరులు। విష్ణుమూర్తియుబ్రహ్మవిశ్వనాయకుడు॥గనుపిం
చిరొక్కపెట్టుననుజ్వలంబుగా।జూచిభయమునుబొందెనుగవైరియప్పుడు॥

సురవైరిభయపడెనుతరుణిజానకీదేవి॥ మరియుమరియునుయనలశరవృష్టి గురిసె॥ దనుజుడతిభీతుడై వెనుకవెనుకకుబోన। దీకొల్పబాణములు తెరిపిలేకుండ॥ శారీరమంతయునుజర్ఝరీకృతమాయె। పెనుకాల్వలై పారెదనుజరక్తంబు॥ మరికొన్ని బాణములబరపిసీతాదేవి। వెలయదానవునూరువిల్లు తెగటార్చె॥ దానవునిమకుటములుధరగూలిరాలంగ। కొన్నిశరములుబరపెకొమ్మతానపుడు॥ నిచ్చేష్టుడై దైత్యునిలచిగనుగొనుచుండె॥ దనుజదేహముదూలఘనశరములేసె॥ ఎచ్చోటజూచినాఅచ్చోట తనకాల। మృత్యువై గనుపించెముదితదైత్యునకు॥ భయపడుచుదానవుడుపలుదెరంగులజూడ। నంపవెల్లినిముంచెనపుడుమహాలక్ష్మి॥ తనకుమరణమునిజంబనిదానవుడుమహా। కంపమునుబొందుచునుకటకటాయనుచు॥ తనుగానదికేకి-దియనుచుపలుబాములను। మతిగుందిరథముపై చతికిలనుబడియె॥ చతికిలంబడిబలువిచారంబుతోనున్న। దనుజునొవ్వగనేసెననలబాణములు॥ ఎడలేకరక్తంబుయొడలంతయునుదడసి। కుపితుడై జేగురుకొండవలెనుండె॥ మరియుఘోరాస్త్రములు తెరిపిలేకుండంగ।బరిపెజానకిభయంకరరూపమునను॥ ఘనభోంతరములనుబాదవిమంటలువెలయ। జనుదెంచెబాణములుదనుజుపై బాదవె॥ మర్మములుకంఠములు మరికపాలముదూసి। పోయిశరములుసీతపాదిలోనుజేరె॥ తూటులై మేనంతదూసిసర్వాంగములు। రక్తధారలువెడలెరాక్షసేశునకు॥ శూరత్వమెడబాసిసొమ్మసిలిరాక్షసుడు। పరవశుండై మూర్ఛబడెరథంబందు॥ రథముపై సొమ్మసిలిరాక్షసుడుమూర్ఛిల్ల। గనుగొనుచుసూతుండు కడుభయంబునను॥ హాదానవాయంచునతివిలాపమునొంది। గొనిపోయెదూరంబుదనుజేశురథము॥ వెనుకదిరుగుచుసీతగనుగొనుచుభయపడుచు। దూరంబుగారథముదోలుకొనిపోయె॥ చాలనెత్తురువరదనేలంతయునుదడసి॥ పెనుకాల్వలై పారెదనుజరక్తంబు॥ పరవశుండై మూర్ఛబడిరాక్ష

జేశ్వరుడు। కొంతసేపుకుదెలిసిగుండెలవయుచును। నలుదిక్కులనుజూచి
బలువగలఁబొందుచును। కనకమణిరథముపై తనులేచినిలిచె ॥ నిలచితన
కంఠములగలహారతతులెల్ల। సవరింపుకొనుచుతనసారథితోఁబలికె ॥ నా
బాణాసారంబునాభుజబలిమియును। నాదుజవసత్వములునాప్రతాపంబు॥
తేటగానీపిన్ననాటనుంజెరుగుదువు। దురములోరథమేలతొలఁగితెచ్చితి
వి ॥ రిపులునవ్వంగనాకపకీర్తిరంజిల్ల । తొలఁగితెత్తివిరథముకొలదిదెలి
యకను ॥ అష్టదిక్పతులతోనమరాదిసురలతో । దురమొనర్చితినిముం
దెరుగవానీవు॥ ఎరిగినారథమేలమరలించితెచ్చితివి। తగునమాతలినీకు
నగుబాటుపనులు॥ అనినవినిసూతుండుహస్తములుజోడించి। వినుమురా
జేంద్రనావిన్నపంబొకటి॥ ముందనేకముయుద్ధములునీవుజేసితివి। నీకుసా
రథినగుచునేనుజూచితిని ॥ ఇంతబెడిదంబైనయుద్ధంబుగనలేదు । పరవ
శంబై నీవుధరవ్రాలలేదు॥ సురలుమెచ్చంగరఘువరునిభార్యాసీత। ఘన
విశిఖములచేదునుమాడిపైచె॥ శల్యములుదుల్లగనుసాహసంబెడదూలి।
పరవశంబైరథముపైవ్రాలినావు ॥ అట్టియాపదవేళ నచటరథముంచం
గ। ధర్మమాయంటైనదనుజనాయకుఁడ ॥ బవరంబులోజాలభయముజెం
దినవేళ। కత్తిమరచినవేళకనుమాయువేళ ॥ వెరచివైరికితనవెన్నుజూ
పినవేళ। తగనిసంగతివచ్చునగుబాటువేళ ॥ కావుమనిరిపునెదుటగడ్డిగర
చినవేళ। పరవశంబునమూర్ఛబడియున్నవేళ॥ సారథులగువారుదూరం
బునకురథము। తొలఁగికొనిపోవుటలుబలుధర్మచయము ॥ బాణపీడితుడ
వై మేనుమరచినవేళ। దురములోరథమునేతొలగదెచ్చితిని ॥ రథము
తొలగించుమనిరాత్రిచరనీవు। నాకుజెప్పగలేదునీకేమిహాని॥ ఇవుడుసం
గరమునకునేగవచ్చునుమరలి । పరమాయువునుబొందిపగగెలువవచ్చు॥
అనుచుసూతుండిట్లుతనతోడఁబలికితే । సంతోషమునుబొంది శతకంఠుడ
పుడు॥ తనకంఠమందున్నకనకమణిహారంబు। తీసిసూతునిమెడనువేసిమో

దమున॥ మరికొన్ని వస్తువులు మక్కువతో నిచ్చి। తనసూతుతో బలికెదను
జనాయకుడు ॥ నీవు చెప్పినమాట నిజమోయి సూతుడా । యింత జెడిదపు
యుద్ధమెన్న డెరుగనుగ॥ ప్రాణములతో నేను బ్రతికివచ్చే దేమి। కనుపించ
దాయెనా కాంతముందరను॥ జానకీదేవితో చలరేగియుద్ధంబు। సలుపశ
క్యముగాదు చాలు నీవేళ॥ ఈ వేళ మనపురముకే తెంచియుదయమున । వ
చ్చి గూల్పగవచ్చు వైరిసంఘముల ॥ త్వరమీదపోనిమ్ము పరువడినిమనర
థము। అనిన సూతుడు మరల్చెను దివ్యరథము॥ అదుగో రాఘవుదేఁ అడ్డం
బుగా వచ్చె। ననిపలికి చూచుచు నన్నిదిక్కులను॥

శతముఖుడు తిరుగ పురమునకు బోవుట.

ఇదుగో చంపగవచ్చె నేమి జేతునటంచు। కంపమున దానవుడు కలు
వరించెనుగ॥ ముదిత సీతాదేవి ముందరదుగో వచ్చె। శరము వేసెనటంచు
మరి జాలిబొందె॥ ముదిత అదుగో కాలమృత్యువై ఆగ్నేయ। బాణము వేసె
ననిబలు మొఱ్ఱలిడును॥ ఏదిదిక్కికనంచు నేదిసాధనమంచు। పలువిధంబు

లచేతపలువరించుచును॥ జ్యోతిస్వరూపంబుజూపించెజానకి। తనకుగనవ
డెనంచుతహతహలుబొందు॥ వెనుకమూరుగసీతఘనశరములేసెనని। క
లవరింపుచుచాలకటకటాయనుచు॥ మరణంబుసిద్ధమనిమదినిశ్చయించు
కొని। చేరెతననగరంబుక్రూరరాక్షసుడు॥ తనపురంబునకేగిదనుజులజూ
చుటకు। సిగ్గునొందుచుమదినిచిన్నబోవుచును॥ అంతఃపురముకేగిఅతివి
లపించుచును। సెజ్జపైతానపుడుశయనమొందెనుగా॥ మతివిహీనతనొం
దిశతకంఠుడొక్కడే। రథమెక్కివచ్చెనని రాక్షసస్త్రీలు॥ గనివేగమున
వచ్చికన్నీరునించుచును। సారధిజూడగాంచిసఖియలిట్లనిరి॥ శతకంఠుడొ
క్కడేచనుదెంచెపురమునకు। పదిమందిమంత్రికోవిదులేరివెంట॥ ఏలరా
క్షసవర్గమేలరారైతిరని। అడుగవారలతోడననియెసూతుండు॥ ఏమిచె
ప్పుదుమువోభామినీమణులార। తల్లడంబుననోటతడిలేదుదెలుప॥ జానకీ
నాయకుడుజగదేకవీరుండు। సకలరాక్షసబలమునరివుచ్చినాడు॥ మనపు
రంబునగలుగుదనుజావళులనెల్ల। నేకశరమునగూలనేసెరాఘవుడు॥ క
డుమంత్రిపుంగవులుఘనమైనసరదార్లు। మానవేంద్రునిచేతమడిసిపోయి
రిగ॥ ముప్పదక్షోహిణులుమూలబలములుగూలె। చతురంగబలములు
సమసెసర్వంబు॥ కడుద్రోణశైలంబుకాపులుండినయట్టి। కోటిదనుజావ
ళులుగూలినారచట॥ అఖిలరాక్షసవర్గమణగెరణభూమిలో। వారిలో
నొకరైనవచ్చేదిలేదు॥ వత్తురనుచునువట్టివార్తలెటుజెప్పుదును। దను
జావళులయాశమనకికనులేదు॥ అనుచుసారధితమకు నఖిలంబుదెలుపం
గ। వనితలందరుఘొలుమనియేడ్చిరపుడు॥

రాక్షసస్త్రీలు భర్తలచావులకు దుఃఖించుట.

పతులదలచుచు కొందరతిదుఃఖముఖులైరి। హితులదలచుచు
కొందరేడ్చుచుండిరిగ॥ తగుబంధువులదలచివగచిరికొందరును। కొడు
వవారలదలచికొందరేడ్చిరిగ॥ పురమునలుదిక్కులనుతెరిపిలేకుండంగ।

శోకంబు బెనగొనిరినుదతులందరును ॥ ఏవీధిజూచినాయేదిక్కుజూచినా। అల్లకల్లోలమైతల్లడించిరిగ॥ కొమ్మలందరుసేయుఘోరశోకరవంబు। ప్రళయకాలమునాటిపగిదిదోచెనుగ ॥ అందుకొందరునతులుఅమరమూశలుగట్టి। తలపోసిరొకకొంతతల్లడంబుగను ॥ ఏమియీశతకంఠుడింత తెలిసినవాడు। మూఢచిత్తుడుశుద్ధమూర్ఖమానసుడు ॥ తనవారలైనరావణకుంభకర్ణాది। దనుజహరణముసలిపెదశరథసుతుండు॥ అట్టిమహాసీయుతోన సమానవైరంబు। నేలగైకొనియెతానెరిగిసర్వంబు ॥ ఆదినారాయణుండారాఘవుండనుచు। మగువసీతాదేవిమహాలక్ష్మియనుచు॥ తల్లి పలువిధములనుతనతోడజెప్పంగ। చెనటిదానవుడేమిచెవిబట్టడాయె॥ దశరథరాముతోతగనివైరమునిలిపి। నిఖిలబలములజంపెనిష్కారణముగ ॥ బలువైభవముమీరిభాసిల్లునగరంబు। బలులనందరిజంపిపాడుజేసెనుగ ॥ బలుగర్వమునుబొందిప్రల్లదంబులుబల్కి। పాతకుడువీడైనబ్రతికేదిలేదు॥ కళలదీపించునెక్కడజూడపురమెల్ల। నటువంటిపురమెల్లనబ్ధిగల్పెనుగ॥ పురవాసులకునింక తెరవేదిబ్రతుకేది। గతియేదిక్కతియేదిమతిదలంపగను॥ తలచుకొంటేగుండెనిలువదెవ్వారలకు। భరియింతుమెట్లుయీపురములోపలను॥ దుర్మార్గచిత్తుండుదుశ్శీలవంతుండు। పరమఛండాలుండుపాతకుడు వీడు॥ వైకుంఠవాసుతోవాదంబుదలపెట్టి! సకలబలములనిపుడుచల్లార్చినాడు॥ తగదంచుపలుమారుతల్లి వలదనిచెప్ప। వినడాయెమాటగైకొనడాయెవీడు॥ చెడుబుద్ధిచేనగ్నివడిగట్టుకుంటేను। కాలిపోడాయెంతఘనుడైనగాని॥ అగ్నివడిగట్టినట్లారాఘవునితోడ। పగబూనినాడుయీపాపకర్ముండు॥ పాతకుండీవేళపారిరాకుంటేను। సీతామహాదేవిచేతగూలునుగ॥ రేపైనతప్పదీపాపాత్మమరణంబు। ఏసగనిప్పటికైనబుద్ధిలేదేమి॥ ఇటుమీదబుద్ధివస్తేమిరాకుంటేమి। మనభర్తలందరునుమంటగలిసిరిగ॥ ఎట్లుభరించెదముయేలాగుబ్రతుకుదుము। యేదారియేతెరవుయేదిదిక్కనను॥ పతిలేనికాంతలకుబ్రతుకేలసుఖమేల। చెలగుభాగ్యములేలజీవనములేల॥ కలిమేలబలిమేలఘనవిలాసములేల। పుడమిసౌఖ్యములేలకడుసంపదేల॥ పెళ్ళిళ్లువ్రతములకుపేరంటములయందు । విధవాంగనామణులనే

మిజూడరుగ॥ కడు ఘోరదుఃఖాబ్ధిబడిమునుంగినకంటె। నగ్నిలోబడజా
యునన్నికర్మములు॥ పతిలేనికాంతలకు గతిలేదుగాయటంచు। పెద్దలంద
రుగూడిపెళ్ళిసేయుదురు॥ పతినియెడబాసితేసతికిదోషంబనిరి। పతినియె
డబాసితేనతిదోషమనిరి॥ వెలయంగకళ్యాణవేదిపై నిద్దరికి। బ్రహ్మముడి
వేసెదరుబాయరాదనుచు॥ సేసప్రాలొకరొకరిచేతులోబోయించి। బా
సజేయించెదరుబాయరాదనుచు॥ పతిసతులనిద్దరికిబాసజేయించెదరు। త
గనొకర్రినియొకరుతప్పరాదనుచు॥ అదిబాసయుని తెలియకరయపతుల
నుబాసి। బ్రతుకభ్రమనొందెదరుపాపిష్ఠిప్రజలు॥పతిబాసిదుఃఖమునబ్రతి
కియుండినకంటె। సహగమనమే మేలుసతులకందరికి॥ ఎగ్గులుబొందుచును
యిలనుబ్రతికినకంటె। నగ్నిలోబడజాయునన్నికర్మములు॥ అగ్నిలోబడ
కుండసవనిలోబ్రతికింటె। తుదనుయమగుండములుదొర్లించుయముడు॥
ఆనిగోలుగోలుననుఅతివలందరుచాల।విలపించుచుండగావినిచిత్రగంధి॥

చిత్రగంధి కొడుకుకు బుద్ధిజెప్పట.

విభ్రాంతురాలగుచు వెలదులందరిజూచి। శోకమునుదనగొనుచును
దతీలలామ॥ కటకటాహోయింతగతివచ్చెనాయనుచు। వరదలైకన్నీరు

దొరుగనేడ్చుచును॥ సెజ్జపై బొరలుయాశతకంఠుబొడగాంచి। తనచేతు
లినువానితనువెల్లనిమిరి॥ నెత్తురంతటమేనునిండిపంకంబుగా। తనచేతు
లంటంగతరుణిదుఃఖించె॥ దేహమంతటచాలతెరిపిలేకుండంగ। అమ్మువి
రిగినగాంచిఆత్మజనిజూచి॥ తనగుండెమోదుకొనితరుణీలలామంబు। తన
యునిమొగముపైతాజేర్చిపలికె॥ కొడుకనేపలుమారుకూడదనివైరం
బు। మానుమంచెప్పినామానవైతివిగ॥ ఆయమ్మసీతమ్మఅదియెక్కడలు
గునో। అచ్చోటనిర్మూలమౌనుసర్వంబు॥ సఖియసీతమ్మయెచ్చటకరుణ
జూచునో। అచ్చోటనేనిత్యకళ్యాణవృద్ధి॥ ఆయమ్మమాయకుహరిహరబ్ర
హ్మలును। వెలయప్రకాశింపవెరచియుండుదురు॥ భూనభశ్శైలములు
భూరివారాసులును। సరవిగాజంగమస్థావరంబులును॥ జంతుజాలంబులు
నుసర్వపిపీలిక। సంగమంబులుగలుగుజగములన్నియును॥ పద్మజాండంబు
లనుపరగబుట్టించును। కినుకసన్నిటిబట్టినట్టజేయుచును॥ ఆమహాశక్తితా
నమరియుండునుఆది। మధ్యాంతరహితయైమహిమమీరుచును॥ సీతగా
దదిమహాచిద్రూపమదిగాని। సామాన్యతయుగాదుసాధ్వియాయమ్మ॥ నా
తిచేతనుభవన్నాశంబుసిద్ధించు। వసితతోడుతనీకువైరంబువలదు॥ పుత్ర
మిత్రకళత్రభూరిసముదాయముల। బ్రతుకజూచుటకునీభావమందుంటె॥
రఘువరునిశరణొందిరక్షించుమనియతని। పాదారవిందములబడినరక్షిం
చు॥ తల్లిదండ్రీవిధాతదైవంబునీవెయని। ఆరాముశరణొందుమతడుర
క్షించు॥ అక్షయంబుగనిన్నురక్షించునాతండు। వివరముగనామాటవిను
మునాతండ్రి॥ పసిబాలకుడుకుర్రపడుచునీకొమరుండు। నిజమార్గశీలుం
డునీలకేతుండు॥ కపటమెరుగనివాడుకడుబుద్ధివంతుండు। పాపమెరుగని
వాడుబాలకుడువాడు॥ చదువుకుంటున్నాడుసకలశాస్త్రములెల్ల। పర
మభక్తుండతడుప్రహ్లాదురీతి॥ సమరంబేలాటిదోసామువేలాటివో। యెన్న
డాచందంబుయెఱిగుండలేదు॥ నిజముదప్పనివాడునీముద్దుపసిబాల। పాప

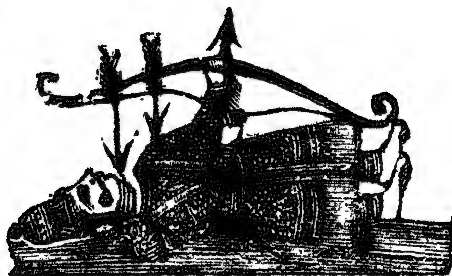
మెఱుగడువాడుపరమసాధుండు॥ పసిబాలకునినైనఁబ్రతికించివంశంబు। న
భివృద్ధినొందించుమహాత్ముఁడానీవు॥ పరమసాధువునీదుభార్యసద్గుణశాలి। ఘ
నవ్రతంబులుజేసిగనెనుక్కసుతుని ॥ దానిసరికాంతలీధరణిలోపలలేరు।
దోషమెఱుగదుయీమెదొడ్డయిల్లాలు॥ అందఱినివిడఁద్రోక్కి ఆశలన్నియు
విరచి। బలుయుద్ధభూమిలోఁబడదలంచితివి॥ ఎంతజెప్పినగానిమంతనంబు
నసీవు। వినవువామాటగైకొనవేమికొమర॥ అనితల్లివిలపింపకినుకతోశ
తముఖుడు। తల్లితోడుతబలికధైర్యంబువెలయ॥ ఓతల్లినీవిట్లుడొందార్చ
బనిలేదు। వినుముజెప్పెదముయీవివరమంతయును॥ నేనుకోపంబాదువ
భానుఁడైననుగాని। ప్రాణియండయుగాయబాదలివెరచునుగ॥ వలసినప్పు
డెగాన్నివలసిమెచ్చుటనైన। చెలరేగియనలంబువెలుగవెరచునుగ॥ అఖి
లజీవులనణచుయముడునాముందటను। కొలువుగాడై యుండుచలమెల్ల
విడచి ॥ మృత్యువకుమృత్యువై మెలగుచుందునునేను। ఇలలోనునాకం
టెబలశాలులెవరు॥ చెలగునాప్రఖ్యాతిశివుఁయందునులేదు। నాతిగెలు
వంగలడెనన్నురణమందు॥ రేపుశత్రులబట్టియేపెల్లదూలించి। వత్తునిం
టికినేనువైభవంబునను॥ కాకుంటెసీతచేగడతేరిపోయెదను। గానిశరణ
నుమాటనానోటరాదు॥ మునులనందరిబాధనొనరించఁఖిర్యాదు। గావిం
చితెప్పిస్త్రీఘ్నునిరాఘవుని॥ రప్పించియతనితోరణముసేయగలేక। శర
ణంటెనవ్వరాజగతిజనులెల్ల॥ నగుబాటుపనిజేసిజగతిఁబ్రతికినకంటె। మ
రణమొందుటనాకుమంచిదనితోచె॥ కలనైనశరణన్నపలుకునోటనురా
దు। హీనవృత్తికిమనంబెన్నడునుజొరదు ॥ సకలజనములనెల్లసమరంబు
పాల్జేసి। బ్రతుకుపైనేనాశపడుటలేమిఘనము ॥ చిరకాలమెవ్వరునుధర
ణిలోనుండెదిరు। ధైర్యంబువిడనాడతగదెంతయైన॥ ధైర్యమునపోరాడి
తరుణిబరిమార్చెదను। బరిమార్పలేకున్నధరణిగూలెదను॥ కాసిరెండో
మాటకలనైననానోట। రాదుహీనతకొప్పబోదునామనసు॥ పొంకమైన

ప్రతాపలంకానివానులగు। బలులనందరిజంపిబ్రతుకెట్లుదలతు॥ నాయొ
క్క-మార్గంబునటనసర్వము దెలసి। తల్లి నీవిటులాడధర్మమానీకు॥ చాల
పసిబాలకుడునీలకేతునిడాసి । పోషించుకోసీవుపుత్రకునిరీతి ॥ అనగమన
మునబుద్ధిగొనకుండగుణవతీ। పరమసాధువుబోధపరచమోయమ్మ॥మూ
రుజెప్పగబోకుమాతల్లి నీమాట। దాఖలాగనుపించుతప్పకుండగను॥ బ్ర
హ్మావరములునేలపాలైనకాలమున।బ్రతుకుపై నేనాశబడుటేమిసుఖము॥
అనితల్లి వీడ్కొల్పిఅసురనాయకుడంత। నెలతతోనారాత్రినిద్రభోంచెను
గ॥ రణములోరఘువరుడువనితసీతాదేవి। నేమరంబుగనిమహాసంతోష
మొదవె॥ ఆశ్చర్యమానసుండై రామభూవరుడు। హనుమంతుగాంచియి
ట్లనిమోదమున॥ కంటివాహనుమదాకలకంఠిశుకవాణి। సీతామహాదేవి
సేయుయుద్ధంబు॥ పుష్పంబులరచేతపూననేరనికొమ్మ । ఘోరశరములు
బూననేరీతినేర్చె॥ చిలుకపలుకులకుబిట్టలుకుకాంతామణి। యిలయెల్లభీ
తిల్లనేరీతినార్చె॥ ననుదప్పపరులనెన్నడుచూడనేరదీ। యింతిపగతుల
నడుమనెటునిల్వనేర్చె ॥ బిసబిసనునడువంగనసియాడుకలకంఠి । యిట్లు
యుద్ధముజేయనెట్లునేర్చెనుగ॥ పటికంపుసోపానపఙ్క్తి-నిల్వగలేని।పూ
బోణినీయొక్క-భుజమునెటునిల్చె ॥ అనుచుశ్రీరాఘవుండదృతిహర్షము
న। వెలయజానకిపైనివేడ్క-మీరుచును॥ పలుమారుసీతచెక్కిలిబట్టిము
ద్దాడి। వెలదిసమరంబునవిభ్రాంతిగొనుచు॥ హనుమంతుభుజములంద
తివసీతయుదాను। నిలిచియుండిరిమహాబలిమితేజమున॥ హనుమంతుపై
నిలచిఆరాఘవేశ్వరుడు। కపిబలమంతయునుకనులజూచెనుగ॥ పోకపోక
లుగానుమూకమూకలుగాను। కుప్పలైబడియుండ్రిఘోరబలుతెల్ల॥ఏది
క్కు-జూచినామెడతెరిపిలేకుండ। బడిరికపిబలమెల్లబహువిధంబులను ॥
తమమూలబలమంతతగరాజ్యబలమంత। కుప్పకుప్పలుగానుకూలియుం
డిరిగ ॥ కడువిభీషణుబలముబెడుగొండలవిధాన । కూలియుండిరినేలకో

రాముడు మృతసేనలజూచి దుఃఖించుట.

టానకోట్లు॥ జాలిగొనిరఘువరుడుసకలబలములనపుడు। కన్నులనుబాడ
గాంచికటకటాయనుచు॥ ననునమ్మివీరెల్లజనుదెంచిదైత్యుచే। మడిసిపో
యిరిగదామాటలోననుచు॥ చప్పన్నదేశములజననాయకులజూచి। కను
లశ్రులుదొరుగకటకటాయనుచు॥ తనమ్రోలబడియున్నతమ్ములనుబా
డగాంచి॥ మదిశోకమునగుందిమానవేశ్వరుడు॥ లవకుశులజయవిజయు
లనుగాంచిదుఃఖంబు। పట్టజాలగలేకపద్మలోచనుడు॥ పలుమారుశోకిం

పప్రాణనాయకుజూచి। కలకంఠిజానకీకాంతయిట్లనియె॥ సకలలోకేశ్వరా
జలజాతలోచన। కాకుత్థ్సకులదీపకౌసల్యాతనయ॥ ఆర్తసంరక్షణా ఆదినా
రాయణా। పంకజాక్షాపరబ్రహ్మస్వరూప ॥ సర్వజ్ఞులగుమీరుసకలధర్మ
ములెరిగి। తగునవగవగమీకుదశరథరామ॥ సంసారములుమాయజాయ
పిల్లలుమాయ। నిజముగాభావిస్తేనిఖిలంబుమాయ॥ తనయులెక్కడివా
రుతమ్ములెక్కడివారు। ఇదిమాయజాలంబుయెఱుగరామీరు॥ మాయజా
లంబునకుమదినిట్లువగవంగ। మీకుఁతగునాసర్వలోకనాయకుఁడ॥ నిత్య
మేమియుగాదునీమాయసర్వంబుః। నీమాయలోమహిమనీవెయెఱుగుదు
వు॥ నఱునివలెతమరిట్లువెరగొందధర్మమా। గనుగొనుడిసర్వంబుజ్ఞాన
మూలమున॥ జ్ఞానమూలంబుగాగనుగొంటిరామీరు। అఖిలంబుమిథ్య
గానగుపడునుస్వామి॥ మిథ్యపదవులకింకమీకేవగవగనేల। పరమాత్మ
లోకేశపంకజాతాక్ష॥ అనిప్రాణనాయకునితనుచాలనూరార్చి। కడుసమ
స్తముదెలిపెజ్ఞానమూలమున॥ మానవేంద్రుడురాముజ్ఞానమునబరికించి।
నెలతదెలిపినరీతినిశ్చయంబనుచు॥ భండనములోగూలిపడియున్నవారి
లో। బలులురెవ్వారైనబ్రతికొందురనుచు॥ బవరభూములువెదుకపని
బూనిరఘువరుడు। వెదుకజొచ్చెనుసకలయోధవీరులను॥ తనవథూమణి
యునుతానుహనుమంతుండు। నన్నిదిక్కులకరగియరసిశోధించి॥ వెద
కుచురాగవిభీషణుండచోట। కులగిరీంద్రమురీతిగూలియుండెనుగా॥ కని
రాఘవేశ్వరగుడుకనికరమురంజిల్ల। నతనిదగ్గిరనిలచిఆరసిశోధించి॥ ఉర
ముగాడినశక్తిశరముసయ్యనదీసి। విరిచిపారగవేసెనరవరోత్తముడు॥ బం
ధనములూడుటకుబలుమంత్రమొనరించి। ఘనముమీరంగనాతనిమూ
ర్ఛదెలిపె॥ తెలిసివిభీషణుడుధీరాత్ముడై నిలచి। వందనంబులుజేసెవారిక
వ్వేళ॥ హనుమద్విభీషణులుఆరాఘవేశ్వరులు। బవరభూములువెదుకప
నిబూనియప్పుడు॥ విలవిల్లుదీపములువెలిగించికపివరుల। జూచుచుబలుగ

తులశోధించిరవుడు ॥ చనుదెంచుచుండంగఘనుడుభల్లూకపతి। బహు
కాలములవే త్తబడియుండెనచట॥

రాముడు జాంబవంతుని లేవనెత్తుట.

ఆంజనేయునిమాటయాలించిజాంబవుడు। హనుమంతుడనితలచి
తనమనంబునను ॥ అతిపీలస్వరముచేహనుమంతునింబిలచె। వినివాయు
నందనుడుజనియెదగ్గిరకు॥ అతనికన్నులజూచిఅతిగౌరవముజేసి। బలుభ
క్తిమీరంగబలికెజాంబవుడు ॥ హనుమదాహ్వయుడరామావనీనాథుం
డు। వదిలమాయాతనిభార్యసేమంబ ॥ అతనితమ్ములుపుత్రులందరుసేమ
మా। మగుణపుత్రుడువిభీషణుడుసేమంబా॥ భానుసుతుడందరుబ్రతికియు
న్నారుగా। నిన్నుగనిబ్రతికితిని నేనుపవనజుడా॥ కనులశరములునూర్గ్గా
డియున్నవికనులు। దెరవశక్యముగాదుతెరిపేమిలేదు ॥ చెవులలోబాణ
ములుజెందియున్నవివేలు। వివశత్వమునుబొందివినరావుచెవులు ॥ తెరిపి
లేకుండంగశరములంతటగాడి। విరిగియున్నవిమేనవేలకొలదిగను ॥ దే
హంబుమరణసందేహంబునను బొంది।పరవశత్వమునొందిపడితినిచోట॥
లోలతనుమాట్లాడనాలుకరాదుగా । తడిలేదునోటిలోబడదులేచినను।
అరయసర్వాంగములవిరిగిబాణములుండె। అవిదీసిరక్షించుహనుమంత
నన్ను॥ నీకటాక్షంబుచేనేనుజీవించెదను । పుణ్యమబ్బునునీకుపుడమిలో
పలను॥ అనిపలుకుచుండంగనంతలోశ్రీరాము । కరుణారంజిల్లంగగనివేగ
వచ్చె॥ వచ్చియాతనిజూచివరకరుణరంజిల్ల । నతనితోడుతనిట్టులనియెశ్రీ
రాము॥ భయపడకుజాంబవాబహుకాలములవేత్త। వచ్చితినినేనురఘు
రాముడనీకడకు॥ అనిమేనవిరిగియున్నస్నిశరములుదీసి। విరిచిపారగవేసెన
రనాయకుండు॥ హస్తస్పర్శచేతనతనిదేహంబంత। నలరింపజాంబవుండె
లమిజెన్నొందె ॥ ఎలమిజెన్నొందుచునుయినకులాధిపుపాద। పద్మముల
బ్రణమిల్లెబలుడుజాంబవుడు॥ ప్రణమిల్లియున్నట్టిభల్లూకనాయకుని। కర

ములచే నత్రైశములలోచనుడు॥ ఆదరంబున జేర్చి అతడు తానును విభీ। ష
ణుడు హనుమంతుండు తనవధూమణియు॥ మఱియు పరికింపుచును మార్గము
నజను దేర। కడువింత రణభూమిగానబడుచుండె ॥ పర్వతంబులలాగు బడి
నేలగూలిన। గజకోట్లు మేఘములకరణినుండెనుగ ॥ మోకాలు బంటుగా
నేకమైయుండందు। గనుపట్టు మెదడు పంకంబుగానుండె ॥ మహినిండబడి
యున్న మాంసఖండములెల్ల । నింద్రచాపములుగా నెనయుచుండెనుగ॥
కడుహాలు కృతులు మేఘగర్జితముగానుండె। శరపరంపర ఘోరవర్షమై
యుండె॥ వర్షకాలము రీతి వారిసేత్రంబులకు। గనిపించె నప్పుడా కడుయుద్ధ
భూమి॥ శతకంఠుడా రాత్రిసతి తాను నిద్రించి। యుదయమున మేల్కాంచి
యుద్ధంఢుడగుచు॥ దసరబత్రీసాయుధాధారుడై మహా। విలయకాలాంత
కుని విధము మీఱుచును॥ బలురథముపై నెక్కి భైరవుని చందమున। ఘను
డు శతకంఠుండు తనపురము వెడలె॥

శతకంఠుని గొప్పయుద్ధము.

దుశ్శకునములు చాలతొల్లి వలెగనపడగ । గణనసేయక మహాగ
ర్వాంధుడగుచు॥ యముని రీతిగ వచ్చెనేమి చెప్పుదు వాని। తామసము భు
జబలిమి ధైర్యసాహసము॥ పిడుగుపాటున వచ్చె బెడిదంబులుప్పతిల। తన
సూడు మొగములను పెనుమంట లెగయ॥ దూరమున బాడగాంచి శ్రీరాఘ
వుని దేవి। విల్లునమ్ములుదాల్చి విభునాజ్ఞగొనుచు॥ కల్పాంతకునిరీతి ఘనుడు
శతకంఠుండు। రాముదేవుని డాసె భీమశౌర్యమున ॥ డాసి పటుబాణములు
వేసి ఘోరాకృతిని। సింహధాటీ జేసి చెలగి రాక్షసుడు ॥ ఘనసర్పములరీతి
పెనగొనుచు బాణములు । పెనుమంట లెగయుచును జయె ఘోరముగ॥
గని జానకీదేవి తనవిల్లు చేనంది। గుణమెక్కు బెట్టి టాంకృతులొప్ప జేసె॥ గు
ణరవధ్వనులచే గూలె కులశైలములు । కలగెసప్తాంబుధులు తలపోసె బ్ర
హ్మ॥ గరుడకిన్నరయక్షగంధర్వచారణ। సురసిద్ధసాధ్యులంబరమునందు

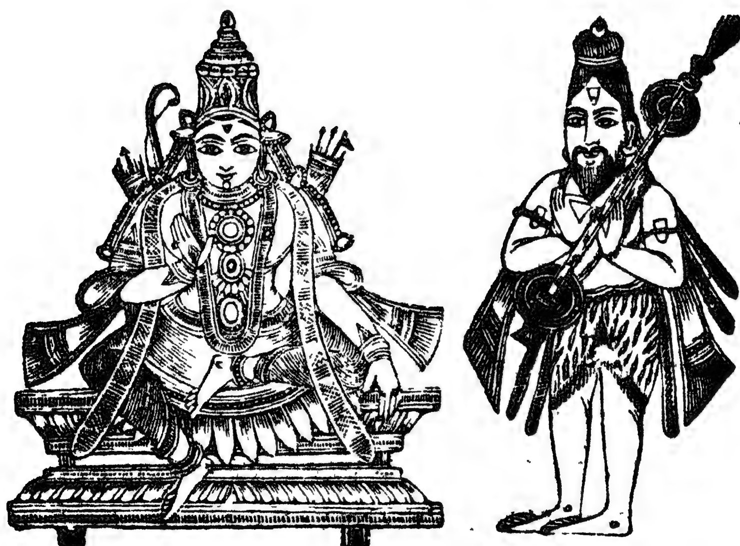
సను॥ వఁగాతిసీతాదేవి బాణసంధానంబు । బలముదోర్గర్వంబు ప్రతిభాష
ణములు ॥ నిలచిమాచుచునుండెనిఖిలదేవతలపుడు । ఆశ్చర్యహృదయు
లై యథమందుండ్రి॥ ఘోరశరములబరప శ్రీరాఘవులదేవి । దనుమా
డావేగమునఘనశరంబూని॥ వానిచాపములన్ని వసుధపై బడఁగూల్చి । చీ
కాకుబడజేసె తీకరంబుగను॥ చాపముల్ దూలుటకు కోపించి శతముఖుడు।
కలకంఠిసీతపై కనులెఱ్ఱజేసె॥ కనులెఱ్ఱగాజేసి కంఠీరవమురీతి। మరికొన్ని
విల్లందిమహిమమీరుచును॥ మరికొన్ని విల్లందితరుణిజానకిపైని । బరపె
పటుబాణములు తెరిపిలేకుండ॥ అవియెల్లఖండించి ఆరాఘవులదేవి। ఘో
రవిశిఖావళుల్ నూరుదాడిగేసె ॥ రక్కసునిమకుటములురాలినేలనుగూ
లె। దనుజబాణములన్ని తునియలై పడియె ॥ దనుజతేజోరూపమునుగూ
లిపోవంగ । సర్వబాణము లేసెజానకీరమణి ॥ వెలయుమంటలుగ్రమ్మవిష
ములుగ్రక్కుచును। శరములుద్ధతినిశాచరునిబాదవెనుగ ॥ దనుజుతేజో
రూపమును వేగసరిపుచ్చి । ముదితసీతాదేవిపాదిజేరెశరము ॥ చాపము
ల్మకుటముల్సర్వతేజముదూలి। బలుడుశతకంఠుండుబలుకోపమొదవి॥ క
నులెఱ్ఱగాజేసిగదచేతబట్టుకొని। వీరహుంకృతిబూనివిసరెరాక్షసుడు॥ ది
వ్యబాణంబేసిసవ్యముగమహాలక్ష్మి । గదదగ్ధమొనరించెఘడియలోపల
ను ॥ గదదగ్ధమొనరింపకాలాంతకునిరీతి । హుంకారుడై యపుడుఅసురవ
ల్లభుడు ॥ సురలుబెగడొందంగశూలంబుచేబట్టి । దనరకంఠీరవధ్వనుల
మీరుచును॥ వెలయగిరగిరద్రిప్పివిసరెబలుశూలంబు । పెనుమంటలెగ
యుచునుజనియెశూలంబు ॥ శూలముద్ధతినేగిసుదతిజానకిబాదవె । రక్త
ధారలువెలసెరమణిమేనెల్ల॥ రక్తధారలువెడలిరమణీలలామంబు । సొ
మ్మసిలియంతలోక్రమ్మరనుదెలసి ॥ చేబాసురారాయోరిశతముఖానాతోడ।
నెదిరించిపోరినావెంతధీరుడవు ॥ ఖలుడనినుబరిమార్తుకాచుకోరాయం
చు। విలయకాలానలమువిధముమీరుచును॥ దనుజనాథునిగూల్పతడవు

సేయఁగరాదు। అమృతంబువిషమాయెనుఆలస్యమైన॥ అనివిష్ణుబాణంబుత
నకేలసంధించి। పూనియుగ్రతజేసెదానవునిపైని॥ పుడమిగంపింపంగఁబె
నుమంటలెగయుచును। పావకుండేతెంచుభంగిశరమేగె॥ బరువడినిశరమే
గిసురవైరికంఠములు। హస్తములుదునుమాడెనతివిచిత్రముగ॥ నూరుశి
రములునుయిన్నూరుకరములుద్రుంచి। తూఁశిరమునుజేరబాణమవ్వేళ॥
తలలువ్రాలినవెనుకతాటిబొందవిధాన। నింగిపొడవునదైత్యుడిలచియుం
డెనుగ॥ పరమేష్ఠియిచ్చినవరమహాత్వంబునను। దానవుడుబడఁడామొతఁ
ణంబునను॥ మరియునెప్పటిరీతికరములునుశిరములును। నద్భుతంబుగ
మొలచెనసురనాథునకు॥ కనిజానకీదేవికడువిచిత్రమునొంది। యిదియేమి
వింతరాయనుచుకోపమున॥ అర్ధచంద్రాస్త్రంబులవివింటసంధించి। ఖం
డించెదానవునికరశిరంబులును॥ మరియునెప్పటిరీతికరశిరంబులుమొల
చె। నారాఘవులదేవిఅద్భుతంబొదవె॥ ఇదియేమివింతనుచుమదినెంచిజా
నకీ। మరియుక్రమ్మరనొక్కశరముదొడిగేసె॥ శిరకరంబులుదునిసిశిథిలమై
మొండెమున। కరశిరంబులుమొలచెసురవైరికపుడు॥ మరియుదనుజాధిపు
నికరశిరంబులుదునుమ। వెలయకరశిరములునువెంటనేమొలచె॥ కనక
కుండలములునుఘనకిరీటములతో। తలలన్నిమొలచెనుదనుజవీరునకు॥ క
రవాలముసలముద్గరప్రాసతోమరా। ద్యాయుధంబులతోడహస్తములు
మొలచె॥ సీతామహాదేవిచిత్రమొందుచుచాల। బాణపరంపరల్బరపిపర
వుచును॥ కరశిరంబులుబట్టిఖండించివ్రేయుంగ। మరియునెప్పటిరీతికరశిర
ములమరు॥ కరశిరంబులుతొల్లికంటెసుందరముగా। జనియించెజానకీస
తిచిత్రమొంద॥ విభ్రాంతురాలగుచువెలదిసీతాదేవి। దనుజురూపము
గాంచితలపోసెనిట్లు॥ తాకవోబాణములుదాకిననుత్రుళ్లవో। కాకయి
దియేమనుచుకాంతవెరగందు॥ వెరగందియిదియేమివింతంచుబాణము
లు। తెరిపిలేకుండంగశీకొల్పెనపుడు॥ ఎప్పుడువిల్లందుకొనునెపుడుశరము

లుడాసుగు। నెవ్వడు వేయును బాణ మెప్పుడెక్కుబెట్టు॥ ఎప్పుడు శిరములు దూ
లు నెప్పుడు క్రమ్మర మొలుచు। నేర్పాటు దెలియదని యెల్ల దేవతలు॥ వినువీ
ధినాశ్చర్యమును బొందిచూడంగ। వారికై నేర్పరచతరముగాదాయె॥ కో
నలు రెండును గలిసి దనువుగనబడుచుండె। చంద్రపరివేషమో చక్రమోయన
నగ॥ తెగుతలల భ్రమునకెగయునట్టితలలు। బడుతలలెల్ల భూభారంబుగ
ప్పె॥ కొన్ని గగనముకెగసె కొన్ని యంబుధిబడియె। కొన్ని కుప్పలరీతి కొం
డలైయుండె॥ చప్పున నెత్తురు చొప్పుగనరాకుండ। తలలు మొలచెను విచి
త్రముగ దైత్యునకు॥ తలవంచి జానకీ తలయెత్తునంతట। మొలచు నద్భుత
ముగా తలలు చేతులును॥ రెప్పవిడినంతలో తప్పకుండగ దునుమ। నంతలో
నే మొలచు నతివిచిత్రముగ॥ కరశిరంబులు ప్రావాలిధరణీతలంబెల్ల। నిండి
యుండెను కోట్లు కొండలవిధాన॥ శతకంఠుతలలెల్ల చాలకుప్పలరీతి। పోక
లై పడియుండె భువియెల్ల నిండి॥ తలలు చేతులు ప్రావాలికలగిరులచందమున।
కడువిచిత్రంబుగా గానబడుచుండె॥ తారాపథంబునకు తోరణముచంద
మున। మింటికెగసిన తలలు కంటగనబడును॥ మరియు రఘువరుడేవి శిరము
లుద్ధతిబూని। కరశిరంబులు గూల్చగడియమాత్రమున॥ అవియు నెప్పటి
రీతి నద్భుతంబుగ మొలచె। క్షణమాత్రమున నురాక్షసనాయకునకు॥ తప్ప
కుండగ సీతతామరల దునుమంగ। వింతరంజిల్లగా వెంటనే మొలచె॥ మరి
మరియు శిరములును కరములను ఖండించె। విసికి వేసరిబొందె వెలది మహాల
క్ష్మి॥ విసికి వేసరి మరియు వెలది సీతాలక్ష్మి। తనమదిని విభ్రాంతికొనియి
ట్టులనియె॥ కొండలప్రోడవుగా కోటానకోటుల। కరశిరంబులు బట్టి ఘనత
గూల్చితివి॥ ఈమహామండలంబెల్ల నిండి చెలంగె। లేదు తెరిపిచోట లేశ
మాత్రంబు॥ సకలభూములు నిండె సాగరంబులు నిండె। లేదు తెరిపిచోట
లేశమాత్రంబు॥ ఎంతగూల్చిన దనుజుడిలపై నివ్రాలడు। దనుజుకరశిరము
లికదునుముఖలమేమి॥ తలలు కోట్లుగ ద్రుంచితిని చాలవేసరితి। కరముల
ట్లుగ ద్రుంచి మరి వేసరితిని॥ బాణములు సరిపోయె దానవుడు దెగడాయె।

బ్రహ్మయిచ్చినవరముబలముయెంతటిదో॥ దానవునిబలిమార్పలేరముగా
దీకనాకు। నగుబాటుపనివచ్చెజగతిలోపలను॥ తగుమునవిపతిచేతధనువు
తూపులుబట్టి। చెలరేగియుద్ధంబుచేయబూనితిసీ॥ ఆడవారలబుద్ధులల్పం
బులనుమాట। దాఖలాచేసితిధరణికింతటికి॥ అనిఖిన్నురాలగుచుతన
కేమిదోచకను। చిత్తంబువికలమైశ్రీరామదేవి॥ దానవుండంతటనుతరు
ముకొనిబాణములు। వెలదిజానకిపైనివేసెనుద్ధతిని॥ హనుమంతుతనవాల
మడ్డంబుగాబెట్టి। దురుముజేసెనుదైత్యుశరపరంపరలు॥ మరిమరియుదా
నవుడుతెరిపిలేకుండంగ। శరపరంపరగప్పెధరణిగంపింప॥ తగుచరునివా
లంబుదాకిగుండ్లైపోయె। దనుజుబాణములెల్లతక్షణంబునను॥ సీతామ
హాదేవిపాతకునిరాక్షసుని। బలిమార్పగాతనకుతరముగాదనెను॥ తనమది
నిగుందుచునుతనపతినిగనుగొనుచు। ఖిన్నురాలగుచుతానున్నసమయ

నారదమహాముని రామునియొద్దకు వచ్చుట.

మున॥ హాకృష్ణగోవిందఆదినారాయణా। అనివీణవాయించుకొనుచు
నారదుడు॥ దివినుండివేంచేసిదేవదేవుజూడ। కయ్యాలమునివరుడుఘన

ప్రాప్తియుతముగభాగవతసనుదుటపట్టవర్ధనమును। తులసిపూసలపేరు
అలరారెతనమునా॥ భాసిల్లితనమునపందువెన్నెలగాయు। జడలుతూగాడం
గజసుఖించెనపుడు॥ పోషితయభాత్రిభువనంబులకుమాత। ఘనకార్యవి
ఖ్యాతకరుపుణ్యశీల॥ కనియునారదమౌనికాంతసీతాపతికి। వందనంబులు
చేసిముందుగానపుడు॥ తనపతికిమ్రొక్కెటిమునిపుంగవుఁగాంచి। దండ
ములుగావించెతరుణిసీతమ్మ ॥ దండములుసమకొల్పితాపసవర్యునకు। న
ర్ఘ్యపాద్యాదివిధులనుపూజజేసె ॥ మునిపూజకావించి ఘనుడురఘునా
యకుడు॥ అతనితోడుతనిట్టులనెమోదమున ॥ ఘనమౌనిచంద్రయేక
తమునసుమీరిందు। వచ్చితిరిశలవియ్యవలెనుమీరాక ॥ మీరాకగలు
గుటలుమేలుసమకూడుటలు। జన్మపావనమబ్బుసన్మునీశ్వరుడ ॥ ఎంతపు
ణ్యంబుమాకీవేళమీపాద। కమలముల్సేవింపగలిగెభాగ్యమున॥ ఏలోక
మునసుండియిటకువేంచేస్తిరో। భవదీయదర్శనముప్రాప్తించెమాకు ॥
మాతపంబులుపండెమాకోరికలునిండె। కంటిమీపదదివ్యకంజాతయుగ
ము ॥ సేమమామునివరులుసేమమానిర్జరులు। సేమమాలోకములుసేమ
మామహాని॥ అనిరాఘవుడుబలుకహస్తములుజోడించి। ఇనకులాధిపునితో
ననియెనారదుడు॥ అఖిలలోకాధారఆదినారాయణా। ననుజూచియీరీతి
గొనియాడదగునా॥ అవనిభారముమాన్పనవతరించినయట్టి। నారాయణు
డవీవుననుగన్నతండ్రి॥ భూనులనురక్షింపమహినుద్ధరింపంగ। జగతిబరగి
తివీవుజానకీరమణా॥ నీపాదపద్మములునెమ్మితోజూడంగ। ప్రతిదినమువచ్చె
దముపద్మలోచనుడ॥ పదదర్శనముకంటెపనియేమిమాకికను। నీపాదద
ర్శనమునిత్యమంగళము॥ విశ్వనాథుడవీవువిశ్వపాలుడవీవు। విశ్వమయు
డవునీవువిష్ణుమూర్తివిగ॥ మావంటివారలకుపావనంబులుగలుగు। నిత్య
మంగళమబ్బునీదర్శనమున ॥ అనుచునారదమౌనితనతోడబలుకంగ। న
తనితోడుతనిట్టులనియెరాఘవుడు ॥ పరమయోగీంద్ర నేభవదాజ్ఞతల

నుంచి। శరముఖహరణంబునలువంగదలచి। సకలజంతువులతో కలముడి
స్త్రిమిచ్చటికి। నఖిలబలములగూల్చెనసురనాయకుడు। అనుజాలకెల్లత్రి
లనందరిఁబరిమార్చి। శూరుడై రాక్షసుడుసొంపుమీరుచును। రణమున
నర్చితకైర్యమున రాక్షసునితోడ। వానిగూల్పంగనావశముగాదాయె।
విలుబాణములుబూని వెలదిసీతాదేవి। దనుజదేహంబెల్లదునియ వేసెను
గ॥ వానికరశిరములునువసుధపై బడగూల్చె। కుప్పలై పడియుండెకోటా
నకోట్లు॥ పర్వతంబులపోడవుబడియుండెదానవుని। తలలుబాహువులెల్ల
ధరణినిండుచును॥ ఎంతదునిమినగానిమొప్పటిచందమున। తలలుచేతులు
మొలుచుదనుజవీరునకు॥ సీతామహాదేవిచేతరణభూమిలో। దనుజుండు
గూలుసాధనముగనబడదు॥ దానవుడుగూలుటకుతగుసాధనంబేది। తెలు
పవలెనాకిపుడుదివ్యమౌనీంద్ర॥ బాణములువేయంగమాణిసీతాదేవి। ఖి
న్నురాలై యుండెచిన్నబోవుచును॥

నారదుడు రామునకు శతకంఠుని ప్రాణమర్మము జెప్పుట.

అనిరాఘవేశ్వరుడుమునితోడబలుకంగ। నతిరహస్యంబుగాననియె
నారదుడు॥ ఓరాఘవేశ్వరాయీరాక్షసేశ్వరుడు। ద్రోణశైలముకేగితొ
ల్లికాలమున॥ సంజీవకరణులునుశల్యకరణులుదెచ్చి। వీసనాభినిచాలబూ
నియుండెనుగ॥ ఆమహాత్వమువలననసురుకెప్పటివలెను। తలలుచేతులు
మొలుచుతరముగాకుండ॥ తలలుదునిమినమాత్రదనుజుండుతెగిపడదు।
పొందుపాయముగలదుపోరుడీవేళ॥ అసురునాభినిగొట్టుడాక్షేయబాణము
లు। వడినూర్లుబరుపవలెప్రౌఢిమీరగను॥ ఆయౌషధములెల్లహతమా
రిపోవును। దనుజునకుబలహీనతనముసిద్ధించు॥ దశకంఠురీతియాతరువాత
నూటతో। మిడివూర్లుకరశిరములొదవుదనుజునకు॥ అవియుతొల్లిటిరీతి
హతమార్పదైత్యునకు। అటుమీదటనురాపుహస్తములుతలలు॥ బ్రహ్మా
స్త్రమునవానిబడగూల్పగావచ్చు। ఘోరరణరంగమునక్రూరరాక్షసు

ని॥ నామాటనిజముగానమ్మునారాయణా। యీరహస్యంబెల్లనీకుదెలిపితి
ని॥ అదిగాకశాపమాసన్నమైయున్నదిక । నీరాకసేశ్వరుకునింతలోపల
ను॥ అదియెటన్నవినుండియంతమీకేర్పరతు। రాజరాజేంద్రశ్రీరఘురా
మచంద్ర॥ ఈమధ్యదినములనుయీదుష్టరాక్షసుడు। అఖిలదిక్కులగెల్వ
నరిగెనొకనాడు॥ అష్టదిక్కులుగెలిచిఅమరాదిదేవతుల। దూరదేశంబు
నకుబారగాదరిమి॥

నారదుడు శతముఖుని శాపవృత్తాంతము రామునకుయెరిగించుట.

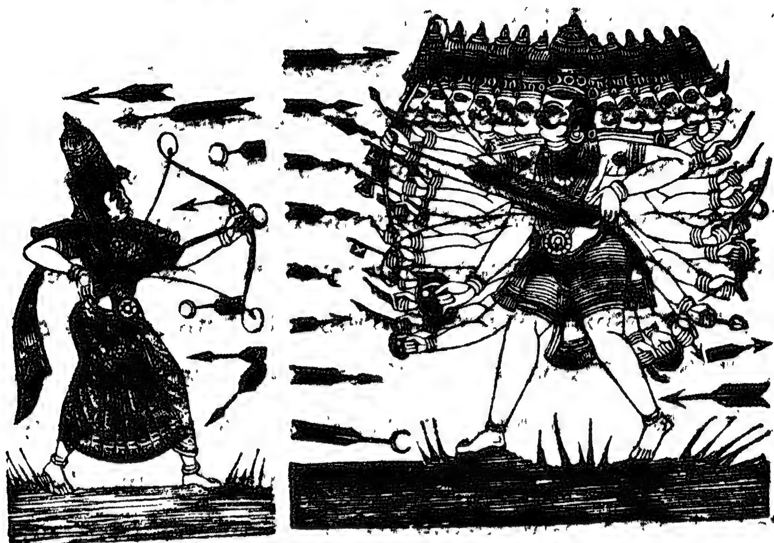
మరలవచ్చుచుకణ్వమానినాథునివనము। జొచ్చినలుదిక్కులను
శోధించివెదకి ॥ కణ్వమునికూతురినిగనిచక్కదనమునకు । మాశ్చర్యము
నుబొందిఅంతరంగమున॥ అతివతోవర్తింపనాత్మలోదలచుకొని । అంత
కంతకువిభ్రమాయత్తుడగుచు ॥ దనుజుడావిమలాంగి దరిజేరియిట్లనియె।
మునినాథునికుమారి మోహనాకారి॥ వనటనుండగనేలఘనవైభవముగ
ల్గు। తూగుటుయ్యాలయందునూగరాదటవె॥ కందమూలములతోకష్టప
డగానేల। పాలతిభక్ష్యాన్నములుభుజియింపరాదె ॥ సూన్యకంఠముచేత
శోభిల్లగానేల। వరరత్నభూషణావళులుంచరాదె॥ నారచీరెలుగట్టినటి
యింపగానేల। పట్టుపీతాంబ్రములుగట్టరాదటవె ॥ నేలపైశయనించినీ
వుండగానేల। హంసతూలికెపాన్పుపైనుండరాదె ॥ ఏలనముజూడవింకే
లసందేహంబు। బాలికామణినిన్నుబాసిపోలేను॥ అఖిలలోకంబులకునధి
కారినైనేను। జలగుదునునాపేరుశతకంధరుండు॥ కైలాసమునకన్నకడు
వైభవమువీరి। వర్తిల్లునాపురమువైభవంబునను॥ లంకాపురముకంటె
పొంకమైనప్రతాప। లంకాపురంబనాలంకాపురంబు॥ ఏవీధిజూచినాహే
మమయమైయుండు। రత్నజాలములతోరంజిల్లుచుండు॥ నాభాగ్యముకు
సాటినాకవాసుడుగాడు। నాతోడవర్తించునాళీకనయన॥ నాసతులకంది

రికినాయకంబుగ జేసి। పట్నంపుదేవిగా బ్రబల జేసెదను॥ ఏలతలపవుజూడ
వేలకోమలిజాల। మేలమనకు తాళజాలనీవేళ॥ నావాక్యమాలించునాపై
నికరుణించు। నాతోడవర్తించునన్నాదరించు॥ అనుచుదగ్గిరరాగదనుజా
పై కోపించి। విమలాంగియిట్లనియె వెరవుబొందుచును॥ ఓరిదనుజాధమా
వాడలుమత్తతనొంది। దుర్వాక్యములనేలతొడరిబల్కెదవు॥ పరసతీజన
ములకుపరులభాగ్యంబునకు। నాసించువారలకునాయువులుగ్రుంగు॥ వర
ధర్మహానియగునరకంబుసిద్ధించు। సిరులణంగునుమిగులచేటుసమకూడు॥
మాతండ్రికణ్వుడీమాటయిప్పుడువింటె। కదసినినుభస్మంబుగాశపించును
గ॥ పరనారిసీతపైభ్రమజెందిరావణుడు। మడిసిపోయినయట్టిమాటవిన
లేద॥ ఐమ్ము వేగముమరలిపోరనీపురమునకు। కుటిలచిత్తుడనీకు కూడదీ
మాట॥ అసిధర్మశాస్త్రంబుగానుచుచతురోపాయములు। ధర్మములు
జెలుపఖలుడురాక్షసుడు॥ వేదతపసికివలెనెవెరపింతువాయనుచు। వనిత
మకమునగవిసెనాబాలపైని॥ పాపిష్టిదానవుడుబలిమికౌగిటజేర్చె। బాల
మొర్రోయనుచుపలువరించగను॥ బలిమిపైబడిమానభంగంబుగావించె।
తాపసేంద్రునిబిడ్డతహతహాలుబొందె॥ బలుదుతననూరుమోములచుంబ
నంబులను। గావించెమునిబాలగగ్గోలుపడియె॥ ముదితవిలపించంగమదన
కదనముసల్పె। కళ్లకావరముననుఖలుడురాక్షసుడు॥ ఆసతికపుడుసద్యో
గర్భమైమహా। వింతబాలుంగనియెకొంతసేపటికి॥ బలురాక్షసునిమేనుభ
రముచేవిమలాంగి। శిధిలమైయచ్చోటజీవంబువిడిచె॥ సమిధలనిమిత్తం
బుజనికణ్వమునివరుడు। తానుక్రమ్మరవచ్చెత్వరితమార్గమున॥ వనము
లోసంచారమొనరించుచున్నట్టి। శతముఖునిబాడగాంచెసంయమీంద్రుం
డు॥ ఈదుష్టరాక్షసుండేతెంచిమునిబాధ। లేమిగావించెనోయనుచుభీతి
లుచు॥ పర్ణశాలకుజేరిపసిబాలకుడుకావు। కావంచునేడ్వంగగాంచిముని
వరుడు॥ ఇదియేమివింతనుచునెంచిదగ్గిరరాగ। మానవతివిమలాంగిపీను

గ్రాణుండా॥ శోకమునవాలోచించి ఘోరముగ శోకించి। తనతపోమహిమ
నంతయుదెలిసి చూచి॥ కడుకోపమునను శాపంబు దగ్గరకొచ్చి। ఓరిదుర్మా
ర్గ దుష్టాత్మ పాపాత్మ॥ నాదనుజులోజొచ్చినా పెంపుమాతునిని। కడిసి చెలి
మిదిబట్టి కటకటా యనగ॥ మానభంగము చేసి ప్రాణముల్గొన్నావు। ఉలు
దప్ప స్త్రీహత్య బలిమిని చేసితివి॥ కొద్దిరోజులలో సుగ్రీవరుడా యుద్ధమున।
స్త్రీహేతువాలు చేసితిని యన్నియును॥ శిరములన్నియు దూలి మరణమొం
దెదవరంచు। శాపంబు నిచ్చె నా తపసోత్తముడు॥ ఆశాపమిప్పుడను
కూలమైయున్న। ఈ ఘోర రాక్షసుండిప్పుడు కూలును గ॥ శాపసుని శాపం
బుదప్పరా దెన్నటికి॥ సేమమూలునిజము గానమ్మి రఘురామ॥ ఆదివరం జ్యో
తి ఆయుష్షు జానకి॥ చేతీమూర్ఛ రణరంబు చేరుమని వేళ॥ గానసాలస్యంబు గాకిం
డుపురికొల్పు। తరుణిసీతాదేవి దనుజాబడ గాల్చు॥ కలవిమ్ముది విక్రీనే జననె
డనుక్రమ్మరా ననిచెప్పిన శరీర వేగవచ్చె॥ మునివరుడు తనకు చెప్పిన మా
టలన్నియును। తనదేవితో చెప్పె రఘువరుడు॥ శగమ [illegible] దెగ
టాతుసం దేహమింక లేదు। అని సీతతో చెప్పియున్న లేఖ్వరుండు॥ ప్రాణనాయ
కుడిట్లు పలుమారు దెలుపగ। తరుణిసీతాదేవి ధైర్యమున వెలసె॥ శతము
ఖుడుగూలంటయనకోలము కుదెలియంగ। ఉత్పాతములు పుట్టె నొక్కవిచి
త్రముగ॥ రాక్షసుని రథముపై రక్తవర్షము గురిసె। నిలవునను వింతగాని
లి చెమేఘములు॥ అశ్వకాలలయందు ననలంబు లేచుట్టె। ఘోరముగన
క్కలును గూయుచు జొచ్చెను॥ పెనుగాలి దనుజుపై జెడిదంబుగా విసరె। తా
రకలు బెడిదముగా దనుజుపై బడెను॥ పిడుగులు నములువచ్చి బెడిదంబుగా
బడెను। గుడ్లగూబలు వచ్చి కూయుచూ గనుగ॥ కంకాదిఖగములును కాకు
లును గ్రద్దలును। అసురనాయకుని మీదనాడె జాగనుగ॥ ఆకసమున రాం
బుసిక్కె వేళ దప్పదని। ఆక్కజంబుగ బలికెనా కాశవాణి॥ ప్రాణవల్లభు జూ
చూని సీతాదేవి। ధనువు తూపులు దాల్పి తన హస్తమునను॥ ఘనభుజాదం

ద్భుతసమర బాణస్ఫురమునబట్టి। గుణమునకుఁగూర్చి సెఖ్కారబాణమును॥ క్రొ
త్తెందకోవాండమునకు గిరిబలుబాణి। పెరికించి బాణకములు గూల్చెపై ల

సీత శతముఖుని శిరములు ఖండించుట.

ములు॥ తరుణిజానకిభయంకరముదీపింపఁగ। నారిపై నంకించె ఘోరబా
ణములు॥ కనులెఱ్ఱగా జేసిదనుజేశుపై వేసె। సింహనాదము జేసిసీతావ
ధూటి॥ దానవునిబలురథముదగ్ధమైపడిపోలె। నశ్వసముదాయంబులవ
నిసైపోలె॥ రథహయంబులుగూల్చిరాక్షసునిసూతుపై। చటులాస్త్రి
ములు వేసెజానకీరమణి॥ చటులాస్త్రములుసోకి కటకటాయనినేల। నసు
రసారథిగూలెహాహాయనుచు॥ అతివసారథిగూల్చి అతివక్రమ్మరది
వ్య॥ బాణములుసంధించిబహువడిని వేసె॥ శరమేగిరాక్షసేశ్వరునిరథచక్ర
ములు। కేతనంబులుగూల్చెభీతినొందఁగను॥ బహువడినికర్ణశభల్లవిశిఖా
వళులు। గురిబట్టిరాక్షసేశ్వరునిపై వేసె॥ అవిదానవునిమేనవహ్నిదిక్కుల
వాఁ॥ బలుమేనరక్తంబుజలజలనుఁగారఁగా॥ శాంతిసీతాదేవిఖట్వాంగంబు

గబాణ। దనుజాఖాలముగిట్టితాముష్టిచేసె॥ ఫాలభాగమునకేబలుడుతా
సామ్యసిలి। చంచలత్వమునొందుసమయంబునందు॥ ఖలుడుగూలుటకొర
కు తెలియంగనారదు। మాని చెప్పినరీతిమగువతానపుడు॥ ఆగ్నేయబాణం
బులందిదనుజునినాభి। గురిబట్టివేసెనిర్భరముష్టివెలయ॥ ఘృతము వేల్చిన
యగ్నిగతిమంటలొలుకుచును। దనుజనాభితలముదాకిబాణములు॥ సిం
హాధాటీశేసిసీతామహాదేవి। మరిమరియునవలములశరవృష్టిగురిసె॥ ధీర
తలువెలయంగ తెరిపి లేకుండంగ। సురవైరినాభిపై జొనిపెబాణములు॥పా
గలుమంటలువింట భుగులుకొనిబాణములు । దనుజనాభితలము దాకి
ఘోరముగ॥ ఆదనుజునాభితలమందునున్నట్టియా। యామృతంబులునా
ర్చెనవలబాణమున॥ తెరలిరాక్షసునాభిదివ్యామృతము లెల్ల। కాలిభస్మం
బాయెఘడియలోపలను॥ తిరిగి వేగమువచ్చితరుణిసీతాదేవి । పొదిలో
నుమారె నెమ్మదిగానుశరము॥ అమృతములన్నియునువాతమారిపోవుట
కు। సంతోషమునుబొందిజానకీరమణి॥ అర్ధచంద్రాస్త్రంబులవివింటసం
ధించి। దనుజాకరశిరములెల్లనుదూలనేసె॥ వరగనెప్పటిరీతిబాహువులు
శిరములును। దనుజేశునకుబుట్టెతక్షణంబునను॥ అవియెప్పటిగబుట్టనం
తలోదునుమాడె। అతివసీతాదేవియద్భుతంబుగను॥ బోటితాసీరీతినూ
టతొమ్మిదిమార్లు। తలలుచేతులుగూల్చెతప్పకుండగను॥ ఘనుడుమునివ
రుడు చెప్పిననిర్ణయంబుగా। బరిమార్చెరాక్షసునికరశిరంబులును॥ దాన
వుడువెరగందితత్తరంబునుబొంది। జానకీదేవిగనిచాలకోపమున॥ కనుఱె
ఱ్రగాజేసిఘనశూలమందుకొని। వెసరజానకిపైనివీరముష్టిగను॥ ఘో
రముగనవలములుభోరునవున్నంట। ఐనుదెంచె శూలంబుజానకిపై॥ క
నిజానకీదేవిఘనశరమొకటేసి । శూలంబుఘడియలోచూర్ణమును జేసె॥
శూలంబుదూలుటకుచాలకోపంబొదవి । కడువడినిరాక్షసుడు గదద్రిప్పి
వైచె॥ చండప్రచండమైజనుతేఁగదగాంచి। చటులాస్త్రమొకటేసెజా

నకీరమణి ఘనశరమెత్తించిగదదగ్ధముగజేసె । సురవైరివరగండచూ
చుచుండెనుగ ॥ గదనుగ్గుగాపుటకుమదివికలముసుబొందె । తల్లి చెప్పిన
మాటతగనిజంబనుచు ॥ తనచావుసిద్ధమనిఘనుడుశతముఖుండు । యేవు
మీరుచుబూనెనల్లశస్త్రములు ॥ భానుకిరణములవలెబాసిల్లుబాణము
లు। ధరణిసుతపై వేసె తెరిపిలేకుండ ॥ రవిమండలముగానరాకుండగావ
చ్చు। బాణములుబాడగాంచిజానకీరమణి॥ మేఘజలధారలనమైరి నబా
ణములు। వేలకొలదిగబరపెవెలదితానపుడు॥ దానవునిబాణములుదగ్ధం
బుగావించె। తివిరిశ్రీరఘురాముదేవిబాణములు॥ తనశరంబులుయిట్లుతు
నియలై పోవుటకు। చింతించియొకకొంతసేపుదానవుడు॥ ప్రళయకాలము
నాటిపెనుభూతమోకాక। ముజ్జగంబులుమ్రింగుమృత్యుదేవతయో॥ కా
కననుగడతేర్చుకాలమృత్యువునిజము। కాకున్న నిటుపోరగా నెవరితరము॥

శతముఖుడు రామునాక్షేపించుట.

అనిరాముబాడగాంచిఅసురనాథుండనియె। చేబాపురానరుడచాలునీప్ర
జ్ఞ॥ కణగినాతోనీవుగణముసేయగలేక । భీతిల్లి మదిజెంగబెట్టుకున్నావు।

[illegible]

భయమున [illegible] నవ [illegible] । [illegible] నవ [illegible]
[illegible] ఇంతపని జేసితివి [illegible] విలువిద్య [illegible] బాణములు॥
అపకీర్తి [illegible] బ్రతుకు [illegible] నెలవచ్చితివి॥ తగ
దు [illegible] నరసింహ [illegible] విన్నా॥ లల
[illegible] నీ కేల మవిల్లు [illegible] తనువు
[illegible] బ్రతుకు [illegible] బ్రతుకు॥ [illegible]
[illegible] బతికియుండుటకంటె! [illegible] బడిన [illegible]
[illegible] విల్లమ్ము [illegible]
ధా॥ [illegible] పతి వెనుక దాగితివి । పురుషుడ [illegible]
[illegible] ప్రాణము [illegible] బుద్ధులు దలచి । [illegible]
ల్లవాసి దెచ్చితివి॥ తగదు [illegible] తనంబు గాదు । వెలదిచే బాణములు
విల్లందుకొనుము॥ విల్లు బాణములంది వెలది వెనుక క్రోచి। పోరునాతో
నీదు ధీరత [illegible] గనబడి వచ్చె । తరుణికందిచ్చితి
వి ధనువు బాణము [illegible] చేనెత్తి [illegible] విల్లు బాణములంది । శౌర్యంబు దె
చ్చుకొని [illegible]॥ అని రాక్షసుడు బలుక విని రాఘవేంద్రుండు॥ త
న మో [illegible]॥ తనబాధ [illegible] జెప్పె
దను॥ [illegible] స్త్రీలని [illegible] పరమే
ష్టిచే॥ [illegible] ముందు॥ [illegible] దా
ఖలపడగ॥ [illegible] విన్నా॥ [illegible]
దిచ్చితి [illegible]॥ [illegible]
లతసీ [illegible]॥ [illegible]॥ [illegible] వాలు
నీకుండగా॥ నను నీవు పోరాతమని చెప్పదగునా॥ అదిగాక [illegible]
రుడా నీ వేగి॥ [illegible]॥ [illegible]

సభఁగొనియెను శుభమువలెంచెంది స్త్రీహత్యగాదె! తాటకఁగూలించితా
పసంగ్రసుడగాక! స్త్రీ చేతఁజిక్కి గర్వించరియుండుటెట్లు! అక్కట రఘుకులా
శనుకూలకైరయుండే! తాపసిశాపంబులెప్పుడు చెరాదు! తాపసిశాపరఘుపతి
ప్పిపోవుండంగ! సీతామహాదేవి చేతఁగూలెదవు! అజగాశసిప్రదుడిక్కడిచాలు
లశాలినా! విఱ్ఱవీగుచునుండు వల్లకార్యముడ! బలశాలివనుచెల్ల డిలి
యుంగనీరాజ! జానిచేగూలితే దాఁఖలాం. దునా! రాఘునానాట్ర్కార్యంబే
లడలిపోవు! సీతతోటి పోరాడనీయుతిగాదిక నా! జానకీదేవితో చాలరేగియు
ద్ధంబు! నలిపిబ్రహ్మాస్త్రబలమెల్లజూపు! గెలువ్వజానకిదేవిగెలువవలెకుంటె
వా! శరణుగ్రక్కొనునిన్ను శరణాజూచెదను! అట్లుసీతసహింపకమోతుకు
నుండిపను! భామశరముసగాలిప్రాణములెవ్వియు! నెలతధిలుబాణము
లునేనందుటిక లేదా! అసురసీతోడపోరాడదిలేను! జానకితో పోరజాల
లేకరీతి! నేలనాకనుకార్యమిన్నజొచ్చెదవు! హాయవాడివిసీకుమార్గ
మెనెరుగుదును! చాలుసిమాటలకుసంతసంబరాయ్య! బలుపోతకదతో
భాషించవపాపంబు! కనరాదునీహాగమువనుబాధకుండ! అనిరాఘువే
శ్వరుండసురతోఁ జుకబలికి! నరపవెలుగుచునున్నజానకిజూచి! రఘునే
జాలంజేలతాసమునిబకిమారచ్చి! మధిలలోకరయులకునానతిదెలిపెదవుక
దుసురాత్మదృంవలెడవునేయగరాదు! అహ్యాగరబుదిపమాను ఆలస్య
మైన! అనిప్రాణనాయకుడుకనతోడదెలుకంగ! పెదారవిందములబడి
ప్రమోదించెచి! శ్రీరాముకలవండిసీతామహాదేవి భార్యాతిమారగవిల్లు చేత

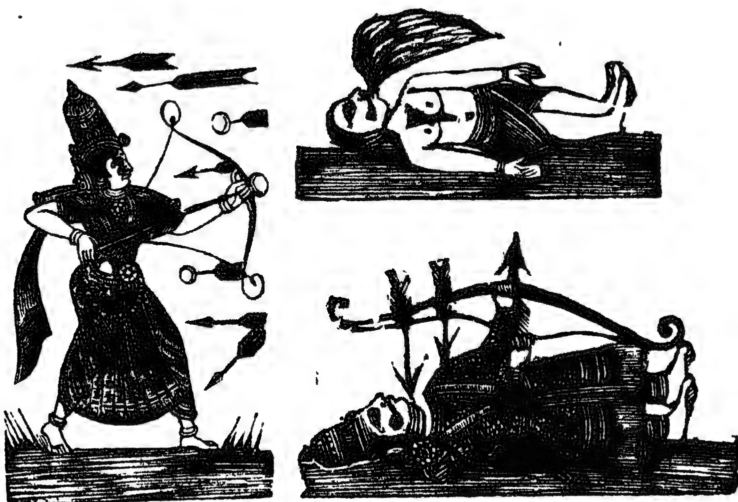
సీత శతకంఠుని సంహరించుట.

ధరియించి! కోటిసుర్యలప్రభంగెకొమ్మహా జ్వాలగనుచును! పోడిలబ్రహ్మా
స్త్రీంబువాంకుగాదిసి! పొదిలబ్రహ్మాస్త్రరాజముగా చేబట్టి! అభి
మంత్రము నరించి అతివయిట్లనియె! జగతిలో శ్రీరాముసత్యవాక్యధురతు
ధగాడన్నమాటలునుతధర్మమైతేను! వసుధలోనే పతివ్రతధర్మ మహిమచే!

గొడుచుచుండినభూతకృత్యములై తే ॥ తలయొకటిరెండుచేతులుదక్కఁగ
నుజునకు॥ కొడువకశిరములనుగూలుగాకనుచు॥ దివ్యశరముకు తెప్పిధీ
రతలుదీపింప॥ భామయునేవడివేసెబ్రహ్మాస్త్రమపుడు॥ ప్రళయకాలాగ్ని
రూపై రవయుగ్మమా॥ ముజ్జగంబులుభ్రమింగ మృత్యువోయనగ॥ భూన
భోంతరములదుబాదవుచుమందుచును। సురవైరివీరగంధ శరమేగుదెం
చె॥ తిరిగెభూచక్రంబుఒరిగె కులశైలములు॥ కదుతారకలుడుల్లెగగనంబు
వణకె॥ సూర్యుండుగతిదప్పెశోకించెరాక్షసులు। చిట్టచీకటిగ్రమ్మెదిట్టము
గనపుడు॥ చిచ్చులొలుకుచునేగిశరముశతకంధరుని। బాహువులుశిరము
లునుబడగూలనేసె॥ తలయొకటిరెండుచేతులుదక్కఁగాజేసి॥ కొడువకర
శిరములునుగూల్చెబాణంబు ॥ దనుజకరశిరములును తక్షణంబునుగూ
ల్చి। శరముతూణీరంబుజేరవేగమున ॥ అష్టదిక్పాలకులు అమరాదిదేవ
తులు। వినువీథిజయజయధ్వనులుజేసిరిగ ॥ తలయొక్కటియునిలచిధను
జనాధుండపుడు। చావునిజముసరియొంచెసాహసంబునను॥ తలయూచిశ్రీరా
ముతరుణిపైకోపంబు। జెనగొనుచురాక్షసుడుఘనశరములందె ॥ ఘనశ
రంబులుబూవనితసీతానతిని। గనికోపమునబలికెఘనుడుశతముఖుడు॥
నీవిభుడునాతోనుమటనిర్వహింపగలేక। విల్లుబాణములిచ్చి వెలదిరోనీకు॥
మగనివెనుకకుద్రోచి తగుదునని నాతోడ। కయ్యానకెదురించితాలుద్రు
వ్వితివి॥ నీమగనిమగతనము నేలపాలైపోయె। బలవిహీనుడువానిబ్రతుకే
మిబ్రతుకు॥ ఇదుగోగూల్చెదనిన్నునీ ఘోరశరమునను। యని ఘో
రశరములనునతివపైవేసె ॥ దనుజశరములుగాంచితరుణిజానకిదేవి। ఒ
క్కశరమునగూల్చెవానిబాణములు। మరియొకశరముదీటుగవడినిరాక్ష
సు। వరుసకరతలయొకటిబరిమార్చివేసె ॥ ఒకచెయ్యిగూలికానొకచేతి
తోకత్తిబట్టివడివడివచ్చెబలురక్కసుండు॥ బలుబాణమొకటందిభామ
సీతాదేవి। దనుజరెండోచెయ్యినునుమాడినపుడు॥ రెండుచేతులుగూలి

మొండియైబలుతాటి॥ బొందవలెరాక్షసుడుభూరికోపమున॥ ఘోరంబు
గాతనదునోరుదెరచుచువచ్చి। మెలతసీతాసతినిమ్రింగబోవుచును॥ నో
రుదెరచుచువచ్చు ఘోరదనుజునిజూచి। సీతామహాదేవి చిరునవ్వు వెల
య॥ చండప్రతాపమహాచక్రబాణమువింట। సంధించియానిశాచరునిపై
వేసె॥ పటువిక్రమంబుగనుబలుమంటలెగయుచును। నెలమిగాసూర్యమం
డలముబోలుచును॥ కాలదండముబోలికాలానలముఃబోలి। వజ్రాయుధ
ముబోలివాడిమీరుచును॥ అలసుదర్శనచక్రములువేయిబోలుచును। ఫా
లలోచనుచేతిశూలంబువలెను॥ హరుడుబ్రహ్మయుసురలు నాకాశవీధి
పై। నందరుసంతోషమందిచూడగను॥ భూనభోంతరములనుబాదవు
చుమందుచును। పటుశరంబేతెంచెబ్రహ్మాండమదర॥ వసుధకుమ్మరిసానవ
లెదిర్గిరందిరిగె। వేయిశిరసులనాగవిభుడుతలవంచె॥ జగముతల్లడమందె
శైలముల్ మొగ్గతిలె! సప్తసముద్రములొక్కసరణి ఘోషించె॥

సీతాదేవిచే శతకంఠుడు చచ్చుట.

అఖిలదానవకోటిఅంధకారంబనగ। శరమేగిశతకంఠు యురపై
గాడ॥ ఉరముభేదించిసత్వరగతిసిదేహంబు। చించిదనుజునిశిరముద్రుం

చివేగమున॥ వూనిదివ్యశరంబువానిప్రాణముగ్రోలి। ధరణిబేధించిపాతా
ళంబుజొచ్చె॥ అచటఁముషముఁసిల్చిఅతివేగజానకీ। తూఁణీరమునుజేర
బాణమవ్వేళ॥ శ్రీరాఘవులదేవిసితశరంబులమాలి। కొండవలెరాక్షసుడు
గూలెరణమందు॥ తద్భరముకోర్వకనుతల్లడంబునుబొంది। ఫణిరాజుత
లవంచెపాతాళమునకు॥ గరుడకిన్నరయక్షగంధర్వచారణ। సురసిద్ధులా
నందభరితులైరపుడు॥ పొలుపొందమకరందపుష్పవరషముగురిసి। రావ
ధూవసులపై యమరాదిసురలు॥ వాయుదేవుడువిసరెపస్తుధచల్లనిగాలి॥త
రుచుగాదుందుభిధ్వానంబుచెలగె॥ అంతవిభీషణుడుహనుమంతుజాంబ
వుడు। చాలసంతోషములనోలలాడిరిగ॥ అప్సరాంగనలెల్లనాడిరతిము
దమునను। విమలమైవిలసిల్లెవెలయంగదిశలు॥ వలనొప్పకార్యనిర్వాహ
కంబాయెనని। సంతోషమునుజెందిజానకీరమణి॥ శ్రీరామచంద్రుండుత్రి
తలోకపాలుండు। అధికబ్రహ్మానందుడాయెనవ్వేళ॥ విలుబాణములునేల
విడిచిసీతాదేవి। పతిపాదపద్మములప్రణమిల్లెనపుడు॥ ప్రణమిల్లియున్నట్టి
భామినీమణిజూచి। తనయక్కునను జేర్చివనజలోచనుడు॥ ముదితచెక్కి
లిబట్టిముద్దాడిపలుమారు। పరమపురుషుడురాముపలికెమోదమున॥ సీక
తంబునగాదెనేడుయీవైరంబు। గెలువసమకూడెనోజలజాతనేత్రి॥ అఖి
లజగములమెచ్చనసురుడనుమాడితివి। ముల్లోకములవారుమెచ్చటించ
గను॥ వెలదిదనుజునిదృంషవిపరీతచందంబు। గలుగజేసితివియీకాలం
బునందు॥నగుబాటురాకుండనాప్రజ్ఞనిల్పితివి। వసుధలోపలనాకువన్నెదె
చ్చితివి॥అనిరాఘవేశ్వరుడుతనసుందరీమణిని। వినతులొనరించుచును వెల
యునంతటను॥ వాసిష్ఠనారదవాలఖిల్యమహాము। నీంద్రసంఘములెల్లనే
తెంచిరపుడు॥ ప్రమథగణములుగొల్వపార్వతీనాథుండు। జానకీప్రియుజూ
డజనుదెంచెనపుడు॥ బ్రహ్మపట్టమునుంచిభారతీనాథుండు। శంకరునితో
గూడజనుదెంచెనపుడు॥ అమరావతీనాథుడతిసుగుణశీలుండు। వేయుకన్ను

బ్రహ్మేంద్రాదులు రాముని జూడవచ్చుట.

లుగల్గు వేల్పుజను దెంచె॥ అమరాది దేవతలు అష్టదిక్పాలకులు। సర్వగీర్వా
ణులునుజను దెంచిరపుడు॥ భోరున నుదివినుండి చేరి రారఘువరుని। కనుల
పండువుగాను ఘనులు వారంత॥ శంక యేమియు లేక శారదానాథుండు। జా

వకీసతిజూచిసంతోషమునను॥ పలువిధంబులచేతప్రార్థనలుగావించి।వో
తల్లి జానకీవోలోకమాత॥ ముజ్జగంబులకెల్లముదమొందజేసితివి। పరగ
సత్కీర్తులనుబరగితివితల్లి॥ కంటకుండైనశతకంఠునిబరిమార్చి। జగము
ద్ధరించితివిసఖియమాతల్లి॥ నిండెలోకములెల్లనీదుఘనకీర్తులను। ఆపద
ల్గడతేరెనఖిలజీవులకు॥ అష్టదిక్పాలకులుఅఖిలమునిసంఘములు। నమరా
దిదేవతలుయానందులైరి॥ నీబాణసారముననిలగూలెశతముఖుడు।అఖి
లలోకంబులకుఆపదల్దొలగె॥ దశకంఠుబరిమార్చిధరణీతలముబ్రోచె।
నీప్రాణనాయకుడునీరజేక్షణుడు॥ శతకంఠుబరిమార్చిజగముద్ధరించితివి।
నిఖిలంబుబ్రోచితివినీవుమాతల్లి ॥ సతిపతులుమీరొక్క సమముగాము
ల్లోక। కంటకులనిద్దరినిమంటగలిపితిరి ॥ ఇకలోకులకుబాధయేకాలమున
లేదు। కడుక్రూరులిద్దరునుగడతేరినారు ॥ నీకువరమిచ్చెదమునీవుకోరిసరీ
తి। దయజూచికోరుమాతల్లిరోనీవు॥ అనిబ్రహ్మదేవుండుతనతోడబలుకం
గ। పతిమోముపీక్షించిపరమకల్యాణి ॥ జీవితేశునియాజ్ఞజెందిపరమేష్టి
తో। పలికెసీతాదేవివరమహర్షమున॥ చెప్పన్నదేశాధిజనవరులుయావ
త్తు। మానిమిత్తమువచ్చిమడసిరిచొచ్చెట॥ మమునమ్మిసుగ్రీవుమర్కటబల
మెల్ల। రక్కసునిచేతనీరణములోజచ్చె॥ మూలబలములువచ్చిముప్పద
క్షోహిణులు। కడురాక్షసునిచేతమడసిపోయిరిగ ॥ ద్వాదశాక్షోహిణులు
దనుజబలములువచ్చి। దనుజుతోబోరాడిధరణిగూలిరిగ ॥ మరిదిలక్ష్మణ
వరుడుభరతశత్రుఘ్నులును। కొమరులగుకుశలవులుకూలిపోయిరిగ॥ అతి
ధైర్యగాంభీర్యుడైనట్టివిజయుండు। దనుజుచేతనుగూలిధరణిద్రావాలెనుగ॥
రణరంగముననిందరును నేలపాలైరి। సాకేతపురమునకుజనుదెంతుమెట్లు॥
వారుజీవస్థులైవర్ధిల్లియుండుటకు । వనజసంభవనాకువరమియ్యవయ్య ॥
పూర్ణాయువులజెంది పాలుపొందియుండుటకు । కరుణించవయ్యఓకమల
సంభవుడ ॥ ఇతరమేమైనమాకివ్వనక్కర లేదు । బలములన్నియుమాకు

బ్రతుకుటలుచాలు॥ అనుచుసీతాదేవిఆబ్రహ్మతోఁబలుక॥ పరమహర్షము
నొందిభారతీవిభుడు॥ అమరాదులకుజెప్పిఅఖిలబలములపైని। కనకవర్ష
ముముందుగాగురియజేసి॥ తరువాతతానమృతవరషంబుగురిపించె। కల
కలంబులుబాంధబలములన్నియును॥ కత్తిగురుతులుమేనగానరాకుండం
గ॥ సకలసేనలులేచెక్షణములోపలను॥ అమృతవర్షపుమహాత్యంబెట్టిదో
గాని। అఖిలబలములుబ్రతికిరాక్షణంబునను॥ వారియానందంబువర్ణన
సేయంగ॥ వశమెవ్వరికినానువసుధలోపలను॥ సకలసేనలుమహాసంతో
షభరితులై। మెలమిబెంపొందిరియింకనేమిచెప్పదుము॥ శతముఖుఁబరి
మార్చిజగములనురక్షించ॥ కలకాలమునురాముఘనకీర్తినిండె॥ ఆటలం
దుననైనపాటలందుననైన॥ పరగరామునికథలుపాపహరణములు॥చదు
వులందుననైనశాస్త్రములయందైన। పరగరామునికథలుపాపహరణ
ములు॥ ఏకథలలోరామయోగ్యతలుగలుగునో। ఆకథలుపుణ్యకథలవి
మానవులకు॥ మానవజన్మంబుమహానార్తినందులకు। వినవలెనుశ్రీరామ
విభునిచరితములు॥ కలదుజీవన్ముక్తికడుభోగభాగ్యములు। సకలసుఖము
లుగలుగుసర్వజీవులకు॥ పనసజంబూద్రాక్షఫలరసంబులకన్న॥ మధురం
బుశ్రీరామకథలులోకులకు॥ కదళికామకరందఖర్జూరములకన్న। మధు
రంబుశ్రీరామకథలులోకులకు॥ మధుశర్కరాక్షీరదధఘృతంబులకన్న।
మధురంబుశ్రీరామకథలులోకులకు॥ నవసుధాపరమాన్ననవనీతములక
న్న। మధురంబుశ్రీరామకథలులోకులకు॥ ఇంతమధురంబైనయేపదా
ర్థములేదు। నారాయణునిదివ్యనామామృతంబు॥ నారాయణునిదివ్యనా
మామృతముగ్రోలి। మోక్షదాయకులైరిమునిగణంబెల్ల॥ సర్వజనముల
కెల్లసాయుజ్యపదమబ్బు। నారాయణునిదివ్యనామామృతమున॥ భవరో
గహరణంబుపరమపదవాసంబు। సరసిజాక్షునికథలుసర్వజీవులకు॥ వనితో
సీతాదేవిఘనశరంబులుసోకి। బలుకొండవలెనేలబడియెశతముఖుడు॥ ర

ణములో శతకంఠుఁ గ్రాలనిట్లుప్రతాప। లంకాపురమునందు రాక్షసస్త్రీలు।
శతముఖుడుకొండవలెనమరమునదూలెనని। వార్తలువిన్నారువారలప్పే
ళ॥ అంతఃపురములోనుఆచిత్రగంధియును। దనుజభార్యలెల్లతగమూ
ర్ఛబొంది ॥ భామలందరుమహాపరవశంబునుబొంది । కొంతసేపుకు దెలిసి
ఘోరదుఃఖముననుॅ॥ పరమసాధ్వుదనుజభార్యమొదలైనట్టి। వెలదు
లందరులంకవెడలివచ్చిరిగ॥ పదయుగంబులుద్రొట్రుపడకొనులల్లాడ। వ
రరత్నభూషణావళులెల్లఁగ్రాల॥

శతకంఠుని భార్యలు విలపించుట,

జడలుముడిమెలపైని చలగినటియింపంగ। బాష్పపూరముల చేతప
య్యెదలుదడియ ॥ మొగములునురములును మోదుకొనిపొరలుచును ।
ఘోరశోకమునగగ్గోలుపెట్టుచును ॥ దారిగానకరాళ్లు దగిలిపడిలేచుచు
ను। హానాథయనిమూర్ఛనవనిఁ గ్రాలుచును॥ రణభూమికరుదెంచిరాక్షస
స్త్రీలంత। రణనిద్ర జెన్నొందురాక్షసునిగనిరి॥ రఘువరునిదేవిచేరాక్షసు
డువెనదూలి। విరిపాన్పుబొరలాడువిధినేలనుండె ॥ రథకేతనంబులునుర
ధచక్రములుగూలి। హంసతూలికపాన్పులమరినట్లుండె ॥ కనకమణితొడ

పులుకరయుగంబులగూడి। దనుజనాథునికమరెతలగడలరీతి॥ గాయము
లితనమేనగారురక్తమురక్త। చందనాకృతిబోలిఅందమరియుండె॥ ధర
ణీపరాగంబుతనమేనుపై బరగి। శాలుగప్పినరీతి జెందియుండెనుగ॥ కాక
ఘూకంబులునుకంకాదిఖగములును। పరిచారకులరీతిబరిఢవిల్లెనుగ॥ శెలి
వేమియును లేకదీర్ఘనిద్దురబొంది। ధరణిబడియున్నట్టిదనుజుబాడగనిరి॥ మ
దగజముబడగూల్చుభ్రమాలుపైటలుబారి। యున్నతీగెలరీతినువిదలంద
రును॥ శోగములుబెనగొనగలోకకంటకుడైన। శతముఖునిపై బడిరిసఖి
యలందరును॥ పడిమోముపై మోముపలుమారుజేర్చుచును। బలుమే
నుకౌంగిటనుబట్టిరందరును॥ బలుమేనుకౌంగిళ్లబట్టిసతులందరును। పలు
విధంబులచాలవిలపించిరిట్లు॥ హానాథశతకంఠహానీదుశూరత్వ। మెచ్చో
టుకేగెనింకెచ్చోటగలిసె॥ సురవర్గములనెల్లచెరలుబట్టినయట్టి। నీదుది
వ్యాజ్ఞయేయేటగలసెనుగ॥ అష్టదిక్పాలకులహతమార్చునీబలిమి। శౌ
ర్యమంతయును యేజలధిగలసెనుగా॥ త్రిపురసంహారునైన తెరచినీమొగ
మెత్తి। వెరపించులావుయేవీటగలసెనుగా ॥ తపమహత్వంబునకుతగబ్ర
హ్మనీకిచ్చు। వరములన్నియును యేవనటగలసెనుగ॥ నీరూపునీరేఖనీసొం
పునీపెంపు। నెల్లప్రాభవమిపుడుయెందుగలసెనుగ ॥ నిలుచునాప్రాణము
లునిముషంబునినుబాసి। పిలచినాయొకమారుపలుకవేమయ్య ॥ తప్పేమి
యును లేదుదయజూచిమాపైని। ఘనుడనీవొకమారుకనులెత్తిచూడు॥
భయమెవ్వరికినైనభయమనగనికేమి। వీరుడవుజగదేకశూరుడవునీవు॥
అసమానబలశాలివానందపూర్ణుడవు। గవికోటితేజుడవురాజితుండవుగ॥
తొలగనీశిరముయీధూళిభస్మంగుండగా।శయనింపధర్మమాజగదేకవీర॥
మమ్మువిడనాడుటకుమనసునీకెటుతాళె। ధవుడమమ్మెడబాయధర్మమానీ
కు॥ ఎన్నెన్నిజన్మంబులెత్తిపుట్టినగాని। బలశాలినీవంటిపతిమాకుగలడె॥
ఎట్లుభరియింతుమింకేతాళుదుము। నినుబాసిప్రాణములునిలుచునామా

తు॥ ప్రాణేశనినుయెడబాసితాళగలేము। సెలవిమ్మునీవెంటజనుదెంతుమి
పుడు॥ ఏదిగతియేదిక్కృతియేదిదిక్కికమాకు। నేదారియేతెరవుయేమిజే
ప్పవుగ॥ అలగితివోమామీాదనధికబలసంపన్న। పిలచితేపలుకవుప్రియ
మెందుబోయె॥ కలనైనమేమునీశలవుదప్పగలేదు। యింతకఠినవుబుద్ధి
యేమిప్రాణేశ॥ అనిపెక్కుభంగులనుయతివలందరుచాల। పతిమీాదబడి
విలాపమునొందిరపుడు॥ తనదుకోడళ్లిట్లుతనయుశతకంఠుపై। బడిప్రమొ
ఱలిడిరిట్లుపలువిధంబులను॥

చిత్రగంధికుమారునికై దుఃఖించుట.

తగచిత్రగంధినయ్యనపుత్రుదరిజేరి। అతనిపైబడియిట్లుననియెశో
కమున॥ హాశతాస్యకుమారహాశౌర్యగంభీర। హాసుందరాకారహామేరు
ధీర॥ శతకోటిమన్మథులసరిబోలునీరూపు। పొలసెనాజానకీబలుశరంబు
లను॥ వనజసంభవుడిచ్చువరమహాత్వములెల్ల। నిర్మూలమాయెనానేటి
తోనీకు॥ దిగ్గజంబులగెలచిడీకొన్ననీబలిమి। కటకటాభువిలోనగలసె
నానేడు॥ ఎంతగతివచ్చెరాహీనబుద్ధిదలంచి। శతముఖనామాటచెవిబెట్ట
వైతి॥ వెలయరాఘవుడాదివిష్ణుడనిచెప్పితిని। సుదతిజానకిపరంజ్యోతి
యంటినిగ॥ కపులుసురవరులంటికడుజయముగాదంటి। కలనైనవైరంబు
దలపవద్దంటి॥ నామాటచెవిబెట్టినావుగావెంతైన। వినకనీవీగతినియిట్టు
హొందవలసె॥ రాఘవేంద్రునిజంపిరమణిజానకిదెత్తు। ననిపల్కితివినీవున
న్యాయముగను॥ ఆమాటయేనీకులాంగనలకేవత్తు। సహజవైధవ్యమీా
ఋణములోగలిగె॥ అగ్నికొంగునముడువనాపేక్షపడ్డావు। ముందువచ్చే
టట్టిమోసమెరుగకను॥ వద్దువద్దనియెంతవాదించిచెప్పితిని। వినకనీవీకతం
బునహొందినావు॥ అరగడియనినుబాయనదినాకుయుగమాయె। నినుబా
యనాగుండెలెలచునేరీతి॥ సీతండ్రివిశ్వవసునీరజాప్తునిగోరి। తపముజేసిన
మెచ్చితనయనిన్నిచ్చె॥ వరమహాత్వమునసీవరయనాగర్భమున। జనన

మొందితివిగా॥శతకంఠములను॥ శతకంఠములనీవుజననమొందినవల్ల। శత
కంఠనామంబుజెన్నారెనీకు॥ సీతామహాదేవిసితశరంబులనిన్ను। కనికర
ములేకుండగడతేర్చివేసె॥ ఆదినారాయణుండారాఘవుండైన। దయని
న్నుజూడఁగాదలపడాయెనుగ॥ వారిననబనియేమిక్రూరబుద్ధివినీవు। క
య్యమునకెదిరించికాలుద్రువ్వితివి॥ దుర్మార్గములనీవుతులదూగుచుండం
గ। కనికారబుద్ధిగలుగువారలకు॥ తాఁజేయకుండంగతనకులభ్యము
గాదు। క్రీడైనమేలైనకేవలంబుగను॥ తనకునిర్మలవృత్తిదనరంగగలిగి
తే। సిద్ధింపదెన్నడునుచేటుమార్గంబు॥ కడుఘోరపాపములకొడిగట్టినం
దునను। గలిగెనీమరణంబుకడుయుద్ధమందు॥ ఏమిసేయుదునునేనేలాగు
భరియింతు। దిక్కెదితెరవేదితెన్నేదియికను॥ పొంకమైనప్రతాపలం
కాపురంబెల్ల। బలుపీడపేటాడునలువీధులందు॥ నీవుగూలకముందెనిఖిల
బలములదెచ్చి। సమరంబుగావించిజలధిగలిపితివి॥ వినలేనువిధవలవీర
శోకారవము। నొకరిద్దరనుగారువారించుటకును॥ కడుపురంబందరునుగ
గ్గోలుజెట్టుదురు। నిందుసేయగనాకుగుండెతాళదుగ॥ ఒక్కపురుషుండై
ననూరలేకుండంగ। మొనసిపురస్త్రీలుముండమోసిరిగ॥ గతియేదివార
లకుధృతియేదిమాకికను। దయజూచిచెప్పరాధైర్యపుత్రుండ॥ చలమున
వారింపజాలనైతినినేను। ఇంతగతిగలుగగానేలతాళుదును॥ ధాతవ్రాలి
లాగుతథ్యమైయుండగా। నీవేలవినియెదవునేజెప్పినట్లు॥ నుదుటవ్రాసిన
వ్రాతనులిమితేచెడిపోదు। అనుభవించకతీరదనుభవంబెల్ల॥ అసియెదురు
గానున్నఆరాఘవులగాంచి। కరయుగంబులుమోడ్చికాంతయిట్లనియె॥

చిత్రగంధి రాముని నిష్ఠురోక్తులాడుట.

శ్రీరామరఘురామశ్రీజానకీరామ। చారుసుగుణోద్ధామసంగ్రామభీమ॥ త
నయుడగుశతముఖుదయమాలిచంపితివి। దైవరాయానికిధర్మమాయి
ట్లు॥ తనజ్ఞాతులైనరావణకుంభకర్ణులను। బరిమార్చినారన్నపంతమునవీ

డు॥ పడుచుబుద్ధినిమీఁతోఁపగబూనియున్నాఁడు। గద్దరింపుచువీఁడుబుద్ధిహీ
నతను॥ అవతారపురుషుండవౌనిన్నుఁదెలియఁగకను। మాకుఁగొనినతోఁడమౌ
త్సరంబునను॥ గర్వవంతుఁడువీనిగర్వంబుమూలంగ। తివిరిచేతులుతీటడి
ర్భంగరాదా॥ తలయొకటిచేతులును రెండుదక్కఁగఁజేసి॥ కోఁతువకరశిరము
లనుగూర్పంగరాదా॥ అటుమీఁదబలుగర్వయుగిమీఁపాదములు। మహాగు
ణోరదాబుద్ధిమంతుఁడై వీఁడు॥ ప్రాణములువరిపుచ్చిపదగూల వేసితిరి। వై
వశాయామీఁరుధర్మంబువిడచి॥ అతులప్రతాపలంకాపట్నవాసులకు।
ప్రాపకంబికనేది బ్రతికియుండుటకు॥ వాఁడుదుష్టుండై తెవాసిజెందినయట్టి
జీవకోటులుయేమిజేసెపాపములు॥ ప్రాపకంబెడదూలి బ్రతుకుమార్గము
లేక। వానిపురమునయెట్లువర్తిల్లగలము॥ పురవాసులందరికి బరిమార్చివే
సితిరి తరుణులందరికివైధవ్యంబుగలిగె॥ వాడిసహవాసమునవడిబలంబు
లుగూలె। వనితలందరుశోకవనినుండగలిగె॥ పురవాసులందరికి తెరవేది
దిక్కేది। గతియేదిధృతియేదిమతిదలంపగను॥ తలయొకటిరెండుచేతుల
తోడదానవుని। విడువరాదాజ్ఞానవిధినుండుమనుచు॥ గర్వమెంతయుదూ
లికదుబుద్ధిమంతుఁడై। మెలఁగడామీఁవద్దమిగులభక్తిగను॥ కొండవలెర
ణమందుగూలంగజేసితిరి। కటకటాయొక్కింతకనికరములేక॥ భరియింతు
మెట్లుయీపురములోపలమేము। అతివలందరముమాకాధారమేది॥ నీవె
యాధారంబునీదెమాభారంబు। నీవెతల్లివిమాకునీవెతండ్రివిగ॥ ఎట్లుర
క్షింతువోయెదరినిజేర్తువో। ఎల్లభారంబునీదే రామచంద్ర॥ భువనంబు
లోనీవుపాలుపారజెలగుదువు। భువనములునీయందుబూనియుండెదవు॥ క
పటనాటకసూత్రనిపుణుండవై నీవు। మాయాప్రపంచంబుజేయుచున్నా
వు॥ మమ్మునందరినియేమార్గమునదయచేసి। కాపాడిబ్రోతువోశమలలో
చనుడ॥ నీదివ్యపదయుగమునెరనమ్మియున్నాము। సకలలోకేశ్వరాజాన
కీరమణ॥ అనిపాదపద్మములవసేతతాంత్రావాలంగ। కనికరంబునరామజసవ

శ్రీరాములు చిత్రగంధిని నూరడించుట.

రుండవుడు॥ పాదములపై బడ్డప్రణతి లేవగనెత్తి। దయచెనంగగ బలికెదా
శరధియపుడు॥ ఓసతీవగువంగవలదు శోకంబుదుగు। అసమానవిక్రముం
డై నసీసుతుడు॥ ధరణిబడినందాకతగ నొక్కరీతిగా। పోరెనాతోనొక్క
యార్ష్యశతసతుండు॥ ఈరేడులోకముల నెవ్వారైననుగాని। వీనితో సరిజో
లువీరుండు లేడు॥ వీరుండుజగదేకశూరుండు రణతంగ। ధీరుండుసిరుండు ధీ
రసాహసుడు॥ ఇతడుధీరుండనుచు నెల్లలోకమునందు। దలచుమాటలు
మాకు బాఖిలాపడెను॥ మర్కటబలమెల్ల మదమణచి సరిపుచ్చె। దేశాధి
రాజులను తేజంబులణచె॥ మూలబలముల నెల్ల నేలగలయగగొట్టె। కదు
విభీషణుబలముకడతేర్చివైచె॥ అనుజులనుకుశలవుల నావిజయులనుబ
ట్టె। యేపెల్లదూలించి యిలగూలవైచె॥ నాకుసాధ్యముగాక నాపైనిబలు
వేడి। శరములుగ్రతవేసి శక్తిగనపర్చె॥ అంతలో జానకీ అడ్డంబుగావచ్చి।
దనువుతూపులుబట్టి దనుజతో బోరె॥ అతనిదోర్గర్వంబు అగపర్చి కాంత
తో। రణము జేసెను పరాక్రమవిక్రమముగ॥ కరములును శిరములును ఖం
డించినాగాని। వదలకుండగధైర్యవశుడగుచు బోరె॥ తలయొకటి రెండు
చేతులు దక్కగా జేసి। కాంత సీతాదేవి గనుగొనుచు నిలచె॥ తనుగావు బ్రో
వుమని। అణుమాత్రమైనను తననోట రాదాయె దనుజవీరునకు॥ అంతకంత
కుకోపమధికమైపోరంగ। కోపమున జానకీ గూల్చె దానవుని॥ తనుగావుమ
నిపల్కతననోట రాదాయె। మము నేలనిష్ఠూర్యమాటలాడెదవు॥ అతని
పరమాయువయుయాసన్నమైయుండ। నతడేలమాశరణుకాశించివచ్చు॥
ఏలవిలపించేవు యెంతవారలకైన। యిలజయాపజయము లెవ్వారికిగలు
గు॥ దేహమనిత్యమని డెలియదెవ్వారలకు। మరణమొందుచునుండమా
నుదురు యెవరు॥ సీతామహాదేవి చేతనీకొమరుండు। ఘోరరణరంగము
నగూలియున్నాడు॥ ఘోరరణరంగమున గూలు వీరులు నెల్ల। వైకుంఠ

వాసులైవర్తిల్లగలరు ॥ సుదతినీవాతనికిశోకింపబనిలేదు । వైకుంఠపుర
మందువర్తించునతడు॥ ధరలోనుజీవులకుమరణములుదప్పవు। యెంతకా
లముకైనయెన్నాళ్లకైన॥ మాచేతనాతండుమడసినాడిచ్చోట । సారది
వైకుంఠంబుజూరగొన్నాడు॥ స్థిరముగావైకుంఠపురమునందున్నాడు। వ
గవంగబనిలేదువానికైనీవు॥ హనుమంతుదెలిపినాడతివనీవర్తనలు। బ
హుయోగ్యరాలవటపలువిధంబులను ॥ మాతోడకలహంబుమానుమ
నినీసుతుని। వారించుటలునాకువాయుజుడుజెప్పె ॥ వనితనీవెంతజెప్పినవి
నకనాతోడ। చలమునయుద్ధముకుజనుదెంచెనతడు॥ కరములుశిరము
లునుకండలైకూలెను। తెరిపేమిలేకుండధీరుండపోలె ॥ అతనిభుజబలిమి
యురుఆమహిమశౌర్యంబు। వర్ణింపగాదరమెవసుధనెవ్వరికి ॥ తనుగావ
మనిపల్కుతననోటరాదాయె। యేమిజెప్పుదువానితామసంబెల్ల । దైవ
యత్నంబెవరుతప్పింపగాలేరు । అతనికాయుర్దాయమెంతయున్నదియో॥
ఆయువేమియులేనియతనికైనీవిట్లు। విలపించమర్యాదయిదిగాదుసుమ్మీ॥
నీతికోవిదురాలనీమదినిభావించు। గతమునకుదుఃఖింపగారాదుయెవరు॥
దిక్కులేదనినీవుదీనతనుబొందేవు। బలువుగాశోకింపపనిలేదునీకు॥ నీయొ
క్కబుద్ధికినీభక్తియుక్తికిని! కలికిరోనామదికికనికరంబాదవె॥ ఇటుమీ
దనీభాగ్యమేమిచెడిపోకుండ। దయమాకుబెనగొనియెతలపులోపలను॥నీ
పురముచెడకుండనీకుమామనీసుతుడు। కడుబుద్ధిశాలౌకడుకలడంచువిం
టి॥ బాలకుడునిజముగాప్రహ్లాదునింబోలి। హరిభక్తినుండుటయునన్నివే
ళలను॥ వానిపైనాకిపుడువాత్సల్యతయుబొడమె । తప్పకరక్షింతుతరుణి
రోవినవె॥ బాలకునిపైనీకుబహుముద్దుగలుగునట। కట్టింతుపట్నంబుక
రుణనాతనికి॥ ఘనముగాపురముశృంగారంబుగావింతు। వేగనగరికిబొమ్మ
వెలదిరోనీవు॥ అలవిభీషణుబోలియాతండువర్ధిల్లు । మీకెల్లదిక్కునుమి
మ్ముబ్రోచునుగ ॥ బలుగుణవతినీవువిలపింపకిటుమీద । నీలకేతునిజూడు

నీసుతునిరీతి॥ సందేహమికమానిసంతోషమునసీవు। పురముశృంగారింప బొమ్ము వేగముగ॥ అనిరాఘవేశ్వరుడుకనికరంబునబలుక। బలుదుఃఖమంతయునుబాసెనాతరుణి॥ సీతామహాదేవిశ్రీరామచంద్రునకు । సాష్టాంగ దండములుసమకొల్పెనపుడు॥ అవధూవరులచేఅతివశలవందుకొని। తన దుఃఖములుబాసెతసుశీలలామ॥ తనదుకోడళ్లనందరినప్పుడోదార్చి।తన వెంటదోడుకొనితనపురికిజనియె॥ తనపురికినేతెంచితరుణీలలామంబు। దాసీలరప్పించితనసముఖమునకు॥ ఆదినారాయణుండారాఘవేశ్వరుడు। నీలకేతునిబ్రోవనిర్ణయించెనుగ॥ అన్నమాటలుదప్పడాపుణ్యవంతుండు।సత్యవాక్యమురామజగతీవరుండు॥ మనకోర్కెలీడేరుమగువలారామీరు। ఘనముగాపురముశృంగారించిరండి॥ అనిచిత్రగంధిచయ్యనవారలకుజెప్ప। పురమునలుదిక్కులనుబరగిరాస్త్రీలు॥ గంధకస్తూరికాకర్పూరములుగూర్చి। పన్నీటకల్లాపుబట్టివేసిరిగ॥ కస్తూరిఘనసారకలితోదకంబులను। అలికిరావేదికలనన్నిదిక్కులను॥ చొక్కాటముత్యములుసొగసైనముగ్గులను। ప్రతియింటవేదికలబెట్టిరాస్త్రీలు॥ పరగవీథులయందుప్రతియింటద్వారములు। పచ్చతోరణములేర్పడగట్టిరపుడు॥ కనకశోభితముగాఘనరత్నమయముగా। పూర్ణవైభవమొప్పిపురముజెన్నొందె॥ ఘుమఘుమారావఘునకొమరొందెపురమెల్ల। పరిమళద్రవ్యసంభరితమార్గమున॥ వీణకిన్నరమురజవీరమృదంగములు। వరుసమంగళఘోషవాద్యములెల్లలసె॥ పురమిట్లుశృంగారపరిచిదాసీజనము। లావధూమణిజేరిరానందులగుచు॥ అచటరణభూమిలోనారాఘవేశ్వరుడు।ప్రేమవిభీషణునిబిల్ప

విభీషణుడు శతకంఠునకు అగ్నిసంస్కారము జేయుట.

చియిట్లనియె॥ నీకుపరమజ్ఞాతినిజముగాశతముఃఖుడు।కొండకైవడినేలగూలియుండెనుగ॥ అగ్నిసంస్కారంబులవినీవుగావించి। కర్మాదిక్రియలన్నికడతేర్చవయ్య॥ నీకుకొమరుండౌనునీలకేతుడువాని। అధిపతినిజేయించు

యావట్టణమునకు॥ అనిరాఘవేశ్వరుఁడుతనతోఁడబలుకంగ । హస్తములు
జోడించియునవిభీషణుడు॥ అఖిలేశమీశలవుకడ్డుజెప్పఁగజాల। గానినామ
నివొకటిగలదుచెప్పెదను॥ అఖిలలోకంబులకునాపదలుగావించు। బలు
దురాత్ముఁడువీఁడువరమద్రోహుండు॥ అగ్నిసంస్కారములకర్హనీయుఁడుగా
డు। కర్మాదిక్రియలేలకదుదురాత్మునకు ॥ ఎట్టిసోదరుఁడునాకీదుష్టచరితుం
డు। పరమచండాలుండుబలుపాతకుండు॥ దానవుండీతఁడునాతలద్రుంచు
నోయనుచు। తారకాచలగుహాలదాగినేనుందు॥ వీనిమార్గమువెల్లవిశ్వ
సించకపోతె । పరమశత్రువుడునాపాలింటవీఁడు ॥ నిన్నయుద్ధములోనన
న్నుబడగూల్చెను। పరమాత్మనీకరుణబ్రతికితినినేను ॥ కర్మాదిక్రియలన్ని
గావించుటకునాకు । అర్హనీయుఁడుగాఁడుఅఖిలేశవీఁడు ॥ అగ్నిసంస్కారం
బులనురునకుజేయంగ। మనసుపుట్టదునాకుమానవేశ్వరుఁడ॥ శత్రువునకు
నయగ్నిసంస్కారములుజేయ। శలవిచ్చెదరునాకుజానకీరమణ ॥ అనివి
భీషణుఁడిట్లుతనతోఁడబలుకంగ। సర్వజ్ఞుఁడారామచంద్రుడిట్లనియె॥ ఓవిభీ
షణానీవుయూహించునీమదినీ। శతముఖుడునాచేతసమరమునగూలె॥ మా
చేతశతముఖుడుమడయుచుండంబున। కడతేరెనాతనికికలుషజాలములు॥
పాపములనెడబాసిపరమపుణ్యుండయ్యె । దనుజుదోషములెన్నబనిలేదు
యికను॥ అనివీనులకుగల్గునమరవైకుంఠంబు । అదిగాకమాచేతసణగెశ
తముఖుడు॥ వైకుంఠవాసుడై వర్తిల్లెనిజముగా । నతడుపుణ్యుండయ్యెనతి
సుకృతమబ్బె॥ అతనుడుశ్చేష్టుడై ననుపాపుడైనను। జ్ఞాతిగాడానీదుకర్మం
బుసలుప॥ దీక్షమాలినవానితెరవుగాశతముఖుని। విడిచిపెట్టగరాదువీ
రరణమునను॥ నీలకేతుండుపసిబాలకుడుయేకర్మ। చేయుజెనుగడుయత
నిచేతగాదేమి॥ అతనికిపినతండ్రివితనికితమ్ముఁడవు। నీవుదప్పనటింపనిందవ
చ్చునుగ॥ ఇతడుసామాన్యుడాయెల్లలోకములందు । నేకచక్రత్వమునవే
లియున్నాడు॥కూలినాడనివానికొంచింపగాతగదు। ఇలజయాపజయంబు

లెవ్వరికిగలవు॥ ఘనముగానీతనికిక ర్మాదిక్రియలన్ని । గావించుటకునీకుక ర్తవ్యమౌదవు॥ సంశయింపకనీవుజని వేగయాతనికి। కర్మాదిక్రియలన్నిగావించవయ్య॥ అనిరాఘవేశ్వరుడుతనకిట్లుజెప్పంగ। మారుజగదీశునకు మారిజెప్పలేక॥ భవదాజ్ఞతప్పనాతలచాలునాయనుచు । నతనియాజ్ఞాబద్ధుడై విభీషణుడు॥ మాల్యవంతప్రముఖమంత్రికోవిదులొప్ప। జనెవిభీషణుడుశతకంధరునిదరికి॥ మేనువిస్తారముగమేరుశైలమురీతి । ఘోరాంగుడైధాత్రిగూలియుండెనుగ॥ అతనిగొనిపోవంగనసురవీరులబిలచి। కనకశిబికొకటితాగట్టించుమనియె ॥ నవరత్నజాలములునలుదిశలజెన్నొంద। చెలువైనబంగారుశిబికగట్టిరిగ ॥ తూర్యనాదములెల్లతోడీబడుచుమ్రోయంగ। శాస్త్రిచోదితవిప్రజనములేతేర॥ శిబికపైశతముఖునిజేర్చిదనుజావళులు। గొనిపోయిరాశిబికకొంతదూరముకు ॥ కొంతదూరంబునకుగొనిపోయియచ్చోట। నిలిపిశాస్త్రిక్రియానిర్ణయంబునను ॥ బ్రాహ్మణోత్తములుమంత్రములుచ్చరింపంగ। కర్మాదిక్రియలన్నిగావించిరపుడు॥ గంధతపువులుదెచ్చిగగనంబుపొడవుగా । జితిబేర్చిశతముఖునిజేర్చిరందునను॥ అనలంబునమకొల్పిరాకాష్టమంతయును। వినువీధినంటంగపెనుమంటలెగసె॥ శతకంఠుదేహంబుసర్వంబుసాంగమై। దందహ్యమానమైలెగమంటగలసె॥ అచ్చోటవీడుకొనిఆవిభీషణుడపుడు। సరయూనదీయందుస్నానములుజేసె ॥ వచ్చిశ్రీరాములకువందనంబులుజేసి । కడుభక్తివిస్తారంగఘనవిభీషణుడు॥ కడుమోదమునబల్కెఘనుడుశ్రీరాములతో। శలవుప్రకారంబుశతకంఠునకును॥ పరలోకకర్మనేభక్తితోజరిగిస్తి। పరమాత్మనేజేయుపనిశలవులిమ్ము ॥ అనినలక్ష్మణుతోడనారాఘవేంద్రుండు। రావోయితమ్ముడారమ్మివేగమున॥ నీవువిభీషణుడునెమ్మితోడప్రతాప। లంకాపురముకేగిలావణ్యముగను॥ నీలకేతుండనెడిబాలునకువేగమున। ఘనతతోపట్నంబుగట్టిరండిటకు ॥ అనిరాముబలుకంగనతనిశలవందుకొని॥

లక్ష్మణవిభీషణులుతక్షణంబునను॥ పొంకమైనప్రతాపలంకాపురముకేగి।
రెల్లరాక్షసవర్గముల్లాసమొంద॥ అలకాపురముకంటెనమరావతియుకం
టె। నందమైవిలసిల్లెనామహాపురము॥ వెలయనగరముచుట్టువినువీధినం
టుచును। గలవుతొమ్మిదికోట లెలమిబొందుచును॥

నీలకేతను పట్టాభిషేకము.

పదహారువన్నెమేల్పసిడికాంతులువెలయ। భాసిల్లుచునునవప్రా
కారములును॥ తారాపథంబంటితళతళల్మీరుచును। మేలైనబంగారుమే
డలునుగలవు॥ ఘనరథంబులుగంధకరితురంగంబులును । బరిఢవింపుచు
నుండెపురమునిండగను॥ ఏదిక్కుజూచినాయేవీధిజూచినా। హేమమయ
మైయుండెనెల్లచోటులను॥ కడువింతపురమెల్లగనివిభీషణుగూడి। ఆస్థాన
మునకేగెనపుడులక్ష్మణుడు॥ ఆస్థానమునకేగిఅచ్చటికిబాలకుని। కడువేగ
దెప్పించికరుణమీరగను॥ వెలయనానాతీర్థములుపుణ్యజలములను। అసు
రవీరులబంపిఅపుడుదెప్పించి॥ పుణ్యజలములుయిట్లుపాలుపారదెప్పించి।
అఖిలభూసురగణములాశీర్వదించ ॥ మణికనకమంటపముమధ్యసంతో
షమున। భద్రమంటపముపైబాలునిజేర్చి॥ ఘనతూర్యనాదములుకడు
వింతరంజిల్ల । పంచమహావాద్యములుమించిమ్రోయగను ॥ సకలజనము
లుచాలసంతోషమునుబొంద । సూతమాగధులెల్లస్తుతులుజేయగను॥
నీలకేతుడుసార్వకాలంబువర్ధిల్ల । నభిషేకమొనరించిరాపుణ్యవరులు ॥
అష్టదిక్పాలకులునమరాదిదేవతలు। జలనిధులుకూర్మంబుచంద్రభాస్క
రులు॥ యుగములోరాముకథయున్నంతకాలంబు। వర్ధిల్లుమనుచుదీవనలి
చ్చిరపుడు॥ అతులప్రతాపలంకాపట్టణేశుడై । నీలకేతుడువెలసెనిఖిల
భాగ్యమున॥ పురవాసులందరునుపరమసంతోషమున । నెలమిబొందిరి
కోర్కెలీడేరెననుచు॥ అంతఃపురములోపలాచిత్రగంధియును । తనదు
కోడళ్లంతతనివినుండిరిగ॥ తనకుపట్నముగట్టిరనినీలకేతుండు। సంతోష

మునుఖ్యాందెచాలగానపుడు॥ రామానుజుండైనలక్ష్మణవీరునకు। సాష్టాం
గదండములుసమకొల్పెనపుడు॥ శాశ్వతంబుగవిభీషణుఖోలివర్ధిల్లు। మని
దీవనలునిచ్చెఘనుడులక్ష్మణుడు ॥ పినతండ్రియగువిభీషణునకుమ్రొక్కం
గ। నతడుదీవించెదీర్ఘాయువులుగలుగ॥ అంతఃపురముకేగిఅవ్వగారికిమ్రొ
క్కి। తల్లులందరికితాతగుమ్రొక్కులిడియె॥ దేవులందరుగూడిదీవనలుగా
వించి। ఆరాముపదభక్తిఆతనికినిగలుగ॥ పట్టణాధీశుడై బాలుండువెలసె
నని। పతిబాయుదుఃఖములుబాసిరందరును ॥ నీలకేతనుడపుడునీరజాక్షు
నిపాద। దర్శనముగావింపదలచెవేడుకను॥ మాణిక్యములుమంచిమౌక్తి
కహారములు। కనకనిర్మితమైనమణిభూషణములు ॥ పసిడివస్త్రంబులు
నుపట్టుపీతాంబ్రములు। పరిమళద్రవ్యసంభరితజాలములు ॥ ఘనవస్తుజా
లములుకానుకలుగాగొనుచు ! తనయీడుబాలకులుతనవెంటగొలువ॥

నీలకేతనుడు రాముని స్తుతిసేయుట.

భానుకులదీపకునిపదదర్శనముజేయ । బాలకుడుజనుదెంచె పాదచారగు
చు॥ అల్లంతదూరముననఖిలేశుబొడగాంచి । నేత్రపర్వంబొందినీలకేత
నుడు॥ పాణితలములురెండుఫాలమునజేర్చుకొని । పాహిరామప్రభోపర

మూర్త్యయనుచు॥ తానుదెచ్చినయట్టికానుకలుదగనుంచి। పాదారవింద
ములబడిమ్రొక్కులిడెను॥ పలుమారుమ్రొక్కులిడిబత్తిజొత్తిల్లంగ।బా
లుండువినుతించెబహువిధంబులను॥ శ్రీభానుకులసోమ సింధుగర్వవిరా
మ। సరససద్గుణధామసంగ్రామభీమ॥ నీతత్వమహిమంబునీ మహాచరితం
బు। వర్ణింపవశమానెవసుధనెవ్వరికి॥ నీవుచిద్రూపమైనీవు పెంజీకటై।నీవు
సమస్తమైనెగడుచుందువుగ॥ నిఖిలభువనంబులునునీకుక్షిలోనుండు। నీవు
లోకంబులనునిండియుందువుగ॥ విశ్వంబునకునీకువేరులేదేమియును। వి
శ్వసాక్షివినీవువిశ్వమూర్తివిగ॥ నినుదలంచినవాడునినుభజించినవాడు।
పుణ్యుండుభవ్యుండుపుండరీకాక్ష॥ సర్వభువనంబులునుసప్తసంద్రంబులు
ను। గౌతమిజాహ్నవీకావేరినదులు॥ జంతుజాలంబులునుశైలసంఘంబు
లును। పక్షిజాతంబులునుపన్నగంబులును॥ గీర్వాణయక్షులునుకిన్నరులు
సిద్ధులును। అష్టదిక్పాలకులుఅమరాదిసురలు॥ నరవానరులునిశాచరవం
శవర్గములు। నారదాదిమునీంద్రతాపసోత్తములు॥ సర్వప్రపంచములు
సర్వమంత్రార్థములు। సకలభూతపిశాచసంఘాతములును॥ ద్వాదశాది
త్యులునుతగయష్టవసువులును। జలజాతసంభవులు చంద్రభాస్కరులు॥
గ్రహతారకంబులునుగగనంబుధరణియును। సప్తమహాపురుషులుసకలజం
తువులు॥ కొమరుమిగులననంతకోటిబ్రహ్మాండంబు। లన్నినీకుక్షియందమ
రియుండెనుగ॥ పరమయోగులయందుభక్తకోటులయందు। నెడబాయ
కుండేవుయేవేళనీవు॥ అజ్ఞానబంధంబుల బాయగాలేక। నీమహాతత్వం
బునిజమెఱుంగరుగ॥ పరతత్వమార్గంబుపరికింపగాలేక। నిలలోనుజన్మం
బులెత్తవలసెనుగ॥ మూఢజన్మములెత్తిమోసబుద్ధులుదలచి। జీవకోటు
లుయమునిజెందవలసెనుగ॥ మిమ్మునెరిగినవాడుమిమ్ముగొలచినవాడు।య
మునిపురికెన్నటికియేగబనిలేదు॥ అపరాధినైననాయందుకృపజేసితిరి। క
నికరంబాదవిమోకమలలోచనుడ॥ నాతపంబులుపండెనాకోరికలునిం

డ॥ నీపాదదర్శనము నేఁడుప్రాప్తించె॥ పరసుయినుమునుసోకిబంగారమైన ట్లు॥ పరమాత్మనాజన్మ పావనంబయ్యె ॥ ఎంతపుణ్యుండనో యెంతధన్యుం డనో॥ కలిగెమీపాదపద్మ కరుణనాయందు॥ నీవుమానవుఁడనుచునిజ మెరుం గగలేక॥ పలికిచెడిపోదురిలపాపిష్టిజనులు॥ దుష్టులనుదునుమాడసిష్టులను కాపాడ॥అవుతారమెత్తినావయ్యసర్వేశ॥నీదుహృదయముబ్రహ్మనీజిహ్వ భారతీ॥ నీసత్యవాక్యములునిఖిల వేదములు॥ నీశిరముగగనంబునీరోమమ నలుండు॥ నీనేత్రయుగ్మంబుయిందుభాస్కరులు॥ నీదుచూపులుదివమునీ హస్తములుదిశలు॥దనరంగనీప్రసాదముసుధావార్ధి॥పవనుడుశ్వాసంబుప దతలంబులుధరణి॥నీరోమసంఘములునిర్ఝరావళులు॥ నీశయ్యశేషుండునీ సఖుండీశ్వరుడు॥ నీమూర్తిభువనములునీవెసర్వంబు॥ మచ్ఛమైయంబోధి జొచ్చిసోమకుద్రుంచి॥ పరమాత్మ వేదములుబ్రహ్మకిచ్చితివి ॥ కూర్మావ తారమైకొండవీపునదాల్చి॥అమృతమిచ్చితివీవుయమరకోటులకు॥ వారా హారూపంబువసునతోధరియించి॥ కనకాక్షుజంపితివికమలాక్ష నీవు॥ కంబ ముననుదయించికనకకశిపునిగూల్చి ॥ ప్రహ్లాదుగాచితివి పరమాత్మనీవు॥ అవనిమూడడుగులిమ్మనిబలీంద్రునివేడి ॥ బలినిగెల్చితివోయిపరమాత్మనీ వు॥ పరశురాముండవై ధరణీశులనుబట్టి॥ దురముజేసితివిగాయిరువదొక మారు॥ దశరథమహారాజతనయుడవై బుట్టి॥ దశకంఠుగూల్చితివిధరణీశ నీవు॥ శరణుజేరినవిభీషణునకభయంబొసగి ॥ పరగలంకారాజ్యపదవిచ్చి నావు॥ నాతండ్రిశతముఖునినాతిసీతాదేవి ॥ చేతగూల్పించితివిసిద్ధముగ నీవు ॥ రిపునిపుత్రుడనన్నునపరాధమెన్నకను ॥ కఠినముంచకనన్నుకరుణ జూచితివి॥ నాపై నికరుణించినన్నురక్షించితివి ॥ రాజ్యములకన్నిటికిరా జుజేసితివి॥ శతకంఠసుతుడననిసందేహముంచకను ॥ రక్షించితివినన్నున ష్యాంబుగను॥ క్షమనునిగతినన్నుకృపజూచిబ్రోచితివి ॥ దీనరక్షకుడవై దేవసర్వేశ॥ నాతండ్రిక్రూరుడనినీతలపునుంచకను॥ నన్నురక్షించితివినా

రాయణుండు॥ అనివేయిసాష్టాంగములుసమర్పించంగ। నీలకేతునిజూచి నీళులవల్లభుడు। అతనిబుద్ధికిమెచ్చిఅత్యంతకృపజూచి। బాలునకు నజే

నీలకేతుడనీవునిజమార్గశీలుడవు। నంతోషమయ్యెనీసద్గుణంబుల కు॥ నీవుయోగ్యుడవంచునిర్ణయించినమాట। తప్పకుండగమాకుదాఖ లాపడెను॥ జనకుండుగూలెననిశంకయార్థంబేమి। నీబుద్ధినుంచకుమినీల కేతనుడ॥ దేవమానులబాధగావించునేవేళ। కడుపాపచిత్తుండుకఠినమా నసుడు॥ భూభారమణగుటకుపోరివచ్చితిమివాని।సకలలోకంబులకు సం తోషమయ్యె॥ ఇసుకలోబంగారమెలమిబుట్టినరీతి। బురదలోపద్మంబు బుట్టుచందమున॥ ఆలచిప్పనుముత్తియంబుబుట్టినరీతి। మణికరపరాళ్లం దుజనియించురీతి॥ కడుపాపకర్మకునిగర్భవాసమునందు। నీవుజన్మించితివి

నీలకేతనుడ॥ వానివంశముకెల్లవన్నెనీవుదెచ్చితివి॥ తలపంగరాక్షసకుల
శిరోమణివి॥ అవ్విభీషణుబోలియివ్వసుధనుప్రతాప। లంకాపురంబునకు
రాజవై యుండి॥ చంద్రతారార్కముగసర్వజనులునుమెచ్చ। క్రమము
గారాజరికమ్మేలుకొమ్ము॥ మమువిలోకింపుచునుమముభక్తిదలపుచును।
వర్ధిల్లుమీలోకవైభవంబునను॥ అరయనేదలపంగనయోధ్యపురిరమ్ము।
ఆవిభీషణురీతినాదరించెదను॥ కాంతామణీచిత్రగంధియనుమతముగా।
నీవువర్తించుమీనీలకేతనుడ॥ నీతండ్రిశతముఖుడునెలతమాటలువినక।
మాతోటిపోరాడిమహినిగూలెనుగ॥ కాంతముందరిలనాగతమెరుంగు
నుయామె। నీతికోవిదురాలునీయవ్వగారు॥ అతిబుద్ధిశాలినీయవ్వజెప్పిన
రీతి। మనులుమీకలనైనమాగుజెప్పకుమీ॥ తల్లికంటెభువినిదైవంబుమ
రిలేదు। తల్లియాజ్ఞకునీవుతప్పకనుయుండు॥ పరిపాలనములోనపాపంబు
లేకుండ। సత్యశీలుండవైజగమేలుకొనుము॥ ధర్మమార్గములెల్లతగనీకు
దెలుసును। నీతికోవిదుడవునిర్మలుండవుగా॥ కొడుకులిద్దరుమాకుకొదువ
మూడవవాడ। వీవుగాభావింతుమెపుడుమామదిని॥ దేవబ్రాహ్మణభక్తి
భావమునమరువకను। దయతోడగూడుకొనిధరణిపాలించు॥ అరయమా
ర్కండేయుయాయువనువర్ధిల్లి। భోగభాగ్యంబులనుభువినివర్ధిల్లు॥ సంతో
షమునసీవుజనునీపురంబునకు। జనకుంచుకూలుటకుసంశయముపడకు॥ధ
ర్మంబునాల్గుపాదములవర్తిల్లంగ। నేలుకోలోకంబులెలమిబొందుచును॥
అనిరాఘవేశ్వరుండసురవల్లభసుతుని। జనుమనుచుశలవిచ్చె సంతోష
మునను॥ బాలకుడురఘురాముపదయుగంబులవ్రాలి। ముమ్మాఱుశలవం
దిమోదాత్ముడగుచు॥ పరమసంతోషసంభరితచిత్తుండగుచు। తనపురం
బునకేగెదనుజేశసుతుడు॥ దశరథరాముండుదయజూచువిధమెల్ల। తన
యవ్వతోజెప్పితాఁవినొందుచును॥ ధర్మంబునాల్గుపాదములుదప్పకయుం
డ। నేలెతనరాజ్యంబునీలకేతనుడు॥ పురవాసులందరునుపరమవేడుకనొం

ధ॥ పురమేలెరాతునునివరవందనముండు॥ శతకంఠుపుత్రునీగతిపంతసిలజేసి॥
రఘురామచంద్రుండుమిగుల వేడుకను॥ మనమునంతసమందిహనుమంతు
నించిలచి॥ ప్రేమతోడుతబలికె రామభూవరుడు॥

ఆంజనేయుఁడొకచే సముద్రములుదాటుట.

అంజనీనందనా అసమానవిక్రమ । శౌర్యధురంధరాజగదేకవీర ॥
కార్యసఫలంబాయెకడుజయంబులుగలిగె। మనమువచ్చినపనులుమాట
దక్కనుగ॥ అఖిలలోకంబులకానందకరమాయె। తేటతెల్లంబాయె
నూటిమీరగను॥ తిరిగిమనమయోధ్యపురమునకు జనవలెను। యిచ్చో
టనుండువసలేవులేవికను॥ అనుచుశ్రీరఘువరుడుతనతోడబలుకంగ।పర
మసంతోషమునపవననందనుడు॥ భానుకులుడగురాముపదములకుప్రణ
మిల్లి। తనమహోన్నతరూపుదాల్చిహనుమంతు ॥ కమలబంధుడుభొడ్డు
ఘంటరైయెవిలసిల్లె॥ మొలపూసలగుచుచుక్కలుచుట్టువెలసె ॥ అఖిలలో

కంబులకుసానందముప్పొంగ। పిరిగెబ్రహ్మాండములుపిక్కటిల్లగను॥తన
దీర్ఘవాలంబుతగనాల్గువారధులు। దాటిపోవగజెంచెమేటిరూపమున॥
వారధులనాల్గిటినివక్కమారేదాట। తనవాలముమరించెతుచరవరుం
డు॥ నాల్గులక్షలయోజనములపొడవునుగలిగి। నిలువునూరామడైవెడలె
వాలంబు॥ అట్లువాలముపెంచిఅంజనీనందనుడు। పంకజాక్షునితోడపలి
కెమోదమున॥ సకలలోకేశ్వరాజానకీనాయకా। దీనసంరక్షణాదేవాధి
దేవ॥ నాలుగుసంద్రములునయముగాదాటంగ। బరపితివాలంబుభవదీ
యకృపను॥ సకలసేనలుమీరుసంతోషముప్పొంగ। వాలంబుపైనడువ
వచ్చురఘువర్య॥ సకలసేనలుమీరుజనినపిమ్మటనేను। వొక్కలఘువున
దాటివత్తునబలికె॥ భవదీయకృపనాకుప్రాప్తమైయుండంగ। యీవా
రధులుదాటయెంతపనినాకు॥ మరిమరియువారగులుమనకడ్డుగాకుండ।
అంతటికినావాలముమరించితిపుడు॥ జగదేకనాయకాజనుదెండుమీరను
చు। పలికెహనుమంతుండుపరమభక్తిగను॥ హనుమంతువాక్యములకా
నందభరితుడై। శ్రీరామచంద్రుండుసీతతోననియె॥ మగువరోహనుమం
తుమహిమప్రభావంబు। కంటివామనకిట్టిఘనుడెందుగలడు॥ ఇతడజేయుం
డగుచునెల్లలోకంబులకు। యీశ్వరసమానుండుయీమహాత్ముండు॥ ఇత
నిమహిమలనెంచనెవ్వరితరమౌను। బలపరాక్రమశాలిభవ్యమానసుడు॥
ఈసంగరాంబుధికినితడొక్కనావగా।మనకుసాహాయ్యంబుగనపరుచుచుం
డు॥ పవనతనయుడువంటిబలపరాక్రమశాలి। యీరేడులోకములనెంచి
ననుగలడ॥ ఎన్నివిధములనైననసీమహాత్మునిరుణము। తెరువతోమనమిక
నుదీర్పజాలముగ॥ వర్ధిల్లుమనుచుదీవనలీయవలెగాని। యేమియిచ్చిననీ
రుసీమహాత్మునిరుణము॥ అనికాంతచెయికేలనమరించిముందుగా॥నడచెవా
లముపైనినారాయణుండు॥ ఘోరంబుగామ్రోగెతూర్యాదినాదములు।
వనచరులుజయజయధ్వనులుజేసిరిగ॥ ఆరాఘవులవెనుకయాలక్ష్మణస్వా

వి॥ భరతశత్రుఘ్నులును బారుగానడువ॥ లవకుశులును మరియు లావణ్య
మొప్పంగ। విజయుడు విభీషణుడు వెనుక నడచిరిగ ॥ చప్పన్నదేశాధిజనవ
రులు యావత్తు। నడచిరా వెనుక నానందములు వెలయ ॥ వానర భల్లూక
మానవదానవ। బలములన్నియు వెంట బలసి నడచిరిగ ॥ రథతురంగంబు
లును రాణించు గజములును। వేలసంఖ్యలు కోట్లు వెంట నడచెనుగ॥ చాల
సంతోషమున శతకంఠు యుద్ధంబు । చెప్పుకొనుచును నడచె శ్రీరాము బల
ము॥ సౌమిత్రియును భరతశత్రుఘ్న ముఖ్యులును। సీత యుద్ధపు మహిమ చె
ప్పుకొనినడచె ॥ లవకుశాఖ్యులు తల్లి లాలిత్యమంతయును । బొగడుచును
సంతసము బొందినడచిరిగ॥ విజయుడు దేవాధిపులు యావత్తు। సీత యుద్ధము
లెంచి చెప్పుకొనినడచె ॥ అంగద సుగ్రీవ అల విభీషణులెల్ల । సీత పరాక్రమ
ము జెప్పుకొనినడచె॥ సీతగనిన్ వల్ల జెలగె ప్రఖ్యాతులని। కడు వేడ్కరంజిల్ల
నడచె రాఘవుడు॥ సకల జనములు వెంటజనుదేర హనుమంతు । వాలంబు
పై నడచె వనజలోచనుడు॥ వాలంబుపై నడచివారధులు నాలుగును। దా
టెను వలీలగా దాశరథులప్పుడు ॥ తమ్ములును పుత్రులును తన పౌత్రులును హి
తులు। తన వెంట నడువగా దర్లె రఘువరుడు ॥ సకల బలములు వెంటజనుదే
ర రాఘవులు । నయమొప్పగా దాటెనాల్గు వారధులు॥ సురదధిక్షీర ఘృ
త శరధులన్నియు దాటి। వాలంబు దిగి నిలిచె వనజలోచనుడు ॥ వనజలో
చను గూడి వచ్చిరా భరతాది । సోదరుల్ కుశలవసుతులు పౌత్రులును॥ స
కల రాజన్యులును సకల దానవభటులు । భల్లూక వనచర బలములన్నియు
ను॥ వాలంబు దిగివచ్చి వనజనాభుని చుట్టు । వేలాముదీర్చిరా వీరులందరు
ను॥ సకల సేనల మధ్య జానకీరమణుండు । చుక్కలలో చంద్రుని సొబగుగా
నుండె॥ తనతోక పై సేన తర్లి పోవుట జూచి । ఆనందుడై పొంగె నంజనీసు
తుడు ॥ అవలీల తన వాలమంత కూడగదీసి। తనలోను తన మహిమ దలచు
కొనినవ్వె॥ అసమాన బలశాలి అంబుధులు నాలుగును । నొక్కలఘువు ప్ర

దాటనూహించెనపుడు॥ ఆసమీపముగల్గునట్టి శైలంబెక్కి । అంబరము
పొడవుగాహనుమంతునిలచె ॥ సరిపాదములునిల్పిచాలతనమొగమెత్తి।
సింహనాదముజేసెశ్రీరాముబంటు॥ వాలమొయ్యనద్రిప్పివడినిమోముబి
గించి। బాహులొయ్యనసాపెపవననందనుడు ॥ ఒడలూపిలంఘించివా
రధులునాలుగును। మిడివింటమంటుండమీటుచందమున॥ లంఘించిహ
నుమంతులావణ్యవంతుడై। నాకవాసులుమెచ్చనాల్గువారధులు ॥ సొర
దిరెక్కలుగలుగుసురపర్వతమురీతి । నెగసెనాలుగువార్ధు లేకముగదా
టె। చతురువారధులొక్కక్షణములోలంఘించి। వచ్చిశ్రీరాములకువం
దనముజేసి॥ వారధులులంఘించివచ్చినిలచినయట్టి। అంజనీసుతుజూచె
నారాఘవుండు॥ అలసటలుదీరంగహనుమంతయొకచోట । గురుతరము
మీరంగకూర్చుండవయ్య ॥ అనిరామభూపాలు డనుజులొప్పగగొల్వ।
పదిలముగకూర్చుండెభద్రపీఠమున॥శతకంఠుపురినుంచిసాకేతనగరంబు।
యినకులాధీశ్వరుండేలెంచెనప్పుడు ॥ అతనిగనుగొనవచ్చిరఖిలమునివరు

మునులు రాముని గాంచుట.

లెల్ల । జడలుతూలాడంగసన్నద్ధులగుచు ॥ జనుదెంచుమునివరులగనిప్రే
మరంజిల్ల । దండములుగావించెదాశరధులపుడు ॥ దండములుగావించ

నిందువేడుకనొంది। దీవనలుగావించిధీరులిట్లనిరి॥ అఖిలకంటకుడైన ఆ
రావణునిద్రుంచి। జగముసంతోషింపజేసితివిముందు॥ ఇపుడుశతకంధరు
నియుంతిసీతాదేవి। చేతగూల్పించితివిశ్రీరామచంద్ర॥ కంటకులిద్దరును
గడతేరెమాకెల్ల। సేమమైయున్నదీజగతిలోపలను॥ ఇంకమాకాపదలు
యేకాలముకులేవు। కంటకులిద్దరునుమంటగలసిరిగ॥ అఖిలలోకంబుల
కునానందకరమాయె। తేటతెల్లంబయ్యెదిక్కులన్నియును॥ కొదువలేది
కమాకుసదయమీధర్మమున। సకలబాధలణంగెసంతోషమొదవె॥ అని
రాఘవునిబొగడిఆసీతబొడగాంచి। మునివరానీకములుముదమునిట్లనిరి॥
ఓతల్లిజానకీఓలోకములమాత। ఘనతరక్షించితివికమలాక్షినీవు॥ దశరథ
రాముండుదశకంఠుదునుమాడె। శతకంధరునినీవుహాతముజేసితివి॥ కడు
దీక్షతోలోకకంటకులనిద్దరిని। సతిపతులుమీరొక్కసరణిజంపితిరి॥ మీ
మహిమదెల్పంగమిమ్మువర్ణింపంగ। అనలచతుర్ముఖబ్రహ్మకైనశక్యంబా॥
అఖిలమునిగణములకునభయమిచ్చినయట్టి। మాటదక్కినదయ్యెమా
నీంద్రులార॥ శతకంఠుతోమేముసమరంబుజేయుటకు। అరుగుసమయ
మునందుఅమరులందరును॥ క్షుధతృష్ణబాధలనుబాదవిరాకిండంగ। వ
రములిచ్చిరిసురలుమొక్కయేడాది॥ వరమునిన్నటితోటివాయిదాకడ
తేరె। బలములకుయేడాదిపరిపూర్ణమయ్యె॥ ఎల్లబలములకిష్టుడీవేళక్షు
ద్బాధ। ఆరంభమైయున్నదయ్యమునులార॥ ఇష్టసిద్ధిగసేనలెల్లభక్షింపం
గ। కామధేనువవచ్చిగావించవలెను॥ తాపసోత్తములారదయజూడవలె
నంచు। మరిమరియుపల్కెనామనుజనాథుండు॥ మనుజవరుండాడుమాట
లకుమునులెల్ల। సమ్మదంబునుబొందిసంతోషపడిరి॥ సంతోషమునుబొం
దిసకలమునివరులప్పు। డమరావతీనగరుకరుగుదెంచిరిగ॥ స్వర్గలోకంబు
నకుజనినమునులనుజూచి। పరమసంతోషమునపాకశాసనుడు॥ దండప్ర
ణామములునిండారగాజేసి। అర్ఘ్యపాద్యాదివిధులనుపూజజేయు॥ సంతు

ష్టచిత్తులై సన్మునీశ్వరులెల్ల। వేయికన్నులుగలవేల్పుకిట్లనిరి ॥ జగముసం
తోషింపశతకంఠుబరిమార్చి। సీతామహాలక్ష్మిశ్రీరామమూర్తి॥ తిరిగినే
డయోధ్యాపురవాసులైనారు । బలములన్నియుగోల్పోవ్రప్రాపోషిమీరగను॥
బలములన్నియుగుడువతలచుజేసెనునేడు । దశరథరాముండుదయబెనం
గొనగ॥ వర్షధారలనునంబరవీధిచుక్కలను। యిసుకనైననులెక్కనెన్న
గావచ్చు ॥ అట్టిబలములకెల్ల ఆరామచంద్రుండు। భక్ష్యాన్నములుజేయ
భావమునదలచె॥ పాకంబుజేయనేబలులశక్యంబౌను । వడ్డింపగానెవరివ
శముదేవేంద్ర॥ కరుణించినీవునీకామధేనువనిచ్చి। బలములనుసంతృప్తి
పరచంగవలెను ॥ ఆబలంబులకెల్లహారములుసమకూర్ప । కామధేనువ
గాకకలదెయొండైన॥ పరమాత్ముడగురామభద్రునికిప్రీతిగా। కరుణింపవ
య్యనీకామధేనువను॥ తిరిగిరేపటిరోజువరకునీధేనువను। నీవురికిపంపెద
మునిర్జరాధిపుడ ॥ అనిరుషులువేడంగనపుడుదేవేంద్రుండు । మోదాత్ము
డై సర్వమునులకిట్లనియె॥ బలములాకలిదీర్పపరమవేడుకనాకు । స్వామి
కార్యముసకలసంతోషకరము॥

ఆలస్యమేలనాయడ్డమేమియులేదు। ధేనువునుగొనిపొండిఋషీసేం
ద్రులార॥ అని వేలుపులగిడ్డినమరాధిపుండిచ్చె। పరమర్షిగణములకుభక్తి
తోడుతను॥ రాముకార్యంబెల్లరంజిల్లజేతునని । వెడలెసంతోషమునవే
లుపులగిడ్డి॥ వేలుపులెల్లావువెనువెంటదోడుకొని। స్వామిసన్నిధికేగిరా
మహాఋషులు॥ పరమాత్మమేమంతభవదాజ్ఞతలనుంచి। ఘనముగాదె
స్త్రిమిటుకామధేనువను॥ బలములందరికిపుడుపరితృప్తిగాజేసి । షడ్రసా
న్నములెల్లజరిగించవచ్చు॥ సెలవుమాకొసగుమాజానకీనాయకా । అని
రామువినుతించెనఖిలమునివరులు ॥ వినుతించిరామభూవరునిశెలవందు
కొని। తమతమాశ్రమములకేతర్లిరామునులు॥ కరుణమీరగవిశ్వకర్మను
బిలిపించి। పలికెనాతనితోడపరమాత్ముడపుడు ॥ బలములన్నియుపంచభ

కామధేనువు సకలసేనల సంతృప్తుల జేయుట.

తుష్ట్యాన్నములుగుడువ। నఖిలబలములకునీడమరియుండుటకు ॥ పదినూర్ల యామడబారుగాపందిళ్లు। వినువీధినంటంగ వేయించుమనెను॥ పల్లవంబులువింతపరిఢవింపగజేసి। యెండగనరా ంతనెల్లదిక్కులను ॥ నింగిముట్టునపాడవునిల్పె వెయ్యామడ। కల్పించెపందిరలుకనులపండువుగ ॥ బలములన్నిటినవుడుపంక్తిగానుండుడని చాటించెనావేళజానకీవరుడు॥ జానకీవరుశలవుసంతోషమునబొంది। బంతులేసాగిరిబలములన్నియును॥ అన్నిపంక్తులనడుమనావేలుపులగిడ్డి। నిలిచిబలములగాంచిపలికెనిటులవు

డు॥ శ్రీరాఘవేశ్వరునిసేనలారామీరు। అతిక్షుధాతురులగుచుఅంతయు
న్నారు॥ మీక్షుధలుతీరంగమీరుభుజియింపవలె। నిష్టాన్నములుగోరు
డింపుమీరగను॥ అనిపంక్తిపంక్తులనునావేలుపులగిడ్డి।కడుప్రీతిరంజిల్లన
డువంగద్రోణగా॥ వెలిమొదవనడువంగవెంటనేసిద్ధించె। ఘనబలంబులకె
ల్లకామితార్థములు॥ కోరినపదార్థములుకొరతలేకుండంగ। వెలయబల
ములకెల్లవిస్తళ్లనిండె॥ అనుభవించేవస్తువలుకొరతలేకుండ। గలిగెబల
ములకెల్లకామించినట్లు॥ సంతోషములువెలయసకలసేనావళులు। ఆర
గింపులుజేసిరానందమునను॥ ఇట్లుసర్వబలంబులేపారభుజియించి। కరత
లంబులుసీళ్లగడిగిరందరును॥ సురభికర్పూరాదిపరిమళద్రవ్యములు।అఖి
లబలములమేననలరించెనపుడు ॥ అపరంజిమణితోడవులఘనముగ జెప్పిం
చి। బలములన్నిటికిచ్చెపరమాత్ముడపుడు ॥ సకలబలములన్నిట్లుసంతోష
మొసరించి। గౌరవంబులుజేసెకమలనాభుండు॥ సేనలన్నిటికినిసెలవిచ్చె
నవ్వేళ। సంతోషభరితుడై శ్రీరాములపుడు ॥ రామచంద్రుండంతలక్ష్మ
ణుండాదిగా। తమ్ములుబాంధవులుతగినమంత్రులును॥ పుత్రులుపౌత్రులు
నుపురజనంబేవత్తు। గొలువంగనగరులోపలప్రవేశించె॥ పరివారజనము
లనుబంధుకోటులనెల్ల। పురవీధిలోనిల్పినరనాయకుండు ॥ తనపుత్రపౌ
త్రులునుతమ్ములునుజానకియు। తనవెంటజనుదేరదశరథాత్మజుడు॥ అంతః
పురంబులోకరిగికౌసల్యాది। మొదలైనతల్లులకుమ్రొక్కులొనరించె॥ ప
తితోనుతామ్రొక్కెభామసీతాదేవి। వెలదులందరికపుడు వేడ్కరంజిల్ల॥
తనపుత్రపౌత్రులునుతమ్ములునుయావత్తు। తనరీతిమ్రొక్కిరాతల్లులందరి
కి ॥ సీతామహాదేవిసేయుమహిమంతయును। తనతల్లులకుజెప్పెదాశరథి
యపుడు ॥ తల్లులందరుమహోయుల్లాసమందుచును। ముదితలందరుబట్టి
ముద్దుగొనియిరిగ॥ ముద్దాడిపలుమారుమోముమోమునజేర్చి। కడుగా
రవింపుచునుకాంతలిట్లనిరి॥

అంతఃపుర స్త్రీలు సీతను కొనియాడుట.

ఓతల్లి జానకీఓలోకమాతనీ। వేలాగుశతకంఠు కెదురొనర్చితివి॥ హనుమంతుభుజములందమరితివినీవెట్లు। బలుచాపమేరీతిబట్టిబూనితివి॥ పటుదురార్భటివృత్తికెటునీవునిల్చితివి। నారిటాంకృతులెట్లుబోరుకొల్పితివి॥ దివ్యస్వరూపమున తేజరిల్లితివెట్లు। కోపానలస్ఫూర్తిగొనియుంటివెట్లు॥ పలుదివ్యశరవృష్టిబరపితివినీవెట్లు। సింహధ్వనులుమీరిచెలగితివియెట్లు॥ ఎట్లునిల్చితివినీవీవిక్రమస్ఫూర్తి। ఆశ్చర్యకరమాయెనఖిలజగములకు॥ సాటివారలుమెత్సశతముఖునిదునుమాడి। వలనొప్పనీపతికివ

న్నె దెచ్చితివి ॥ మునివరులకభయమిచ్చినమాటనీపతికి । దక్కఁజేసితివి మాతల్లిరో నీవు॥ ఇంతులెక్కుడనైననేకాలమందైన। దనుజకోటులదర్పం పధరలోనుగలరా॥ వెలదిదనుజులదర్పంపవిపరీతవాక్యంబు। గలుగజేసితి వియీకాలమునసీవు॥ నీకీర్తిలోకములనివ్వటిల్లియుండుటకు । శతకంధ రునిబట్టిసంహరించితివి॥ నీవంటియిల్లాలునీవంటిగుణశీల । పదినాల్గులో కముల వెదకినాగలర॥ వసుధలోపలుమారువాడికలురంజిల్లె। చాలకీర్తు లు వెలసెనఖియనీవలన॥ నీవాదిశక్తివినీవాదిలక్ష్మివి। మూడుమూర్తు లజగన్మూలంబునీవు॥ ఎల్లలోకంబులునుయెల్లబ్రహ్మాండములు। నీవల్లజ నియించునీవల్లనణగు॥ నిన్నుదెలియగలేకనీమాయగనలేక । నిన్నుభా వించెదమునెలతచందమున॥ మావంశములకెల్లపావనంబులుగల్గు। నవ తారమెత్తినావశివమాతల్లి॥ అనివేయిదెరగులనాదేవులందరునుసన్ను తులుజేసిరాజానకీసతిని॥ సీతనచ్చటవిడచిశ్రీరామచంద్రుండు । తమ్ములు పుత్రులునుతనవెంటగొలువ ॥ అఖిలభూసురగణము లాశీర్వదింపంగ। సూతమాగధులెల్లస్తుతులుజేయగను ॥ మంగళపాఠకసంగీతములు వెల యు। పంచమహావాద్యములుమించిమ్రోయగను॥ అత్యనర్ఘశసంభ్రమా యత్తచిత్తులై । కనకసింహాసనంబునదేజరిల్లె ॥ కరుణాకటాక్షంబుకడుదీ నులందునను। పరమతాత్పర్యంబుబ్రాహ్మణులయందు ॥ శౌర్యంబుకరినం బుశత్రుకోటులయందు। జెలగశ్రీరాముండుజగతిపాలించె॥ రశికులానం దింపపసగాడనన్యాసి। యనువాడనీపాటనెలమిగూర్చితిని ॥ వెలయంగ నీపాటవిన్నవారలకబ్బు। సంపదలుసౌఖ్యములుసకలభాగ్యములు॥ *

శతకంఠరామా[illegible]

సంపూ[illegible]ము.

